



PÉNZÜGYI SZERVEZETEK
ÁLLAMI FELÜGYELETE

ÉVES JELENTÉS

2012

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének kiadványa

1013 Budapest, Krisztina krt. 39.

Telefon: 489-9100

Fax: 489-9102

Internet: www.pszaf.hu

© Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete



**PÉNZÜGYI SZERVEZETEK
ÁLLAMI FELÜGYELETE**

TARTALOMJEGYZÉK

A FELÜGYELET KÜLDETÉSE.....	7
ELNÖKI ELŐSZÓ	8
RÖVIDÍTÉSEK	14
A FELÜGYELET STÁTUSZA ÉS MŰKÖDÉSI KÖRNYEZETE	18
A PSZTV. FONTOSABB VÁLTOZÁSAI, A RENDELETALKOTÁSI JOGKÖR BŐVÜLÉSE	18
A jogsabályi környezet változásai.....	19
A működés gazdasági környezete	19
KOCKÁZATALAPÚ FELÜGYELÉS, HATÁSBESOROLÁS ÉS A FELÜGYELÉS MÓDSZERTANA.....	21
HATÁSBESOROLÁS ÉS INTÉZMÉNYÉRTÉKELÉS.....	22
Egyedileg felügyelt intézmények.....	24
Együttesen felügyelt intézmények.....	24
MÓDSZERTANOK FELÜLVIZSGÁLATA.....	25
Helyszíni vizsgálati kézikönyvek	25
ICAAP-SREP KÉZIKÖNYVEK.....	25
A FELÜGYELET ELLENŐRZÉSI TEVÉKENYSÉGÉNEK 2012. ÉVI KIEMELT CÉLTERÜLETEI	27
A 2012. ÉV KIEMELT ELLENŐRZÉSI CÉLTERÜLETEI	27
INTÉZMÉNYFELÜGYELÉS	34
NEM HELYSZÍNI FELÜGYELÉS	35
A pénzügyi intézmények nem helyszíni felügyelése.....	36
A helyszínen kívüli felügyelés folyamatai a pénzügyi területen	37
Tőkepiaci intézmények helyszínen kívüli felügyelése.....	39
A biztosítók helyszínen kívüli felügyelése	39
HELYSZÍNI FELÜGYELÉS	40
A helyszíni vizsgálatok tapasztalatai	40
A vizsgálatokat lezáró intézkedések	42
Pénzügyi vizsgálatok.....	43
Pénzügyi intézmények helyszíni felügyelése	45
Tőkepiaci vizsgálatok.....	46
A biztosítói helyszíni vizsgálatok tapasztalatai	47
A felügyelt intézmények informatikai vizsgálata.....	47
A SREP-VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI	48
Felügyeleti kollégiumok.....	49

BANKCSOPORTI KOLLÉGIUMOK.....	50
Bankcsoport-felügyelés anyaországi (home) szerepkörben	50
Bankcsoport-felügyelés fogadóországi (host) szerepkörben	50
Biztosítói kollégiumok	51
Biztosítói regionális együttműködés saját kezdeményezésre.....	51
PIACFELÜGYELÉS	53
A PIACFELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG	53
PIACELLENŐRZÉS	53
Short Selling Rendelet	53
Engedély nélküli portfóliókezelési tevékenységek vizsgálata online forex szolgáltatóknál	54
Engedély nélküli követelésvásárlási tevékenységek vizsgálata	55
Kötvénykibocsátásként feltüntetett engedély nélküli pénzügyi szolgáltatási tevékenységek vizsgálata	56
NYILVÁNOSAN FORGALOMBA HOZOTT ÉRTÉKPAPÍR KIBOCSÁTÓKKAL KAPCSOLATOS FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG	56
AZ ÉRTÉKPAPÍROK FORGALOMBA HOZATALÁVAL KAPCSOLATOS FELÜGYELETI ENGEDÉLYEZÉS	57
A befektetési alapok megfeleltetése az új jogszabályi követelményeknek ..	58
Az értékpapírok nyilvános kibocsátásához, valamint a szabályozott piacra (tőzsdére) történő bevezetéséhez kapcsolódó engedélyezés tapasztalatai	59
Egyéb engedélyezési témakörök.....	59
FOGYASZTÓVÉDELME	61
FOGYASZTÓPOLITIKA	61
A FELÜGYELET FOGYASZTÓVÉDELMI TEVÉKENYSÉGÉNEK ALAPJAI ÉS A RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ ESZKÖZÖK	63
Hatékony fogyasztóvédelmi szabályozás.....	63
A Felügyelet saját fogyasztóvédelmi szabályozó eszközei.....	65
Fogyasztóvédelmi hatósági eljárások.....	71
Fogyasztóvédelmi vizsgálatok	72
2012. évben hivatalból indult, kiemelt fogyasztóvédelmi hatósági ügyek....	75
2012. évben kérelemre indult, kiemelt fogyasztóvédelmi hatósági ügyek...	76
A Pénzügyi Békéltető Testülettel való együttműködésből származó határozatok.....	80
Közérdekű keresetek és közérdekű igényérvényesítések	82
Fogyasztóvédelmi monitoring tevékenység	83
Rendszeres felügyeleti kommunikáció, az ügyfelek korszerű tájékoztatása	83
A fogyasztók tájékoztatása az ügyfélszolgálaton keresztül	87
A fogyasztók tájékoztatása a pénzügyi tanácsadó irodahálózaton keresztül	88
ENGEDÉLYEZÉSI TEVÉKENYSÉG.....	90

PÉNZPIACI ENGEDÉLYEZÉS.....	90
Hitelintézetek engedélyezése.....	90
Pénzügyi vállalkozások és független közvetítők engedélyezése	91
TŐKEPIACI ENGEDÉLYEZÉS.....	92
BIZTOSÍTÁSI ENGEDÉLYEZÉS.....	93
PÉNZTÁRI ENGEDÉLYEZÉS.....	94
Közvetítői hatósági vizsga engedélyezése	95
PRUDENCIÁLIS JOGÉRVÉNYESÍTÉSI TEVÉKENYSÉG	96
ÁLLÁSFOGLALÁSOK KIADÁSA	96
PÉNZ- ÉS TŐKEPIACI JOGÉRVÉNYESÍTÉSI TEVÉKENYSÉG	97
Pénzpiac.....	97
Tőkepiac.....	101
Biztosítási jogérvényesítési tevékenység.....	103
Pénztári jogérvényesítési tevékenység	105
Közvetítői hatósági vizsgával kapcsolatos jogérvényesítési tevékenység...	107
BELFÖLDI EGYÜTTMŰKÖDÉS.....	110
EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁSOK.....	110
KONFERENCIÁK, RENDEZVÉNYEK.....	110
SZABÁLYOZÓ ESZKÖZÖK	112
PSZÁF RENDELETEK.....	112
AJÁNLÁSOK	114
VEZETŐI KÖRLEVELEK.....	116
MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓK.....	117
NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS	119
EURÓPAI SZINTŰ EGYÜTTMŰKÖDÉS.....	119
Az európai pénzügyi felügyeleti struktúra.....	119
A PSZÁF RÉSZVÉTELE AZ EURÓPAI PÉNZÜGYI FELÜGYELETI STRUKTÚRÁBAN	120
Az európai felügyeleti hatóságok és az ESRB	120
AZ EURÓPAI UNIÓN KÍVÜLI NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS	124
A FELÜGYELET GAZDÁLKODÁSA.....	129
HUMÁNPOLITIKA, HUMÁNERŐFORRÁS-GAZDÁLKODÁS.....	129
Humánpolitika.....	129
Humánerőforrás-gazdálkodás	129

Képzés, fejlesztés	130
Erőforrás elosztás	132
BELSŐ SZABÁLYOZÁS ÉS SZERVEZETFEJLESZTÉS	133
Belső szabályozás	133
A belső kontrollrendszer	134
Belső ellenőrzés	135
Szervezetfejlesztés	137
KOMMUNIKÁCIÓ, A FELÜGYELET HONLAPJA, FOGYASZTÓK TÁJÉKOZTATÁSA, SAJTÓ	138
Kommunikáció, honlap, a fogyasztók tájékoztatása	138
Sajtó	139
Informatikai prioritások	140
TÖRVÉNY-ELŐKÉSZÍTÉS	141
Közreműködés törvények előkészítésében	141
Alacsonyabb szintű jogszabályok (kormányrendeletek, miniszteri rendeletek)	142
FELÜGYELETI AKTIVITÁS AZ ADATSZOLGÁLTATÁS, AZ ADATOK NYILVÁNOSSÁGRA HOZATALA ÉS A KOCKÁZATI MONITORING TERÜLETÉN.....	143
ELEMZÉSI TEVÉKENYSÉG A FELÜGYELETEN.....	146
PERES ÜGYEK	147
A FELÜGYELET 2012. ÉVI GAZDÁLKODÁSÁNAK BEMUTATÁSA.....	149
A Felügyelet bevételei.....	149
A Felügyelet díj bevételeinek alakulása piaci szektoronként.....	151
Bírság bevételek.....	156
Számlás és egyéb bevételek	157
A Felügyelet kiadásai	157
A 2012. ÉV FONTOSABB ESEMÉNYEI IDŐRENDENBEN	168
MELLÉKLETEK.....	174

A FELÜGYELET KÜLDETÉSE

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete Magyarország pénzügyi közvetítő rendszerét felügyelő, ellenőrző hatósági feladatokat ellátó önálló szabályozó szerv, amely csak a törvénynek van alárendelve.

A Felügyelet alapvető küldetése:

- **a pénzügyi közvetítőrendszer szilárd, átlátható és hatékony működésének**, az abban közreműködő személyek és szervezetek prudens tevékenységének biztosítása, szükség esetén kikényszerítése,
- **rendeleteivel, valamint egyéb szabályozási javaslataival a pénzügyi piacok stabilitásának, zavartalan működésének** és az Európai Unió joganyagával összhangban álló, biztonságos és versenyképes fejlődési kereteinek a megteremtése,
- **az egyes pénzügyi szervezeteket, illetve pénzügyi szektorokat veszélyeztető kockázatok feltárása**, preventív intézkedéseivel azok hatékony megelőzése, a már kialakult kockázatok csökkentése, illetve felszámolása,
- a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevő **fogyasztók jogainak és érdekeinek következetes és proaktív védelme**, fórum biztosítása a felmerülő fogyasztói jogviták rendezéséhez és a fogyasztók pénzügyi tudatosságának a növelése,
- **a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése**,
- az európai szintű pénzügyi felügyelés előmozdítása érdekében – **az Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszer tagjaként – a magyar érdekek képviselése** mellett együttműködés az európai és más felügyeleti hatóságokkal.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének elnöke évente számol be az Országgyűlésnek a Felügyelet tevékenységéről. A 2012. évi jelentés a tárgyévben folytatott tevékenységet, a szervezeti-működési feltételekben bekövetkezett változásokat, valamint a nemzetközi felügyeleti környezet fejleményeit mutatja be, továbbá összegzi az év során szerzett tapasztalatokat. Az éves jelentés azonban nem csak az Országgyűlésnek szóló beszámoló, hanem a szakmai és a szélesebb közvéleményt, valamint a pénzügyi szervezeteket is tájékoztatja arról, hogy a PSZÁF miként látta el törvényben meghatározott feladatait, hogyan végezte el munkáját, miképp gazdálkodott a részére biztosított forrásokkal.

A 2008 óta tartó gazdasági-pénzügyi válság újabb és újabb fordulatokat vesz. A javarészt állami segítséggel konszolidált európai bankrendszer változatlanul törékeny alapokon nyugszik és számos, elsősorban dél-európai országban további támogatásra tart igényt a helyi pénzügyi rendszer. A válság tanulságaként elmondható, hogy a felügyelésben újfajta szemléletre és újabb eszközökre van szükség: egyrészt nagyobb figyelmet kell szentelni a pénzügyi rendszer bankrendszeren kívüli területein felbukkanó jelenségeknek, innovációknak, másrészt a bankok reálgazdasággal való kapcsolatát a korábbiaktól eltérő megközelítésben is vizsgálni kell. Emellett a bankrendszer tőkeszintjét emelni, likviditását pedig javítani kell, hogy nagyobb kockázatviselő képességű legyen a korábbi terhek, illetve egy majdani újabb megpróbáltatás elviselésében. Ugyancsak egyértelművé vált, hogy a pénzügyi közvetítő rendszer állapotának alakulása elválaszthatatlan a mindenkori szuverén környezettől. A bankrendszer állapota ugyanis szorosan függ a tevékenysége keretét alkotó makrogazdasági feltételrendszertől, és fordítva, a bankrendszer működése, vagy működési problémái visszahatnak a makrogazdasági környezetre.

A korábbi hiányosságokat kiküszöbölendő, már nem elég csupán a bankrendszer tőkehelyzetén javítani, ezeket a tőkeemeléseket és tőkepótlásokat piackonform (az adófizetők pénzét nem igénylő) módon kell megvalósítani. Olyan megoldásokra és mechanizmusokra is szükség van, amelyek a jövőbeni válságok kezelése során a mögöttes állami szerepvállalás terheit csökkentik, illetve kiváltják, a felügyelés hatékonyságát pedig erősítik. Az Európai Unió szintjén koordinált akciók abban az esetben valósulhatnak meg sikeresen, ha a betétbiztosítás, illetve az intézmények válságkezelése – egyfajta védőhálóként – az összehangolt európai keretek részévé válik. Mindezek az elemek alkotják együttesen a bankuniót.

Az európai integrációs folyamat új kihívása, hogy miközben a bankunió egyes elemei (így pl. az európai szintű szanálási mechanizmus, illetve a közös betétbiztosítási rendszer) még nem valósulnak meg, 2014-ben már létrejön – elsődlegesen az eurózóna területén – az egységes felügyeleti mechanizmus.

Jóllehet Magyarország számára a bankunióhoz való csatlakozás nem kötelezettség, csak lehetőség, mégis alapvetően érint bennünket is, hiszen a magyar piac része az Európai Unió egységes piacának, a hazánkban működő pénzügyi intézmények nagy része leányvállalata, illetve fióktelepe azoknak a nyugat-európai vagy globális pénzügyi szolgáltatóknak, melyeket közvetlenül is érintenek ezek a változások, és magyar pénzügyi intézmények is jelen vannak az EU más tagállamaiban. A nemzetközi háttér nélkül dolgozó intézményeink sem maradhatnak ki azonban a folyamatból, ellenkező esetben ugyanis szabályozási vagy versenyhátrányok érhetik őket.

A konkrét megvalósítás nagy horderejű döntéseket igényel az Európai Unióban, amelyhez nemzeti érdekeinknek megfelelően kell tudnunk hozzájárulni. A döntések egyszeriek, a következményei azonban akár évtizedekre is meghatározzák majd mind az európai, mind pedig a magyarországi pénzügyi fejlődést. A választásunk megalapozásához alapos és körültekintő előkészítés kell: egy esetleges hibás döntés következményei ugyanis túlságosan költségesek, nemcsak anyagi, hanem társadalmi értelemben is. Ezért higgadt mérlegeléssel, bölcsességgel és felelősséggel kell meghozni őket a megfelelő időzítés mellett.

Az Európai Unió – összhangban a G20-ak által megszabott nemzetközi tendenciákkal – jelenleg átfogó pénzügyi szabályozási reformot hajt végre, melynek célja a pénzügyi rendszer ellenállóbbá és biztonságosabbá tétele, az integráció elmélyítése, s ezek révén az EU versenyképességének erősítése a pénzügyek területén is. Az új szabályozási filozófia új megközelítést és korszerű szabályozói eszközöket is igényel. A korábbi minimum harmonizáció helyét egyre több területen átveszi a teljes vagy maximum harmonizáció. Ennek érdekében az irányelvek helyét fokozatosan átveszik az Unió egészében közvetlenül hatályos rendeletek, valamint a szabályozástechnikai és végrehajtás technikai sztenderdek. Ez felértékeli az európai felügyeleti hatóságok által irányított előkészítő munkában való magyar részvételt, mert a nemzeti szempontok ott érvényesíthetők leghatékonyabban.

Az új szemléletnek köszönhetően, a Basel III. néven ismert nemzetközi szabályozási csomag európai leképezése és megvalósítása, (a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális szabályozása) is EU-szintű rendeletben (CRR), illetve irányelvben (CRD IV.) valósul meg, amit egy sor technikai sztenderd (pl. az egységes és közös adatszolgáltatás a tőkéről: COREP) fog kiteljesíteni. A CRD esetében már elfogadásra került a végleges szöveg, amelynek implementálására nagyon szoros időkeret áll a tagállamok rendelkezésére. Az új prudenciális szabályzórendszer a jogalkotók szándéka szerint már 2014. január 1-jétől hatályba fog lépni. A CRR közvetlenül lesz hatályos az EU tagállamaiban, így itt nincs implementációs kötelezettség, de mindkét jogszabály bevezetésének fokozott figyelmet kell szentelni.

A bankrendszeréhez hasonló szabályozás kerül majd bevezetésre a biztosítás területén is. A Szolvencia II. néven ismert új szabályozás ugyancsak

a kockázatok pontosabb mérésére, a tőkével való fedezettség erősítésére, a tőkeszükséglet modelleken alapuló kiszámítására, ezeknek a felügyeleti értékelésére és jóváhagyására, valamint a nyilvánosságra hozatali követelmények erősítésére teszi a hangsúlyt. A biztosítók azonban számos sajátossággal is rendelkeznek, elsősorban az élet ágra jellemző hosszú időhorizont miatt, ami a befektetések területén állítja nagy feladat elé az intézményeket. Az eszközök és a kötelezettségek összhangjának érvényesítése gondos, körültekintő, azaz prudens magatartást követel meg a biztosítóktól, ami az alacsony kamatlábak és alacsony jövedelmezőségű befektetések korában nem mindig egyszerű és fokozott kockázatvállalásra ösztönöz. Amíg az elmúlt években kialakult alacsony kamatkörnyezet nagy segítséget jelent a hiteleiket visszafizetőknél a kamatterhek csökkenésén keresztül, addig ugyanez a jelenség a biztosítóintézetek számára számos kihívást tartogat, mert ilyen körülmények között nehéz elérni a kiírt hozamokat.

Ami pedig a tőkepiacot illeti, az európai tőkepiaci infrastruktúra szabályozása, továbbá a shortolás szabályozása már rendeletben (és technikai sztenderdekben) történt meg, de előkészítés alatt állnak a piaci visszaélések visszaszorításával foglalkozó, valamint a tőkepiaci eszközök értékesítésére vonatkozó rendeletek is, esetenként az ezeket támogató irányelvek felülvizsgálata mellett.

A Felügyelet 2000. április elseje óta – még az első Orbán-kormány idején megalkotott törvény alapján – integrált, tehát valamennyi szektort (bank, biztosítás, tőkepiacok, pénztárak) egyszerre és egységesen ellenőrző felügyeletként működik, egy olyan gazdasági környezetben, amelyet az egymással versengő, egymást kiegészítő pénzügyi termékek, a pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó intézmények szorosan összefonódó sokasága, a specializáció és a komplexitás sokfélesége egyszerre jellemez. A tulajdonosi kapcsolatok, az intézmények közötti kockázatáthárítás lehetősége a különböző szektorok között, a technológiai fejlődés miatt felgyorsult tranzakciós sebesség, mindezek szabályozói oldalról történő kezelése az irányba mutat, hogy a pénzügyi rendszert hatékonyan csak integrált módon, egyszilárdságú felügyelési szabályok alkalmazásával lehet ellenőrzés alatt tartani. A prudenciális felügyelés, a fogyasztóvédelmi ellenőrzések és a tőkepiaci vizsgálatok egymásra épülve, egymást kiegészítve adnak valós képet a szektorban jelentkező kockázatokról, ezért a mai világban eredményesen felügyelni kizárólag e szinergiák maximális kihasználásával lehet.

A pénzügyi szektor működésének attribútuma a kockázatvállalás, amelyet ésszerű korlátok között kell tartani. A Felügyeletnek tehát az az egyik legfontosabb feladata, hogy figyelemmel kísérje a pénzügyi szektor fejleményeit, és még azelőtt közbelépjen, hogy a kockázatok veszélyeztetnék a rendszer stabilitását és a pénzügyi közvetítő rendszerbe vetett bizalmat. A felügyelés komplex folyamat, számos egymásra épülő és egymást kiegészítő elemből

tevődik össze. Az engedélyezésnek, a folyamatos felügyelésnek és a fogyasztóvédelemnek egyaránt kockázatkezelő és kockázatcsökkentő szerepe van. Az intézmények prudenciális felügyelése csak kockázati alapon lehet hatékony. Nem lehet azonban a kockázatalapú felügyelés kellően hatásos, ha a korai beavatkozás eszközei nem állnak rendelkezésre, azaz a felügyeleti hatóság csak a negatív kimenetű esemény bekövetkezését követően, nem pedig a veszély felmerülésekor, a baj bekövetkezése előtt (azaz a kellő időben) tud cselekedni. A Felügyelet ezért következetesen azon az állásponton van, hogy a felügyeleti eszköztárat ebbe az irányba, vagyis a prevenció érdekében is bővíteni kell.

A kockázatalapú felügyelés bevezetésével megújult a felügyelés módszertana. A kockázatalapú felügyelés térnyerése mellett a válság rávilágított az átfogó helyszíni vizsgálatok nélkülözhetetlenségére. A 2012. év jelentős eredménye volt, hogy lezárult az első 3 éves átfogó vizsgálati ciklus, melynek során a Felügyelet valamennyi bank, szakosított hitelintézet, pénzügyi csoport és biztosító részvénytársaság átfogó, helyszíni vizsgálatát lefolytatta. A rendszerkockázatilag legnagyobb jelentőséggel bíró intézményeknél, csoportoknál a Felügyelet a jogszabályban előírt gyakoriságnál sűrűbben folytatott helyszíni vizsgálatokat, különös figyelemmel az anyaországi (home) felügyeleti státuszból adódó felelősségre.

A Felügyelet a prudenciális szempontok mellett elkötelezett a pénzügyi fogyasztóvédelem területén is, mert meggyőződésünk, hogy a prudenciális és fogyasztóvédelmi szempontok csak egymással összhangban értelmezhetők. A pénzügyi intézmények prudenciális helyzete a fogyasztói bizalomra kell, hogy épüljön és a fogyasztói bizalom is erős pénzügyi intézményrendszer feltételez. Az összefüggés fordítva is érvényes, ugyanis az erős pénzügyi intézmény sem építhető fel a fogyasztók megtévesztésén keresztül, a fogyasztók megtévesztése pedig végső soron az egész közvetítő rendszer bizalmi tőkéjének erodálásához vezethet.

A világban és Magyarországon is egyre erőteljesebb a pénzügyi fogyasztóvédelem, illetve az ezt támogató hatósági fellépés. A Felügyelet évente közel tízezres nagyságrendben kezel fogyasztói kérelmeket, hivatalból cél- és témavizsgálatot indít a pénzügyi szervezeteknél a tudomására jutott, a fogyasztók széles körét érintő és kiemelkedő kockázatot mutató gyakorlatok feltárása és korrigálása érdekében. 2012-ben több mint 5,3 milliárd forintot fizettetett vissza a PSZÁF a magánnyugdíjpénztár tagoknak, illetve a bankok ügyfeleinek, mert a szolgáltatók jogszabálysértő módon jutottak többletbevételhez. A Felügyelet fogyasztóvédelmi tevékenysége a rendszerszintű fogyasztói problémák megoldása irányában jelentős előrelépés, ugyanakkor az egyedi fogyasztói panaszok kezelésére nem minden esetben jelent megoldást. Ezért az egyedi pénzügyi viták szempontjából kiemelkedő előrelépés, hogy a Felügyelet kezdeményezésére átalakult a pénzügyi békéltetés Magyarországon. 2011 júliusától megkezdte tevékenységét a Felügyelet szervezeti keretein belül, de attól szakmailag független Pénzügyi Békéltető Testület, amely

szervezet gyorsan, eredményesen és ingyenesen hoz döntést a fogyasztó és a pénzügyi szolgáltató közötti szerződésből eredő vitás ügyekben.

A pénzügyi fogyasztókat szolgáló jelentős eredménynek tekintjük a Felügyelet által kialakított, szakmailag és anyagilag is támogatott, egyre bővülő országos pénzügyi tanácsadó irodahálózat tevékenységét. A Felügyelet célja a tanácsadó irodahálózat létrehozásával az volt, hogy a független és szakszerű pénzügyi fogyasztói tájékoztatás ne csak a Felügyelet budapesti ügyfélszolgálatán keresztül valósuljon meg, hanem az ország valamennyi régiójában, a vidéki emberek számára is elérhető módon működjenek a Felügyelet szakmai elvárásainak megfelelő, jól felkészült tanácsadók.

A PSZÁF megítélése szerint a legerősebb fogyasztóvédelmi eszköz a nyilvánosság. A fogyasztóvédelmi tevékenységek eredményeire, az azonosított kockázatokra, az esetleges piaci anomáliákra, a tisztességtelen gyakorlatot folytató szereplőkre a médián keresztül lehet a leghatékonyabban felhívni a fogyasztók figyelmét.

A devizahitelezés problémaköre a magyar társadalom igen jelentős részét érinti. 2012 február végén zárult le a végtörlesztés, amelynek keretében több mint 170 000 devizahitel szerződés került visszafizetésre 1354 milliárd forint értékben. A végtörlesztési lehetőséggel élni nem tudó devizahitelesek számára 2012 áprilisától augusztus végéig fennállt egy olyan lehetőség, hogy devizahitelüket kedvezményes árfolyamon átválthatják forinthitelre. Egy további adósságkönnyítő lépés volt 2012-ben az árfolyamgát program kiszélesítése, amely szintén a végtörlesztésből kimaradt devizahitelesek megsegítésére irányul. Az árfolyamgát programba belépő devizahitelesek több évre megszabadulnak a devizaárfolyamok ingadozásából adódó kockázatoktól. 2012. december végéig már több mint 110 000 db gyűjtőszámlát nyitottak meg a programban részt vevő devizahitelesek.

A fogyasztók széles körét érintő probléma a követeléskezelés. A Felügyelet a saját eszközeivel lépéseket tett, ajánlást adott ki és szabályozási javaslatot tett. A szabályozási javaslat 2012 márciusára készült el, amely újból meghatározta a követelésvásárlás, követeléskezelés, mint gazdasági tevékenységek fogalmát. Az indítvány engedélyhez és a jelenleginél magasabb szintű működési követelményekhez javasolja kötni az úgynevezett követeléskezelő cégek piacra lépését és működését, a fogyasztókat érintő visszaélések megszüntetése érdekében pedig szigorú magatartási szabályokat ajánl a követeléskezelő intézményeknek.

A magánnyugdíjpénztári tagok 2012. március 31-ig jelezheték szándékukat a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő visszalépésüket illetően: ennek megfelelően tavaly összesen 25 305 fő magánnyugdíjpénztári tag lépett vissza az állami nyugdíjrendszerbe, akiknek a magánnyugdíjpénztári jogviszonya 2012. május 31-én szűnt meg. A magánnyugdíjpénztári szektor valamivel kevesebb mint százezer fővel zárta a 2012-es évet.

A Felügyeletnek az rendeltetése, hogy biztosítsa a magyar pénzügyi rendszer folyamatos és stabil működését a pénzügyi válság körülményei között is, hozzájárulva ezáltal a közjóhoz. A Felügyelet ennek a szerepének maradéktalanul eleget tesz, hiszen miközben az EU számos tagállamában pénzügyi zavarok és válságok alakultak ki, addig Magyarországon nem volt szükség adófizetői pénzek felhasználására a pénzügyi szektor stabilizálása érdekében, a Felügyelet idejében megtett intézkedései nyomán a tulajdonosok rendelkezésre bocsátották a szükséges tőkét. Ott pedig, ahol a Felügyelet úgy ítélte meg, hogy a tőkehelyzet helyreállítására sem belső tőkeképződés, sem tőkeemelés mellett nem volt reális lehetőség, élt a működési engedély visszavonásának jogával. A Soltvadkert és Vidéke Takarékszövetkezet esetében fennállt a veszélye annak, hogy a pénzügyi intézet nem tud eleget tenni fizetési kötelezettségeinek, így a Felügyelet számára a tevékenységi engedélyének visszavonása maradt az egyetlen megfelelő eszköz a helyzet rendezésére.

Az elhúzódó gazdasági válság súlyosan érintette a magyarországi bankokat és biztosítókat, illetve a magyar tőkepiacot, annak hatásaival a mai napig küzdenek a pénzügyi szektor szereplői, s a Felügyelet is évek óta kénytelen szembenézni az elhúzódó pénzügyi válság negatív kihatásaival. Ugyanakkor az alapos felügyeleti munkának köszönhetően a magyar pénzügyi közvetítőrendszer mindaddig jól állta a válság viharát, sokktűrő képessége kiemelkedőnek bizonyult, amelynek egyik kulcseleme a bankok megfelelő tőkeellátottsága, amit a Felügyelet folyamatosan ellenőriz.

A Felügyelet a küldetésében megfogalmazott feladatok és célok szem előtt tartásával működik. Mindegyik területen jelentősen előrelépett és fejlődött az elmúlt évben, és a gyorsan változó, kihívásokkal teli környezetben is meg tudta valósítani célkitűzéseit a stratégiájában megfogalmazott irányok mentén. A mai felügyeleti értékek, az elért felügyeleti eredmények, a felhalmozott felügyelési tudás és tapasztalatok, az egyes szakmai területek szerves összekapcsolódása, valamint az európai felügyeleti rendszerbe való beágyazottsága ad szilárd alapot arra, hogy a pénzügyi rendszer eljövendő komoly kihívásai elé is bizakodással tekintsünk.

Budapest, 2013. május

Dr. Szász Károly
elnök

- **ACP** – Autorité de contrôle prudentiel (Prudenciális Felügyeleti Hatóság, Franciaország)
- **AIMFD** – Alternative Investment Fund Managers Directive (alternatív befektetési alapok menedzsmentjéről szóló irányelv)
- **ASC** – Advisory Scientific Committee (Tudományos tanácsadó bizottság, ESRB)
- **ÁSZ** – Állami Számvevőszék
- **ATC** – Advisory Technical Committee (Szakmai tanácsadó bizottság, ESRB)
- **BaFin** – Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (Pénzügyi Szolgáltatások Szövetségi Felügyelete, Németország)
- **BÉT** – Budapesti Értéktőzsde
- **BIS** – Bank for International Settlements (Nemzetközi Fizetések Bankja)
- **Bit.** – A biztosítókrol és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény
- **Bszt.** – A befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatásokról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény
- **BUBOR** – Budapesti Bankközi Forint Hitelkamatláb
- **CCP** – Central Counterparty (központi szerződő fél)
- **CDS** – Credit Default Swap (hitel-nemteljesítési csereügylet)
- **CIRC** – China Insurance Regulatory Commission (kínai biztosításfelügyelet)
- **COREP** – Common Reporting (a tőkemegfelelésről szóló közös adat-szolgáltatási táblák)
- **CRD** – Capital Requirements Directives (tőkekövetelmény-irányelv, a hitelintézetek és befektetési vállalkozások tőkeszabályozását meghatározó 2006/48/EK és 2006/49/EK irányelvek)
- **CRR** – Capital Requirements Regulation (tőkekövetelményekről szóló rendelettervezet, a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális követelményeiről szóló rendelettervezet)

- **EBA** – European Banking Authority (Európai Bankhatóság)
- **Ecofin** – Council of Economic and Finance Ministers of the EU (az EU gazdasági és pénzügyminisztereinek tanácsa)
- **EIOPA** – European Insurance and Occupational Pensions Authority (Európai Biztosítási és Foglalkoztatói-nyugdíj Hatóság)
- **EKB** – Európai Központi Bank (European Central Bank)
- **EMIR** – European Market Infrastructure Regulation (kereskedési adat-tárakról szóló rendelet)
- **ERA** – A PSZÁF elektronikus rendszere hitelesített adatok fogadásához
- **ESA** – European Supervisory Authority (Európai Felügyeleti Hatóság)
- **ESFS** – European System of Financial Supervisors (Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszer)
- **ESMA** – European Securities and Markets Authority (Európai Értékpa-pír-piaci Felügyeleti Hatóság)
- **ESRB** – European Systemic Risk Board (Európai Rendszerkockázati Testület)
- **Felügyelet** – Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete
- **FEUVE** – Folyamatba épített előzetes és utólagos vezetői ellenőrzés
- **FIN-NET** – A financial dispute resolution network of national out-of-court complaint schemes in the European Economic Area countries (az Európai Gazdasági Térség országaiban a bíróságokon kívül működő pénzügyvita-rendező fórumok hálózata)
- **FINREP** – Financial Reporting (általános pénzügyi adatokat tartalmazó felügyeleti adatszolgáltatás)
- **FMA** – Österreichische Finanzmarktaufsicht (Osztrák Pénzügyi Felügyelet)
- **FSI** – Financial Stability Institute (Pénzügyi Stabilitási Intézet)
- **HAS** – Hungarian Accounting Standards (magyar számviteli szabványok)
- **HBA** – Hitelintézetek Első Hazai Önkéntes Betétbiztosítási és Intézményvédelmi Alapja
- **Hpt.** – A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény

- **ICAAP** – Internal Capital Adequacy Assessment Process (a tőke megfelelés belső értékelési folyamata)
- **ICP** – Insurance Core Principles (biztosítási alapelvek)
- **IAIS** – International Association of Insurance Supervisors (Nemzetközi Biztosítási Felügyelő-hatóságok Szövetsége)
- **IMF** – International Monetary Fund (Nemzetközi Valutaalap)
- **IFRS** – International Financial Reporting Standards (Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Szabványok)
- **IIF** – Institute of International Finance (Nemzetközi Pénzügyi Intézet)
- **IOPS** – International Organisation of Pension Supervisors (Pénztárfelügyelők Nemzetközi Szervezete)
- **IOSCO** – International Organization of Securities Commissions (Értékpapír Felügyelők Nemzetközi Szervezete)
- **KEF** – Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság
- **KELER** – Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.
- **Kgfb** – Kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás
- **KHR** – Központi Hitelinformációs Rendszer
- **KIID** – Key Investor Information Document (kiemelt befektetői információk)
- **KOMÓD** – A PSZÁF kockázat alapú felügyelési módszertana
- **MABISZ** – Magyar Biztosítók Szövetsége
- **MANBESZ** – Magyarországi Nonprofit Biztosító Egyesületek Szövetsége
- **MiFID** – Markets in Financial Instruments Directive (pénzügyi eszközök piacaira vonatkozó irányelv) 2004/39/EK
- **MNB** – Magyar Nemzeti Bank
- **Mpt.** – A magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény
- **MTF** – Multilateral Trading Facility (multilaterális kereskedési rendszer)
- **NGM** – Nemzetgazdasági Minisztérium
- **NSAs** – National Supervisory Authorities (nemzeti felügyeleti hatóságok)

- **NYESZ** – Nyugdíj-előtakarékossági számla
- **OECD** – Organisation for Economic Co-operation and Development (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet)
- **OTIVA** – Országos Takarékszövetkezeti Intézményvédelmi Alap
- **PBT** – Pénzügyi Békéltető Testület
- **PD** – Prospectus Directive (az értékpapírok nyilvános kibocsátásakor vagy piaci bevezetésekor közzeendő tájékoztatóról szóló irányelv) 2003/71/EK
- **PKN** – Pénztárak Központi Nyilvántartása
- **PSZÁF** – Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete
- **Psztv.** – A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény
- **PST** – Pénzügyi Stabilitási Tanács
- **REPIVA** – Regionális Pénzintézetek Intézményvédelmi Alapja
- **RTS** – Regulatory Technical Standard (szabályozói technikai sztenderd)
- **SEPA** – Single Euro Payments Area (Egységes Euró Fizetési Övezet)
- **SREP** – Supervisory Review and Evaluation Process (felügyeleti felülvizsgálati folyamat)
- **SRP** – Supervisory Review Process (felügyeleti felülvizsgálati folyamat)
- **SSM** – Single Supervisory Mechanism (egységes felügyeleti mechanizmus)
- **SZMSZ** – Szervezeti és Működési Szabályzat
- **T2S** – (közös valós idejű bruttó értékpapír elszámolási rendszer)
- **TAKIVA** – Takarékszövetkezeti Intézményvédelmi Alap
- **THM** – Teljes hiteldíjmutató
- **TMM** –Tőke-megfelelési mutató
- **Tpt.** – A tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény
- **UCITS** – Undertakings for Collective Investments in Transferable Securities (átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozások)
- **UL** – Unit-linked (befektetési egységhez kötött életbiztosítás)
- **XETRA** – Exchange Electronic Trading (elektronikus értékpapír-kereskedési platform)

A FELÜGYELET STÁTUSZA ÉS MŰKÖDÉSI KÖRNYEZETE

*'A Felügyelet stratégiai célja hatékonyságának növelése, feladatainak független, erős, integrált felügyeleti hatóságként való ellátása.'*¹

A Psztv. fontosabb változásai, a rendeletalkotási jogkör bővülése

Magyarország Alaptörvényének 23. cikk (1) bekezdése alapján az Országgyűlés sarkalatos törvényben a végrehajtó hatalom körébe tartozó egyes feladat- és hatáskörök ellátására és gyakorlására önálló szabályozó szerveket hozhat létre. Ennek megfelelően a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény (Psztv.) 1. §-a alapján a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (Felügyelet) Magyarország pénzügyi közvetítő rendszerét felügyelő, ellenőrző hatósági feladatokat ellátó önálló szabályozó szerv, amely csak a törvénynek van alárendelve.

Az Alaptörvény 23. cikk (2) bekezdése alapján az önálló szabályozó szerv vezetőjét a miniszterelnök vagy – a miniszterelnök javaslatára – a köztársasági elnök nevezi ki sarkalatos törvényben meghatározott időtartamra. Az önálló szabályozó szerv vezetője kinevezi helyettesét vagy helyetteseit. Az Alaptörvény 23. cikk (3) bekezdésének megfelelően a Felügyelet elnöke a Felügyelet tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.

A Felügyelet jogalkotására vonatkozó szabályokat az Alaptörvény T) cikke, valamint a 23. cikk (4) bekezdése határozza meg. Az Alaptörvény T) cikke alapján jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet.

Az Alaptörvény 23. cikk (4) bekezdése alapján a Felügyelet elnöke törvényi felhatalmazás alapján, sarkalatos törvényben meghatározott feladatkörében rendeletet ad ki, amely törvénnyel, kormányrendelettel, miniszterelnöki rendelettel, miniszteri rendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes. A Felügyelet elnökét rendeletalkotási jogkörében az általa rendeletben kijelölt helyettese helyettesítheti.

¹ A mottók forrása a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének stratégiája című dokumentum.

A jogszabályi környezet változásai

Az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CLI. törvény a Felügyelet elnökét 2012. október 28. napjától az alábbi három, új rendeletalkotási joggal hatalmazta fel:

1. Az adatszolgáltatás során felmerült, az informatikai rendszer súlyos problémáival kapcsolatos bejelentésre vonatkozó részletes szabályok meghatározása;
2. A pénz-, tőke- és biztosítási piac szervezetei, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, a magánnyugdíjpénztár, továbbá a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató esetében a Felügyelet hatáskörébe tartozó eljárások tekintetében:
 - az alapításra, létesítésre vonatkozó engedélyezésre,
 - egyesülésre, szétválásra vonatkozó engedélyezésre,
 - nyilvántartásba vételre,
 - tevékenységi engedély megadására,
 - határon átnyúló tevékenység bejelentésére,
 - fióktelep létesítésére,
 - a szabályzatának jóváhagyására vagy módosítására,
 - a minősített befolyás engedélyezésére,
 - a független és függő közvetítő igénybeviteléhez szükséges engedélyezésre vagy nyilvántartásba vételre,
 - irányuló eljárásért fizetendő igazgatási-szolgáltatási díj mértékére, valamint a díj beszedésére, kezelésére, nyilvántartására, visszatérítésére vonatkozó részletes szabályok megállapítása;
3. A Psztv. 50. § (3) bekezdésében meghatározottak alapján alkalmazandó engedélyezési és bejelentési formanyomtatvány és elektronikus űrlap tartalmára, formájára és benyújtására vonatkozó részletes szabályok megállapítására.

A működés gazdasági környezete

A 2008-ban kirobbant gazdasági válság súlyosan érintette a magyarországi bankokat és biztosítókat, illetve a magyar tőkepiacot, annak hatásaival a mai napig küzdenek a pénzügyi szektor szereplői, s a Felügyelet is évek óta kénytelen szembenézni az elhúzódó pénzügyi válság negatív kihatásaival. A kereslet csökkenése miatt stagnáló vagy zsugorodó piacok eredményeként az intézmények kockázatvállalása, a kezelt vagyon nagysága és a

forgalom egyaránt csökkent. Ez azon túl, hogy a Felügyelet számára számos prudenciális, piacfelügyeleti és fogyasztóvédelmi feladatot adott, azzal is járt, hogy a Felügyelet díjbevételei évről-évre visszaestek, s ez éppen abban az időszakban történt, amikor feladatai megnőttek, illetve nemzetközi jellegű pénzügyi kötelezettségei is növekedtek. A Felügyelet ugyanis a felügyelt intézmények által fizetett díjakból működik, a díj alapja pedig legnagyobb részben a vállalt kockázatokhoz kapcsolódó tőkekövetelményekhez, kisebb részben pedig kezelt vagyonhoz, illetve a lebonyolított forgalomhoz kapcsolódik.

Ezek a körülmények alapvetően változtatták meg a PSZÁF gazdasági működési környezetét, s új kihívások elé állították a Felügyelet egészét. A Felügyelet bevételeit teljes mértékben az iparági befizetések teszik ki, a PSZÁF költségvetési forrásokat semmilyen formában sem használ fel. 2012-ben a Felügyelet díjbevételei nominálisan mintegy 7,6%-kal maradtak el az előző évi bevételektől. Arányaiban a legnagyobb visszaesést a pénztári szektor szenvedte el, ott a bevételek 59%-kal csökkentek az előző évi bevételekhez képest. A tőkepiaci szektorból származó felügyeleti díjbevétel 11,5%-kal volt kevesebb 2012-ben, mint 2011-ben. A biztosítási szektor is évek óta zsugorodik, így az innen származó felügyeleti díjbevételek nagysága is visszaesett, 2012-ben ebből a szektorból 5,3%-kal kevesebb bevétel érkezett a Felügyelethez. A díjbevételek legnagyobb része a pénzpiaci szektorból érkezik, de ez a szektor sem tudott növekedést felmutatni, ezért a 2012-es felügyeleti díjbevételek 1,8%-kal elmaradtak a 2011-ben realizált bevételektől.

Az éveken át elhúzódó válság egyre több problémát válthat ki és hozhat felszínre a felügyelt szektorokban, s mindezzel a Felügyeletnek egy zsugorodó költségvetés mellett kell megbirkóznia. Annak érdekében, hogy a Felügyelet eredményesen kezelje a jövőbeni kihívásokat, a leghatékonyabb felügyeleti módszertant kell alkalmaznia munkája során.

KOCKÁZATALAPÚ FELÜGYELÉS, HATÁSBESOROLÁS ÉS A FELÜGYELÉS MÓDSZERTANA

'A Felügyelet célja a pénzügyi piacok működését szabályozó kockázat alapú módszertanok kialakítása és alkalmazása, melyek nagyfokú rugalmasságot, gyors reagáló képességet és megfelelő eszköztárat adnak a felügyelés gyakorlásához.'

A Felügyelet a Psztv. 38. §-a alapján folyamatos felügyeletet gyakorol a pénzügyi ágazati törvények hatálya alá tartozó szervezetek és személyek felett, amelynek része az engedélyezési, az intézményfelügyelési (prudenciális), a fogyasztóvédelmi és a piacfelügyeleti tevékenység is. A folyamatos felügyelet helyszíni ellenőrzéssel, illetve a rendszeres és eseti adatszolgáltatásból származó adatok, a Felügyelet részére megküldött dokumentumok, valamint a hivatalosan ismert információk ellenőrzésével és elemzésével valósul meg.

A Felügyelet – összhangban az európai gyakorlattal – arra törekszik, hogy a rendelkezésére álló erőforrásokat az egyes intézmények kockázatosságának figyelembe vételével használja fel. A Felügyelet intézményfelügyelési feladatai több éve a kockázatalapú felügyelés elvére épülő módszertan (KOMÓD) alapján valósulnak meg. Ez a módszer a felmerülő törvényességi és prudenciális felügyelési feladatok ismeretében optimális felügyeleti eredményesség elérésére törekszik.

A kockázatalapú felügyelés a kockázatokhoz igazítja a felügyelési folyamatot. Alkalmazása a gyakorlatban azt eredményezi, hogy a Felügyelet minden egyes intézményt, valamint a pénzügyi piacokon megfigyelhető és azonosítható kockázatot hordozó jelenséget a pénzügyi rendszerre gyakorolt hatásukkal arányos felügyeleti erőforrás-ráfordítással felügyel. Az arányos felügyelés azt is jelenti, hogy a pénzügyi rendszerre különböző módon és mértékben kockázatot jelentő intézményeket a Felügyelet nem azonos eszközökkel felügyeli. A differenciálás az alkalmazott felügyeleti módszerekre és a felügyelés mélységére, terjedelmére, intenzitására egyaránt kiterjed.

Hatásbesorolás és intézményértékelés

1. táblázat: A hatásbesorolt intézmények száma szektoronként (2012 végén)

Megnevezés	Erős hatású (db)	Közepesnél erősebb hatású (db)	Közepesnél alacsonyabb hatású (db)	Gyenge hatású (db)	Összesen (db)
Csoportok	13	5	6	27	51
Hitelintézetek	10	5	32	3	50
Szövetkezeti hitelintézetek	0	0	31	98	129
Pénzügyi vállalkozások	1	13	28	216	258
Tőkepiaci intézmények	3	1	36	58	98
Pénzforgalmi intézmények	0	0	2	3	5
Biztosítók	5	6	25	76	112
Pénztárak	2	7	39	59	107
Összesen	34	37	199	540	810

A Felügyelet az egyes intézmények, intézménycsoportok kockázatát a pénzügyi rendszerre gyakorolt hatásuk (hatásbesorolás) és az egyes intézmények, intézménycsoportok kockázatossága (intézményértékelés) alapján méri.

Az első lépés az egyes intézmények pénzügyi rendszerre gyakorolt hatásuk szerinti besorolása. Ennek során a felügyelt intézmények meghatározott szempontok alapján kategorizálásra kerülnek (lásd 1. táblázat). Az alkalmazott mérőszámok az egyes szektorok, illetve intézménytípusok jellemzőihez igazodnak. A mérőszámok alapvetően az intézmény méretét, az intézménnyel kapcsolatban álló fogyasztók számát, valamint az intézmény által kezelt ügyfélvagyon méretét veszik alapul, de egyéb, a felügyeleti jelentőséget kifejező jellemzőket is tartalmaznak szektoronként eltérően.

A következő lépés az egyes felügyelt intézmények kockázatosságának megállapítása az intézmények egyedileg elvégzett értékelése alapján. Az intézményértékelés periodikusan ismétlődő – az adatszolgáltatás és monitoring által is támogatott – eljárás, amelynek során a Felügyelet az intézmények kockázatosságát számos mennyiségi és minőségi mutató alapján, jellemző kockázataikat értékelve kockázati kategóriákba sorolja be. Az intézmények egyes kockázatainak megítélése a környezet, az üzleti teljesítmény (pénzügyi és működési kockázatok) és a kínált termékek, továbbá a vállalatvezetés körébe tartozó számos tényező szerinti értékelés alapján történik. Az intézmény összesített (nettó) kockázatát, azaz az intézmény egészére ható kockázati szintet az határozza meg, hogy a különböző felvállalt kockázatok kezelése milyen mértékben enyhíti a tevékenységben rejlő és azonosított kockázatokat. E folyamat végén az intézmények besorolási értékeik súlyozott átlaga alapján kerülnek különböző kockázatossági kategóriákba.

2. táblázat: Az egyes intézménytípusok kockázati besorolási arányai (2012 végén)

Megnevezés	Magas kockázatú (%)	Jelentős kockázatú (%)	Mérsékelt kockázatú (%)	Alacsony kockázatú (%)
Hitelintézetek	37,5	33,3	29,2	0,0
Szövetkezeti hitelintézetek	26,2	42,9	31,0	0,0
Pénzügyi vállalkozások	16,9	51,5	31,5	0,0
Tőkepiaci intézmények	33,9	52,5	11,0	2,5
Pénzforgalmi intézmények	25,0	43,2	29,5	2,3
Biztosítók	13,5	51,4	29,7	5,4
Pénztárak	13,0	29,6	50,0	7,4

Az összesített besorolás az intézmény hatásbesorolásával együttesen határozza meg az intézmény helyét a felügyelési mátrixban, kifejezve az intézmény kockázatosságát és annak hatását a felügyeleti célokra.

A felügyelési mátrixban a következő felügyelési módszerek érvényesülnek az intézmények kockázatosságának (hatás x valószínűség) függvényében:

- az intézményértékelés szintjei (monitoring alapú, egyszerűsített, teljes körű),
- a SREP szintjei (egyszerű, sztenderd vagy komplex),
- a felügyelési intenzitás szintjei (monitoring alapú, sztenderd vagy szoros),
- a felügyelési akciók szintjei (törvényi megfelelés figyelése, felügyelési program, kockázatértékelés alapján tett intézkedések),
- nyomon követés (figyelés, intenzív figyelés, azonnali beavatkozás).

3. táblázat: Kockázati térkép – hatás/valószínűség mátrix (2012 végén)

		VALÓSZÍNŰSÉG				
		Alacsony	Mérsékelt	Jelentős	Magas	Összesen
HATÁS	Erős hatású	0,2%	2,6%	3,1%	0,7%	6,6%
	Közepesenél erősebb hatású	0,2%	3,7%	4,8%	3,5%	12,2%
	Közepesenél alacsonyabb hatású	1,1%	10,9%	15,8%	7,6%	35,4%
	Gyenge hatású	0,9%	7,0%	24,7%	13,3%	45,9%
	Összesen	2,4%	24,1%	48,4%	25,0%	100,0%
Megjegyzés: a táblázat színei a felügyelési intenzitásra vonatkoznak az alábbiak szerint:						
		Szoros felügyelés	Sztenderd felügyelés	Monitoring alapú felügyelés		

A felügyelési mátrix egyes celláiban szereplő számok azt mutatják, hogy az összes felügyelt szektor valamennyi felügyelt intézménye milyen arányban tartozik szoros, sztenderd vagy monitoring alapú felügyelés alá. Az intézményfelügyelés az intézmények mátrixban elfoglalt helye alapján történhet egyedileg, illetve együttesen.

Egyedileg felügyelt intézmények

A Felügyelet a méretüknél, tevékenységüknél, a pénzügyi rendszer stabilitásában betöltött szerepüknél, illetve a fogyasztókra gyakorolt hatásuknál fogva nagy hatást gyakorló intézményeket az egyedi intézményfelügyelés módszerével felügyeli (egy adott intézmény vagy intézménycsoport kockázatainak egyedi értékelésével), és az intézményhez, intézménycsoporthoz azok kockázatainak ismeretért, kezeléséért felelősséggel tartozó felügyelőt rendel.

Az egyedi intézményfelügyelés intenzitása (az intézmények kockázati besorolása, valamint a hatásbesorolása függvényében) lehet sztenderd, illetve szoros.

A sztenderd felügyelés a monitoring tevékenységet egészíti ki az intézményről beérkező egyéb információk figyelésével, az átfogó vizsgálatok tapasztalataival, illetve az egyszerűsített intézményértékelő tábla negyedéves áttekintésével. A sztenderd felügyelés jellemzően a közepesnél erősebb hatású intézményeknél valósul meg.

A szoros felügyelés a sztenderd felügyelést meghaladja intenzitásában, ugyanis a felügyelés kiegészül a folyamatos kapcsolattartással és a teljes részletezettségű intézményértékelő tábla folyamatos, naprakész aktualizálásával. Szoros felügyelés elsősorban az erős hatású intézmények jellemzője, alkalmazását egyéb esetben az intézmények kockázati besorolása is indokolhatja.

Együttesen felügyelt intézmények

Az együttesen felügyelt intézmények körébe nagyszámú, de a pénzügyi rendszer egésze szempontjából egyedileg kis hatással bíró intézmény tartozik, amelyekkel kapcsolatban a Felügyelet feladata biztosítani azt, hogy a piac e szegmensében se jelenhessenek meg, főként pedig ne halmozódhassanak fel a pénzügyi rendszer megfelelő működését jelentősen veszélyeztető kockázatok.

Az együttes felügyelés során a kockázatok szűrése a hasonló adottságú és kockázatos intézménycsoport együttes vizsgálata alapján történik, elsődleges célja pedig e csoport együttes kockázatainak azonosítása, mérése és csökkentése. A kockázatcsökkentő hatást kiváltó intézkedések egyrészt az egyes intézményekkel szemben kerülnek előírásra, hatásuk az egyes intézmények

kockázati szintjének csökkenése útján összeadódva érvényesül. Másrészt, amennyiben a Felügyelet több intézménynél is olyan kockázatokat, jelenségeket tapasztal, amelyek kezelése megítélése szerint minden érintett intézmény esetében fontos lehet, akkor a felügyeleti elvárásokat ajánlás vagy Vezetői körlevél formájában hozza nyilvánosságra.

Módszertanok felülvizsgálata

Helyszíni vizsgálati kézikönyvek

A helyszíni vizsgálati kézikönyvek főbb kockázatokként gyűjtik össze azokat az információkat, szempontokat, amelyek alapvetőek az adott szektorokba tartozó intézmények, illetve a csoportok egyes kockázatainak átfogó helyszíni vizsgálatához. A kézikönyvek további célja, hogy hozzájáruljanak a felügyeleti ellenőrzések gyakorlatának egységesítéséhez.

2012-ben elkészültek az aktuális jogszabályi előírásoknak megfelelő biztosítói, befektetési alapkezelői és pénztári helyszíni vizsgálati kézikönyvek, valamint megtörtént a 2011-ben készült szövetkezeti hitelintézeti, befektetési vállalkozási, banki és bankcsoporti, valamint a Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ) jogszabályi felhatalmazás alapján ellátandó, közjogi feladatai teljesítésének felügyeleti ellenőrzéséhez szükséges felügyeleti vizsgálati kézikönyvek felülvizsgálata. A felülvizsgálatok során a kézikönyvekben foglalt vizsgálati módszerek, munkalapok vizsgálatokban való használatának tapasztalatai, valamint az uniós és hazai jogszabályok, adatszolgáltatási előírások változásai alapján történtek módosítások.

ICAAP-SREP kézikönyvek

2012 folyamán megtörtént az európai tőkekövetelmény-irányelv (CRD) hatálya alá tartozó intézmények (bankok, szakosított hitelintézetek, szövetkezeti hitelintézetek, befektetési vállalkozások) tőkemegfelelésének belső értékelési folyamatával foglalkozó kézikönyvek éves felülvizsgálata is. A felülvizsgálat keretében került sor az intézmények által készítendő tőkeszükséglet számítások (Internal Capital Adequacy Assessment = ICAAP), valamint ezek felügyeleti ellenőrzésére (Supervisory Review Process = SREP) vonatkozó módszertani útmutatók szakmai áttekintésére és módosítására. A felülvizsgálat során a módszertani útmutatókba bekerültek az új uniós irányelvek, útmutatók, ajánlások, amelyeket mind a felügyelt intézményeknek, mind pedig a Felügyeletnek implementálnia kell. Az ICAAP és a SREP módszertanokat a Felügyelet internetes honlapján nyilvánosságra is hozza.

Új elemként jelent meg a SREP módszertanban 2012-ben, hogy a Felügyelet az intézményvédelmi rendszerekre vonatkozóan elkészítette értékelési

módszertanát, amelynek eredményeként az intézményvédelmi rendszerek erős, közepes vagy gyenge védelmi képességű besorolást kapnak. Az elmúlt időszak tapasztalatai felhívták a figyelmet a hitelintézeti szektorban az intézményvédelmi rendszerek fontosságára. Jelenleg Magyarországon több intézményvédelmi szervezet is jelen van a szektorban (OTIVA, TAKIVA, REPIVA, HBA), azonban ezek nagysága, rendelkezésre álló biztonsági tartaléka, alapszabálya stb. eltérő. A tagok válság-, illetve válság közeli helyzetbe kerülésének megakadályozásában, illetve az ilyen helyzetek kezelésében nyújtott szakmai és pénzügyi segítségnyújtásban az integrációs szervezetek szerepe nő, és a Felügyelet a SREP során az integrációhoz tartozás értékelésénél a tagság megléte mellett értékeli az intézményvédelmi rendszer védelmi képességét is. A különböző védelmi képességi kategóriákhoz különböző mértékű többlettőke-előírási lehetősége van a Felügyeletnek az intézményvédelmi rendszer tag-intézményeinél a SREP során.

A FELÜGYELET ELLENŐRZÉSI TEVÉKENYSÉGÉNEK 2012. ÉVI KIEMELT CÉLTERÜLETEI

A Psztv. 21. § e) pontja szerint a Felügyelet elnöke a kockázatalapú felügyelés keretében félévente határozza meg a Felügyelet ellenőrzési tevékenységének kiemelt célterületeit. A kiemelt célterületek meghatározásánál alapvetően az elmúlt időszak helyszíni és helyszínen kívüli felügyelési tapasztalataiból kell kiindulni, és figyelembe kell venni a felügyeleti stratégiát, a féléves kockázati jelentésekben és a fogyasztóvédelmi kockázati jelentésekben azonosított kockázatokat, a Pénzügyi Stabilitási Tanács ülésein felmerülő témákat, az uniós felügyeleti hatóságok (EBA, ESMA, EIOPA) munkatervét. A kiemelt ellenőrzési célterületek az adott időpontban rendelkezésre álló információk és felügyeleti tudás alapján kerülnek kijelölésre, a későbbi események és történések tükrében azonban sor kerülhet súlyponteltolódásokra.

A kiemelt ellenőrzési célterületek a beszámolási időszakban támpontként szolgálnak:

- az átfogó vizsgálatoknál, cél-, illetve témavizsgálatoknál,
- a módszertanok kidolgozásánál,
- az elemzéseknél, jogszabály-változtatási javaslatok, felügyeleti ajánlások, rendeletek kidolgozásánál, illetve
- az adott témákban a felügyeleti kollégák tudásának fejlesztésénél.

A 2012. első félévre meghatározott kiemelt ellenőrzési célterületek félévkor felülvizsgálatra kerültek és alapos mérlegelés után a második félévre is jellemzően ugyanazokat a kockázatokat, veszélyeket jelölte ki a Felügyelet elnöke kiemelt kezelésre.

A 2012. év kiemelt ellenőrzési célterületei

PÉNZPIACI SEKTOR

1. Tőke

Az évek óta tartó válság jelentős hatással volt a pénzügyintézetek tőkehelyzetére is, ezért az egyes intézményi tőkeemelés-szükségletek, valamint az alacsony jövedelmezőség miatt kialakult alacsony belső tőkeképződési ráták miatt a Felügyelet hosszú ideje kiemelten kezeli az intézmények tőkehelyzetét és a tőkeelemek minőségét. A kiemelt kezelés célja egyedi,

csoport és szektor szinten is a működésben rejlő, tőkehelyzetet érintő kockázatok azonosítása, a kedvezőtlen folyamatok időben történő felismerése, és megfelelő időben és módon történő kezelése volt. Ennek eredményeként a Felügyelet egyes intézmények tőkehelyzetét érintő reakciói jelentősen hozzájárultak ahhoz, hogy a magyar intézmények tőkemegfelelése nemzetközi összehasonlításban is biztonságos legyen.

2. Likviditás

A válság során szerzett tapasztalatok rámutattak a likviditás kiemelt fontosságára. Ezt felismerve a Felügyelet kezdeményezésére 2012. január közepétől bevezetésre kerültek a rövidtávú likviditást szabályozó betét- és mérlegfedezeti mutatók.

A megfelelő likviditási helyzet biztosítása uniós szinten is prioritásnak számít, melynek keretében felerősödött a Basel III. szabályrendszerhez való szorosabb igazodás, ehhez kapcsolódóan a 2015. január 1-jétől kötelezően bevezetésre kerülő új likviditási mutatók: a likviditásfedezeti ráta (LCR) és 2018. január 1-től a nettó stabil finanszírozási mutató (NFSR). A magyar szabályozás ezen a téren megelőzte az európaiat, mert a Felügyelet már korábban előírta a magyarországi pénzügyintézeteknek az új likviditási mutatók alkalmazását.

3. Hitelkockázat

A válság jelentősen érintette a hitelintézetek ügyfeleit is, a hitelportfóliók az elmúlt időszakokban folyamatosan romlottak, ezért a Felügyelet kiemelt figyelmet fordított a hitelkockázat alakulására, különösen az átstrukturált követelések kezelésére, valamint a work-out tevékenység ellenőrzésére. A hitelkockázat prudenciális kezelése során a romló portfólió és a növekvő nemteljesítő hitel ráták kapcsán szükséges értékvesztés, céltartalék szintjének megfelelősége, a hitelkockázat tőkeszükségletének megfelelő megképzése folyamatos kiemelt szerepet kapott mind az átfogó vizsgálatok során, mind a rendszeres (évenkénti) SREP vizsgálatok során.

A hitelkockázat kezelése a fogyasztóvédelmi területen is kiemelt figyelmet kapott, így a Felügyelet 2012 első félévében fokozottan ellenőrizte a hitelintézeteknél a lakossági deviza alapú jelzáloghitelek rögzített árfolyamon történő végtörlesztésének fogyasztóvédelmi szempontból történő megfelelését, illetve a teljes év vonatkozásában a pénzügyi vállalkozások behajtási és követeléskezelési tevékenységét, a Hpt.-ben rögzített, átlátható árazásra vonatkozó előírások betartását, a THM plafon betartását és a KHR új nyilvántartási rendszerével kapcsolatos intézményi gyakorlatot.

4. Üzleti stratégia

Az elmúlt időszakban a nemzetközi, uniós és hazai gazdasági környezetben bekövetkezett változások jelentősen érintették a magyarországi hitelintézeteket. A korábban kialakított közép- és hosszú távú üzleti stratégiákat a tulajdonosok felülvizsgálták, s azokat módosítaniuk, pontosítaniuk kellett. A korábbi üzleti modellek lecserélése a pénzügyi szereplők válságra adott válaszánaak tekinthető, s ezeket ismernie kell a Felügyeletnek is, mert kockázatokat hordozhatnak.

A felügyeleti vizsgálatok és a felügyelt intézmények vezetőivel folytatott prudenciális megbeszélések tapasztalatai azt mutatták, hogy jelentős bizonytalanság figyelhető meg a stratégiák tekintetében, a hitelintézetek stratégiai átalakítás, újragondolás alatt állnak. Ezért a Felügyelet 2012-ben figyelemmel kísérte a hitelintézetek stratégiáinak alakulását mind a helyszíni, mind a helyszínen kívüli felügyelés során.

5. Pénzforgalom

2012 februárjában a Malév csődje, valamint a bankkártyákhoz kapcsolódó gyakori informatikai támadások, visszaélések kapcsán lett indokolt a bankkártyákhoz kapcsolódó szolgáltatói magatartás fogyasztóvédelmi szempontú ellenőrzése. Emellett szintén fogyasztóvédelmi szempontok alapján került sor a pénzforgalmi szolgáltatási szerződés megkötése előtti ügyfél-tájékoztatás vizsgálatára, illetve a 2012. július 2-án hatályba lépett, az elektronikus utalásra nyitva álló új négy órás szabály betartásának fokozott ellenőrzésére.

TŐKEPIACI SEKTOR

1. MiFID² megfelelés

2012-ben kiemelt felügyeleti ellenőrzési célterületként került meghatározásra a tőkepiaci intézményeknek a pénzügyi eszközök piacairól szóló uniós irányelvnek, a MiFID-nek való megfelelés elősegítése. Ennek keretében a Felügyelet kiemelten ellenőrizte a MiFID szabályok, és a MiFID tárgykörben kiadott ajánlások egyenszilárdságú alkalmazásának biztosítását és kontrollját.

2. Kiemelt intézmények működésének ellenőrzése

A Felügyelet a tőkepiac zavartalan működésének biztosítása, a tőkepiaccal szemben támasztott bizalom fenntartása és erősítése érdekében különös figyelmet fordított 2012-ben a BÉT és a KELER csoport működését érintő stratégiai kérdésekre. A kiemelt kezelés során a Felügyelet intenzíven

² A pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelv (MiFID), mely az kiterjed a következő témakörökre: előzetes tájékoztató kötelezettség az ügyfelekről; a megbízás az ügyfél számára legkedvezőbb végrehajtása; érdek-összeütközés, összeférhetetlenség, ösztönzések.

együttműködött a társhatóságokkal, társfelügyeltekkel, illetve mélyebb elemzések segítségével vizsgálta a területet.

3. A KIID³ (Key Investor Information Documentum) hazai gyakorlatban való alkalmazása

Az Európai Értékpapírpiaci Hatóság (ESMA) által a UCITS4 direktíva implementációjának segítésére kidolgozott KIID hazai gyakorlatban való alkalmazásának, a befektetők megfelelő tájékoztatásának ellenőrzése fogyasztóvédelmi szempontokból kapott kiemelt figyelmet.

4. Az internetes termékértékesítési csatornák a befektetési termékek, illetve más lakossági megtakarítási termékek esetében

A befektetési termékek, illetve más lakossági megtakarítási termékek körében az internetes termékértékesítési csatornák feltérképezése és ellenőrzése szintén fogyasztóvédelmi szempontból vált kiemelt ellenőrzési célterületté 2012-ben, mert ez a terület megkülönböztetett kockázatot jelent a hagyományos értékesítési csatornához képest. Az érintett intézményeknél a Felügyelet vizsgálta a hirdetési tevékenységet, illetve az ügyfél-tájékoztatás során a fogyasztók megtévesztésére alkalmas és az agresszív kereskedelmi gyakorlat előfordulását.

5. Kibocsátási tevékenységek vizsgálata

A nyilvános kibocsátóknak előírt rendszeres tájékoztatási elemek közül az éves jelentés (amely magába foglalja az előző üzleti év könyvvizsgáló által auditált beszámolóját, a könyvvizsgálói jelentést, a vezetés felelősségvállaló nyilatkozatát és a vállalkozás üzleti környezetének, jövőbeli várakozásainak bemutatását) kiemelt fontossággal bír a befektetők tájékoztatása szempontjából. Az elérni kívánt felügyeleti cél az volt, hogy az éves jelentések határidőben, megfelelő tartalmi elemekkel és az adott számviteli keretrendszer előírásai szerint kerüljenek nyilvánosságra. A vizsgálatok során több esetben megállapítást nyert, hogy a kibocsátók az éves jelentéseiket nem a jogszabály által előírt határidőben, illetve tartalommal tették közzé. A Felügyelet piacfelügyeleti tevékenysége keretében a rendkívüli tájékoztatások megfelelőségét is kiemelt figyelemmel kísérte.

BIZTOSÍTÁSI SEKTOR

1. Tőkehelyzet és jövedelmezőség

A biztosítási szektorban 2012-ben a Felügyelet a tőkehelyzetet és a jövedelmezőséget kiemelten kezelte, aminek elsődleges oka a biztosítók jövedelmezőségének folyamatos romlása volt, mely a mérleg szerinti eredményen

³ KIID (Key Investor Information Documentum = kiemelt befektetői információk): Az uniós államokban egységes módon megjelenített szerződéskötés előtti tájékoztató anyag, rövid sztenderdizált dokumentum.

keresztül negatív módon befolyásolhatja az intézmények tőkehelyzetét. Az intézmények növekvő tőke- és jövedelemkockázati szintje miatt ezek mind a helyszíni, mind pedig a helyszínen kívüli vizsgálatok során nagy hangsúlyt kaptak.

2. A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás (kgfb) és a MABISZ ezzel kapcsolatos tevékenysége

A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításokat a Felügyelet évek óta folyamatosan kiemelt ellenőrzési célterületként kezeli. A MABISZ közfeladatokat ellátó intézmény, de tevékenységét megfelelő jogi szabályozottság nélkül látja el, ezért a Felügyelet kiemelt feladatának tekintette a MABISZ ellenőrzését. 2012-ben a Felügyelet a MABISZ kgfb-vel kapcsolatos tevékenysége vizsgálatához készült prudenciális szempontból új módszertan alapján folytatta le a Kártalanítási Számla és Kártalanítási Alap vizsgálatát, valamint a kártörténeti nyilvántartás kezelésének és vezetésének kiemelt ellenőrzését.

Fogyasztóvédelmi szempontból a megküldött fizetési felszólítások és a törlés-értesítési gyakorlat ellenőrzése, valamint a kgfb díjtarifa hirdetés és a biztosítóváltások kapcsán felmerült problémák kivizsgálása kapott kiemelt figyelmet.

3. Unit-linked életbiztosítások, hiteltermékkel kombinált életbiztosítások

A Felügyelet kiemelt ellenőrzési célterületként jelölte meg a befektetési egységhez kötött életbiztosítások, az ún. unit-linked (UL) termékek kezelését, a kapcsolódó befektetési politikák elemzését, valamint a hiteltermékkel kombinált konstrukciók vizsgálatát a végtörlesztés esetleges hatásainak szempontjából. A kiemelt kezelést indokolta, hogy a vizsgálati tapasztalatok alapján a unit-linked eszközalapok befektetési politikái több esetben kifogásolhatóak voltak mind prudenciális, mind fogyasztóvédelmi aspektusból.

4. Biztosítói fióktelepek⁴

A biztosítói fióktelepek kiemelt kezelését az általuk egyes ágazatokban kezelt állomány nagysága, valamint egyes biztosítói fióktelepek egy-egy részipiacon betöltött jelentős szerepe indokolta.

⁴ Olyan, más országban székhellyel rendelkező biztosító, vagy viszontbiztosító, mely tevékenységét Magyarországon fióktelepként végzi. Az EGT-n belüli biztosító, viszontbiztosító magyarországi fióktelepének pénzügyi felügyeletét a székhely szerinti (home) felügyelet látja el.

5. A baleseti adó

Fogyasztóvédelmi szempontok miatt kísérte a Felügyelet fokozott figyelemmel a 2012. január 1-jétől fizetendő baleseti adó tényéről, kirovásáról, mértékéről történő ügyfél-tájékoztatás megfelelőségét, vagyis azt, hogy az ügyfeleiket kellő időben, megfelelő módon tájékoztatták-e az új kötelezettségről, továbbá annak összecszerúságáról, feltételeiről.

PÉNZTÁRI SZEKTOR

1. Fedezeti és működési tartalékok felhasználása

A pénztári szektorban a Felügyelet 2012-ben kiemelten vizsgálta a likviditáskezelés keretében a fedezeti és működési tartalékok felhasználását. Ezt az indokolta, hogy a pénztárak működési tevékenységének kiadásait csak a működési bevételekből lehet finanszírozni, amely bevételek a piaci és jogszabályi körülmények változásainak hatására folyamatosan csökkennek.

2. Befektetési tevékenység

A Felügyelet kiemelt jelentőségűnek ítélte a pénztári szektor befektetési tevékenységének ellenőrzését 2012-ben, mert a pénztárak célja a minél nagyobb összegű szolgáltatás nyújtása, melyet csak hatékony befektetési tevékenységgel tudnak biztosítani. Ezzel összefüggésben kiemelt feladat, hogy folyamatosan ellenőrzésre kerüljön a jogszabályi és prudenciális előírások betartása.

3. Tagi és tagdíj elszámolások

A Felügyelet 2012-ben a pénztárak átfogó vizsgálatának keretében kiemelten vizsgálta a szolgáltatásokhoz kapcsolódó tagi, illetve tagdíj elszámolásokat, a kifizetések jogszerűségét, valamint a pénztári megtakarítások felhasználását.

TÖBB SZEKTORT ÉRINTŐ CÉLTERÜLET – FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐKNEK NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK

A Felügyelet 2012 folyamán kiemelt célterületként kezelte a pénzügyi szervezetek fogyatékossgal élő személyeknek nyújtott szolgáltatások során tanúsított magatartásának vizsgálatát. A Felügyeletnek státusztörvényéből adódó alapfeladata a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevők érdekeinek védelme. Ezen fogyasztói érdekvédelem kiterjed a valamennyi fogyasztót megillető, pénzügyi ágazati törvényekben, végrehajtási rendeletekben megfogalmazott jogszabályi rendelkezések betartásának ellenőrzésére. A kiemelt kezelést indokolta a fogyatékos személyek helyzetéből, kiszolgáltatottságából eredő esetleges hátrányok megszüntetése, valamint az egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség biztosítása. A fogyatékossgal élő személyek kiszolgálását

nem elég pusztán egyenlő bánásmóddal biztosítani, mert e kör számára az csak a tényleges esélyegyenlőséget biztosító többlétszolgáltatások nyújtásával érvényesülhetnek. Az év folyamán a témában felügyeleti ajánlás került kiadásra, amelynek célja, hogy a fogyatékos személyek fogyasztói jogai – a szolgáltatásokhoz való magas szintű hozzáférés biztosítása, a tényleges esélyegyenlőséget biztosító többlétszolgáltatások nyújtása – minél szélesebb körben érvényesüljenek, az azok teljesülését gátló akadályok pedig célzottan és mihamarabb leomoljanak.

'A Felügyelet stratégiai célja a proaktív, kockázat alapú felügyelés szerepének erősítése, a jogszabályi megfelelésen túl a felügyelt intézmények kockázatainak, kockázatkezelésének és stressz tűrő képességének figyelemmel kísérése.'

A Felügyelet folyamatos felügyeletet gyakorol a pénzügyi ágazati törvények hatálya alá tartozó szervezetek és személyek felett. A folyamatos felügyelet keretében a prudenciális szempontoknak megfelelő felügyelés, valamint a piacfelügyelés és a fogyasztóvédelem eszközeivel (helyszínen kívül és helyszínen) a Felügyelet folyamatosan figyelemmel kíséri a pénz- és tőkepiaci intézmények, pénztárak, biztosítók (pénzügyi szervezetek), valamint az ún. pénzügyi infrastruktúrát alkotó intézmények (szabályozott piac, elszámolóház, központi értéktár) tevékenységét, folyamatait. A folyamatos felügyelés célja a kockázatok időben történő felismerése és megfelelő kezelése.

A folyamatos felügyelés eszközei a helyszínen kívüli ellenőrzés keretében: a rendelkezésre álló adatok, információk feldolgozása, monitoringja, folyamatos kapcsolattartás az intézménnyel, egyeztetések, egyéb kommunikáció a folyamatban lévő kérelmekkel, bejelentésekkel kapcsolatban, helyszíni ellenőrzés keretében pedig vizsgálatok lefolytatása. A folyamatos felügyelés során nyert információk beépülnek a kockázatértékelésbe, a kockázatértékelés, illetve az intézményértékelés pedig visszacsatol a folyamatos felügyeléshez, meghatározva az intézmény felügyeleti kezelésének módját és intenzitását, valamint a vizsgálatok ütemezését, illetve egyes vizsgálatok fókuszpontjait.

Az utóbbi években a Felügyeleten jelentősen átalakult az intézményfelügyelés módszere és gyakorlata, szervezetileg is szétváltak a helyszíni vizsgálatokat végző (on-site) és a nem helyszíni (off-site) felügyelést folytató területek. Az átalakítás óta eltelt időszak tapasztalatai és eredményei igazolták a szervezeti elkülönítés szakmai megalapozottságát.

Az elmúlt években mind a helyszíni vizsgálatok, mind pedig a helyszínen kívüli munkafolyamatok során, a szervezeti elkülönítés gyakorlati tapasztalatai alapján, a változtatásban rejlő további előnyök kihasználása, valamint a két terület közötti együttműködés magas színvonalú megvalósulása érdekében módszertani fejlesztések, illetve a hatékonyabb felügyelést elősegítő munkaszervezési átalakítások történtek.

A Felügyelet a különböző szektorokba tartozó pénzügyi intézmények átfogó helyszíni vizsgálatai során, az évente felülvizsgált ágazat specifikus módszertanok alapján minden esetben ellenőrzi a pénzmosás és terrorizmus finanszírozásának megelőzésével és megakadályozásával kapcsolatos

tevékenység megfelelését. Azonnali intézkedést igénylő esetekben a Felügyelet célvizsgálatokat folytat le, illetve egész szektort vagy több intézményt érintő esetekben témavizsgálatokat kezdeményez.

Nem helyszíni felügyelés

A nem helyszíni felügyelés alapvető célja, hogy a beérkező adatszolgáltatások, a felügyelt intézmények vezetőivel tartott prudenciális találkozók, szakértői megbeszélések és egyéb információk alapján a Felügyelet folyamatosan nyomon kövesse a felügyelt intézmények kockázatainak alakulását, és szükség esetén proaktív intézkedésekkel biztosítsa biztonságos működésüket.

A felügyelt intézmények tevékenységének, kockázatainak folyamatos figyelemmel kísérése céljából rendszeres időközönként részletes elemzés készül, amelyben a felügyelői területek szabályozott keretek között kiértékelik az egyes szektorokat, tevékenységeket és a nagyobb hatású intézmények jellemző főbb üzleti kockázatait, a kockázatok mértékét, tendenciáit, a kapcsolódó egyéb információkat, piaci híreket, a szektorból kapott értesítéseket.

Tekintettel arra, hogy a gyorsan változó gazdasági környezetben fokozott jelentőséggel bír a napi szinten végzett, a felügyelt intézmények adatszolgáltatására épülő monitoring és kockázatértékelő tevékenység, a Felügyelet kiemelt figyelmet fordít a felügyeleti jelentések struktúrájára, adattartalmának aktualizálására, a beérkező jelentések pontosságára és megfelelő minőségére. Konzolidált monitoring tevékenysége során jelentős erőfeszítéseket tett a Felügyelet arra is, hogy a magyar számviteli előírások (HAS) helyett a nemzetközi számviteli előírásoknak (IFRS) megfelelő jelentési struktúra alakuljon ki a felügyelt intézményeknél a tőkemegfelelésről szóló adatszolgáltatási (COREP) táblákat illetően.

A helyszínen kívüli felügyelésnek továbbra is szerves része a piacra lépő, engedélyezés előtt álló társaságok képviselőivel történő egyeztetés, illetve a már működő nagyobb hatású, vagy valamilyen szempontból kockázatot hordozó intézmények esetében a személyes kapcsolattartás különböző formái, a rendszeres, vagy eseti jelleggel tartott prudenciális megbeszélések, felső vezetéssel, jogi képviselővel, könyvvizsgálóval folytatott egyeztetések. A prudenciális megbeszélés az adott pénzügyi intézmény aktuális folyamatainak, kockázatainak, jövedelmi- és tőkehelyzetének áttekintésén túl alkalmas az aktuális témák (pl. a bankok, hitelintézetek otthonvédelmi programban való részvétele) megvitatására is.

Az intézményfelügyelési tevékenység rendszeresen visszatérő fontos részeként a felügyeleti felülvizsgálat folyamatában került sor a pénzügyi szektorhoz tartozó intézmény belső irányításával, kockázatkezelésével és tőkemegfelelésével összefüggő szabályzatok, stratégiák, eljárások, módszerek

értékelésére, annak eldöntése érdekében, hogy a pénzügyi szektorhoz tartozó intézmény szavatoló tőkéje biztosítja-e az intézmény által vállalt kockázatok fedezetét és megbízható kezelését.

A folyamatos felügyelés során, 2012-ben is számos esetben merült fel jogszabály-értelmezési kérdés, amely jogszabályok módosítására tett felügyeleti javaslatoknak, felügyeleti ajánlások, állásfoglalások, módszertani útmutatók kiadásának képezte alapját.

A felügyelési feladatokat egyre inkább jellemzi azok nemzetközivé válása. Ennek része az EU és egyéb nemzetközi együttműködésből fakadó felügyelési feladatok elvégzése: a magyarországi anyavállalattal és külföldi leányvállalatokkal rendelkező intézmények felügyelése, a külföldi hatóság összevont alapú felügyelete alá tartozó leányvállalatok magyarországi szabályok szerinti felügyelése, a külföldi székhelyű intézmények magyarországi fióktelepének, illetve a határon átnyúló tevékenységek felügyeletének elvégzése. A homehost (anyaországi és fogadó országi) együttműködés keretében – összhangban az erre vonatkozó európai szabályozással – rendszeres a kapcsolattartás a társfelügyeletekkel, a felügyelői kollégiumi⁵ üléseken kerül sor a személyes egyeztetésekre, információcserére, valamint a szakmai konzultációkra.

A pénzügyi intézmények nem helyszíni felügyelése

A bankok aktuális tőkehelyzetének folyamatos vizsgálata mellett a Felügyelet rendszeresen elemezte a banki portfóliók és a jövedelmezőség alakulását, a külföldi tulajdonosok stratégiaváltásának elemeit. 2012 során kétszer került sor a nagybankok vezetőivel ún. prudenciális megbeszélésre, amelyek alapján a Felügyelet átfogó képet kapott a bankok aktuális helyzetéről, intézkedéseikről és jövőbeni várakozásaikról.

A megfelelő szintű banki likviditás biztosítása érdekében a Felügyelet napi szinten vizsgálja a bankok likviditási pozícióját, illetve azok rendeletben előírt likviditási mutatóinak alakulását. Kockázat azonosítása esetén a Felügyelet felhívta a bankok vezetőinek figyelmét, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket a likviditási pozíció biztonságos szinten tartására. A kis- és közép-bankok közül a 2012. július 1-jétől hatályos devizafinanszírozás megfelelési mutatóra (DMM) előírt minimumkövetelménynek (65%) kevés kivételtől eltekintve minden intézmény megfelelt. A rendeletben előírtakat nem teljesítő intézményekkel szemben a Felügyelet intézkedéseket tett, és napi likviditási adatszolgáltatást írt elő.

A 2012. év során is kiemelt feladat volt az „Otthonvédelmi” program igénybevitelének figyelemmel kísérése, az intézkedések hatásának elemzése,

⁵ A több országban működő pénzügyi csoportok felügyeleti kollégiumai a nemzeti felügyeletek együttműködésének intézményei, amelyek célja, hogy elősegítsék a több országban működő intézmények hatékony felügyelését.

mint pl. az árfolyamgát konstrukciók, a lakóingatlanok kényszerértékesítésére vonatkozó ingatlanértékesítési kvóták alkalmazása stb. A Felügyelet részletesen elemezte a végtörlesztés hatását a hitelintézetek és kiemelten a bankcsoportok tőke-, likviditási és jövedelmezőségi helyzetére.

2012-ben a Felügyelet nagy hangsúlyt fektetett a szövetkezeti hitelintézetek között kialakult intézményvédelmi és integrációs együttműködések megerősítésére. 2012 közepén a Felügyelet közzétette elvárásait az intézményvédelmi rendszerekkel szemben, majd elvégezte az intézményvédelmi alapok értékelését. Az értékelés eredményét honlapján közzétette, azt valamennyi érdekelttel konzultációk keretében ismertette, majd megkezdte a besorolástól függő tőkekövetelmény érvényesítését az alapok tagintézményeivel szemben.

A Felügyelet a szövetkezeti hitelintézetek ellenőrzése során szerzett tapasztalatait az intézmények részére szervezett konferencián, illetve a részükre rendszeresen küldött szakmai kör-e-mailekben osztotta meg. A Felügyelet célja ezekkel a kockázatok kialakulásának megelőzése és a legjobb gyakorlat megismertetése volt.

A helyszínen kívüli felügyelés folyamatai a pénztári területen

A pénztárak 2012. évi felügyelésének keretében végzett feladatok közül a negyedéves jelentések értékelése, az egészségpénztárak betétlekötéseinek elemzése és a magánnyugdíjpénztárak befektetési jegyekbe történő befektetési tevékenységének közvetett-közvetlen költségei ellenőrzését követően kiadott felügyeleti határozatokban foglaltak teljesítésének vizsgálata érdemel külön említést.

A negyedéves jelentések értékelése során kiemelt szerepet kapott (1) a működési tevékenység likviditásának vizsgálata, azaz annak ellenőrzése, hogy a pénztárak a befizetések működési és likviditási tartalékra levont összegéből és a korábbi évek során felhalmozott tartalékokból képesek-e finanszírozni a napi működési kiadásait, (2) az elért hozamráta és referencia hozam eltérésének vizsgálata, amelynek keretében a pénztár által elérni kívánt befektetési eredménytől (referencia hozam) való meghatározott eltérés esetén magyarázatot kértünk ennek okára, illetve tájékoztatást kértünk arról, hogy a pénztár milyen intézkedéseket kíván tenni (pl. befektetési politika, referencia hozam módosítása, vagyionkezelő váltás) az elérni kívánt cél és a tényleges eredmény összhangjának biztosítása érdekében, (3) pénztári működés folyamatosságának értékelése.

A negyedéves jelentések áttekintésének eredményeként 2012. évben több esetben prudenciális levelet küldött a Felügyelet a pénztárak részére, és két pénztár esetén rendkívüli havi adatszolgáltatást rendelt el, mert a működési tevékenység likviditásának nehézségei miatt a gyakoribb adatszolgáltatás

révén látszott megelőzhetőnek az, hogy a pénztár a működési kiadásait a fedezeti tartalékból, azaz a tagok egyéni számlájáról finanszírozza.

A folyamatos felügyelés keretében a Felügyelet áttekintette az egészségpénztári befektetések alakulását, és ennek keretében elemezte, hogy a 200 millió Ft feletti lekötött betéttel rendelkező pénztárak által ezen befektetésen elért kamat megfelel-e a piaci betéti kamatkörnyezetnek.

A kilenc pénztárra kiterjedő elemzés során a Felügyelet megállapította, hogy a betétlekötéseken elért kamatok nem maradtak el a piaci szinttől, meghaladták inflációt. A Felügyelet álláspontja szerint azonban egy pénztár indokolatlanul nagy összegű pénzeszközt tartott látra szóló betétben folyószámláján, amelyen alacsony kamatot ért el.

Az elemzés tapasztalatai alapján a Felügyelet vezetői körlevélben hívta fel a pénztárak figyelmét arra, hogy a szolgáltatások jövőbeli összegének növelése érdekében keressék a tartósan rendelkezésre álló pénzeszközök befektetésének leghatékonyabb, legmagasabb hozamot biztosító lehetőségeit, a betétlekötések során törekedjenek egyedi megállapodások elérésére, továbbá a vagyongazdálkodási tevékenység szabályainak rögzítése céljából alakítsák ki befektetési politikájukat, a likviditásmenedzsment keretében pedig készítsenek likviditási tervet.

Kiemelt pénztári vizsgálatok

A magánnyugdíjpénztárak közvetett befektetési instrumentumokba, (befektetési jegyekbe) történő befektetéseinek 2010-ben indított vizsgálata három pénztár esetében 2012-ben zárult le. A vizsgálat során azt ellenőrizte a Felügyelet, hogy a befektetési jegyekbe történő pénztári befektetéseket a vagyongazdálkodók olcsóbban, azaz a pénztártagok számára alacsonyabb költséggel meg tudták volna-e valósítani akkor, ha a befektetési alapok befektetési jegyei helyett, közvetlenül azokat az instrumentumokat vásárolják meg, amelyekbe a befektetési alap fektetett.

Két magánnyugdíjpénztár teljesítette a felügyeleti határozatban foglaltakat és vagyongazdálkodójától visszakövetelte az általa kiszámított összeget, míg egy magánnyugdíjpénztár esetén a Kúria másodfokú ítéletét követően (amely a felügyeleti határozatban foglaltakat jogszerűnek találta, elutasítva ezzel a pénztár fellebbezését) került sor a vagyongazdálkodó teljesítésére. A felügyeleti vizsgálat következtében a három alapkezelőtől közel 5 milliárd forint került vissza a pénztárakhoz, akik ezt felosztották a tagok között és az így keletkezett többlet összeget hozamgarantált tőke feletti összegként kifizették a tagok részére, vagy a tagi követelés részeként átutalták a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alap részére. A Felügyelet az elszámolást és a kifizetést ellenőrizte és helyességüket megállapította. A fentiekén túl a Felügyelet összesen 300 millió forint összegű felügyeleti bírságot szabott ki.

Tőkepiaci intézmények helyszínen kívüli felügyelése

A kiemelt tőkepiaci intézményeknél (Budapesti Értéktőzsde Zrt., Központi Elszámolóház és Értéktár (Budapest) Zrt., KELER KSZF Központi Szerződő Fél Zrt.) az elmúlt évben folytatódtak a koncepcionális jellegű változások, melyeket a Felügyelet folyamatosan figyelemmel kísért és ezen intézmények felügyelése kiemelt prioritást kapott. A BÉT-nél a XETRA kereskedési rendszerre való tervezett átállással kapcsolatban az előkészítő munkálatok kiemelt feladatként jelentkeztek, s a felkészülés folyamatban van az átállásra.

A KELER stratégia fontos eleme a T2S⁶ értékpapír és számlavezetési rendszerhez történő csatlakozás előkészítése, valamint az EMIR⁷ -nek való megfelelés és az arra történő felkészülés. A csoport-tevékenység átalakításán belül 2013. január 1-jével megtörtént a klíring tevékenység KELER KSZF Központi Szerződő Fél Zrt.-be történő integrálása.

A biztosítók helyszínen kívüli felügyelése

A pénzügyi válság hatására fokozódtak az intézmények likviditását veszélyeztető kockázatok, ami szükségessé tette az e kockázatok mérésére és értékelésére szolgáló felügyeleti módszertan (adatszolgáltatás, mutatószámok) átdolgozását. A 2012. I. negyedévtől bevezetett új adatszolgáltatási tábla és az ez alapján számított ún. kombinált likviditási mutató alapján a jövőre vonatkozó, a biztosítók várakozásait megragadó következtetések is levonhatóak, például a növekedési kilátásokra, vagy a tőkejellegű várható kimenő pénzáramlásokra vonatkozóan.

A biztosítók tőke- és jövedelmezőségi helyzetét negatívan befolyásoló jelenségek (csoporton belüli tőkeátcsoportosítások, csökkenő értékesítés és díjbevétel, növekvő visszavásárlások) felerősödése adott esetben szükségessé tette a csoporton belüli tranzakciók szorosabb monitoringját, rendkívüli adatszolgáltatás elrendelését, valamint egyedi tőkemodellek lefuttatását, amelyekkel a biztosítók várható tőkemegfelelése előrejelezhető. Az intézményi szintű prudenciális felügyelés során továbbra is kiemelt jelentőségű a biztosítók üzletpolitikai, stratégiai irányváltása, az ebből fakadó kockázatok feltérképezése és értékelése.

Egy másik EU-tagállamban székhellyel rendelkező biztosítók magyarországi fióktelepeinek száma és piaci súlya folyamatosan nő, egyes szegmensekben

⁶ A T2S (TARGET2-Securities = közös valós idejű bruttó értékpapír elszámolási rendszer) lehetővé teszi, hogy a központi értékpapírszámla-vezetési és értékpapír-kiegyenlítési platform segítségével „megszűnjenek a határok” az értékpapír-tranzakciók terén. Előreláthatólag 2016 közepétől a hazai kibocsátású értékpapírokkal végzett tranzakciók értékpapír oldali kiegyenlítése is a közös értékpapír elszámolási rendszeren keresztül valósul majd meg.

⁷ Az EMIR-t (kereskedési adattárakról szóló rendelet) elsősorban a pénzügyi válság hívta életre, és elsődleges célja a transzparencia növelése az OTC derivatívák piacán, valamint a központi szerződő felek biztonságos és megbízható működésének biztosítása.

szerepük meghatározóvá vált, ezért a Felügyelet megkülönböztetett hangsúlyt fektetett tevékenységük volumenének, kockázatainak figyelemmel követésére és az ügyfélkiszolgálás minőségének ellenőrzésére, amely miatt eseti adatszolgáltatást rendelt el a fióktelepek részére, illetve több esetben jogszabály módosítást kezdeményezett.

A biztosítók tőkekövetelményét újra szabályozó EU-irányelv (Szolvencia II) bevezetésére történő felkészülés keretében megkezdődött a felügyeleti módszertanok (például applikációs kézikönyv, SRP kézikönyv) kidolgozása, mert az új irányelv számos a korábbi irányelvekben nem létező, felügyeleti engedélyezéshez kötött tárgykört vezet be. A Szolvencia II. hatályba lépésének egyelőre még nem ismert időpontjára a tagállami hatóságoknak – így a Felügyeletnek is – készen kell állniuk valamennyi új engedélyezés iránti kérelem fogadására, illetve az engedélyezések lefolytatására.

A korábbi évek gyakorlatát folytatva a Felügyelet 2012-ben is végzett mennyiségi hatástanulmányt, ezúttal 2011. december 31-i időpontra vonatkozóan (QIS2011). Ennek alapvető célja az új, Szolvencia II. rendszerben alkalmazandó adatszolgáltatási tábla-tervezetekkel történő megismerkedés segítése, valamint az egyes új szabályozási elemek hatásának felmérése volt. A hatástanulmányban 29 hazai biztosító vett részt. A Felügyelet az érintettekkel konzultációt tartott az eredményekről, amelynek az összefoglalója megtekinthető a Felügyelet honlapján.

A 2012. év során a Felügyelet kidolgozta egységes közvetítő felügyelési koncepcióját, amelynek folyamányaként 2013. január 15-től a biztosításközvetítők felügyelésének szervezeti keretei megváltoztak, azt ugyanis az újonnan létrehozott Pénzügyi vállalkozások és közvetítők felügyeleti főosztálya látja el.

Helyszíni felügyelés

A helyszíni vizsgálatok tapasztalatai

A pénzügyi intézmények a helyszíni vizsgálatainak lefolytatására 2010 szeptemberében külön főosztály jött létre. A Pénzügyi vizsgálati főosztály feladatkörébe a bankok, bankcsoportok, szövetkezeti hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások helyszíni vizsgálatai tartoznak. A biztosítás-, pénztár- és tőkepiaci intézmények esetében az on-site és az off-site felügyelés azonos főosztályon, de külön osztályokon történik.

A szervezeti változással párhuzamosan átalakult a felügyeleti ellenőrzések lebonyolításának eljárásrendje, a Felügyeleti igazgatóság tervezési rendszere, valamint megerősödött a helyszíni vizsgálatok erőforrás-ellátottsága.

A 2012-es vizsgálatok lebonyolítására a bevezetett tervezési rendszer alapján, főosztályonként napra lebontott részletes tervek szerint került sor.

A vizsgálati tervek elkészítése során a Felügyelet az alábbi szempontokat veszi figyelembe:

- a felügyeleti vizsgálatok középtávú ciklustervét (a Psztv. alapján a felügyelt intézményeknél 3-5 évenként helyszíni szakaszt is magában foglaló, átfogó vizsgálatot kell tartani),
- a rendelkezésre álló erőforrásokat,
- az intézmények kockázati besorolását, és ennek alapján a vizsgálatához szükséges erőforrásigényt és vizsgálati időtartamot,
- a vizsgálandó intézmények körébe való bekerülésre kialakított pontos rendszerrel, amely az intézmény egyéb egyedi jellemzőit is vizsgálja.

A tavalyi tapasztalatok alapján 2012-ben is fenntartotta a Felügyelet az intézmények választott könyvvizsgálóival történő konzultációk gyakorlatát, ami segítette a vizsgálatokra való felkészülés folyamatát.

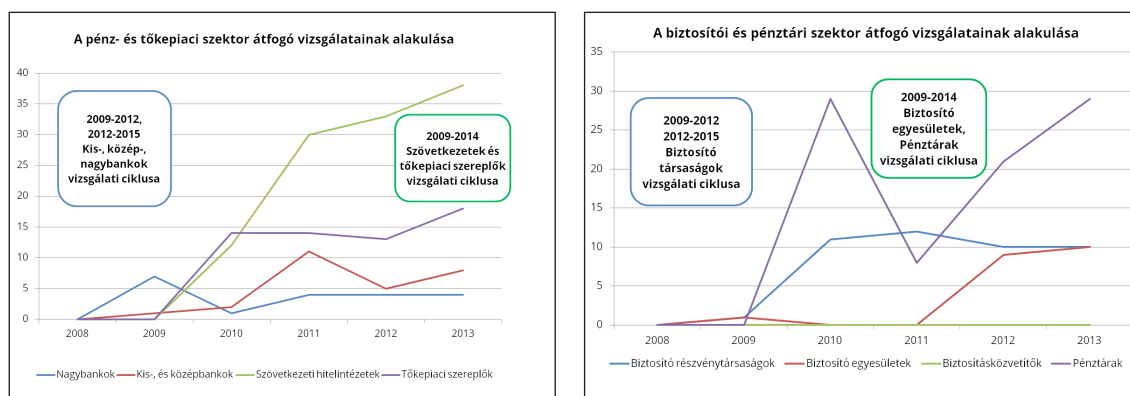
4. táblázat: Vizsgálati statisztika

Helyszíni vizsgálatok száma (db)	2011 tény		2012 tény		2013 terv	
	átfogó	egyéb	átfogó	egyéb	átfogó	egyéb
Nagybankok	4	2+9*	4	7+10*	4	9+10*
Kis-, és középbankok	11	0	5	2	8	2
Szövetkezeti hitelintézetek	30	1	33	2	38	6
Biztosító részvénytársaságok	12	0	10	1	10	0
Biztosító egyesületek	0	1	9	2	10	0
Pénztárak	8	43	21	23	30	0
Tőkepiaci szereplők	14	6	13	1	18	1
Összesen	79	62	95	48	118	29

*SREP vizsgálatok

2012 közepén lezárult a bankokra, szakosított hitelintézetekre, biztosító részvénytársaságokra és viszontbiztosítókra, valamint pénzügyi csoportokra a törvényben előírt hároméves vizsgálati ciklus, s egyúttal elkezdődött az újabb, 2015-ig tartó vizsgálati periódus. A Felügyelet a hároméves ciklusba tartozó intézmények vizsgálatát maradéktalanul elvégezte, s a rendszerkockázatilag legnagyobb jelentőséggel bíró intézményeknél, csoportoknál a jogszabályban előírt gyakoriságnál sűrűbben folytatott helyszíni vizsgálatokat. Az ötéves ciklusba tartozó intézmények vizsgálata 2014-ben fog zárulni.

1. ábra: Az átfogó vizsgálatok számának alakulása



A tőkepiaci szereplőnél a befektetési szolgáltatási tevékenység vizsgálatára – az átfogó vizsgálat keretében – azoknál a hitelintézeteknél került sor, amelyek e tevékenység végzésére engedéllyel rendelkeznek.

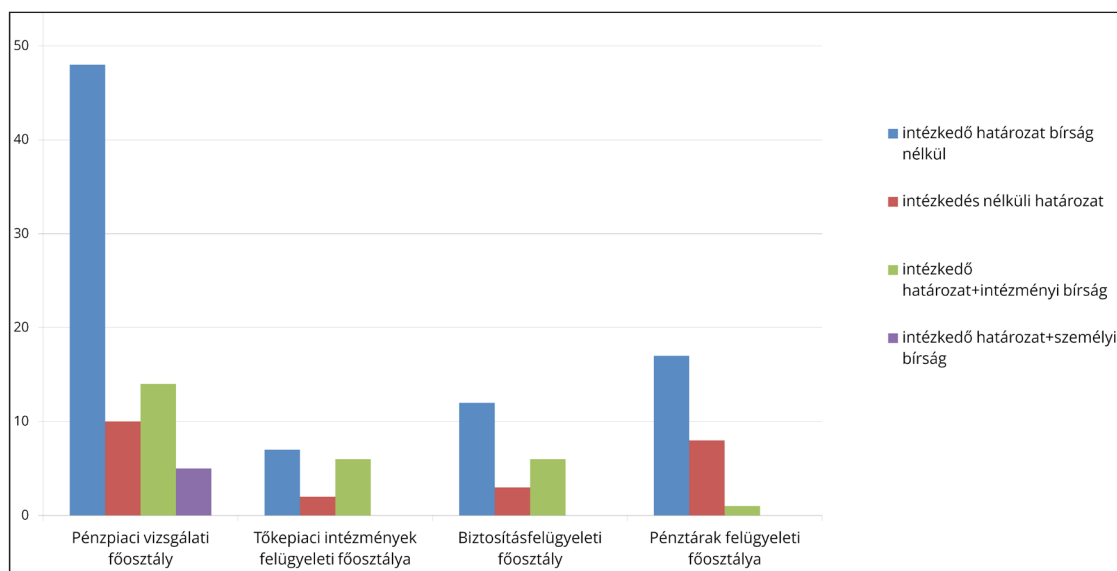
A vizsgálatokat lezáró intézkedések

2012. évben 107 vizsgálat lezárására került sor, ebből 25 vizsgálat 2011-ben indult. A lezárt vizsgálatokból 27 zárult intézményi, 5 pedig személyi bírsággal. Személyi bírság kiszabására akkor került sor, amikor a vizsgált intézménynél feltárt magas kockázat kialakulásában valamely vezető tisztségviselő személyi felelőssége megállapítható volt.

A kiszabott bírságok a következőképpen alakultak:

- Pénztári ágazat: a Felügyelet intézményi bírságot nem szabott ki,
- Biztosítói ágazat: 18 millió Ft intézményi bírság,
- Tőkepiaci ágazat: 20 millió Ft intézményi bírság,
- Pénzpiaci ágazat: 19 millió Ft intézményi bírság, 27,3 millió Ft személyi bírság.

2. ábra: A Felügyeleti igazgatóság vizsgálataiban hozott határozatok (db)



Pénzpiaci vizsgálatok

2012. évben a pénzpiaci területen átfogó vizsgálatra 5 bankcsoport, ezen belül a csoportokba tartozó 23 intézmény, továbbá 4 kis- és középbank, valamint 33 szövetkezeti hitelintézet esetében, utó-, illetve célvizsgálatra pedig 2 bankcsoport, ezen belül a csoportokba tartozó 9 intézmény, továbbá 2 kis- és középbank, valamint 2 szövetkezeti hitelintézet esetében került sor.

Az átfogó vizsgálatok kiterjedtek az intézmények fontosabb tevékenységeire és azok lényeges kockázataira. A vizsgálatok kiemelt figyelmet fordítottak a válság nyomán megnövekedett nem teljesítő hitelállomány kezelésének megfelelőségére, a szükséges értékvesztés és céltartalék megképzésére, az átstrukturálás gyakorlatára, a likviditási kockázat megfelelő kezelésére, a számviteli elszámolások és adatszolgáltatások teljesítésének megfelelőségére és a tőkehelyzet alakulására. A vizsgálatok eredményeként erősödött az intézmények kockázatkezelési, kockázatelemzési tevékenysége. A vizsgálatok során a Felügyelet felhívta a figyelmet a likviditási helyzet folyamatos figyelemmel kísérésére, a nem várt helyzetek kezeléséhez szükséges tervek elkészítésére és folyamatos karbantartására. A szövetkezeti hitelintézeteknél kiemelt figyelmet kapott a tulajdonosok irányítási és ellenőrzési szerepkörének erősítése, a tagi jogviszonyra vonatkozó jogszabályi előírások betartásának következetes számonkérése, a belső kontrollrendszerek, (így a kockázatkezelés, belső ellenőrzés, megfelelőségi tevékenység) ellenőrzése és a felügyeleti elvárásoknak megfelelő erősítése. Számviteli szempontból kiemelt figyelmet kapott a függőkamat elszámolás végrehajtásának megfelelősége, ezzel az eredményként el nem számolható tételek kiszűrése, és a felügyeleti adatszolgáltatásban szereplő fontosabb számadatok kapcsolódó analitikákkal történő alátámasztottságának kontrollja.

A UK Financial Services Authority (FSA) és a USA Commodity Futures Trading Commission (CFTC) 2012. június 27-én megjelentette a Barclays Banknál lefolytatott, az EURIBOR és a LIBOR kamatlábak különböző devizákra (kiemelten az USD-re) és különböző lejáratokra vonatkozó napi jegyzések hátrányos befolyásolására vonatkozó vizsgálatáról szóló jelentését. A jelentések megállapítják, hogy a Barclays számos alkalommal nem megfelelően járt el a LIBOR és EURIBOR jegyzései kialakításakor, felmerült a referencia-kamatlábak manipulálásának gyanúja. Ezek a vizsgálatok világszerte ráirányították a figyelmet a bankközi kamatlábak meghatározási mechanizmusának a sérülékenységére. Ennek kapcsán a Felügyelet vizsgálatot indított 17 BUBOR-t jegyző intézménynél. A BUBOR jegyzési gyakorlat tekintetében a prudenciális témavizsgálat célja a jegyzésben résztvevő bankoknál a vonatkozó belső eljárások, azok dokumentáltsága és a kialakított kontroll környezet felmérése volt. A Felügyelet statisztikai elemzése alátámasztotta, hogy a múltban nem történt szándékos eltérítés, hiszen a BUBOR rásimult a jegybanki alapkamat

pályájára. A vizsgálat azonban azt is megállapította, hogy a BUBOR-t kialakító bankoknál a folyamat nem volt és ma sincs kellően szabályozva, azt nem illesztették be a kockázatkezelési rendszerekbe, s hiányzott annak ellenőrzése is. A Felügyelet témavizsgálata 2013 elején, valamennyi intézmény esetén intézkedés nélküli határozattal zárult. A Felügyelet az intézmények vezetőinek írt körlevélben fogalmazta meg javaslatait, elvárásait a jegyzési kontrollkörnyezet megerősítésére.

Az év kiemelt vizsgálatai

Az év során a pénzügyi vizsgálatok fókuszában a válság kapcsán romló portfólió kezelésének megfelelőse és a szükséges értékvesztés megképzésének ellenőrzése állt. A vizsgálatok feltárták, hogy néhány hitelintézet az átstrukturálás technikáját alkalmazza a kintlévőségek megtérülési esélyeinek reális felmérése és a megtérülés érdekében megteendő lépések ügyfelekkel való egyeztetése helyett, ezzel bizonyos esetekben elfedik a problémák valódi nagyságát, és a valóságosnál jobb színben tüntetik fel az eszközök minőségét. Az egyik szövetkezeti hitelintézetnél elvégzett célvizsgálat során a Felügyelet feltárta, hogy ennek a (néha az ügyfelek tudta és kérése nélkül is elvégzett) sorozatos átstrukturálásnak a következtében sem a nem teljesítő hitelek utáni tartalékok mértéke, sem pedig a függővé tétel hiánya miatti kamatbevétel nem a reális helyzetet tükrözte. A Felügyelet a valós veszteség megállapítását követően visszavonta a hitelintézet tevékenységi engedélyét.

A vállalkozások gazdasági helyzetének romlása és a hitelképes ügyfelek számának csökkenése azt eredményezte, hogy a hitelintézeti tevékenység súlypontja eltolódott a hitelezésről a követeléskezelésre. A felügyeleti vizsgálatok során azonban tapasztaltuk, hogy egyes hitelintézeteknél a piaci tendenciákkal ellentétes irányú folyamatok zajlanak le. Ezek az intézmények a válságból való kitörés lehetőségét a növekvő hitelkihelyezésekben, más hitelintézetek által nem finanszírozott új ügyfelek megszerzésében, vagy bizonytalan követelések megvásárlásában és behajtásában látják. Ez az üzleti modell a vizsgálatok tapasztalatai szerint jelentősen megnöveli ezen hitelintézetek eszközállományának kockázatát, ezért a helyszíni vizsgálatok során kiemelten ellenőriztük a jelentős állományokat kihelyező intézmények kockázatvállalási gyakorlatát, ügyfeleinek fizetőképességét és készségét, a döntések gazdasági racionalitását és a portfólióban lévő állomány minőségét, valamint a megfelelő értékvesztéssel való ellátottságát. A Felügyelet minden esetben intézkedést alkalmazott, ha a kockázatvállalásra, illetve a kockázatkezelésre vonatkozó szabályok megsértését tapasztalta, vagy ha a portfólió romlását elfedni szándékozó gyakorlattal találkozott.

A szövetkezeti hitelintézeti körben a 2012. évi vizsgálatok során is szembesült a Felügyelet olyan belső visszaéléssel, amelyet hosszú időn keresztül sem a vezetői, sem a folyamatba épített, sem pedig a belső ellenőrzés nem volt képes feltárni. Az eset körülményeit vizsgálva az látszik, hogy az érintett hitelintézet nem fordított kellő gondot az ügyfelek részére kiküldendő számlaegyenlegek központi kezelésére és a címzett ismeretlen jelzéssel visszaérkezett visszaélésgyanús esetek kivizsgálására. Ebben a témában a Felügyelet már 2010. évben lefolytatott témavizsgálatai alapján vezetői körlevélben ajánlást tett a hitelintézetek felé, s a Felügyelet vezetése döntött arról is, hogy a belső visszaélésekre utaló jelek vizsgálatát a helyszíni ellenőrzések során a korábbiaknál kiterjesztőbben és mélyebben végzi el. Döntés született arról is, hogy a jövőben a szövetkezeti hitelintézetek visszaélések megakadályozásával kapcsolatos tevékenységénél feltárt kontroll jellegű hiányosságok megszüntetése érdekében a Felügyelet szigorúbb szankciókat fog alkalmazni.

Pénztárak helyszíni felügyelése

A pénztárak 2012. évi helyszíni vizsgálatait két részre lehet bontani. Az év első felében folytatódott a magánnyugdíjpénztári tevékenységet érintő nyugdíjreform kapcsán a magán-nyugdíjpénztárak célvizsgálata. A III. ütem keretében 13 magánnyugdíjpénztár vizsgálatára került sor. Az év második felében pedig az 5 éves vizsgálati periódus megtartása érdekében megkezdődött az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak vizsgálata.

A magánnyugdíjpénztárak célvizsgálatának III. ütemében több tízezer bevallás és befizetés adatát ellenőrizte alapbizonylat szinten a Felügyelet annak érdekében, hogy megállapíthassa, hogy a tagok hozamgarantált tőkéje, illetve a részükre járó hozamgarantált tőke feletti összeg helyesen került-e kiszámításra. A vizsgálat kiterjedt arra is, hogy a hozamgarantált tőke feletti kifizetések a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe visszalépő tagok nyilatkozatainak megfelelően és határidőben kerültek-e teljesítésre. Az ellenőrzések eredményeként megállapításra került, hogy a járandóságok döntő többségükben helyesen kerültek kiszámításra, megfelelő összegben és helyre kerültek kiutalásra, illetve elszámolásra. Néhány pénztár esetében azonban a Felügyelet feltárt egyedi, adminisztrációs hibából adódó eltéréseket, amelyek rendezésére határozatban kötelezte a pénztárakat. A pénztárak a felügyeleti határozatban foglaltakat maradéktalanul végrehajtották.

Az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak (nyugdíjpénztárak, egészségpénztárak, önszegélyező pénztárak) átfogó vizsgálatai során a pénztár kockázataitól függően kiemelt vizsgálati szempont volt a működési tevékenység likviditása, az elszámolt költségek bizonylati alátámasztása, a tagokkal kapcsolatos elszámolások helyes összegben és határidőben történő végrehajtása, a felügyelet felé teljesítendő adatszolgáltatások helytállósága, főkönyvvel, analitikával

való alátámasztottsága. A vizsgálatok hatékonyságának növelése érdekében a Felügyelet valamennyi átfogó vizsgálatot megelőzően konzultációt folytatott a pénztár könyvvizsgálójával.

Tőkepiaci vizsgálatok

A befektetési szolgáltatást végző intézményeknél a helyszínen kívüli felügyelés és a vizsgálatok során a Felügyelet kiemelten ellenőrizte a tőkeáttételes ügyletekről⁸ készített témaelemzés által feltárt kockázatok kezelését. Az elmúlt évi vizsgálatok során nagy hangsúlyt kapott a MiFID előírások egységes alkalmazásának biztosítása és ellenőrzése, és továbbra is fokozottan ellenőrizte a Felügyelet az ügyfélkövetelések védelmével kapcsolatos előírásokat, valamint az ügyfelek tájékoztatásával kapcsolatos követelmények betartását. Prioritásként kezelte a Felügyelet a szolgáltatók harmadik fél partnerek (számlavezetők, letétkezelők) közreműködésével kapcsolatos kockázatainak feltérképezését és csökkentését, valamint a hitelintézeteknél az intézményi letétkezelés vizsgálatát.

Letétkezeléssel kapcsolatos témaelemzés

A Felügyelet kérdőíves kikérdezésen és rendkívüli adatszolgáltatáson alapuló felmérése, illetve a 2011. évi és a 2012. első félévi átfogó ellenőrzései tapasztalatai alapján témaelemzést végzett a letétkezelők feladatairól, az általuk alkalmazott letétkezelési gyakorlatról. Ennek keretében a Felügyelet felmérte a letétkezelők által nyújtott többlétszolgáltatásokat – eszközérték számítás, befektetési limitfigyelés, társasági események kezelése, távkereskedés elszámolási szolgáltatás –, azok informatikai támogatottságát, a kondíciók kialakítását, az alletétkezelők igénybe vételét, a szolgáltatásnyújtás során felmerülő esetleges kockázatokat. A felmérés célja az volt, hogy annak eredményei alapján szükség szerint pontosításra kerüljön a Felügyelet letétkezelési tevékenységről szóló korábbi ajánlása. A beérkezett észrevételek és javaslatok alapján, valamint az érintettekkel történt konzultáció eredményeképpen a Felügyelet letétkezelési tevékenységgel kapcsolatos ajánlása korszerűbbé vált.

Harmadik fél számlavezetők – témaelemzés

Az utóbbi időben csődbe ment külföldi befektetési szolgáltatók (pl. MF Global UK Ltd., WorldSpreads Ltd., FXdirekt Bank AG) esete is jól mutatja, hogy a magyarországi befektetési szolgáltatóknak közvetlenül, illetve ügyfeleiknek közvetetten jelentős partnerkockázati kitettségek van a harmadik fél letétkezelőkkel szemben. Ezért a Felügyelet a 2012. évben felmérést végzett az egyes befektetési szolgáltatók által igénybe vett harmadik fél számlavezetőkről, a náluk elhelyezett saját és ügyfél tulajdonú pénzügyi eszközökről és pénzeszközökről.

⁸ A tőkeáttétel azt jelenti, hogy a szolgáltatók által meghatározott letéti összeggel (margin) olyan ügyletet lehet kötni, ahol az ügyletérték az elhelyezett letét összegét többszörösen meghaladja. Az ügyletérték a befektetett tőke összegének akár százszorosát is elérheti. Minél nagyobb a tőkeáttétel, annál nagyobb a kockázat a befektetett tőke elvesztésére.

Az adatok feldolgozását követően a Felügyelet Vezetői körlevélben és nyilvános tájékoztatóban is felhívta a kockázatokra a figyelmet. Ezeken túl áttekintette és felülvizsgálta azokat a hatályban lévő felügyeleti szabályozó dokumentumokat (9/2012. számú Ajánlás, 1/2012. számú Módszertani útmutató), amelyek az egyes pénzügyi szervezetek által igénybevett partnerekkel kapcsolatban további releváns elvárásokat tartalmaznak.

A biztosítói helyszíni vizsgálatok tapasztalatai

Az átfogó vizsgálatok fókuszában egyrészt vállalatirányítási kérdések, másrészt a nyilvántartó rendszerek, nyilvántartások, az IT biztonság, valamint a felügyeleti adatszolgáltatások alátámasztottságának vizsgálata állt. Emellett – a felügyelt intézmények hatásbesorolásától, valamint a nevesített kockázatok mértékétől függően – a Felügyelet az átfogó vizsgálatok keretében vizsgálatot folytatott a biztosítási, a likviditási és a piaci kockázatok, valamint a tőkemegfelelés és a jövedelmezőség kockázatainak területén is. A működési kockázatokon belül továbbra is hangsúlyos a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítások, valamint az életbiztosítási ágban kiemelten a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítások állománykezelésének vizsgálata. Ez utóbbi első hároméves vizsgálati ciklusbeli tapasztalatait foglalja össze a Felügyelet 2012-ben kiadott, prudenciális és fogyasztóvédelmi aspektusú unit-linked ajánlása.

Az év kiemelt vizsgálatai

A Felügyelet három kiemelt célvizsgálatot is lefolytatott: egy többes ügynök célvizsgálatát, a fióktelep felügyelés történetében lefolytatott első célvizsgálatát, melyet a határon átnyúló együttműködés keretében a román felügyelettel kooperálva végzett el egy romániai biztosító magyarországi fióktelepénél, valamint a MABISZ célvizsgálatát. Ez utóbbi fókuszában – a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási vizsgálatokkal összhangban – a vonatkozó jogszabályokban meghatározott feladatok ellátásának – a Kártalanítási Számla és a Kártalanítási Alap kezelése, az Információs Központ és a Nemzeti Iroda működtetése – vizsgálata állt.

A Felügyelet egy intézménynél az átfogó vizsgálatban tapasztaltak alapján ideiglenes intézkedés keretében korlátozta az intézmény biztosítástechnikai tartalékai és szavatoló tőkéje feletti szabad rendelkezési jogát. A biztosító részvénytársaságoknál lefolytatott vizsgálatok mellett a Felügyelet 2012-ben megkezdte a mezőgazdasági kis biztosító egyesületek átfogó vizsgálatait is.

A felügyelt intézmények informatikai vizsgálata

A pénzügyi szektor informatikai biztonsága jogszabályok szerinti megfelelőségének felügyeletével a Felügyelet informatikai szakterülete foglalkozik. Az alaptevékenységet jelentő vizsgálati feladatok mellett a szakterület részt vesz

az engedélyezési és a szakmai véleményezési feladatokban is. A Felügyelet munkatársai 2012. évben 82 informatikai célú helyszíni vizsgálatot végeztek (pénzpiac: 56, biztosítás: 9, tőkepiac: 8, pénztárak: 9).

Az elmúlt időszakban új elemként jelent meg a Felügyelet tevékenységében a kiszervezéssel, és azon belül a számítási felhő (*cloud*) szolgáltatással kapcsolatos kontrollok hangsúlyosabb vizsgálata. Ezzel összefüggésben a Felügyelet 2012 júliusában Vezetői körlevelet adott ki a közösségi és publikus felhőszolgáltatások kockázatkezelési irányelveiről. A pénzügyi vizsgálatok során a Felügyelet külön figyelmet fordított a bankok rendkívüli helyzet kezelési készségének javítására. A tapasztalatok szerint az előző évben kiadott, internetbankolás biztonságával foglalkozó módszertani útmutató irányelvei beépültek az intézmények gyakorlatába. A szövetkezeti hitelintézeti szektorban az informatikai alkalmazásokat érintő integrációs folyamat figyelhető meg, melyhez kapcsolódóan kiemelt figyelmet fordított a Felügyelet az alkalmazások biztonsági szintjének emelésére.

A SREP-vizsgálatok eredményei

A Felügyelet a Hpt.-ben, illetőleg Bszt.-ben foglalt kötelezettségének megfelelően rendszeresen értékeli a felügyelt intézmények tőkehelyzetét, és legalább évente egyszer felülvizsgálja azok belső tőkemegfelelés értékelési folyamatát (ICAAP). A felügyeleti felülvizsgálati folyamat (SREP) a hitelintézetek és befektetési vállalkozások kockázati profiljának és tőkehelyzetének felügyeleti hatóság részéről megvalósuló ellenőrzését és értékelését jelenti. A SREP alkalmazása az EU-ban követelmény is, s mára elismert eszköze lett a felügyelésnek, s hasznosnak bizonyult az intézmények megfelelő tőkeellátottságának biztosításában, továbbá a kockázatkezelési hiányosságok feltárásában.

2012-ben a teljes előírt SREP többlettőke szektorszinten 667,3 milliárd Ft volt, s ennek jelentős része a bankok hitelkockázati számításainak felülvizsgálatából adódott, amelyből a nagybankok számára előírt többlettőke értéke 621,4 milliárd forintot tett ki. A nagybankok esetében az ICAAP-SREP során megállapított többlet tőkekövetelmény átlagban 37,5%-a volt a szabályozói minimumkövetelménynek. Ennek eredményeként a SREP-ek során átlagosan 11%-os minimum TMM elvárás alakult ki. Ez jelentősen magasabb a 2011. évi 9,6%-os TMM szintnél. A növekedés teljes egészében a felügyeleti felülvizsgálatnak tulajdonítható. Megállapítható, hogy a Felügyelet több mint hatszor annyi többlettőkét írt elő, mint amekkorát a bankok saját magukra nézve az ICAAP során meghatároztak. Ez a különbség 2011-ben még alig haladta meg a kétszeres mértéket.

A 20 kis- és középbank, valamint a 3 hitelintézettel egyenértékű pénzügyi vállalkozás esetében a Felügyelet a SREP eljárás során összességében, átlagosan 44,5%-ban határozta meg a szabályozói tőkeszükséglethez képest szükséges többlettőke-követelmény szintjét.

A szövetkezeti hitelintézetek belső tőkemegfelelés értékelési folyamatát a Felügyelet 2012-ben többségében helyszínen kívül, míg 26 esetben az átfogó vizsgálatok keretében végezte el. A SREP során kialakult, a Felügyelet és a szövetkezeti hitelintézetek számításaiból kialakuló tőkekövetelmény végül mintegy 30%-kal volt magasabb a szabályozói tőke minimumánál.

A Bszt. értelmében a befektetési vállalkozások szavatoló tőkéjének mindenkor el kell érnie a tevékenység megkezdéséhez szükséges tőke illetve a kockázatvállalások által meghatározott tőkekövetelmény mértéke közül a magasabbat. A SREP eljárásba bevont 21 befektetési vállalkozásnál a tőkekövetelmény minimális szintjét az intézmények fele esetében a tevékenység megkezdéséhez szükséges induló tőke (*induló tőkével meghatározott intézmények*), másik fele esetében a kockázatvállalás mértéke (*kockázatvállalással meghatározott intézmények*) határozza meg. A kockázatvállalással meghatározott 11 intézmény közül három intézmény képzett addicionális tőkét (130%-150%) az ICAAP keretében. A Felügyelet további négy intézmény esetében írt elő addicionális tőkét (110%-125%) a SREP keretében, míg négy intézmény esetében a SREP tőkekövetelmény a szabályozói tőke 100%-ában került előírásra. Az ICAAP-SREP eljárást követően előírt pótlólagos tőke mindkét elemzési csoportnál egy-egy intézmény esetében eredményezett tőkehiányt, amit az érintett intézmények a SREP eljárást követően pótolnak.

5. táblázat: A PSZÁF által jóváhagyott többlettőke-szükséglet szektoronként

Felügyelt szektor	A PSZÁF által jóváhagyott többlettőke-szükséglet a szabályozói tőkeszükséglet százalékában*
10 nagy bankcsoport	+ 37,5%
23 kis- és középbank, hitelintézettel egyenértékes pénzügyi vállalkozás	+ 45,5%
129 szövetkezeti hitelintézet	+ 30,4%
21 befektetési vállalkozás	+16% (kockázatvállalással meghatározott intézmények) +8,4% (induló tőkével meghatározott intézmények)

*súlyozatlan átlag

Felügyeleti kollégiumok

A több országban működő pénzügyi csoportok felügyeleti kollégiumai a nemzeti felügyeletnek együttműködésének fórumai, részei az európai felügyeleti struktúrának, amelyek hatékony működtetésének igényét a globális pénzügyi válság felerősítette. A kollégiumi együttműködések keretében rendszeres és igen jelentős információcsere valósul meg a nemzeti felügyeletek között. A felügyelői kollégiumok számára az európai felügyeleti hatóságok évente feladat-tervet készítenek és ellenőrzik annak elvégzését. A vonatkozó EU rendeletek előírják az európai felügyeleti hatóságok képviselőinek részvételét a kollégiumi üléseken, és azt, hogy utóbbiaknak ellenőrizniük kell, betartják-e a tagok a vonatkozó előírásokat.

A kollégium szervezését és vezetését a pénzügyi csoportot irányító intézményt felügyelő nemzeti felügyelet végzi (konzolidáló, vagy másképpen home felügyelet). Az együttműködés keretében a tagok (home és host felügyelet) rendszeresen felügyeleti információkat cserélnek az adott csoportról, értékelik a kockázatokat, valamint felkérhetik egymást felügyeleti eljárások lefolytatására. A PSZÁF összesen 20 banki és 16 biztosítói kollégium munkájában vesz részt. A kollégiumok szerepe jelentős a host országok szempontjainak érvényesítése tekintetében is.

A Felügyelet az OTP-csoport esetében látja el a banki felügyeleti kollégium vezetését, Közép-Kelet Európában egyedülként végez konzolidáló felügyeleti feladatokat, rendszeresen tartva megbeszélést az OTP-csoportba tartozó külföldi intézmények felügyeletei, valamint az EBA képviselőinek részvételével. A többi európai uniós felügyeleti kollégium esetében a PSZÁF leányvállalatot, illetve szignifikáns fióktelepet felügyelő host hatóságként vesz részt az üléseken. Ezen túlmenően a Felügyelet egyes EU-n kívüli országok felügyeleti hatóságaival is folytat kollégiumi jellegű együttműködést.

Bankcsoporti kollégiumok

Bankcsoport-felügyelés anyaországi (home) szerepkörben

2012-ben is két alkalommal került sor OTP kollégiumi ülés megtartására, amelyen az összes érintett társfelügyelet és az EBA képviselője is részt vett. Az elmúlt évek gyakorlatához hasonlóan most is az összes társfelügyelet közreműködésével készült el a csoport közös kockázatértékelése. A 2012-es év egyik jelentős feladata annak vizsgálata volt, hogy az OTP-csoport szavatólő tőkéje összevont, illetve egyedi alapon megfelel-e a csoport pénzügyi helyzetének, kockázati profiljának. Együttes döntésükben (Joint Decision) az EU tagállamok felügyeleti hatóságai pótlólagos tőkekövetelményt írtak elő a bankcsoportnak, amely 2013. január 1-jén lépett hatályba. A tőkekövetelményre vonatkozó együttes döntésben a Felügyelet mellett az EU szabályokkal összhangban a Bolgár Nemzeti Bank, a Román Nemzeti Bank és a Szlovák Nemzeti Bank vett részt.

Az OTP felügyeleti kollégiumi ülések mellett kétoldalú találkozókra is sor került a montenegrói, az ukrán, a román és az orosz társhatóságokkal. Az információ-csere rendszeressé tétele érdekében 2012-től a Felügyelet negyedévente hírlevélben számol be az aktualitásokról a host felügyeleteknek.

Bankcsoport-felügyelés fogadóországi (host) szerepkörben

A jelentős intézmények kollégiumainak döntő részénél a Felügyelet host felügyeleti feladatokat lát el. Ezekben a kollégiumokban mindent elkövet

annak érdekében, hogy a kockázatokra, tőkére és likviditásra vonatkozó észrevételeit a konszolidáló felügyeletek teljes mértékben figyelembe vegyék. A Felügyelet részt vesz az együttes döntések meghozatalában, a magyarországi leánybankokról a kockázatértékelést és az ICAAP-SREP vizsgálatok megállapításait megküldi az anyaországi felügyeleteknek. 2012-ben az osztrák hatóságok által előírt új, ún. fenntartható növekedési feltételek előírásainak nyomon-követése jelentett többlet feladatot.

2012 folyamán a Felügyelet és a home felügyeleti hatóságok együttes döntése alapján rendszerszinten jelentős fiókteleppé minősült az ING Bank N.V. Magyarországi Fióktelepe, a Citibank Europe plc. Magyarországi Fióktelepe, a Deutsche Bank AG Magyarországi Fióktelepe.

Biztosítói kollégiumok

Az előző évekhez hasonlóan intenzív az együttműködés a biztosítói kollégiumok keretében. A PSZÁF 22 kollégiumi ülésen vett részt, melyeken az EIOPA is képviseltette magát. A kollégiumi munka fókuszában továbbra is a Szolvencia II. felkészülés, ezen belül pedig a pre-applikációs vizsgálatok, illetve a csoportok belső modell eredményeinek ismertetése állt. Emellett kiemelt jelentőségű volt a kollégiumokon belüli információ áramlás tartalmának, formájának, gyakoriságának meghatározása, több esetben gyakorlati megvalósítása.

A konszolidáló hatóságok minden esetben üdvözölték azokat a host oldalról induló regionális felügyeleti kezdeményezéseket, amelyek a fióktelepek kockázatainak feltérképezésére irányultak.

Biztosítói regionális együttműködés saját kezdeményezésre

A magyarországi biztosítók környező országokban létrehozott fióktelepeit érintő kockázatok kapcsán regionális együttműködést kezdeményezett a Felügyelet a fióktelepek országainak felügyeleti hatóságaival. Az együttműködés elsősorban a kockázatok feltérképezésére irányul telefonkonferenciák és háromoldalú (home és hostfelügyelet, valamint az érintett cég) prudenciális megbeszélések formájában, valamint az átfogó felügyeleti vizsgálatokhoz kapcsolódóan.

6. táblázat: Bankcsoporti és biztosítói felügyeleti kollégiumok
(2012. december 31-ei állapot szerint)

Bankcsoportok	Anyországi (home) felügyelet
OTP-csoport	PSZÁF (HU)
Erste-csoport	FMA (AT)
Raiffeisen-csoport	FMA (AT)
KBC-csoport (K&H)	CBFA (BE)
BLB-csoport (MKB)	BaFin (DE)
Intesa Sanpaolo-csoport (CIB)	Banca d'Italia (IT)
UniCredit-csoport	Banca d'Italia (IT)
Banco Popolare-csoport	Banca d'Italia (IT)
Credit Agricole-csoport (Credigen)	ACP (FR)
BNP Paribas-csoport (Cetelem)	ACP (FR)
Banque PSA Finance-csoport	ACP (FR)
Banque Accord-csoport (Oney)	ACP (FR)
RCI Banque-csoport	ACP (FR)
Commerzbank-csoport	BaFin (DE)
DZ Bank-csoport (Fundamenta)	BaFin (DE)
Volksbank-csoport	FMA (AT)
Bank Burgenland-csoport	FMA (AT)
Porsche Bank csoport	FMA (AT)
Fióktelepek	
Deutsche Bank-csoport	BaFin (DE)
ING-csoport	De Nederlandsche Bank (NL)
Biztosítói csoportok	
Allianz-csoport	BaFin (DE)
Metlife-csoport (AHICO, Metlife)	CBI (IE)
AXA-csoport	ACP (FR)
BNP Paribas Assurance-csoport (Cardif biztosítók)	ACP (FR)
Generali-csoport	ISVAP* (IT)
Grawe-csoport	FMA (AT)
Groupama-csoport	ACP (FR)
HDI/Talanx-csoport (Posta biztosítók)	BaFin (DE)
KBC-csoport (K&H)	CBFA (BE)
Signal Iduna-csoport	BaFin (DE)
UNIQA-csoport	FMA (AT)
Aegon-csoport	De Nederlandsche Bank (NL)
VIG-csoport (Union, Erste)	FMA(AT)
ING-csoport	De Nederlandsche Bank (NL)
Munich Re-csoport (Victoria, Ergo Élet, DAS)	BaFin(DE)
VKB-csoport (MKB biztosítók)	BaFin(DE)

* 2013. január 1-jétől IVASS.

'Fokozott figyelem az új kereskedési formáknak és platformoknak, amelyek átalakíthatják a tőkepiacok működését.'

A piacfelügyeleti tevékenység

A Piacfelügyeleti igazgatóság három alapvető feladatot lát el. Munkája legnagyobb részét a piacfelügyeleti tevékenység során végzett vizsgálatok (jogosulatlan – engedély vagy bejelentés nélkül végzett – működés és tőkepiaci visszaélések) és azok jogérvényesítési lépései adják. Emellett foglalkozik a nyilvános tőkepiaci kibocsátók tevékenységének felügyeletével és azok szükség szerinti jogérvényesítésével. A harmadik tevékenységi kört az értékpapírok forgalomba hozatalával (ideértve a nyilvános ajánlat útján történő vállalatfelvásárlást is) kapcsolatos engedélyezési tevékenység alkotja, amely során a jogszabályi előírások betartását felügyeli.

Piacellenőrzés

A Piacfelügyeleti igazgatóság piacellenőrzési tevékenysége keretében piaci magatartást vizsgál annak érdekében, hogy biztosítsa a piac átláthatóságát, tisztaságát és biztonságát, megelőzze és megállítsa az ezeket veszélyeztető jelenségeket. 2012-ben jelentős változást jelentett a tevékenységet érintően a short ügyletek szabályozása.

Short Selling Rendelet

A short ügyletek európai szintű szabályozására felmerült igényre reagálva az Európai Parlament és a Tanács megalkotta és 2012. március 24. napján hivatalos lapjában publikálta a short ügyletekre és a hitel-nemteljesítési csereügyletekre vonatkozó 236/2012/EU számú rendeletet (Rendelet), amely 2012. november 1. napjától az Európai Unió valamennyi tagállamában közvetlenül – nemzeti transzpozíció nélkül – alkalmazandó. Az új szabályozás a short ügyletek esetén a szabályozott piacra és MTF-re bevezetett részvények tekintetében – a short pozíció méretétől függően – bejelentési és/vagy közzétételi kötelezettséget⁹, az állampapírok esetében pedig kizárólag bejelentési kötelezettséget telepít a short pozícióval rendelkező befektetőre (természetes és jogi személyekre egyaránt), továbbá tiltja a fedezetlen short részvény-, állampapír- és CDS ügylet megkötését.

⁹ A bejelentési kötelezettség küszöbértéke részvények esetén a kibocsátó jegyzett tőkéjének 0,2%-a, állampapírok, CDS esetén az összes kibocsátott és piacon lévő állampapír mennyiségének 0,1%-a. Közzétételi kötelezettség csak részvényekre vonatkozik, ennek küszöbértéke a kibocsátó jegyzett tőkéjének 0,5%-a.

Annak érdekében, hogy a Rendeletben előírtak végrehajtásának jogi és technikai feltételei – a Rendelet által meghatározott – 2012. november 1-jei időpontra adottak legyenek, a Felügyelet kezdeményezte a Magyarországon közvetlenül alkalmazandó Rendelet magyar jogszabályi környezetbe integrálását, illetve informatikai fejlesztésekkel biztosította a bejelentési és közzétételi kötelezettséggel kapcsolatos adatok fogadását, tárolását, továbbítását.

A nettó short pozíciók közzétételével kapcsolatban – a Rendeletnek megfelelően – a www.kozzetetelek.hu honlapon a Felügyelet kialakította az ügyletek bejelentését végző hazai és külföldi természetes, illetve jogi személyek Felügyelet általi hiteles azonosítására szolgáló informatikai megoldásokat, valamint kidolgozta a bejelentési és közzétételi kötelezettség teljesítését elősegítő elektronikus sablonokat.

A Felügyelet valamennyi pénzügyi eszköz tekintetében a nettó short pozíciókra vonatkozó rendkívüli bejelentési és közzétételi kötelezettséget, illetve ügylekötési korlátozást vagy tilalmat írhat elő, illetve a Rendelet bejelentésre, közzétételre és az ügylekötési korlátozásokra vonatkozó előírásainak megtartását piacfelügyeleti eljárás keretében vizsgálhatja.

A Rendelet alkalmazásával kapcsolatos felügyeleti tapasztalatok – összhangban a nemzetközi tapasztalatokkal – azt mutatják, hogy a short pozíciók piaci átláthatósága növekedett. A Felügyelethez 2012. év végéig 53 bejelentés érkezett és 10 nettó short pozíció került közzétételre. A Rendelet alkalmazása a CDS felárak és az állampapír hozamok – az államadósság kezelését könnyítő – csökkenését eredményezte. A Rendeletben meghatározott elsődleges forgalmazói és árjegyzői mentesség igénybevételét 17, a magyar piacon aktív piaci szereplő jelezte a Felügyelet felé. A Felügyelet a mentesség igénybevételét egyetlen kérelem esetében sem tiltotta meg.

Engedély nélküli portfóliókezelési tevékenységek vizsgálata online forex szolgáltatóknál

A 2012. év folyamán a Felügyelet kiemelt tőkepiaci kockázatként azonosította az engedély nélküli portfóliókezelők tevékenységét, amelyek jellemzően – a mai napig népszerű – online forex kereskedéshez kapcsolódnak. A Felügyelet – a jelenség visszaszorítása érdekében – számos piacfelügyeleti eljárást indított, amelyek az engedély nélküli befektetési szolgáltatási tevékenységek vizsgálatát és – szükség esetén – az ilyen típusú tevékenységet végzők szankcionálását célozták.

A Felügyelet piacfelügyeleti eljárásában vizsgálta a svájci Mandus Invest SA. tevékenységét és megállapította, hogy a társaság Magyarországon, magyar befektetői kör részére kínálta felügyeleti engedély nélkül a portfóliókezelési tevékenységét. A Mandus Invest SA. a befektetők pénzét úgynevezett „Kezelt

Számla Szerződés” alapján kezelte és devizához kapcsolódó forex ügyleteket kötött a befektetők által adott meghatalmazás alapján. A társaság ún. „rolling spot” típusú, különböző devizapárookra vonatkozó görgetett forex megbízásokat kötött. A „rolling spot”, görgetett azonnali típusú forex ügyletek során a befektetők az egyes devizapárookban szereplő devizák közötti árfolyam-különbözetre kereskednek tőkeáttétellel, ahol a nyitott pozíciók minden üzleti nap végén technikailag lezárásra és ugyanabban az időpontban újra megnyitásra kerülnek a pozíciókon keletkezett kamatkülönbözet napi elszámolása mellett, azaz a pozíció a zárásig automatikusan görgetésre kerül. A Mandus Invest SA. az ügyleteket – egy brit szolgáltatón keresztül – a befektetők javára kötötte, a befektetők a megszerzett eszközből eredő kockázatot közvetlenül viselték. A Felügyelet határozatában a Mandus Invest SA.-t az engedély nélkül végzett befektetési szolgáltatási tevékenység folytatásától eltiltotta, ugyanakkor – tekintettel arra, hogy a társaság felszámolási eljárás alatt áll és a felszámolási eljárást a svájci felügyelet folytatja, amely a továbbiakban kizárólagosan jogosult a társaság nevében és képviselőjében eljárni – a Felügyelet a bírság-szankció alkalmazásától eltekintett, mivel biztosítottnak látta az engedély nélküli tevékenység megszüntetését.

Szintén engedély nélkül végzett portfóliókezelési tevékenység gyanújával kerültek a Felügyelet látókörébe különböző off-shore társaságok. A társaságok a honlapjukon professzionális alapkezelőként – ún. hedge fundként – tüntetik fel magukat, az ügyfelekkel kötött blankettaszerződések pedig a portfóliókezelés megállapításához szükséges tényállási elemeket hordozzák. A szerződések alapján a társaságok jogosultak az ügyfelek által rendelkezésre bocsátott pénzeszközöket a saját nevükben, de az ügyfelek javára befektetni. A társaságok engedély nélküli tevékenységének gyanúja miatt a Felügyelet piacfelügyeleti eljárásokat indított, amelyeket formálisan 2013-ban zár le. A vizsgálat során a befektetők tájékoztatása és további károk elkerülése céljából a Felügyelet a társaságokat a honlapján vezetett figyelmeztető listára helyezte, az illetékes nyomozó hatóságnál pedig minden esetben jogosulatlan pénzügyi tevékenység miatt büntetőeljárást kezdeményez.

Engedély nélküli követelésvásárlási tevékenységek vizsgálata

A Felügyelet 2011 végén adatokat kért be a pénzügyi intézményektől annak kiderítése érdekében, hogy a pénzügyi intézmények pénzügyi szolgáltatásokból eredő követeléseinek engedményezése során mely személyek vásároltak üzletszerűen követelést. A Felügyelet azt is vizsgálta, hogy megjelentek-e a követelésvásárlást engedély nélkül üzletszerűen közvetítők a tranzakciók során.

A Felügyelet az adatszolgáltatás révén beszerzett információk alapján 2012-ben számos esetben indított piacfelügyeleti eljárást az engedély nélküli

üzletszerű követelésvásárlási tevékenység gyanúja miatt, amelyek nyomán 6 esetben tiltotta meg az engedély nélküli követelésvásárlási tevékenységet, és minden esetben piacfelügyeleti bírságot szabott ki az engedély nélküli tevékenység végzőjével szemben, összesen 8.000.000 Ft összegben. A Felügyelet a jogosulatlan pénzügyi tevékenység bűncselekményének gyanúja miatt egyúttal büntetőeljárást is kezdeményezett. A szankcionált társaságok közül a megvásárolt követelések számát tekintve kiemelkedett a PERDY Credit and Property Kft., amely – erre vonatkozó felügyeleti engedély nélkül – csomagban és egyedi követelésekkel együtt összesen 585 darab követelést vásárolt meg.

Kötvénykibocsátásként feltüntetett engedély nélküli pénzügyi szolgáltatási tevékenységek vizsgálata

A Felügyelet a 2012. év folyamán több olyan gazdasági társaságot is vizsgált, amelyek kötvénykibocsátásként tüntették fel engedély nélkül végzett pénzügyi szolgáltatási tevékenységüket.

Kiemelt ügy

A Felügyelet piacfelügyeleti eljárás keretében vizsgálta meg az XGA Vagyongkezelő Zrt. kötvénykibocsátásként hirdetett tevékenységét. A Felügyelet megállapította, hogy az XGA Zrt. befektetési konstrukciója keretében értékesített kötvény elnevezésű iratok – azok tartalmi és formai hiányosságai miatt – egyik esetben sem felelnek meg a jogszabályi előírásoknak. A társaság a gyakorlatban engedély nélkül gyűjtött a nyilvánosságtól pénzügyösszegeket, ezáltal engedély nélküli pénzügyi szolgáltatási tevékenységet folytatott.

A Felügyelet 70 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki az XGA Zrt-re és azonnali hatállyal megtiltotta engedély nélküli tevékenységének folytatását. A jelentős összegű piacfelügyeleti bírság kiszabásának célja, hogy a társaságot és közvetve a magyar pénzügyi piac valamennyi szereplőjét, visszatartsa a jövőben hasonló jogsértés elkövetésétől. A Felügyelet a 2013-ra áthúzódó határozathozatalt követően a büntetőeljárás előmozdítása érdekében az engedély nélkül végzett tevékenységre vonatkozó megállapításait tartalmazó határozatát a nyomozó hatóság rendelkezésére bocsátotta.

Nyilvánosan forgalomba hozott értékpapír kibocsátókkal kapcsolatos felügyeleti tevékenység

A Felügyelet feladata, hogy ellenőrizze a nyilvános tőkepiaci kibocsátók jogszabályban előírt kötelezettségeinek teljesülését. E tevékenység fókuszában a szabályozott információkkal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségek, így –

többek között – a rendszeres és rendkívüli tájékoztatások megvalósulása és az éves beszámolók számviteli előírásoknak való megfelelése áll. Ennek keretében a Felügyelet áttekinti a nyilvánosan forgalomba hozott értékpapírok kibocsátói számára előírt tájékoztatási kötelezettségek teljesítését, értékeli a közzétételre, tájékoztatásra kötelezett kibocsátó közzétételeit, azok jogszabályszerűségét a piac zavartalan működése és a befektetők megfelelő tájékoztatása szempontjából.

A Felügyelet 2012. évben is kiemelt figyelmet fordított a nemzetközi pénzügyi beszámolási szabványok (IFRS) alkalmazásáról szóló 1606/2002EK parlamenti és tanácsi rendelet hatálya alá tartozó, tőzsdén jegyzett értékpapír-kibocsátók IFRS-ek szerint készített összevont (konszolidált) beszámolójának ellenőrzésére. Az IFRS-ek megfelelő alkalmazása ugyanis lehetővé teszi, hogy a rendelet hatálya alá tartozó társaságok IFRS-ek szerint készített összevont (konszolidált) beszámolói áttekinthetők és egymással összehasonlíthatóak legyenek, elősegítve ezzel a pénzügyi bizalom erősítését, a befektetők védelmét és a tőkepiac hatékony működését. A Felügyelet vizsgálatai során egyes közzétett, nyilvános beszámolókat ellenőriz főként a standardok közzétételi követelményeire fókuszálva.

2012-ben a 74 nyilvános kibocsátó összesen 4261 közzétételt jelentetett meg, amelyek közül 2510 a rendkívüli tájékoztatást szolgálta. A nyilvános kibocsátók közül 56 társaság értékpapírjai forognak szabályozott piacon. Közülük 51 részvénykibocsátó, 5 társaság hitelviszonyt megtestesítő értékpapírral jelenik meg a nyilvános tőkepiacon, 6 társaságnak pedig mindkét értékpapírtípusa elérhető a nyilvánosság számára.

2012-ben a Felügyelet e tevékenységi körében 37 vizsgálatot indított, amelyekből 29-et zárt le. A lezárt vizsgálatok során 11 esetben került sor bírság kiszabására, a Felügyelet 13.400.000 Ft intézményi bírságot rótt ki a felügyelt nyilvános kibocsátókra és további 900.000 Ft személyi bírságot szabott ki vezető tisztségviselőkre.

Az értékpapírok forgalomba hozatalával kapcsolatos felügyeleti engedélyezés

Az értékpapírok forgalomba hozatalával kapcsolatos felügyeleti engedélyezés területén a 2012. év több kiemelkedő feladatot és egyben kihívást foglalt magában.

A befektetési alapok megfeleltetése az új jogszabályi követelményeknek

A szakterület egyik jellemző feladatát az uniós jogharmonizációs kötelezettségnek¹⁰ való megfelelést szolgáló, a befektetési alapkezelőkről és a kollektív befektetési formákról szóló 2011. évi CXCI. törvény (Btv.) 2012. január 1. napjával történő hatályba lépése eredményezte. A Btv. hatályba lépésével a befektetési alapokkal kapcsolatos nemzeti szabályozás kikerült a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (Tpt.) szabályozási tárgyköre és hatálya alól, és egy különálló törvényi szabályozás keretei között, új követelményrendszer állított fel mind az EU jogszabállyal harmonizáltan létrejövő és működő (ÁÉKBV), mind a nem harmonizált, „hazai” befektetési alapok tekintetében.

Az új követelményrendszernek való megfelelés érdekében a Btv. megfeleltetési kötelezettséget írt elő a Btv. hatályba lépésekor már létező befektetési alapokra, amely az engedélyezési szakterület számára több mint 500 befektetési alap dokumentációjára (tájékoztató, kezelési szabályzat, illetve kiemelt befektetői információ) kiterjedő megfeleltetés elvégzését jelentette. Az év közben történt jogszabály-módosítások következtében a megfeleltetés kezdeményezésének eredeti 2012. május 31-i határideje az ÁÉKBV-k tekintetében 2012. július 1. napjára, a nem harmonizált „hazai” befektetési alapok tekintetében pedig 2012. december 31. napjára módosult. Az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CLI. törvény 2012. október 28. napjától egy – az alapkezelői, a befektetővédelmi és a felügyeleti engedélyezési szempontokat ötvöző – egységes dokumentációs formarendszert vezetett be az azonos működési formájú és fajtájú befektetési alapok dokumentációit (tájékoztató, kezelési szabályzat) illetően, amelynek az egyes befektetési alapoknak szintén meg kell felelniük.

2012. december 31. napjáig 246 befektetési alap megfeleltetése zárult le, ebből 244 esetben született kezelési szabályzat módosítását engedélyező határozat.

A megfeleltetések során az új szabályozásból fakadó jogértelmezési kérdések megítélése és a gyors, de megalapozott szakmai válaszadás állította kihívás elé a felügyeleti engedélyezési szakterületet. 2012. során a Btv., valamint a végrehajtására alkotott kormányrendelet¹¹ módosítására a Felügyelet több javaslatot is kidolgozott, a kiemelt befektetői információs tájékoztató elkészítésének és alkalmazásának főbb alapelveire vonatkozóan pedig elnöki ajánlás is született¹².

¹⁰ Az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (ÁÉKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló 2009. július 13-i 2009/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv.

¹¹ A befektetési alapok befektetési és hitelfelvételi szabályairól szóló 345/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet.

¹² A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 7/2012. (V.31.) számú ajánlása a kiemelt befektetői információs tájékoztató elkészítésének és alkalmazásának főbb alapelveiről a befektetési alapok és a befektetési alapok alapkezelőinek számára.

A megfeleltetéssel kapcsolatos felügyeleti feladaton túlmenően 2012-ben a befektetési jegyek nyilvános forgalomba hozatalával kapcsolatban 62 jóváhagyó határozat született, 63 befektetési alap nyilvántartásba való felvételére és 32 befektetési alap nyilvántartásból való törlésére került sor.

Az értékpapírok nyilvános kibocsátásához, valamint a szabályozott piacra (tőzsdére) történő bevezetéséhez kapcsolódó engedélyezés tapasztalatai

2012. évben a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok piacán 11 kibocsátási program került felállításra, ezzel összefüggésben összesen 1.840.000.000.000 Ft keretösszegű alaptájékoztató (és ahhoz kapcsolódó hirdetmény) közzétételét engedélyezte a Felügyelet.

Részvények szabályozott piacra történő bevezetésével kapcsolatosan 2012. évben 6 tájékoztató (és ahhoz kapcsolódó hirdetmény) közzétételét engedélyezte a Felügyelet. Ebből a tőzsdén már jelen lévő kibocsátók (Est Media, Masterplast, Business Telecom, Phylaxia) tekintetében a kibocsátási érték összesítve megközelítette az 5 milliárd forintot, egy új szereplő (Altera Nyrt.) esetében pedig a kibocsátási érték a tényleges forgalomba hozatal előtt kerül majd meghatározásra.

Több olyan – a közelmúltban átalakulással létrejött – nyilvánosan működő részvénytársaság kért felügyeleti jóváhagyást részvényeinek tőzsdei (technikai) bevezetéséhez, amelynél a jegyzett tőke jelentős hányadát apport képezi. A nem pénzbeli hozzájárulás elemei általában üzletrészek, tanulmányokhoz, cikkekhez kapcsolódó szerzői jogok, know-how-k, elismert kölcsönkövetelések. Ezek értékelésének megalapozottságát a kérelmezők azonban a Felügyelet felhívására nem tudták alátámasztani, ezért a felhívást követően a kibocsátók többsége kérelmét visszavonta, egy esetben pedig a Felügyelet feljelentést tett tőkebefektetési csalás kísérlete elkövetésének gyanúja miatt.

Egyéb engedélyezési témakörök

A Felügyelethez bejelentett zártkörű önkormányzati kötvénykibocsátások száma radikálisan csökkent az előző években tapasztaltakhoz képest. Míg 2010-ben 25 kibocsátás bejelentésére került sor, addig 2011-ben ez a szám 15-re csökkent, s 2012-ben pedig már csak 5 ilyen jellegű kibocsátást jelentettek be, amelyekből 1 euróban, 4 pedig forintban volt denominálva. A bejelentett kibocsátások összértéke – a kibocsátáskori MNB középárfolyamon számolva – nem érte el a 8 milliárd forintot.

2012. évben egy kötelező vételi ajánlat jóváhagyására került sor. A DIGITávközlési és Szolgáltató Kft., mint kijelölt ajánlattevő és a vele összehangoltan eljáró személyek a TvNetWork Telekommunikációs Szolgáltató Nyrt. tulajdonukban nem álló valamennyi törzsrésztvényére vételi ajánlatot tettek, amelyet a TvNetWork tekintetében a nyilvánosságnak történő adatszolgáltatási kötelezettség alóli mentesítés követett. Az ajánlat összértéke 3.701.386.500 Ft volt.

'A jogszabályszerű, fogyasztóbarát gyakorlat, a pénzügyi termékek átláthatóságának és a közérthető tájékoztatásnak a megkövetelése, valamint a gyors és hatékony vitarendezési rendszer működtetése a fogyasztói bizalom helyreállításának legfontosabb területei.'

FOGYASZTÓPOLITIKA

A 2008-as pénzügyi válság egyik következményeként megkülönböztetett társadalmi figyelem irányul a hatékony pénzügyi fogyasztóvédelemre és ennek intézményrendszerére. Közismert, hogy a pénzügyi szolgáltatásokban és a pénzügyi szektor szereplőiben csalódott fogyasztók száma a pénzügyi válság, illetve a válsággal összefüggő károk következtében jelentősen megnőtt. Ezért a bizalom visszaszerzése és a stabilitás helyreállítása érdekében az elmúlt néhány évben megfigyelhető a pénzügyi fogyasztóvédelem szerepének globális szintű folyamatos felértékelődése.

A Psztv. értelmében a Felügyelet tevékenységének egyik célja *„...a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeinek védelme, a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése.”*

E felügyeleti cél gyakorlati megvalósulása érdekében a jogalkotó pénzügyi fogyasztóvédelmi hatósági funkcióval ruházta fel a Felügyeletet 2010. január 1. napjától. A Felügyelet fogyasztóvédelmi szerepe, törvényi felhatalmazása és eszköztára 2010-től folyamatosan erősödött és bővült. Emellett a Felügyelet jelenlegi vezetése 2010 nyarán történt hivatalba lépésétől kezdve egy sor olyan intézkedést tett – szervezeti átalakítás, munkaszervezés a fogyasztói kérelmek intézésére, rendszeres fogyasztóvédelmi téma- és célvizsgálatok, megújított fogyasztóvédelmi kommunikáció –, amelyek sikeresnek bizonyultak.

A 2011-2012-es években a jogi környezet jelentős változásai a Felügyelet fogyasztóvédelmi tevékenységét is számos kihívás elé állították, amelyekre a Felügyeletnek hatékonyan, szakszerűen és korszerű eszközökkel kellett reagálnia.

A Felügyelet fogyasztóvédelmi szerepkörét tovább erősítette a három Európai Felügyeleti Hatóság 2011-es létrejötte, hiszen a hatóságokat létrehozó uniós rendeletek kiemelt felügyeleti feladatként nevesítik a fogyasztóvédelmi tevékenységet. Az európai hatóságok nevesített célja a fogyasztói pénzügyi termékek és szolgáltatások átláthatóságának és egyszerűségének támogatása. A feladatok között a fogyasztói trendek monitorozása, pénzügyi oktatási

kezdeményezések koordinálása, közös szabályok kialakítása is szerepel. E feladatok egybecsengenek a Felügyelet mandátumával és törekvéseivel. Az eddigi tapasztalatok ugyanakkor azt mutatják, hogy Európában a pénzügyi fogyasztóvédelmi témakörben a magyar Felügyelet az élenjáró gyakorlatot folytató intézmények közé tartozik. Az elmúlt két évben számos magyar kezdeményezés és javaslat került elfogadásra nemzetközi porondon is.

A Felügyelet pénzügyi fogyasztóvédelmi tevékenysége szektorokon átívelő módon, valamennyi pénzügyi szolgáltatási tevékenységet végző szervezet vonatkozásában valósul meg, és egyszerre irányul:

- a szolgáltatók fogyasztókkal szembeni magatartásának befolyásolására,
- a fogyasztók tájékoztatására, szemléletformálására,
- valamint a vitás helyzetek rendezésére.

E három, szorosan illeszkedő elem képezi a hatékony pénzügyi fogyasztóvédelem alappilléreit, kölcsönösen erősítve egymás hatását. 2012-ben a Felügyelet fogyasztóvédelmi szerepének keretrendszere tehát oly módon formálódott, hogy annak következtében képessé vált – többek között követeléskezelési, panaszkezelési, unit-linked életbiztosítási témákban összehangolt akció keretében – átfogó fogyasztóvédelmi intézkedési csomagok kidolgozására. Ezek révén egyrészt orientálja a szolgáltatók magatartását szabályozási lépéseivel, másrészt pedig ugyanazon témában tájékoztatja, felvilágosítja a fogyasztók érintett körét.

A Felügyelet küldetése, hogy a pénzügyi szektor erős, a válságokkal szemben ellenálló legyen, de a fogyasztókkal fennálló kapcsolatokban mindig törvényes és tisztességes eszközöket alkalmazzon, felelős és korrekt módon járjon el. Szükséges tehát, hogy az intézmények a prudens működésre vonatkozó előírások mellett napi gyakorlatuk során a fogyasztók érdekeire is legyenek tekintettel. Kiemelt fogyasztóvédelmi feladatot jelent továbbá a fogyasztók „helyzetbe hozása”, a pénzügyi kultúra fejlesztése is, hiszen leginkább a jól felkészült, tudatos fogyasztó képes érdekeit képviselni és érvényesíteni. A Felügyelet megítélése szerint tehát a prudenciális és fogyasztóvédelmi szerepkör egymást erősíti, kiegészíti, ezáltal teljesülhetnek a Psztv-ben meghatározott tevékenységi célok.

Az elmúlt évek eredményei azt mutatják, hogy a Felügyelet keretein belül fokozatosan fejlődő, egyre inkább kiteljesedő fogyasztóvédelmi intézmény- és eszközrendszer jött létre. Új volt a kihívás, de mára már szélesebb körben is ismert és elismert a Felügyelet fogyasztóvédelmi tevékenysége. A jogalkotó által biztosított eszközök a fogyasztói problémák teljes spektrumára felhatalmazást adnak a Felügyelet számára, így széles körű fogyasztóvédelmi intézményrendszer jött létre a Felügyelet keretein belül, nemzetközi összehasonlításban is élen járó módon.

A FELÜGYELET FOGYASZTÓVÉDELMI TEVÉKENYSÉGÉNEK ALAPJAI ÉS A RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ ESZKÖZÖK

A Psztv-ben és a Felügyelet küldetésében megfogalmazott fogyasztóvédelmi célok elérésének legfontosabb eszközei a következők:

- hatékony fogyasztóvédelmi szabályozás,
- fogyasztóvédelmi célú felügyelési funkció hatósági eljárások révén,
- fogyasztóvédelmi monitoring tevékenység a piaci trendek és kockázatok beazonosítására,
- rendszeres és proaktív felügyeleti kommunikáció, az ügyfelek széleskörű tájékoztatása,
- a fogyasztók tájékoztatása az ügyfélszolgálaton és a pénzügyi tanácsadó hálózaton keresztül, továbbá
- a Pénzügyi Békéltető Testületen keresztül megvalósuló vitarendezés.

Hatékony fogyasztóvédelmi szabályozás

A jogszabály-előkészítésben való részvétel, jogszabály-módosítási kezdeményezések

A Psztv. értelmében a Felügyelet javaslatot tehet jogszabályok megalkotására és véleményezési joggal rendelkezik a pénzügyi közvetítő rendszert, a felügyelt szervezeteket és személyeket, valamint a feladat- és hatáskörét érintő döntések és jogszabályok előkészítése során.

A Felügyelet az elmúlt években a fogyasztókat leginkább érzékenyen érintő témákra, azaz a devizahitelezéssel, illetve a lakosság túlzott eladósodottságával kapcsolatos problémákra fókuszált. A Felügyelet kezdeményezésére a jogalkotó már több devizahitelezéssel kapcsolatos fogyasztói problémát orvosolt a jogszabályi rendelkezések módosításával. Így szigorodtak az egyoldalú szerződésmódosítás szabályai, az előtörlesztési díj összege, a devizában felszámítható díjak, költségek köre, és jogszabály rögzíti az alkalmazandó konverziós árfolyamot.

■ **Átlátható árazás**

A Felügyelet az elmúlt években több ízben is megfogalmazta, hogy a lakossági hitelek árazásának átláthatósága érdekében – a jelentős szabályozási előrelépéseken túl – további szigorítást lát szükségesnek a fogyasztóval kötött kölcsönszerződések szabályozásában. A javaslat elfogadásával

2011-ben az átlátható árazás szabályai törvényben kerültek rögzítése, ami fogyasztóvédelmi szempontból jelentős előrelépésnek tekinthető, hiszen a 2012 áprilisától hatályos szabályok az ezt követően kötött hitelek esetében egyértelműen csökkentik a pénzügyi intézmények szerződésmódosítási és árazási mozgásterét. Ugyanakkor az egységes jogértelmezés és piaci gyakorlat érdekében a Felügyelet javasolta egyes részletszabályok további pontosítását.

A 2012. április 1. napjától hatályos törvényi változások maximalizálták az egyes hitelügyleteknél a THM mértékét. Vizsgálati tapasztalatok alapján a Felügyelet szeptemberben kezdeményezte a jogalkotónál a THM maximumára vonatkozó jogszabályi előírások megfelelő módosítását annak érdekében, hogy „áruvásárlási célzatú személyi kölcsön” nyújtásával ne lehessen az eredeti jogalkotói célt megkerülni.

A korábbi tendenciákhoz hasonlóan 2012. év során is több jogszabály-előkészítési illetve módosítási kezdeményezést tett a Felügyelet.

■ **Követeléskezelés**

A Felügyelet vizsgálódása során arra a következtetésre jutott, hogy a követeléskezelés szabályozása fogyasztóvédelmi szempontból hiányos. Ezért a követeléskezelés területén tapasztalt fogyasztókat érintő problémák orvoslása érdekében 2012-ben kidolgozta és a jogalkotó részére megküldte szabályozási koncepcióját. A koncepció javaslatot tesz a követeléskezeléssel megbízás alapján foglalkozó pénzügyi szervezetek szervezeti, működési feltételeinek szabályozására, valamint fogyasztóvédelmi magatartási és tájékoztatási szabályokat fogalmaz meg. A javaslat csomag hangsúlyos eleme az adósok együttműködésének növelése, a kölcsönösen együttműködő magatartás erősítése. A szabályozási javaslat elvárásként fogalmazza meg a tisztességes, megtévesztéstől és pszichés nyomásgyakorlástól mentes követeléskezelési gyakorlat alkalmazását.

A Felügyelet a jogi szabályozás kialakításáig a késedelmes hitelek kezelésére és a követeléskezelési tevékenységre vonatkozó fogyasztóvédelmi elvárásokat átmeneti jelleggel a piac számára ajánlásként is megfogalmazta.

■ **Az úgynevezett multi level marketing típusú értékesítési mód**

A Felügyelet több ízben is felhívta a figyelmet arra, hogy különösen problematikus a Multi Level Marketing (MLM) értékesítési rendszer¹³ megjelenése a pénzügyi termékek területén, tekintettel arra, hogy a fogyasztói döntések következményeinek mérlegelése a termék komplex jellegéből adódóan – kiváltképp a hosszú távú megtakarítások esetén – lényegesen nehezebb, mint az egyszerű fogyasztási termékeknél. A Felügyelet a jogalkotó számára

¹³ Adott termék vagy szolgáltatás forgalmazására létrehozott, hierarchikusan kialakított, önmagát építő hálózat.

javasolta, hogy a probléma megelőzése érdekében, hasonlóan a pénztári szektorban meglévő értékesítési tilalomhoz, a biztosítási termék terjesztése során is tiltott legyen olyan módszer alkalmazása, amely biztosítási termék megvásárlását díjazással járó terjesztésbe való bevonás feltételül szabja. A Felügyelet határozott álláspontja, hogy e modell további terjedésének megakadályozása egyenszilárd törvényi szintű szabályozást igényel.

Együttműködés fogyasztókat érintő aktuális szabályozási kérdésekben

A Felügyelet meghívottként rendszeres jelleggel részt vesz a Parlament Fogyasztóvédelmi Bizottságának ülésein. A 2012. év során 17 bizottsági ülésen volt jelen, s egyebek között olyan nagy horderejű kérdésekben szólalt fel, illetve tett részletes észrevételt, mint a devizahittel rendelkező nehéz helyzetbe került adósok problémáinak rendezése, fizetéskönnyítő konstrukciók.

Rendszeres konzultáció a civil szervezetekkel

A Felügyelet rendszeresen konzultál a pénzügyi fogyasztóvédelem terén aktív civil és érdekképviselői (pl. fogyasztókkal élők) szervezetekkel. E párbeszéd célja, hogy a Felügyelet bemutassa a tapasztalt lényeges piaci tendenciákat, és ismertesse az általa megtett legfontosabb fogyasztóvédelmi lépéseket. A meghívott szervezetek tapasztalatai szintén fontos és hasznos jelzések lehetnek mind a Felügyelet, mind a többi civil szervezet számára a pénzügyi fogyasztók érdekvédelmének ellátásához.

A Felügyelet saját fogyasztóvédelmi szabályozó eszközei

A Felügyelet megerősített eszköztárában szerepelnek jogszabályi szintű, valamint kötelező erővel nem bíró szabályozó eszközök is, amelyek képessé teszik arra, hogy a két eszköz egyidejű alkalmazásával átfogó fogyasztóvédelmi intézkedéscsomagot dolgozzon ki egy-egy témában. Elsőként a pénzügyi panaszkezelés tárgyában alkalmazta ezt a megoldást.

■ Elnöki rendeletek

Jelentős újdonság a szabályozási környezetben, hogy a Felügyelet 2012. január 1. napjától a pénzügyi közvetítő rendszert felügyelő, ellenőrző hatósági feladatokat ellátó önálló szabályozó szerv. A Felügyelet e felhatalmazással élve a pénzügyi ágazati törvények panaszkezelési rendelkezései részletszabályainak rögzítése érdekében egységesen, minden szektorra vonatkozóan hét elnöki rendeletet bocsátott ki¹⁴.

A rendeletek kidolgozásakor figyelembe vette a fogyasztóvédelmi ellenőrzések tapasztalatait, valamint az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatói nyugdíj-hatóság (EIOPA) panaszkezelési ajánlását is. A rendeletek 2013. január elsején léptek életbe.

■ Ajánlások

Fogyasztóvédelmi szerepének felértékelődésével párhuzamosan és a nemzetközi gyakorlattal összhangban a Felügyelet elvárta, „jó gyakorlatokat” bemutató ajánlásokat dolgoz ki és jelentet meg a piaci szereplők magatartásának orientálása céljából. Az ajánlás egyrészt a jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése, és a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése érdekében kiadott szabályozási eszköz. Az ajánlás másrészt a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseken, mint minimum követelményeken felül is tartalmazhat elvárásokat, magatartási normákat.

A Felügyelet *1/2011. számú általános fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról szóló ajánlása* mérföldkőnek számít a tekintetben, hogy megteremtette a fogyasztóvédelmi ajánlások új generációjának alapját és keretrendszerét. Az általános fogyasztóvédelmi ajánlás a pénzügyi közvetítőrendszer egészére vonatkozóan átfogó jelleggel fogalmazta meg szempontjait a fogyasztói érdekek mind teljesebb védelme érdekében történő szolgáltatói szemléletváltással kapcsolatosan.

¹⁴ A PSZÁF elnökének 11/2012 (IX.11.) rendelete a befektetési alapkezelők panaszkezelésére vonatkozó szabályokról.

A PSZÁF elnökének 10/2012 (IX.11.) rendelete a befektetési vállalkozások és árutőzsdei szolgáltatók panaszkezelésére vonatkozó szabályokról.

A PSZÁF elnökének 9/2012 (IX.11.) rendelete a biztosítók és a független biztosításközvetítők panaszkezelésére vonatkozó szabályokról.

A PSZÁF elnökének 8/2012 (IX.11.) rendelete a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmények panaszkezelésére vonatkozó szabályokról.

A PSZÁF elnökének 7/2012 (IX.11.) rendelete a magánnyugdíjpénztárak panaszkezelési eljárására vonatkozó szabályokról.

A PSZÁF elnökének 6/2012 (IX.11.) rendelete az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak panaszkezelésére vonatkozó szabályokról.

A PSZÁF elnökének 5/2012 (IX.11.) rendelete a pénzügyi intézmények, a pénzforgalmi intézmények és az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények panaszkezelésére vonatkozó szabályokról.

Az általános elvek lefektetését követően a szolgáltatók orientálására a Felügyelet 2012-ben az alábbi szektor-specifikus ajánlásokat adta ki, ezzel is tovább pontosítva az egyes területeken megfogalmazott elvárásait:

- *7/2012. (V.31.) számú ajánlás a **kiemelt befektetői információs tájékoztató elkészítésének és alkalmazásának főbb alapelveiről a befektetési alapok és a befektetési alapok alapkezelőinek számára***

Az ajánlás célja az Európai Értékpapír Szabályozók Bizottsága (ESMA) átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra vonatkozó kiemelt befektetői információs tájékoztató ('key investor information document', KIID) elkészítésének és alkalmazásának főbb alapelveit összefoglaló iránymutatásainak implementálása. Az ajánlás fogyasztóvédelmi szempontból azért jelentős, mert a KIID – mint az alapról készített, a befektetőknek szóló legfontosabb információkat tartalmazó rövid dokumentum – alkalmazását szorgalmazza, összhangban az általános fogyasztóvédelmi ajánlásban megfogalmazott azon elvárással, hogy a szolgáltatók készítsenek kivonatos és könnyen érthető tájékoztatókat termékeikről. Az alapok esetében kötelezően elkészítendő és alkalmazandó kiemelt befektetői információk a befektetési alap legfontosabb jellemzőit tartalmazza oly módon, hogy a befektetők megértsék a befektetési termék jellegét, kockázatait és a megfelelő információk birtokában tudják meghozni befektetési döntéseiket.

- *11/2012. (XI. 8.) számú ajánlás a **pénzügyi szervezetek panaszkezelési eljárásáról***

A Felügyelet indokoltnak látta, hogy a panaszkezelési részletszabályokat kötelező erővel megfogalmazó elnöki rendeletekben nem rögzíthető, ugyanakkor a szolgáltatók felé mérceként állítható „jó gyakorlatok” gyűjteményét, mint fogyasztóvédelmi elvárásokat ajánlás formájában tegye közzé. A Felügyelet ezzel teljesítette – a rendeletekkel együtt – az EIOPA ajánlásában foglalt hazai implementálását, s azt kiterjesztette több szektorra is. Az EIOPA ajánlás hazai környezetre való alkalmazása, átültetése nem jelentett komoly többletterhet, tekintettel arra, hogy annak kidolgozásában a Felügyelet tevékenyen vett részt.

A Felügyelet panaszkezelési ajánlásában olyan orientáló jellegű norma-rendszert kívánt megjelentetni, amely alkalmas – a törvényi és rendeleti előírások mellett – a piaci szereplők szemléletformálására, és amely alapján az ügyfelek érdekeit szem előtt tartó, hatékony panaszkezelési gyakorlat kerülhet kialakításra.

Az ajánlásban rögzített elvek segítenek az intézményi panaszkezelés során eddig tapasztalt problémák kiküszöbölésében, egyértelműsítik a jogszabályi szinten rögzített követelményeket, valamint ügyfél-központúvá teszik

a szolgáltatói panaszkezelési gyakorlatot. Az ajánlás legfontosabb újítása-ként értékelhető annak előírása, hogy az intézmények a panaszok kezelésén túlmenően azonosítsák a visszatérő vagy rendszer jellegű problémákat, és kezeljék – a jövőbeni újabb panaszok kialakulását megelőzendő – a panaszok felmerülésének okait.

- 12/2012. (XI. 16.) számú ajánlás a **fogyatékos ügyfelekkel kapcsolatos bánásmódról**

A Felügyelet vizsgálati tapasztalatai alapján szükségesnek vélte a fogyatékos ügyfelek esélyegyenlőségét biztosító bánásmód erősítéséről szóló ajánlás kiadását. Az ajánlás szerint a szerződéskötésnél, az ügyfél-tájékoztatásban, az ügyfelek akadálymentes kiszolgálásakor és az intézmények belső működése során a fogyatékos ügyfelek érdekeit nem elég pusztán egyenlő bánásmóddal biztosítani, mivel e kör számára azok csak a tényleges esélyegyenlőséget biztosító többletszolgáltatások nyújtásával érvényesülhetnek.

A Felügyelet által javasolt gyakorlat, hogy a pénzügyi szolgáltatók a fogyatékos ügyfelek számára minél egyszerűbb szerződéskötési módot (például közokiratba foglalás helyett teljes bizonyító erejű magánokiratot, előzetes időpont-egyeztetést) alkalmaznak. Látássérült ügyfeleknél célszerű a szerződés felolvasása, hallássérülteknél írásbeli tájékoztatás, vagy annak elfogadása, hogy az ügyfél jelnyelvi tolmácsának segítségével köt szerződést. Az ajánlás megfogalmazza azt az elvárást, hogy a szolgáltatók hívják fel a figyelmet, a személyes jelenlétet nem igénylő (például internetbanki vagy telefonos) ügyintézési lehetőségekre és arra, hogy mely fiókjaik, készpénzkiadó automatáik (ATM) érhetőek el akadályok nélkül.

- 13/2012. (XII. 4.) számú ajánlás a **befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosításokkal kapcsolatos prudenciális és fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról**

A Felügyelet a unit-linked életbiztosítási termékekkel kapcsolatban észlelt problémák kezelése érdekében mind prudenciális, mind fogyasztóvédelmi vonatkozásokat érintő, egységes iránymutatást dolgozott ki. Az ajánlás a termékkonstrukció komplexitásából, a bonyolult költségstruktúrából, és termék-jellemzőkből, valamint a nem teljes körű tájékoztatásból fakadó anomáliák csökkentését célozza. Az ajánlás fogyasztóvédelmi szempontból elsősorban a szerződéskötést megelőző tájékoztatás minőségére helyezi a hangsúlyt, kiemelve annak a felügyeleti elvárásnak a fontosságát, hogy a szolgáltatók mérjék fel az ügyfél tényleges, hosszú távú teherviselő képességét és kockázatviselő hajlandóságát. A Felügyelet szerint jó gyakorlat, ha a biztosító – a szerződéskötést követő 30 napos felmondási időn belül – rögzített telefonhívással méri vissza, hogy az ügyfél valóban

tisztában van-e hosszú távú kötelezettségeivel. Az ajánlás egy sor rendelkezést tartalmaz a hitelfedezeti célú (kombinált) unit-linked életbiztosítási termékekre vonatkozóan. A Felügyelet azt várja, hogy az ajánlások alkalmazása javítja e termékcsoporthoz egyértelmű, egységes kezelést, erősíti a fogyasztók tudatosságát és ismereteit, azzal is, hogy a termék kínálta lehetőségekkel és kockázatokkal már a szerződéskötéskor tisztában lesznek.

- 14/2012. (XII. 13.) számú ajánlás a **követeléskezelők** számára a követeléskezelési gyakorlatuk során **elvárt fogyasztóvédelmi elvekről**

A Felügyelet fontosnak tartotta, hogy a követeléskezelés területén tapasztalt fogyasztói problémák orvoslása érdekében megfogalmazott szabályozási koncepciójának megfelelő jogi szabályozás kialakításáig a késedelmes hitelek kezelésére és a követeléskezelési tevékenységre vonatkozó fogyasztóvédelmi elvárásokat ajánlasként is megfogalmazza.

Az ajánlás célja a korrekt, együttműködő magatartási formák előmozdítása és az ehhez szükséges információk megadása.

Az ajánlás alapján az ügyfél-tájékoztatásnak rendszeresnek kell lennie a késedelembe eséstől kezdve a követeléskezelés alatt, egészen a jogi eljárások befejezéséig, a követelés rendezéséig. Az ajánlásban megfogalmazott elvárások több alapelv – mint például szakmai gondosság, szükséges információ szolgáltatása, fokozatosság – mentén konkretizálják a tisztességes és együttműködő magatartás elvét a követeléskezelési tevékenység során, így különösen előírja a tájékoztatás mikéntjét, gyakoriságát, üzletszabályzat készítését, nyilvántartás vezetését, valamint a kapcsolattartás módját. Alapvető követelmény többek között, hogy a követeléskezelők a kapcsolattartás során ne tanúsítsanak se félrevezető, se agresszív magatartást az adóssal szemben. Hétköznapiokon csak 8-20 óráig vagy szombat délelőtt vegyék fel a kapcsolatot az adóssal (szerződésenként legfeljebb heti háromszor), az eljáró ügyintézők minden kapcsolatfelvételnél azonosítsák magukat, intézményüket és az adóst, s védjék a fogyasztó személyiségi jogait és banktitkát (harmadik személyt még a követeléskezelés tényéről se tájékoztassanak).

■ **Vezetői körlevelek**

2012-ben számos pénzügyi fogyasztóvédelmi tartalmú vezetői körlevél került kiadásra:

- 9/2012. számú Vezetői körlevél az EGT államban székhellyel rendelkező, a pénzügyi szektorhoz tartozó külföldi vállalkozások Magyarországon bejegyzett **pénzügyi fióktelepeitől elvárt magatartásról**

A Felügyelet a fogyasztók jogainak maradéktalan érvényesülése érdekében rögzítette a pénzügyi fióktelepek által ügyfélkapcsolataik során

alkalmazandó magatartási normákat. A körlevélben a Felügyelet megfogalmazza, hogy a befogadó ország fogyasztóinak védelme, jogaik hatékony érvényesítése szempontjából alapvető követelmény az, hogy a fogyasztók már a pénzügyi fiókteleppel történő szerződéskötést megelőzően kellő információval rendelkezzenek arról, hogy a jövőbeni szerződés vonatkozásában a pénzügyi fióktelep a saját cégneve alatt jár-e el, avagy az alapítójának képviselőjében köti meg a szerződést. A Felügyelet álláspontja szerint a vonatkozó új rendelkezések egyértelművé teszik a fióktelepek jogi státuszát, világossá téve elsősorban azt, hogy a pénzügyi fióktelepek jogképessége kiterjed arra is, hogy cégnevük alatt jogokat szerezhessenek, kötelezettségeket vállalhassanak. Felügyelet azt várja el a pénzügyi fióktelepektől, hogy a fogyasztókkal létrejövő szerződések megkötésekor a lakossági (retail) üzletágban, az eddigi gyakorlatukat követve, saját nevükben, azaz ne anyavállalatuk képviselőjében járjanak el.

- 10/2012. számú Vezetői körlevél a **strukturált termékekről, különösen a strukturált betétekről**

A Felügyelet tematikus felmérést folytatott a hazai hitelintézetek körében a strukturált betétek vonatkozásában, azzal a céllal, hogy képet kapjon a forgalomban lévő termékek jellemzőiről, továbbá arról, hogy az intézmények milyen szabályozási, értékesítési, ügyféltájékoztatási, termékfejlesztési gyakorlatot alkalmaznak. A Felügyelet a hitelintézetek és befektetési vállalkozások figyelmét e körlevélben hívta fel a vizsgálat során azonosított kockázatokra, és a Felügyelet által elvárt tájékoztatási gyakorlatra.

- 11/2012. számú Vezetői körlevél a **kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díjtarifa-hirdetéssel kapcsolatos felügyeleti elvárásokról**

A Felügyelet a díjhirdetés vizsgálata során tapasztalt jogszabálysértésekre tekintettel a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díjtarifa-hirdetéssel kapcsolatban megfogalmazta fogyasztóvédelmi elvárásait, a követendő „jó gyakorlatot”. A vezetői körlevélben foglalt elvárások érintik a díjkedvezmények, az önrész, az „ajándékkupon”, az együtt-kötési kedvezmény, a kombinált termékek alkalmazásával valamint a bonus-malus besorolásban bekövetkező változással összefüggő díjhirdetési gyakorlatot. A Felügyelet álláspontja szerint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló törvény előírásaival ellentétes minden olyan biztosítói kötelezettségvállalás, amely a károkozótól átvállalja a biztosító által kifizetett kár megtérítését azzal a céllal, hogy az mentesüljön a bonus-malus besorolásban elért fokozat elvesztésének következménye alól. A Felügyelet álláspontja szerint a bonus linearitás előírásaival ellentétes és jogszabálysértő az a díjhirdetési gyakorlat, amely a

jogszabályban meghatározott bonus-malus besorolási kategóriákon túl, további fokozatokat állapít meg.

Fogyasztóvédelmi hatósági eljárások

Pénzügyi szolgáltatással kapcsolatos kifogás, illetve panasz esetén a fogyasztóknak először közvetlenül a pénzügyi szolgáltatót kell felkeresniük, és csak a szolgáltatónál kezdeményezett vitarendezése eredménytelensége esetén lehet a Felügyelethez fordulni jogorvoslat céljából. A pénzügyi szektor egészében keletkezett, az intézményekhez érkezett panaszok alakulásáról az alábbi táblázat nyújt tájékoztatást.

7. táblázat: Az intézményekhez érkezett fogyasztói panaszok összességének szektoronkénti megoszlása

Szektor	2011		2012		2012/2011
	darab	megoszlás %	darab	megoszlás %	%
Pénzpiaci	220 413	79,4%	294 775	87,6%	133,7%
Tőkepiaci	1 071	0,4%	797	0,2%	74,4%
Biztosítási	32 997	11,9%	36 668	10,9%	111,1%
Pénztári	22 923	8,3%	4 457	1,3%	19,4%
Panasz- ügyek összesen	277 404	100,0%	336 697	100,0%	121,4%

A Pszvtv-ben foglaltak alapján fogyasztóvédelmi eljárás kérelemre vagy hivatalból indul a Felügyelet hatáskörébe tartozó ágazati jogszabályok fogyasztóvédelmi előírásai és a fogyasztók védelmét szolgáló egyéb jogszabályok vonatkozó rendelkezéseinek megsértése esetén. A Felügyelet 2012. évben összesen 7860 darab fogyasztói kérelmet kezelt. A Felügyelethez 2012-ben érkező kérelmek összesített számát az alábbi táblázat mutatja be.

8. táblázat: A Felügyelethez benyújtott fogyasztóvédelmi kérelmek szektoronkénti megoszlása

Szektor	2011		2012		2012/2011
	darab	megoszlás %	darab	megoszlás %	%
Pénzpiaci	4 686	48,0%	5 553	70,6%	118,5%
Tőkepiaci	72	0,7%	80	1,0%	111,1%
Biztosítási	1 783	18,3%	1 742	22,2%	97,7%
Pénztári	2 974	30,5%	329	4,2%	11,1%
Benemisorolt kérelmek	238	2,4%	156	2,0%	65,5%
Kérelmek összesen	9 753	100,0%	7 860	100,0%	80,6%

A Felügyelethez 2012-ben érkezett fogyasztóvédelmi kérelmek száma tekintetében a tavalyi adatokhoz képest relatív mérséklődés figyelhető meg. Tekintettel arra, hogy 2011-ben a korábbiakhoz képest ugrásszerűen megnövekedett a végtörlesztéssel összefüggő pénzügyi, és a sokszorosára emelkedett a magánnyugdíjpénztári rendszer átalakítása kapcsán érkező kérelmek száma, 2012-ben ezen egyszeri beadvány-hullám elcsendesedését követően csupán a korábbi kiemelkedő értékekhez képest tűnik csekélyebbnek a megkeresések száma. Az egyszeri hatásoktól tisztított értékek alapján azonban az állapítható meg, hogy a Felügyelethez érkező fogyasztói kérelmek száma 2012-ben az előző évhez képest növekedett. A fenti táblázatok alapján megállapítható, hogy 2012-ben ugyan több panasz keletkezett és érkezett az intézményekhez, mint 2011-ben, de ezekből összességében mégis kevesebb jutott el a Felügyeletre, azaz összességében javult az intézmények fogyasztóvédelmi, panaszkezelési hatékonysága.

Hasonlóan az elmúlt évekhez, 2012-ben is a pénzügyi szektorral kapcsolatos kérelmek tették ki a Felügyelethez érkezett fogyasztói kérelmek legnagyobb részét (70,6%).

2011-hez viszonyítva e szektort érintő kérelmek száma 867 darabbal emelkedett. A rögzített árfolyamon történő végtörlesztéshez kapcsolódóan az elő- és végtörlesztéssel összefüggő kérelmek száma közel 72%-kal nőtt; az ilyen típusú ügyekből az előző időszakot érintő 518 beadvánnyal szemben a Felügyelet a tárgyévben 889 darabot regisztrált.

A pénzügyi szektornál a legtöbb kérelem a bankokkal kapcsolatban érkezett, azonban figyelemre méltó, hogy a pénzügyi vállalkozásokra jutó kérelmek száma 2012. év során is jelentős, 15-20% közötti részarányt képviselt. A tárgyévben leginkább az elszámolásokkal, megbízások teljesítésével, az elő- és végtörlesztéssel, a szolgáltatás minőségével, a tájékoztatási hiányossággal, valamint az egyéb ügyviteli hibákkal összefüggő megkeresésekkel fordultak a fogyasztók a Felügyelethez.

A termékfajták szerinti megbontás alapján – a fentiekkel összefüggésben – az átlagot meghaladó mértékben (71,7%) emelkedett a deviza alapú lakáshiteleket érintő kérelmek száma, s hasonlóan ugrásszerű növekedés figyelhető meg a jelzálog alapú szabad felhasználású deviza hitelek esetében is (59,4%).

Fogyasztóvédelmi vizsgálatok

A pénzügyi fogyasztóvédelmi előírások betartása érdekében hivatalból indított vizsgálatok alapjai:

- a Felügyelet állandó és aktuális felügyelési prioritásként megjelölt vizsgálati célterületei;

- a fogyasztóvédelmi szempontból figyelmet érdemlő trendek, jogszabály módosítások;
- a fogyasztóvédelmi kockázati jelentésben tett megállapítások;
- a Felügyeletre érkező fogyasztói beadványokból azonosított azon anomáliák, amelyek a fogyasztók széles körét érintik;
- a Felügyelet ügyfélszolgálatára érkező nagyobb tömegű, azonos témakört érintő megkeresések; valamint
- a pénzügyi szervezetek hirdetéseinek monitorozásából adódó tapasztalatok.

A fogyasztóvédelem területén 2012-ben a Felügyelet hivatalból 84 cél- és témavizsgálatot indított a pénzügyi szervezeteknél a tudomására jutott, a fogyasztók széles körét érintő és kiemelkedő kockázatot mutató eljárások feltárása érdekében. Ezen túlmenően további 23 átfogó vizsgálatban is részt vett.

A lakossági deviza alapú jelzáloghitelek rögzített árfolyamon történő végtörlesztésével kapcsolatban beérkezett fogyasztóvédelmi kérelmek miatt folytatott vizsgálatok száma 2012. év második felére csökkenő tendenciát mutatott. Ugyanakkor megnövekedett az ingatlan jelzálogjog fedezete mellett kötött kölcsönszerződésekre vonatkozó, az átlátható árazási előírások megtartásának ellenőrzése indított, valamint a fogyasztók számára kedvezőtlen egyoldalú szerződésmódosítások - különösen a kamatemelések - miatt lefolytatott vizsgálatok száma. A Felügyelet a devizahitelekkel összefüggésben nem csak az új jogszabályi rendelkezéseknek való megfelelés ellenőrzése céljából kezdeményezett hivatalból vizsgálatokat, hanem a lakossági deviza-eladósodás megakadályozásához szükséges kormányzati intézkedésekről szóló, az Országgyűlés 31/2012. (IV. 3.) OGY. határozatában foglalt feladatok végrehajtása érdekében is indított témavizsgálatot. Ennek során a Felügyelet ellenőrizte az átlátható árazással kapcsolatos előírások érvényesülését, amelyek egyértelmű célja az, hogy a fogyasztók a korábbiakhoz képest átláthatóbb, a kamatok változását tekintve előreláthatóbb következményekkel járó szerződéseket köthessenek.

A biztosítási piac vonatkozásában a Felügyelet kiemelt és nagyszámú ellenőrzést folytatott a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással kapcsolatos díjhirdetés szabályainak betartása kapcsán. A Felügyelet a baleseti adó bevezetését követően több alkalommal vizsgálta a biztosítók és biztosításközvetítők által e tárgyban a fogyasztóknak nyújtott tájékoztatását.

Valamennyi szektorra kiterjedt a fogyasztói panaszok kezelésre vonatkozó jogszabályok betartásának ellenőrzése.

Vizsgálati prioritások

A pénzügyi szektort érintő 2012. évi fogyasztóvédelmi cél- és témavizsgálatok prioritásai

- A panaszkezelés intézményi gyakorlata, a válaszadási határidő megtartása,
- A rögzített árfolyamon történő végtörlesztés végrehajtása,
- A fogyasztók számára kedvezőtlen egyoldalú szerződésmódosítások,
- Éves értesítőlevelek, kimutatások megküldése,
- Az egyes hitelekhez kapcsolódó fizeteskönnyítési lehetőségekkel kapcsolatos tájékoztatás,
- A Központi Hitelinformációs Rendszerbe történő adatátadással kapcsolatos tájékoztatás,
- Hitelezési tevékenységgel összefüggő árfolyam- és törlesztőrészlet számítás,
- THM plafon betartása,
- Transzparens árazás,
- Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok folytatása,
- A fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény fogyasztók tájékoztatására vonatkozó rendelkezéseinek a vizsgálata,
- Előtörlesztés és a hitelszerződés fennállása alatt az ügyfél kérésére megtörtént-e a törlesztési táblázat kivonatának megküldése,
- A készpénz-helyettesítő fizetési eszközök és a hozzájuk tartozó PIN kódok ügyfelek részére történő átadásának gyakorlata,
- A pénzügyi szervezetek elektronikus formában és papír alapon megjelenő hirdetési tevékenysége.

A tőkepiaci szektort érintő 2012. évi fogyasztóvédelmi cél- és témavizsgálatok prioritásai

- A szerződéskötést, megbízás végrehajtását megelőző ügyfél-tájékoztatás, MIFID-teszt elvégzése,
- A fogyasztók által adott megbízások utólagos ellenőrizhetőségének biztosítása.

A biztosítói szektort érintő 2012. évi fogyasztóvédelmi cél- és témavizsgálatok és átfogó vizsgálatok prioritásai

- Gépjármű felelősségbiztosítási díjhirdetési kampány vizsgálata,
- Panaszkezelés, válaszadási határidő megtartása,
- Díjfizetési felszólítások küldési gyakorlata,
- Unit-linked biztosítási termékekkel kapcsolatos ügyfél-tájékoztatási gyakorlat ellenőrzése,
- Törlésértesítők küldési gyakorlata,
- Kárigénnyel kapcsolatos állásfoglalás megküldése.

A pénztári szektort érintő 2012. évi fogyasztóvédelmi cél- és témavizsgálatok és átfogó vizsgálatok prioritásai

- Pénztárak ügyfél-tájékoztatási tevékenységének vizsgálata,
- Pénztárak panaszkezelési gyakorlatának vizsgálata.

2012. évben hivatalból indult, kiemelt fogyasztóvédelmi hatósági ügyek

Átlátható árazás

A Felügyelet – témavizsgálat keretében – kiemelten vizsgálta az átlátható árazással kapcsolatos előírások érvényesülését, amelyek egyértelmű célja az, hogy a fogyasztók a korábbiakhoz képest átláthatóbb, a kamatok változását tekintve előreláthatóbb következményekkel járó szerződéseket köthessenek. A Felügyelet a szabályok végrehajtását illetően több esetben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat folytatását állapította meg, és 4,5 millió Ft bírságot szabott ki.

THM vizsgálat

A Felügyelet – szintén témavizsgálat keretében – vizsgálta továbbá a THM plafon szabályainak betartását is, amelyek maximalizálták az egyes hitelek hiteldíját. Jó hír: az intézmények gyakorlatát a Felügyelet döntő többségében megfelelőnek tartotta, ugyanakkor kisebb adminisztrációs hibákat állapított meg.

Konverziós díj felszámítása, egyoldalú díjemelés

A témavizsgálat megállapította, hogy az eljárás alá vont Raiffeisen Bank Zrt. – a hitelintézeti törvény egyik, a fogyasztókat védő alapvető rendelkezését megsértve – a havi törlesztő részlet és kezelési költség 1 százalékanak megfelelő mértékű konverziós jutalékot számított fel ügyfeleinek a deviza alapú jelzálogkölcsönök forintban történő havi törlesztése során. A bank ugyanis tévesen úgy értelmezte a konverziós díj megtiltására vonatkozó jogszabályi szigorítást, hogy azt csak a jegybanki középárfolyam alkalmazása esetén kell figyelembe vennie, saját banki középárfolyama esetén azonban nem. Emellett a bank szintén tévesen értékelte úgy a törvényt, hogy a konverziós díj megszüntetése csak a jogszabály kihirdetését követő 30. nap (2010. november 27.) után kötött szerződésekre vonatkozik. A jogellenesen felszámított konverziós díj alapján a bank összesen 26 277 fogyasztó terhére összességében 289,46 millió forint jogtalan többletbevételhez jutott. Mindezekre figyelemmel a Felügyelet a károsult fogyasztók javára mintegy 290 millió forint visszafizetésére kötelezte a bankot 2012. október 31. napjáig, s 80 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot rótt ki vele szemben.

Előtörlesztési díj jogtalan felszámítása

Az AXA Bank Europe SA Magyarországi Fióktelepe ellen folytatott célvizsgálatban a Felügyelet a fióktelepnek a jelzálog-fedezetű, lakáscélú vagy szabad felhasználású hitelekre vonatkozó előtörlesztésekkel kapcsolatos tevékenységét tekintette át, 2010. december 13-tól. A fogyasztói kérelmek figyelembe vételével indult vizsgálat megállapította, hogy a fióktelep előtörlesztési díjainak felszámításával több ponton megsértette a fogyasztóknak nyújtott hitelről szóló törvényt. Így számos ügyfél akkor is a hitelösszegre számított 3-4 százalékos előtörlesztési díjat volt kénytelen fizetni, amikor a jogszabály szerint ennél jóval kisebb mértékű díj vagy kifejezetten díjmentesség illette volna meg őket. Megállapítást nyert, hogy a fióktelep összesen 380 fogyasztót összességében 43,8 millió forint jogtalan többletbefizetéssel terhelte előtörlesztési díjként. Továbbá a fióktelep a vizsgálat megállapítása szerint 12 hiteltermékre vonatkozó hirdetményében többek között csak a 2010. március 1-je után kötött szerződések teljes végtörlesztése esetén tekintett el az előtörlesztési díjtól, noha a fogyasztói hitelről szóló törvény szerint a díjmentességre minden, 2010. december 13-a után teljesített részleges előtörlesztés esetén is mód van, ha a fogyasztó fennálló tartozása 1 millió forint alatti, s az előző egy évben nem történt előtörlesztés. E díjmentesség független a szerződéskötés időpontjától. A fióktelep magatartása alkalmas volt arra, hogy egyes fogyasztók – a magasabb előtörlesztési díjakra vonatkozó megtévesztő információk miatt – ne is forduljanak a fióktelephez előtörlesztési kérelmükkel, s ne éljenek a törvényben rögzített jogukkal. A jogsértések miatt a Felügyelet összesen 6 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki a fióktelepre, illetőleg e célvizsgálat keretében a Felügyelet közel 400 fogyasztónak az érdekét tudta képviselni és részükre a jogtalanul felszámított összeget visszajuttatni azáltal, hogy közel 44 millió forint visszafizetésére kötelezte a fióktelepet.

Követeléskezelés

A Felügyelet hivatalból fogyasztóvédelmi célvizsgálatot folytatott le az EOS Faktor Magyarország Zrt.-nél. A vizsgálat célja annak megállapítása volt, hogy 2011. évben a pénzügyi vállalkozás ügyfelek felé irányuló kereskedelmi kommunikációja jogszerű volt-e a pénzügyi szolgáltatásból eredő követelések behajtása során.

A Felügyelet a vizsgálatot lezáró határozatában megállapította, hogy a pénzügyi vállalkozás által az ügyfeleknek küldött rövid szöveges (sms) üzenetek tartalmuk – egyebek között a „saját érdekében azonnali visszahívását várom”, a „jogi eljárás elkerülése végett fizessen határidőre”, vagy a „Szeretné, ha önnel szemben kényszerintézkedéseket foganatosítanánk?” kitételek – fenyegető jellege miatt alkalmasak voltak pszichés nyomás kifejtésére és emiatt a fogyasztói döntéshozatal megzavarására. Az üzenetek szóhasználatára alkalmas volt arra, hogy – kényszerintézkedést vagy egyéb (például rendőrségi vagy büntető jogi) hátrányos eljárást kilátásba helyezve – félelmet keltsen a fogyasztókban, s befolyásolhatta üzleti döntésüket, hogy fizetési kötelezettségüknek milyen formában és módon tegyenek eleget, vagy esetlegesen vitassák a pénzügyi vállalkozás által támasztott követelés összegét. A több mint 61,5 ezer fogyasztónak összességében bő 102 ezer alkalommal kiküldött üzenetek így megsértették az agresszív kereskedelmi gyakorlatot tiltó törvényi előírást.

Ugyancsak e jogszabály ellen vétett a pénzügyi vállalkozás azzal, hogy a pénzügyi szolgáltatásból eredő követelések behajtása során jogsértő tartalmú nyílt levelező lapokat küldött több mint 31 ezer fogyasztónak. A levelező lapokban szereplő burkolt fenyegetés – „saját érdekében azonnali visszahívását várjuk” – ugyanis szintén alkalmas volt a fogyasztók ítélőképességének torzítására, s tisztességtelen módon befolyásolhatta döntésüket fizetési kötelezettségük teljesítése kapcsán.

A Felügyelet a pénzügyi vállalkozás által elkövetett jogszabálysértést rendkívüli súlyúnak minősítette, mert a behajtási, követeléskezelési eljárással érintett fogyasztó a fennálló tartozása miatt már alapvetően pszichés nyomás alatt áll, hátrányos helyzetben éli meg a vele szemben foganatosított agresszív követeléskezelési lépéseket. A Felügyelet álláspontja szerint a követeléskezelés körébe vont fogyasztó számára – éppen ezen rendkívül érzékeny, különösen kiszolgáltatott helyzeténél fogva – a pénzügyi vállalkozás által küldött üzenetek, amelyek félelemkeltésre alkalmasak, fokozottan járhatnak hátrányos pszichés hatással. A Felügyelet álláspontja szerint ugyanis a fenyegető, félelemkeltő kommunikációs gyakorlat felerősített pszichés nyomást eredményez a követeléskezelés körébe vont fogyasztó számára. Mindezekre tekintettel a Felügyelet mindkét jogsértés esetében megtiltotta a pénzügyi vállalkozásnak a jogsértő magatartás folytatását, egyúttal összességében 10 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki a pénzügyi vállalkozás által tanúsított magatartás miatt.

2012. évben kérelemre indult, kiemelt fogyasztóvédelmi hatósági ügyek

Határon átnyúló tevékenységet végző intézmény fogyasztókat megtévesztő reklámtevékenysége és ügyfél-tájékoztatása

A Felügyelet az Admiral Markets AS határon átnyúló tevékenység keretében hazánkban tevékenykedő befektetési vállalkozás hirdetési aktivitását és az ügyféltoborzási tevékenységét ellenőrizte, különösen a közvetlen megkeresés (direkt marketing) útján történő ajánlattételt, továbbá vizsgálta a szolgáltató magyar nyelvű honlapján található információk, tájékoztatók tartalmát. A vizsgálat során – amelybe az Admiral Markets home felügyeletét ellátó észt felügyeletet is bevonásra került – a Felügyelet megállapította, hogy az intézmény a fogyasztók részére olyan elektronikus levelet küldött, mely arra ösztönözte a címzettjeit, hogy fontolják meg a magyar pénzügyi intézmények által kezelt betétük külföldi, elsősorban az Admiral Markets által Németországban nyitott bankszámlán történő elhelyezését, mert az biztonságosabb a hazai betéteknél. A betétek feletti rendelkezési jog bizonytalan időre történő korlátozásának vagy megszüntetésének kilátásba helyezése alkalmas volt arra, hogy a fogyasztókat a betéteik lejárató idő előtti feltörésére és külföldre utalására indítsa. A befektetési vállalkozás magatartása és e tájékoztatás alkalmas volt a fogyasztók körében zavar keltésére úgy, hogy ezzel jelentősen korlátozhatta a betétekkel kapcsolatos fogyasztói választási, magatartási szabadságot. A Felügyelet továbbá megállapította, hogy a befektetési vállalkozás a magyar nyelvű honlapján valótlanul azt állította, hogy a magyarországi tevékenysége a „PSZÁF jóváhagyásával” valósul meg. A jóváhagyás szó használatával a befektetési vállalkozás a honlapot olvasó személyben azt a téves benyomást kelthette, mint ha a befektetési vállalkozás magyarországi tevékenységét a Felügyelet engedélyezte volna, azonban a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően a határon átnyúló tevékenységet végző intézményeket a Felügyelet nyilvántartásba veszi és nem engedélyezi, tevékenységük felett a székhely szerinti illetékes hatóság gyakorol felügyeletet. Mindezek alapján a Felügyelet 2.000.000 Ft fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki. A Felügyelet a határozat meghozataláról külön értesítette az észt felügyeletet is.

Kgfb kampány

A Felügyelet megvizsgálta a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást (kgfb) művelő 15 biztosító által 2012. október 30-án¹⁵ közzétett díjtarifa hirdetményt, és a feltárt fogyasztóvédelmi anomáliákra tekintettel 13 biztosítót és 1 biztosításközvetítőt érintően összesen 17 határozatot hozott.

¹⁵ A díjhirdetés módját is érintő jelentős jogszabályi változásokra tekintettel, naptári dátumhoz kötötten, 2012. évben utoljára történt ilyen módon a meghirdetés két országos napilapban és a biztosítók honlapján.

A díjtarifa hirdetések vizsgálata alapján 2 biztosítóval¹⁶ szemben került sor bírság kiszabására. Intézkedéseiben a Felügyelet a bonus-malus rendszert érintő jogszabálysértésekre tekintettel 4 biztosító¹⁷ esetében tiltotta meg annak a kiegészítő, bonus védelemre vonatkozó terméknek a terjesztését, amely alapján az üzemben tartó mentesülhet a bonus fokozat elvesztésének pénzügyi következményétől. Egy biztosításközvetítő¹⁸ esetében került sor a bonus-malus témakört érintő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat folytatásának megtiltására.

A Felügyelet 9 biztosító esetében tapasztalta, hogy a díjtarifában az egyedi szerződések díjszorzóit nem a bonus-malus rendszerre vonatkozó előírásokkal összhangban hirdette meg, így kötelezte azokat a jogszabálynak megfelelő új díjtarifa meghirdetésére. Megállapítást nyert, hogy 10 biztosító¹⁹ díjtarifája tartalmazott kifogásolható tájékoztatást, így a Felügyelet kötelezte az érintett biztosítókat a hirdetmények megfelelő tájékoztatást szolgáló tartalommal való közzétételére.

A Felügyelet 9 biztosító és a Magyar Biztosítók Szövetsége számára vezetői levélben fogalmazta meg a díjhirdetéssel kapcsolatos további fogyasztóvédelmi aggályait.

A Felügyelet a díjhirdetés vizsgálata során feltárt adatkezelési anomáliák – olyan személyes adatok gyűjtése és kezelése, amelyek nincsenek szoros összefüggésben a kgfb díját érdemben befolyásoló, a közlekedésben történő részvétel kockázatának megítélésére ható tényezőkkel, mint például a lakás-méret, vagy a szerződő legmagasabb iskolai végzettsége és jövedelme – miatt a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, továbbá az adójogi kérdéseket felvető piaci gyakorlat jogszerűségének tisztázása érdekében a Nemzeti Adó- és Vámhivatal eljárásának megindítását is kezdeményezte.

A Felügyelet a biztosítók díjhirdetési gyakorlatának vizsgálatát követően áttekintette a jelentős piaci súlyú független biztosításközvetítők honlapjainak kgfb-díjkalkulátorait is, és az ezeken számított díjakat összevetette a biztosítók díjtarifa hirdetményei szerint kalkulált díjakkal. A vizsgálat során tapasztalt visszasságok alapján a Felügyelet 9 biztosításközvetítő esetében tiltotta meg a jogsértő magatartás további folytatását, valamint kötelezte a biztosításközvetítőket arra, hogy a honlapjukon működtetett díjkalkulátorokat a biztosítás-szakmai szabályok megtartására vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően alakítsák ki.

¹⁶ Aegon Magyarország Általános Biztosító Zrt., Wáberer Hungária Biztosító Zrt.

¹⁷ KÖBE Közép-európai Kölcsönös Biztosító Egyesület, Generali-Providencia Biztosító Zrt., Genertel Biztosító Zrt., Wáberer Hungária Biztosító Zrt.

¹⁸ Netrisk Első Online Biztosítási Alkusz Zrt.

¹⁹ Genertel Biztosító Zrt., MKB Általános Biztosító Zrt., Uniqa Biztosító Zrt., K&H Biztosító Zrt., Signal Biztosító Zrt., Aegon Magyarország Általános Biztosító Zrt., Wáberer Hungária Biztosító Zrt., UNION Vienna Insurance Group Biztosító Zrt., KÖBE Biztosító Egyesület, Magyar Posta Biztosító Zrt.

A Felügyelet 14 biztosításközvetítőt vezetői levélben hívott fel arra, hogy fordítsanak kiemelt figyelmet a fogyasztók megfelelő, korrekt és teljes körű tájékoztatására.

Baleseti adó

A baleseti adó 2012. január 1-jei bevezetését követően a Felügyeleten számos olyan egyedi ügyben indult fogyasztóvédelmi vizsgálat, amelyben nem naptári évfordulós szerződések díjrendezetlenné váltak a baleseti adó bevezetésével összefüggésben. A Felügyelet a biztosítók valamint a biztosításközvetítők internetes honlapján több alkalommal is ellenőrzést végzett arra vonatkozóan, hogy a díjkalkulátorral kiszámított biztosítási díjknál feltüntetésre került-e a baleseti adó. Az ellenőrzés arra is kiterjedt, hogy a biztosítók internetes honlapjukon nyújtanak-e a fogyasztók számára általános tájékoztatást a baleseti adóra vonatkozóan. A Felügyelet a vizsgálat eredményéről az érintett szakmai szövetségeket tájékoztatta, kérve közbenjárásukat arra vonatkozóan, hogy mind a biztosítók, mind a biztosításközvetítők honlapján egyértelműen és elkülönítetten feltüntetésre kerüljön a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díjkalkuláció során a fizetendő baleseti adó összege.

Kiszabott fogyasztóvédelmi bírságok

A Felügyelet a fogyasztóvédelmi rendelkezéseknek vagy fogyasztóvédelmi ellenőrzések során hozott határozatainak megsértése esetén bírsággal szankcionálhatja a jogsértő pénzügyi szervezeteket.

A 2012-ben lefolytatott fogyasztóvédelmi vizsgálatok során a Felügyelet összesen 219.150.000 Ft összegű fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki. Ez a viszonylag magas összeg azt mutatja, hogy a pénzügyi szolgáltatók működésében mutatkoznak olyan problémák, amelyek a Felügyelet fokozott figyelmét igénylik. A kiszabott bírságok összege ugyanakkor nem arra utal, hogy a pénzügyi szolgáltatók általában megszegnék a fogyasztóvédelmi érdekeket szolgáló jogszabályi előírásokat, hiszen a Felügyelet a hozott határozatokkal minden esetben egyedi intézményi magatartásokkal, gyakorlatokkal kapcsolatban hoz intézkedést.

A Pénzügyi Békéltető Testülettel való együttműködésből származó határozatok

A Pénzügyi Békéltető Testület (PBT) már több mint másfél éve hatékonyan működik a Felügyelet mellett. A PBT és a Felügyelet eljárási lehetőségei komplementer módon egészítik ki egymást: a két fórumnál kérelemmel kezdeményezhető eljárások ugyanis lehetővé teszik azt, hogy a pénzügyi fogyasztók részére okozott jogsérelmek szinte teljes köre mihamarabb orvoslást nyerjen. A Felügyelet fogyasztóvédelmi eljárása során ugyanis megítéli azt, hogy a pénzügyi szervezet magatartásával, mulasztásával előidézett-e olyan

helyzetet, amely jogszabályba ütközik, s ennek szankciójaként akár bírságot is kiszabhat, addig a PBT eljárása során a fogyasztónak a kötött szerződés megsértésével keletkezett vitás ügyében vizsgálhatja és állapíthatja meg a sérelem tényét, s elsősorban egyezség megkísérlésével orvosolja azt. A PBT eljárását a pénzügyi szolgáltatást igénybe vevő fogyasztó kezdeményezheti, a pénzügyi szervezettel szembeni polgári jogi igényének rendezése érdekében. A PBT pártatlan működésével a fogyasztók részéről megfogalmazott polgári jogi igények mihamarabbi kivizsgálásával, tisztázásával szolgálja a fogyasztókat. A vitarendezést elsősorban a felek közti egyezség létrehozását kísérli meg, ennek eredménytelensége esetén az ügyben döntést hoz a fogyasztói jogok érvényesítésének biztosítása érdekében. Működése egyszerű, gyors, hatékony és költségkímélő, hiszen relatíve rövid időn belül hoz döntést. A PBT csak abban az esetben tud eljárni, ha a fogyasztó a PBT-hez intézett kérelmét megelőzően megkísérlti ügyét közvetlenül a szolgáltatóval rendezni. A PBT eljárása írásbeli fogyasztói kérelemre indul.

A pénzügyi fogyasztói jogvita rendezésére irányuló eljárás során a pénzügyi szervezetet együttműködési kötelezettség terheli. Ez a kötelezettség az eljárás során a PBT által kért dokumentumok csatolását, a meghallgatáson való részvételt, azaz a Testület által elvárt magatartás tanúsítását foglalja magában. Ennek megfelelően a pénzügyi szervezet nem tagadhatja meg az eljárás során az együttműködést, a PBT felszólítása szerinti nyilatkozatokat meg kell tennie, a meghallgatáson meg kell jelennie. Amennyiben a pénzügyi szervezet megsérti együttműködési kötelezettségét, jogszabályi felhatalmazás alapján a Felügyelet vele szemben fogyasztóvédelmi intézkedést alkalmazhat.

A Felügyelet az e témakörben kiszabott bírságok összegének megállapítása során azt mérlegelte, hogy a pénzügyi szolgáltatások területét érintő békéltetési rendszer hatékony működését korlátozza az a magatartás, amikor a pénzügyi szervezet elmulasztja a PBT-vel való együttműködését, és a közölt felszólításban foglaltaknak nem tesz eleget. Az eredményes eljárást akadályozza, illetve ellehetetleníti, ha a pénzügyi szervezet nem tesz az eljárás során nyilatkozatot, illetőleg a Testület által folytatott meghallgatáson nem jelenik meg, mert a meghallgatáson kerülhet sor a fogyasztó és a pénzügyi szervezet közötti vitás kérdések tisztázására, illetőleg egy lehetséges egyezség megkísérlésére.

2012. évben a PBT kezdeményezésére a Felügyeletnek – hivatalból indított fogyasztóvédelmi eljárás keretében – 8 alkalommal kellett fogyasztóvédelmi intézkedést alkalmaznia, melyek kapcsán összesen 6.300.000 Ft bírság került kiszabásra, mert az érintett pénzügyi szervezetek a PBT előtt indult, pénzügyi fogyasztói jogvita megoldására irányuló eljárás során nem teljesítették együttműködési kötelezettségüket.

A PBT külön beszámolót készít a tevékenységéről, amelyet saját honlapján, a http://www.pszaf.hu/pbt/bal_menu/eves_tajekoztato cím alatt tesz közzé.

Közérdekű keresetek és közérdekű igényérvényesítések

A Felügyelet az általa feltárt jogsértések kapcsán 2012. évben is több esetben indított pert a fogyasztók polgári jogi igényeinek érvényesítése iránt.

A Felügyelet az Axa Biztosító Zrt.-vel szemben 2012. II. negyedévben benyújtott közérdekű igényérvényesítésben a biztosító által alkalmazott általános szerződési feltételként megfogalmazott egyes kikötések tisztességtelenségének megállapítását kérte. A Felügyelet keresetében azt sérelmezte, hogy az általános szerződési feltételek szerint az Axa Biztosító Zrt. a biztosítás keretében kizárólag akkor téríti meg a külföldön történt baleset miatt igénybe vett egészségügyi ellátásokat, ha a biztosított a biztosítási eseményt 24 órán belül bejelenti. A szerződési feltételek szerint, ha a biztosított nem tesz eleget bejelentési kötelezettségének, úgy a Biztosító kizárólag 1000 euró, illetőleg 1000 USD mértékben téríti meg az orvosi, ellátási költségeket. Az Axa Biztosító Zrt.-vel szemben megindított polgári perben az elsőfokú bíróság a 2012. december 12-én meghozott döntésében a Felügyeletet ítélte pernyertesnek.

A Felügyelet 2012 végén készítette el közérdekű igényérvényesítési keresetét a Santander Consumer Finance Zrt.-vel szemben. A keresetben a Felügyelet annak megállapítását kéri a bíróságtól, hogy a pénzügyi vállalkozás tisztességtelenül számított fel díjat éves egyenlegközlő leveleinek kiküldéséért, tekintettel arra, hogy az ennek alapjául szolgáló általános szerződési feltételek (üzletszabályzat) tisztességtelenek. A kereset továbbá arra irányult, hogy a vállalkozás fizesse vissza a jogtalan, összességében mintegy 36 millió forintos költséget valamennyi érintett fogyasztónak. A Felügyelet megállapítása szerint a pénzügyi vállalkozás 2005 februárja és 2012 júliusa között alkalmazott általános szerződési feltételei alapján a hitelintézeti törvényt megsértve – a fogyasztók ingyenes tájékozódásához fűződő jogát korlátozva – alkalmanként 750 forint díjat számított fel az ügyfeleknek a pénzügyi vállalkozás által kiküldött éves egyenlegközlő levél fejében.

A Felügyelet által korábban előterjesztett közérdekű igényérvényesítések sikerét mutatja, hogy azok alapján a bíróság 2012. évben 5 pénzügyi szervezetet is elmarasztalt. A CIB Bank Zrt. ellen indított perben, melyben a bankkártya limit ügyfél által történő módosítása esetében az alaplimit feletti bankkártya-tranzakciókból származó minden kárért való felelősség kizárását vitatta a Felügyelet, a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítélete szerint a Felügyelet megnyerte a pert. A Fővárosi Törvényszék ítélete szerint a Magyar Ingatlanhitel Zrt. ellen benyújtott kereset tekintetében, mely elsősorban a fogyasztó jogszabállyal ellentétes módon történő jogról való lemondatásának és a pénzügyi szervezetnek a folyósítást megelőzően gyakorolható elállási

lehetőségének, illetve a fogyasztóval szembeni túlzott mértékű, többféle díj alkalmazásának jogellenessége megállapítására irányult, a Felügyelet nagyobb részben lett pernyertes. Szintén sikeres volt a Pesti Hitel Zrt. ellen indított, az általános szerződési feltételek tisztességtelensége a szerződéstől való elállás következményei, az azonnali felmondásra okot adó körülmények aránytalanul széles körben való megállapítása, az adós jogairól való lemondatása, illetve az egyoldalú szerződésmódosításra lehetőséget adó kikötés jogellenesen tág megfogalmazása miatt előterjesztett kereset is, melynek eredményeként a Fővárosi Törvényszék és a másodfokú, jogerős bírósági ítélet is a Felügyelet pernyertességét állapította meg.

Fogyasztóvédelmi monitoring tevékenység

A fogyasztóvédelmi monitoring-tevékenység keretében valósul meg a pénzügyi piac tendenciáinak, a fogyasztói trendek, valamint az intézményektől bekért adatok folyamatos figyelése, a fogyasztói kérelmekről készített statisztikai összefoglalókból nyert adatok és az egyéb rendelkezésekre álló információk elemzése. Ezekről a Felügyelet féléves rendszerességgel fogyasztóvédelmi kockázati jelentést publikál, illetve negyedévente nyilvánosságra hozza a fogyasztói kérelmekről készített statisztikai összefoglalót.

Fogyasztóvédelmi kockázati jelentés

A fogyasztóvédelmi kockázati jelentés célja elsősorban az aktuális, fogyasztóvédelmi szempontból kiemelt kockázatú és erős hatású jelenségek azonosítása, valamint az ezekre adott felügyeleti válaszlépések bemutatása. A jelentés kiemelten tárgyalja az adott időszak fogyasztóvédelmi szempontból legfontosabb jelenségeit. A fogyasztói piacok monitorozása, és az ebből levonható következtetések segítik beazonosítani a fogyasztók széles körét érintő kockázatokat, amelyek beépülnek a hivatalból induló fogyasztóvédelmi téma- és célvizsgálatokba, továbbá hozzájárulnak a jogszabály-előkészítő tevékenységéhez.

Rendszeres felügyeleti kommunikáció, az ügyfelek korszerű tájékoztatása

A Felügyelet fogyasztóvédelmi céljai között a jogsértések visszaszorítása és a fogyasztóvédelmi monitoring tevékenység mellett az ügyfél-tájékoztatás keretében kiemelkedő helyet foglal el a fogyasztói tudatosság, a pénzügyi kultúra fejlesztése is.

A pénzügyi fogyasztóvédelmi tevékenység hatókörét a nyilvánosság ereje tudja a legjobban és legerősebben támogatni. A fogyasztóvédelmi tevékenység eredményeire, az azonosított kockázatokra, az esetleges piaci anomáliákra, a tisztességtelen gyakorlatot folytató szereplőkre a médián keresztül lehet a leghatékonyabban felhívni a fogyasztók figyelmét. Ezért az említett jelenségek

és a megtett felügyeleti lépések rendszeres és következetes kommunikálása elengedhetetlen, illetve a piac részéről is elvárt tevékenység.

A fentiek érdekében a Felügyelet 2012. év folyamán a legjelentősebb fogyasztóvédelmi eljárásban született határozatairól, megtett fogyasztóvédelmi intézkedéseiről (rendeletek, ajánlások, kockázati jelentések) külön sajtóközleményeket jelentetett meg.

Emellett a Felügyelet internetes oldalán a fogyasztóknak szóló külön aloldalt alakított ki, ahol áttekinthető módon, könnyen elérhető a fogyasztói tájékozódást segítő közérthető ismertető, termék-táblák, valamint kalkulátorok.

A Felügyelet átfogó fogyasztóvédelmi akciók keretében egy-egy témára fókuszáltnak, egy időben több információs csatornán keresztül, változatos formában tájékoztatja a fogyasztókat.

A Felügyelet 2012-ben a kiemelt fontosságú ügyek kapcsán részletes fogyasztói tájékoztatókat tett közzé honlapján:

■ **Fizetési nehézségek esetére**

Internetes oldalán a fizetési nehézségekkel küzdő adósok részére gyakorlati tanácsokkal szolgált a fizetési késedelemmel és a hitelszerződések felmondásával kapcsolatban, részletes tájékoztatást tett közzé a pénzügyi intézményeknél igényelhető adósságrendező konstrukciókról, valamint az állam által életre hívott megoldási lehetőségekről. Ezek között szerepel az otthoneremtési kamattámogatási konstrukció, illetve a megújult árfolyam rögzítési lehetőség részletes bemutatása (többek között gyakori kérdések és válaszok összefoglalása), valamint a Nemzeti Eszközkezelő Társaság működésének, feladatainak ismertetése.

Az adósok együttműködési készségének segítésére és informáltságának növelésére honlapján elérhetővé tette a követeléskezelési ajánlás által alkalmazni javasolt két mintatájékoztatót, amelyet a szolgáltatóknak a fizetési nehézségek észlelése esetén és a szerződés felmondása előtt kell az adósok rendelkezésére bocsátani, de hasznos információkat tartalmaznak valamennyi fizetési nehézséggel küzdő fogyasztó részére is.

■ **Kgfb**

A kötelező gépjármű-felelősség biztosítás szabályozásának változásával kapcsolatosan a fogyasztóvédelmi aloldalon kiemelt témaként új, részletes tájékoztatást jelentetett meg a Felügyelet a legfontosabb tudnivalókról, valamint a kgfb rendszerét érintő lényeges változásokról.

■ **Számlatermékek és kapcsolódó szolgáltatások**

A Bankszámlaválasztó program kialakításával egyidejűleg aktualizálásra és

kiegészítésre került a bankszámlákra és a bankkártyákra vonatkozó tematikus oldal.

■ **Internet alapú termékválasztó programok**

A Felügyelet már 2011-ben több, ingyenesen hozzáférhető internetes összehasonlító alkalmazást és kalkulátort is kifejlesztett (Betét és megtakarítás-kereső program: BMK, Hitel- és lízingválasztó-program: HLV), amelyek a felhasználó által megadott paraméterek alapján segítenek az alapvető pénzügyi termékek közötti választásban. 2012-ben két új kalkulátorral bővült a Felügyelet internetes alkalmazásainak köre.

■ **Bankszámlaválasztó program**

A Felügyelet tapasztalatai szerint – amely összecseng több Európai Unió tanulmány eredményével – a pénzügyi szolgáltatók számlatermékekhez és pénzforgalmi szolgáltatásokhoz kötődő díjstruktúrája bonyolult, sokszor átláthatatlan, az ügyfelek számára nehezen összehasonlítható. Ez gyakran gátolja a fogyasztók szolgáltató váltását és a piaci versenyt, miközben a 2013. január 1-jétől bevezetett pénzügyi tranzakciós illeték hatására a pénzügyi szolgáltatók árazásában a korábbinál jelentősebb eltérések mutatkoznak.

Az átláthatóság és összehasonlíthatóság megteremtése érdekében a Felügyelet 2012. év végén indította el honlapján a lakossági ügyfelek tájékozódását segítő bankszámlaválasztó programot. Az interaktív internetes alkalmazás összehasonlíthatóvá teszi a forint folyószámlák, a betéti bankkártyák és a belföldi forint pénzforgalmi műveletek kondícióit, ezzel is segítve a szolgáltatók közötti verseny érvényesülését a fogyasztók javára.

Ezen online programok világszinten is egyedülállóak abban, hogy a pénzügyi intézmények kötelező és naprakész adatszolgáltatásán alapulnak, így az intézmények felelőssége tehát az, hogy a fogyasztó a programban mindig az aktuális termékkínálatból válogathasson. Ha e kötelezettségét egy intézmény nem teljesíti, az a Felügyelet szankcióját vonja maga után, amelynek jogszabályi hátterét a Felügyelet elnöke által kiadott adatszolgáltatási rendeletek biztosítják. Az e rendeletek alapján teljesített intézményi adatszolgáltatások hozzájárulnak a termékválasztó programok és a kalkulátor Felügyelet honlapján történő működtetésének hitelességéhez.

■ **Háztartási költségvetés-számító program**

A korábban már a Felügyelet honlapján egyszerűbb formában elérhető háztartási költségvetés-kalkulátor az év végétől kibővült funkciókkal, valamint megújult tartalommal és formában áll a fogyasztók rendelkezésére. Az új típusú háztartási költségvetés-számító program segítséget nyújthat a fizetési problémákkal küzdő háztartások számára kiadásaik és bevételeik áttekintésében és rangsorolásában.

■ Tájékoztató pont az intézmények fogyasztóvédelmi kapcsolattartói számára

A Felügyelet az intézmények fogyasztóvédelmi kapcsolattartói számára is külön felületet hozott létre, amelyen egy helyen könnyen elérhetőek az intézmények számára kiemelt figyelemmel kezelendő fogyasztóvédelmi relevanciájú témák (fogyasztóvédelmi jogszabályok, elnöki rendeletek, ajánlások, vezetői körlevelek, állásfoglalások, mintatájékoztatók, jelentések, elemzések).

■ Kiadványok

A rendszeresen frissülő honlap-tartalmak mellett 2012-ben a következő témákban 5 új kiadvány jelent meg: Központi Hitelinformációs Rendszer, Megtakarítás a mindennapokban, Lehetőségek bajba jutott adósoknak, Teendők pénzügyi panaszok esetén, illetve Pénzügyi tanácsadó irodahálózat. A kiadványok – melyek jellemzően a pénzügyi szervezetek fiókjaiban, illetve a postán érhetőek el a fogyasztók számára – szintén hozzájárulnak a pénzügyi ismeretek terjesztéséhez, a pénzügyi kultúra növeléséhez.

■ Pénzügyi ismeretterjesztő kisfilmek

A lakosság pénzügyi kultúrájának és tájékozottságának fejlesztése érdekében a Felügyelet újszerű eszközként még 2011-ben 16 részes animációs rövidfilmsorozatot indított, amely a legalapvetőbb pénzügyi ismereteket mutatja be. 2012-ben újabb 16 témában folytatódott a sorozat. Az átfogó fogyasztóvédelmi akció keretében kisfilm készült többek között a Pénzügyi Békéltető Testületi eljárás bemutatásáról, a teljes hiteldíj mutatóról, a Központi Hitelinformációs Rendszerről, a fizetési nehézségekkel kapcsolatos teendőkről, valamint a Felügyelet internetes alkalmazásainak használatáról (háztartási költségszámító, bankszámlaválasztó, hitel- és lízingtermék választó, illetve betét-és megtakarítás kereső programok).

Együttműködés a pénzügyi kultúra fejlesztéséért

A Felügyelet mindezek mellett aktívan közreműködött a 2011-ben útjára indult és 2012-ben is folytatódó átfogó pénzügyi ismeretterjesztő programban – Mindennapi Pénzügyeink Program²⁰ –, amely az állami szféra (PSZÁF, MNB) és 21 pénzügyi intézmény példaértékű összefogásával jött létre, hogy a lakosság pénzügyekkel kapcsolatos szemléletformálásához és tájékozottságának növeléséhez hozzájáruljon.

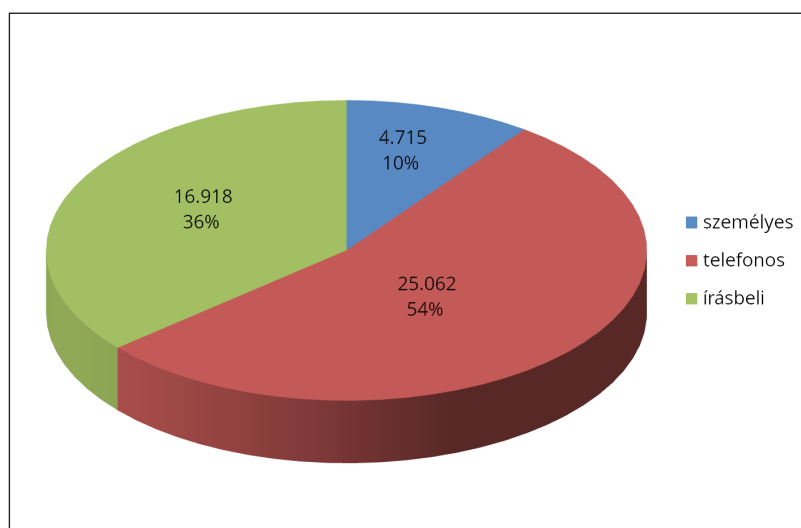
²⁰ A programot az alábbi 21 pénzügyi intézmény támogatta: Aegon Biztosító, Allianz Bank és Biztosító, Aviva Biztosító, Budapest Bank, CIB Bank, CIG Pannónia Biztosító, Citibank, Erste Bank, FHB Bank, Fundamenta-Lakáskassza, Generali-Providencia Biztosító, Groupama Garancia Biztosító, K&H Bank, Mastercard, Országos Takarékszövetkezeti Szövetség, OTP Bank, Patika Egészségpénztár, Magyar Posta Biztosító, Raiffeisen Bank, Takarékbank, Uniqa Biztosító.

A fogyasztók tájékoztatása az ügyfélszolgálaton keresztül

A Felügyelet ügyfélszolgálatja jelentős fejlődésen ment keresztül az utóbbi években. A Felügyelet az ügyfelek részére külön bejáratot, és korszerű és akadálymentesen megközelíthető ügyfélvárót alakított ki, továbbá az ügyfélhívó rendszer üzembe állítása is hozzájárult az ügyfélfogadás körülményeinek javításához. A 2013. év folyamán várható a személyesen megjelenő ügyfelek internetes időpontfoglaló rendszerének beüzemelése annak érdekében, hogy az ügyfélszolgálatot felkereső ügyfelek részére a várakozási idő minimálisra csökkenjen.

2012-ben az ügyfélszolgálatra 46 695 ügyfélmegkeresés érkezett, melyben a fogyasztók egyes pénzügyi termékekkel, illetve a pénzügyi fogyasztóvédelmi előírásokkal kapcsolatban kértek tájékoztatást, ebből mintegy 4600-an személyesen keresték fel az ügyfélszolgálatot.

3. ábra: Az ügyfélszolgálati megkeresések száma és megoszlása (2012)



A főbb megkeresések témái szektoronként:

Pénzpiaci szektor

- Az év folyamán jelentősen nőtt azon hiteltörlesztési nehézséggel küzdő ügyfelek száma, akik a banki szerződésük átstrukturálásának lehetőségéről érdeklődtek,
- Az ügyfelek egy része követeléskezelési, végrehajtási jellegű kérdéssel, problémával kereste meg az ügyfélszolgálatot,
- Az év vége felé jelentősen növekedett azon ügyfélmegkeresések száma, amelyek a pénzügyi intézmények egyoldalú kamat- illetve költségemelésének mértékére irányultak,
- Szintén az év vége felé sok ügyfél kereste meg a Felügyeletet a tranzakciós illetékekkel kapcsolatban.

Tőkepiaci szektor

- Jelentős volt az évben a Felügyelethez forduló azon ügyfelek száma, akik ügyfél-azonosítási kérdésekkel, illetve a MIFID szabályok szerinti tájékoztatási eljárással kapcsolatban kértek felvilágosítást.

Biztosítási szektor

- A 2012. évben induló központi kártörténeti nyilvántartás az év közben biztosítót váltó ügyfelek számára adategyeztetésből eredő átmeneti nehézséget okozott, amely az első negyedévben generált nagyobb számú megkeresést az ügyfélszolgálaton,
- Az ügyfelek számára nehézséget okozott annak megértése, hogy a befizetett biztosítási díjon felül a baleseti adóból eredő fizetési kötelezettségének is eleget kell tenniük ahhoz, hogy ne váljon díjhátralékoská a szerződésük. Néhány esetben a díjnemfizetés miatti értesítők nem érkeztek meg megfelelő időben az ügyfelekhez, akik sokszor hónapokkal később értesültek arról, hogy szerződésük díjnemfizetés miatt megszűnt,
- Az ügyfelek több esetben kértek tájékoztatást életbiztosítási szerződések lejárataival kapcsolatban is.

Pénztári szektor

- A magánnyugdíjpénztárak átalakulása miatt folyamatos volt az érdeklődés a fennmaradó pénztárak, valamint a végelszámolási szabályok iránt.

A fogyasztók tájékoztatása a pénzügyi tanácsadó irodahálózaton keresztül

A Felügyelet a fogyasztóvédelmi eljárásai során kiszabott bírságokból befolyó bevételeit a Psztv. előírása alapján a fogyasztók tájékozottságának, ismereteinek és pénzügyi tudatosságának növelésére fordítja. A Felügyelet által szakmailag és anyagilag is támogatott, országos lefedettségű pénzügyi tanácsadó irodahálózat kialakítása és működtetése a pénzügyi fogyasztókat szolgáló jelentős eredmény, amely a hatóság és a civil szervezetek közötti példaértékű együttműködésen alapul. A Felügyelet célja a tanácsadó irodahálózat létrehozásával az volt, hogy a független és szakszerű pénzügyi fogyasztói tájékoztatás ne csak a fővárosban, a Felügyelet ügyfélszolgálatán keresztül valósuljon meg, hanem vidéken is, az ország valamennyi régiójában működjenek a Felügyelet szakmai elvárásainak megfelelő, jól felkészült tanácsadó irodák.

A pénzügyi tanácsadók 2011. április elejétől eredetileg 8 helyszínen fejtették ki tevékenységüket, az eredményes működés sikeres értékelését követően és az igen kedvező lakossági visszajelzésekre is tekintettel 2012. április

közepétől további 2 éves időtartamra 11 megyeszékhelyen (Békéscsabán, Debrecenben, Egerben, Győrött, Miskolcon, Nyíregyházán, Pécsen, Székesfehérvárott, Szegeden, Szombathelyen és Zalaegerszegen) tevékenykedik az irodahálózat, teljesebbé téve a pénzügyi fogyasztók jogainak védelmét.

Ezzel a Budapesten működő Felügyelet és PBT mellett a pénzügyi fogyasztóvédelem országosan és könnyebben elérhetővé vált a fogyasztók számára. Az irodahálózat pénzügyi panaszok kezelésében, illetve fogyasztói igényérvényesítésben járatos jogász és közgazdász szakembereitől a fogyasztók ingyenesen kérhetnek tájékoztatást és kaphatnak szakszerű tanácsot pénzügyi szerződéseikkel kapcsolatos problémáik, kérdéseik esetén. Mindemellett a tanácsadók hatékonyan segítik elő, hogy a fogyasztók a megfelelő helyen találhassanak jogorvoslatot problémájukra, így megkímélik őket a többkörös ügyintézésről. Az irodák így kvázi „előszűrő” funkciót is ellátnak, melynek eredményeként a fogyasztói panaszok a megfelelő fórum (a pénzügyi szolgáltató, PBT, bíróság) elé kerülnek. Az előnyök nem csak helyi szinten jelentkeznek: az irodák ugyanis információs visszacsatolást biztosítanak, és így a Felügyelet ismereteket szerez az ország különböző régióiban jelentkező pénzügyi fogyasztói problémákról, és azokban az ügyekben, amelyekben hatáskörrel bír, közvetlenül vizsgálatot tud indítani és intézkedéseket hozhat.

Az irodahálózat működésének első évében (2011 áprilisától 2012 márciusáig) közel ötezer ügyfélmegkeresést kezeltek a nyolc megyeszékhelyen tevékenykedő pénzügyi fogyasztóvédelmi tanácsadó irodák. A pénzügyi fogyasztóvédelmi jogszabályok megsértése esetén intézkedő Felügyelethez 250, illetve a szerződéses jogvita esetén illetékes PBT-hez 589 alkalommal irányították tovább a fogyasztókat a tanácsadók. Bírósági eljárás megindítását 596 esetben javasolták számukra.

A 2012 áprilisától 11 irodára bővült irodahálózat első három negyedéves ügyfélforgalma 4800 megkeresésszám felett volt. A legtöbb esetben pénzügyi kérdéseket érintően adtak jogi felvilágosítást, illetve nyújtottak segítséget kérelmek megírásában, vagy adtak a fizetési nehézségekkel küzdők számára életviteli tanácsadást. A hatékony fogyasztói igényérvényesítés érdekében a megfelelő jogi fórumhoz történő irányítás során a Felügyelethez 106, a PBT-hez 288 alkalommal irányították tovább a fogyasztókat a tanácsadók, 110 esetben pedig bírósági eljárás megindítására tettek javaslatot.

A Felügyelet szakmai ellenőrzése mellett megvalósuló projekt tovább erősíti a PSZÁF és a civil szervezetek között a fogyasztóvédelem terén már eddig is fennálló szinergiákat, és a PBT-vel együtt teljesebbé teszi a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevők jogainak védelmét, egyúttal mérsékli a pénzügyi fogyasztóvédelem főváros-centrikusságát.

Pénzpiaci engedélyezés

Hitelintézetek engedélyezése

A 2012. évben a hitelintézeti szektor szereplőinek létszáma csökkent, mert új hitelintézet alapítására, illetve piacra lépésére nem került sor, azonban két hitelintézeti fióktelep (a HSBC Bank Plc, Budapest Branch és a Crédit Agricole Corporate and Investment Bank Magyarországi fióktelepe) is beszüntette a tevékenységét.

A 2012. év folyamán a bankszektorban kettő, a bankcsoportok összetételét érintő egyesülés történt: az ERSTE Bank Hungary Zrt. öt leányvállalata 2012. december 31-i hatállyal beolvadt az Erste Bank Hungary Zrt-be, a Kereskedelmi és Hitelbank Zrt. két leányvállalata pedig 2012. szeptember 30-i hatállyal beolvadt a Kereskedelmi és Hitelbank Zrt-be.

Az év folyamán három, a takarékszövetkezeteket érintő egyesülés engedélyezésére került sor. Az egyesülések célja valamennyi esetben a veszteségek ellensúlyozása, a működési hatékonyság javítása, a költségcsökkentés, illetve a csoportirányítás egyszerűsítése volt.

Az év folyamán több hitelintézet tulajdonosi szerkezete is megváltozott kisebb-nagyobb mértékben. Az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zrt. megvásárolta a DZ Bank AG német hitelintézettől a Magyar Takarékszövetkezeti Bank Zrt-ben fennállt 33%-ot meghaladó, de 50%-ot el nem érő mértékű közvetlen tulajdoni részesedését. A Magyar Export-Import Bank Zrt. és a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. feletti tulajdonosi jogok gyakorlásával összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi XLV. törvény 5.§-a értelmében a 100%-os állami tulajdonban álló Magyar Fejlesztési Bank Zrt. a Magyar Export-Import Bank Zrt. 75% -1 szavazatot megtestesítő részvényeit ellenszolgáltatás nélkül átruházta a Magyar Államra, s ezáltal a Magyar Export-Import Bank Zrt. feletti tulajdonosi (részvényesi) jogok gyakorlására a külgazdaságért és a Kárpát-medencei Gazdasági Övezet gazdaságfejlesztéséért felelős miniszter vált jogosulttá.

A Sberbank of Russia orosz hitelintézet 2012. februárjában megvásárolta a VolksbankInternationalAGosztrákhitelintézet részvényeinek 100%-át, s ezáltal közvetett tulajdont szerzett a Volksbank International AG leányvállalataiban, így a Magyarországi Volksbank Zrt-ben is. Ez a részesedésszerzés a Sberbank of Russia első jelentős akvizíciója volt a Független Államok Közössége területén kívül.

Az év folyamán a hitelintézeti szektorban engedélyezett ügyfél állomány-át ruházások közül kiemelendő, hogy a BNP Paribas Magyarországi Fióktelepe üzletág-átruházási megállapodást kötött az ERSTE Bank Hungary Zrt-vel és az ERSTE Befektetési Zrt-vel, amelynek keretében betétállomány, hitelállomány és befektetési állomány átruházására is sor került.

A takarékszövetkezetek esetében továbbra is az egyik lényeges jövedelemforrás a zálogügynökök mint kiemelt közvetítők foglalkoztatása, ezért sok takarékszövetkezet él ezzel a lehetőséggel. Jól mutatja ezt a tendenciát, hogy kiemelkedően sok zálogügynöki szerződés és szerződésmódosítás engedélyezése iránti kérelem érkezett. Ezen túlmenően a hitelintézetek elsősorban követelésbehajtási tevékenységük folytatásához vesznek igénybe kiemelt közvetítőt, az ilyen tárgyú kérelmek száma is jelentős volt az év folyamán.

2012-ben az előző évhez képest az Európai Unióban székhellyel rendelkező hitelintézetek, pénzforgalmi intézmények és elektronikuspénz-kibocsátó intézmények határon átnyúló szolgáltatások nyújtása megkezdésének bejelentésszáma kismértékben nőtt. A határon átnyúló új szolgáltatások között változatlanul jelentős számot képeznek a hitelintézetek bejelentései, azonban a 2011. évhez képest az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények bejelentéseinek száma a többszörösére emelkedett. A főként készpénzátutalási tevékenységre vonatkozó pénzforgalmi intézményi bejelentések száma is emelkedett.

Pénzügyi vállalkozások és független közvetítők engedélyezése

A 2012. év során a pénzügyi vállalkozások területén megállni látszik a 2010-2011. években tapasztalt csökkenő tendencia, ugyanis az év folyamán lassú növekedés volt tapasztalható az alapítási és tevékenységi engedély iránti kérelmek számában. Különösen igaz ez a 2012. év második felére. A felügyeleti engedélyt kapott társaságok tevékenysége továbbra is elsősorban a követelést vásárlásra irányult. További társaságok kaptak engedélyt üzletági korlátozás nélküli hitel- és pénzkölcsön illetve pénzügyi lízing nyújtására, valamint kézizálog fedezete mellett végzett hitelnyújtási tevékenységre.

Az EKT International Investment Zrt. – élve a hitelintézeti törvényben 2010. január 1. napja óta biztosított lehetőséggel – kizárólag csoportfinanszírozási tevékenységet végző pénzügyi vállalkozásként kapott tevékenységi engedélyt.

A 2012. év folyamán a következő három pénzügyi vállalkozás tevékenységi engedélyét vonta vissza a Felügyelet a társaságok kérelmére: Cooper Ingatlanfinanszírozási Zrt., VIV Faktor Zrt., valamint az Amana Credit Zrt. Az első két esetben a Felügyelet felszámolási eljárást kezdeményezett, míg a harmadik esetben végelszámolást rendelt el.

A független közvetítők vonatkozásában a Felügyelet azt tapasztalta, hogy – különösen az év vége felé – több közvetítéssel foglalkozó társaság döntött úgy, hogy tevékenységi engedélyét visszaadja. Ennek okaként az érintett társaságok a közvetítői tevékenység ellehetetlenülését, sikertelenségét nevezték meg. A független közvetítők között továbbra is a többes ügynökök vannak jelen a legnagyobb számban, jóval kevesebb többes kiemelt közvetítő, illetve alkusz működik a pénzügyi piacon.

Tőkepiaci engedélyezés

A tőkepiaci szektorban az előző évekhez hasonló számú piacralépés történt. A Brokernet-csoport létrehozta befektetési vállalkozását, a Quantis Alpha Zrt-t, továbbá létrejött a GlobalFX Investment Zrt., amely portfóliókezelési tevékenység végzésére kapott engedélyt.

Kiemelt jelentőségű esemény volt a Magyar Posta Befektetési Zrt. megalapítása. A Magyar Posta Zrt. számára a jogszabályok nem teszik lehetővé, hogy befektetési szolgáltatásokat saját jogon nyújtson, ezért létrehozta a 100%-os tulajdonában álló befektetési vállalkozását. A társaság főként állampapír-forgalmas tevékenységet fog végezni, amelyhez a Magyar Posta Zrt. hálózatát (mint függő ügynököt) veszi igénybe.

A befektetési alapkezelőknél is új szereplők jelentek meg a piacon: az Equilor Befektetési Zrt. többségi tulajdonában álló Equilor Alapkezelő Zrt., valamint a befektetési vállalkozásból „átalakult” VM és VM Befektetési Alapkezelő Zrt. A 2012. évben lezajlott a befektetési alapkezelők új törvényi szabályozásnak való megfeleltetése; a 34 működő befektetési alapkezelőnek a Batv. szerinti tevékenységeit megállapító határozatot adott ki a Felügyelet. Az új szabályozás a befektetési alapkezelők egyes vezető állású személyeinek a kinevezését/megválasztását is engedélyezési tárgykörbe vonta. A befektetési vállalkozások befektetési alapkezelővé történő „átalakulása” új jelenség a tőkepiacon, 2012-ben a VM és VM Befektetési Alapkezelő Zrt. mellett egy másik befektetési vállalkozás, a Pannónia Befektetési Szolgáltató Zrt. is kérelmezte a befektetési alapkezelési működési engedély kiadását, amelyre 2013 év elején került sor. Mindkét esetben – miután egyes befektetési szolgáltatásokat befektetési alapkezelők is nyújthatnak – az eredetileg végzett befektetési szolgáltatási tevékenység megtartása mellett kezdeményezték a tevékenységi kör módosítását, a befektetési alapkezelővé történő „átalakulás” üzleti indokaként a szolgáltatási profilváltástól várható profitnövekedést határozták meg.

Mindezekon túlmenően a korábbi éveket messze meghaladó számú, 14 új kockázati tőkealap-kezelő társaság alakult, amelynek oka az Új Széchenyi Kockázati Tőkeprogramok pályázaton való részvétel volt.

A tárgyévben további kiemelt engedélyezési feladatot jelentett, hogy a KELER Zrt-től a klíring tevékenység átkerült a KELER KSZF Zrt-hez, így ez utóbbi társaság tevékenységi körének a klíring tevékenységgel való bővítésének engedélyezésére volt szükség. A változás gyakorlatilag azt eredményezi, hogy a KELER Zrt. tevékenysége az értéktári feladatok ellátására szűkül, míg a KELER KSZF Zrt. végzi a garantőri és az elszámolási tevékenységet. Ez a feladatmegosztás a KELER KSZF Zrt. EMIR szerinti elszámolási tevékenységi engedélyének megszerzésével (várhatóan 2013-ban) válik majd véglegessé.

Apiacról történő kivonulások száma csökkenő tendenciát mutat. Négy esetben került sor tevékenységi engedély kérelemre történő visszavonásra, ezek közül két befektetési vállalkozás – Atticus Investments Befektetési Tanácsadó Zrt., FundConsult Befektetési Zrt. – és két kockázati tőkealap-kezelő hagyott fel a tevékenységével.

Biztosítási engedélyezés

A magyarországi székhelyű biztosítók száma 2012. év folyamán két életbiztosítási ágban működő biztosító részvénytársaság egyesülése révén eggyel csökkent (Victoria-Volksbanken Életbiztosító és ERGO). Új biztosító alapítására, illetve új biztosítási tevékenység megkezdésére vonatkozó engedély nem került kiadásra 2012. évben.

Az év során egyetlen biztosítási tevékenység módosítására vonatkozó engedélyt bocsátott ki a Felügyelet, egy életbiztosítási ágban tevékenykedő biztosító részvénytársaság (CIG Életbiztosító) „Betegség” ágazatra kapott engedélyt, amellyel a kérelmező biztosító a 2012. január 1. napjától hatályos, a cégek által munkavállalóik részére adó és járulékmentesen vásárolható egészségbiztosításra vonatkozó adókedvezmény nyújtotta üzleti lehetőséget kívánta kihasználni.

A biztosítók részére kiadott biztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő egyéb tevékenység végzésére szóló engedélyek túlnyomó része a tavalyi évhez hasonlóan 2012. évben is cégcsoporton belüli, a biztosítási üzem működése és fenntartása körébe eső tevékenységek végzésével volt kapcsolatos.

Két állományátruházást engedélyező határozat született az év során, melyek közül a legjelentősebb a Victoria-Volksbanken Biztosító Zrt. teljes, „Baleset”, „Tűz- és elemi károk” és „Egyéb vagyoni károk” ágazatok alá besorolt kockázatok tartalmazó baleset, illetve lakásbiztosítási szerződések képezte biztosítási állományának átruházására vonatkozott.

Az ERGO Versicherung Aktiengesellschaft Magyarországi Fióktelepe megalapítására vonatkozó bejelentést a Felügyelet 2012. július 27-én igazolta vissza az osztrák felügyeleti hatóságnak. 2012. szeptember 25-én a Fióktelep a

cégjegyzékbe bejegyzésre került. Miután az osztrák felügyeleti hatóság tájékoztatta arról a Felügyeletet, hogy az ERGO Versicherung Aktiengesellschaft tőkehelyzete a kérelmezett állományátruházásra figyelemmel is megfelelő, a Felügyelet engedélyezte a Biztosító teljes biztosítási állományának a Fióktelepre történő átruházását.

A biztosító részvénytársaságok közül egy életbiztosító jelentős tulajdonosi szerkezetváltáson ment keresztül. Az Aviva biztosítói csoport három közép-európai érdekeltségének értékesítését határozta el. Ennek keretében – a cseh, és a román leányvállalatok mellett – eladásra kerültek a magyar AVIVA Életbiztosító Zrt. részvényei is. A vevő az USA székhelyű MetLife, Inc. és leányvállalata, a szintén USA székhelyű American Life Insurance Company (ALICO) 100%-os tulajdonában álló AHICO Első Amerikai-Magyar Biztosító Zrt. volt. Miután a Felügyelet engedélyezte az AHICO közvetlen, MetLife és ALICO közvetett részesedésszerzését, és az adásvétel megvalósult, az AVIVA Életbiztosító Zrt. nevet változtatott MetLife Biztosító Zrt-re. A Felügyelet annak alapján, hogy az Aviva Életbiztosító Zrt. egy másik magyar székhelyű biztosító, az AHICO közvetlen befolyása alá került, megállapította ezen biztosítók összevont alapú felügyelet alá tartozását.

A 2012. május 10. napján hatályba lépett 2012. évi XLV. törvény a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (MEHIB) tulajdonosi szerkezetében eredményezett változásokat oly módon, hogy a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. MEHIB Zrt-ben közvetlenül fennállt tulajdoni részesedése megszűnt, és a Magyar Állam 100%-os közvetett tulajdonosból 100%-os közvetlen tulajdonosa lett a MEHIB-nek. Az állami tulajdonosi joggyakorló személyében is változás állt be, a nemzeti fejlesztési miniszter helyett a nemzetgazdasági miniszter lett a Magyar Állam MEHIB feletti tulajdonosi jogainak gyakorlója. A tulajdoni szerkezetváltással összefüggésben módosult a vállalatirányítás, ami több engedélyezési eljárás lefolytatását vonta maga után. A MEHIB igazgatóságába és felügyelő bizottságába új személyek kerültek kinevezésre, továbbá egy 2012. július 24. napjától hatályos jogszabályváltozás alapján vezérigazgató kinevezésére is sor került.

Pénztári engedélyezés

2012-ben folytatódott a pénztárak számának csökkenése, e tendencia a korábbi évhez hasonlóan mind a magán-, mind az önkéntes pénztári szektorban érvényesült. A magánnyugdíjpénztáraknál két pénztár végelszámolása (QUAESTOR Magánnyugdíjpénztár és Életút Nyugdíjpénztár magánnyugdíjpénztári ágazata) zárult le a 2012. év folyamán, emellett jelenleg is folyamatban van több magánnyugdíjpénztári végelszámolás. Az önkéntes nyugdíjpénztári és magánnyugdíjpénztári ágazattal rendelkező vegyes pénztárak száma a végelszámolások eredményeképp négyre csökkent, a

korábbi vegyes pénztárak a magán ágazat megszüntetését követően kizárólag önkéntes nyugdíjpénztárakként működnek tovább. A korábbi piacvezető pénztár, az OTP Magánnyugdíjpénztár is a végelszámolás mellett döntött 2012 decemberében megtartott közgyűlésén. Szintén tavaly zárult le négy magánnyugdíjpénztár beolvadása.

Az önkéntes pénztári szektorban kizárólag önkéntes nyugdíjpénztárak esetében fordult elő beolvadás (Népszabadság Nyugdíjpénztár, Mobilitás Nyugdíjpénztár és Évgyűrűk Nyugdíjpénztár). A megszűnések mögött indokként legtöbbször a csökkenő taglétszám, illetve a munkáltatói támogatás csökkenése húzódik meg.

Egy új szereplővel bővült az önsegélyező pénztári piac (Gondoskodás Önsegélyező Pénztár), újonnan alakult önkéntes pénztár részére tevékenységi engedély kibocsátására egyébként nem került sor.

Az egyéb engedélyezési eljárásokkal kapcsolatosan kiemelendő, hogy egy egészségpénztár részére engedélyezte a Felügyelet kiegészítő vállalkozási tevékenység folytatását. A választható portfóliós rendszert működtető önkéntes nyugdíjpénztárak nagyszámban nyújtottak be engedélykérelmet e szabályzatuk módosításának engedélyezése iránt.

A korábban vegyes pénztárként tevékenykedő AXA Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár a többi intézménytől eltérő, és a pénztári piac történetében ritkán alkalmazott átalakulási formát választott, amikor nem a beolvadás, hanem a pénztári ágazatok szétválása mellett döntött. A 2012. évben lezárult engedélyezési eljárás eredményeként az AXA Nyugdíjpénztár két önálló pénztárra vált szét, ezzel a pénztárak száma eggyel nőtt, valójában azonban a korábban egy jogi személyként működő pénztár két ágazata vált szét két pénztárrá.

Közvetítői hatósági vizsga engedélyezése

A függő és független biztosításközvetítői, valamint a pénzügyi szolgáltatás közvetítői hatósági képzéseket és a vizsgákat szervező és lebonyolító képző szervek, valamint a vizsgákat felügyelő vizsgabiztosok engedélyezési eljárása 2008-tól, illetve 2010-től tartozik a Felügyelet engedélyezési tevékenységébe. A Felügyelet az előző években nagyszámú és nagy létszámú vizsgát, képző szervezet és vizsgabiztost engedélyezett, s ennek révén az elmúlt években a közvetítői piac részint telítődött. Lemérhető ez abból is, hogy 2012-ben jelentősen csökkent a hatósági vizsgára jelentkező személyek száma (26.000 főről 16.000 főre), valamint csökkent a jegyzékbe vett képző szervek száma (17-ről 11-re), és mindössze 25 fő vizsgabiztos kérte a vizsgabiztosi jegyzékbe történő felvételét az előző évi 132 fővel szemben.

'A Felügyelet stratégiai célja tovább növelni jogérvényesítési hatékonyságát a pénzügyi rendszer stabilitásának védelme, valamint a rendszerbe vetett bizalom helyreállítása érdekében.'

Állásfoglalások kiadása

A Felügyelet célja az állásfoglalások kiadásával az, hogy jogi normák által nem szabályozott kérdésekben, vagy többféleképpen értelmezhető, adott esetben egymásnak ellentmondó jogi szabályozás esetén saját álláspontját ismertesse az állásfoglalást kérő személy részére annak érdekében, hogy ezen állásfoglalást kérő személy a Felügyelet – nem kötelező erejű – állásfoglalása ismeretében kialakíthassa saját jogi álláspontját. Állásfoglalás kiadására jellemzően jogszabályi rendelkezések értelmezése kapcsán kerül sor, ami a Felügyelet véleményét tartalmazza, a benne foglaltaknak más hatóságra, illetve bíróságra nézve nincs kötelező tartalma.

A Felügyelet 2012-ben is támogatást nyújtott állásfoglalásaival a pénzügyi szervezeteknek és az általuk nyújtott szolgáltatásokat igénybevevőknek. A 2012. év során 43 állásfoglalás iránti kérelem érkezett pénzügyi jogérvényesítési kérdésekben, amelyek az esetek többségében a következő kérdéskörökre irányultak: szavatolótőke számítás, befektetések korlátozása, nagykockázatvállalás, devizahitelezés és végtörlesztés, kiszervezés, továbbá az ingatlannal fedezett kitétségek tőkekövetelményének megállapítása.

A pénzügyi engedélyezési területen a 2012. év folyamán kiadott állásfoglalások száma 70 db volt. Az állásfoglalás iránti kérelmek főként a pénzügyi szolgáltatások – elsősorban a hitel és pénzkölcsön nyújtása, ezen belül a követelésvásárlási tevékenység – definiálására, az üzletszerűség tényállási elemeinek megítélésére, valamint az elektronikus pénz kibocsátásával és a pénzforgalmi szolgáltatási tevékenységgel, továbbá a határon átnyúló szolgáltatásokkal és a pénzmosás megelőzésével kapcsolatos egyes kérdések megválaszolására irányultak.

A Felügyelet tőkepiaci jogérvényesítési kérdésekben a 2012. évben 22 állásfoglalást adott ki. Ezekben a Felügyelet – a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan – egyrészt a tőkepiaci ágazati jogszabályok (Bszt., Tpt.), másrészt a 2012. január 1. napján hatályba lépett befektetési alapkezelőkről és a kollektív befektetési formákról szóló 2011. évi CXCI. törvény (Btv.), és ehhez kapcsolódóan

a befektetési alapok befektetési és hitelfelvételi szabályairól szóló 345/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet egyes fogalmaival, rendelkezéseivel kapcsolatosan ismertette orientáló jellegű, a jogértelmezést elősegíteni kívánó álláspontját.

A tőkepiaci engedélyezési területen 2011-hez képest jóval kevesebb állásfoglalás került kiadásra, mindössze 9 db, amelyek közül tipikusak a devizaügyletek megítélése tárgyában hozott állásfoglalások. A biztosítási jogérvényesítési területre 2012-ben 31 db állásfoglalás iránti kérelem érkezett. A kérelmek jellemzően a kötelező gépjármű felelősségbiztosítás és a biztosításközvetítés témakörei köré csoportosultak.

A 2012. évben a Felügyelet az önkéntes és a magánnyugdíjpénztári szektor szereplői részére 18 állásfoglalást bocsátott ki. A kiadott állásfoglalások többsége (10 db) a magánnyugdíjpénztárak végelszámolásával, illetve a pénztártagok társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő visszalépéssel kapcsolatos kérdéseket érintette. E témakörön belül a kérelmek jellemzően a – végelszámolás során – a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe visszalépő tagokkal kapcsolatos elszámolásra, a részükre teljesítendő vagyonátadásra, valamint a visszalépő tagi kifizetés számítására terjedt ki. Kiemelt kérdésként említhető a végelszámolás kezdő időpontját követően indított átlépés után kezdeményezett, a TB rendszerbe történő visszalépéssel kapcsolatos pénztári eljárás, különös figyelemmel a tagok követelésének a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alap részére történő átadására és a visszalépő tagi kifizetések teljesítésére. További kiemelt témaként említendő a pénztári iratok megőrzésével kapcsolatos jogszabályi rendelkezések értelmezése.

Az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak elsősorban a korhatár előtti ellátások átalakításához kapcsolódóan, az önkéntes nyugdíjpénztár által nyújtható szolgáltatások tárgyában nyújtottak be állásfoglalás iránti kérelmet. A foglalkoztatói nyugdíjnyújtókatra vonatkozó szabályozás témakörében a nyugdíjkorhatárra és a nyugdíjjogosultságot megállapító határozat érvényességére vonatkozó egyes kérdésekkel kapcsolatban érkezett kérelem.

Pénz- és tőkepiaci jogérvényesítési tevékenység

Pénzpiac

A Felügyelet pénzpiaci jogérvényesítési szakterülete a 2012. évben 83 ellenőrzési eljárást (ezen belül 56 átfogó vizsgálatot, 19 célvizsgálatot és 8 utóvizsgálatot) lezáró határozatot hozott. Az eljárásokat lezáró határozatokban – néhány kivételtől eltekintve – a feltárt jogszabálysértések miatt különböző felügyeleti intézkedések alkalmazására került sor, így különösen bizonyos előírások betartására való kötelezésre, a jogszabályi előírásoknak való teljes körű megfelelésre történő felhívásra, illetve a vizsgálat által feltárt hiányosságok

megszüntetése érdekében rendkívüli adatszolgáltatás keretében történő beszámolásra kötelezés alkalmazására.

A Felügyelet összesen 26 alkalommal 500.000-10.000.000 Ft összegű bírság megfizetésére is kötelezte a jogsértéssel érintett intézményeket.

A hitelintézetek esetében a Felügyelet különösen a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséhez és megakadályozásához kapcsolódó jogszabályi előírások megsértése miatt szabott ki bírságot, amely előírások betartásának ellenőrzése 2012-ben is kiemelt figyelmet kapott. A pénzügyi vállalkozások esetében a bírságszankciót leggyakrabban megalapozó hiányosságok közé a késedelmes, illetve hibás tartalmú adatszolgáltatás, valamint a pénzügyi szolgáltatási tevékenység folytatásához elengedhetetlenül szükséges személyi és tárgyi feltételek hiánya sorolható. A bírság összegének meghatározása során a Felügyelet figyelemmel volt az elkövetett jogsértés súlyára és gyakoriságára, és a bírság összegét minden esetben az érintett intézmény tevékenységének kiterjedtségével, a vizsgálat által megállapított hiányosságokkal arányosan állapította meg.

A Felügyelet 6 esetben szabott ki felügyeleti bírságot az ellenőrzés alá vont pénzügyi intézmény vezető állású személyeivel szemben, illetve további 7 esetben figyelmeztetésben részesítette egyes pénzügyi intézmény vezető állású személyeit a jogszabályban foglalt kötelezettségeik nem teljesítése okán.

Bankok

A Felügyelet a 2012. évben a bankok felügyelete során különösen a kockázatvállalásra, az ügyfél- és partnerminősítésre, a számviteli és analitikus nyilvántartásokra, valamint az átstrukturált hitelek kezelésére és nyilvántartására vonatkozó jogszabályi és belső szabályzati előírások megsértése miatt alkalmazott intézkedéseket az intézményekkel szemben. Jogsértésként azonosította a Felügyelet továbbá az adatszolgáltatás tartalmára és módjára, a kényszerértékesítés rendjére, illetve a szavatoló tőke számítására vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértését.

A Felügyelet határozataiban több bankot hívott fel arra, hogy egyes ügyleteit a felügyeleti megállapítások figyelembe vételével a jogszabályi előírásoknak megfelelően minősítse át és képezze meg a szükséges mértékű értékvesztést, illetőleg a megfelelő céltartalékot. A hitelezési kockázat tőkekövetelményének meghatározása során a Felügyelet több esetben írta elő a bankok számára a szabályozás és a gyakorlat teljes körű összhangjának megteremtését, továbbá a hitelkockázatok jogszabályoknak megfelelő súlyozása érdekében az informatikai rendszer alkalmassá tételét a kitétségek és a fedezetek megfelelő nyilvántartására, az ingatlan fedezetek értékének pontos meghatározására és felülvizsgálatára, valamint a fedezetek

rögzítéséhez kapcsolódóan az informatikai rendszer által biztosított ellenőrzési pontok kiépítésére. Az informatikai területen feltárt hiányosságok kapcsán a Felügyelet felhívta az intézményeket arra, hogy gondoskodjanak a létfontosságú üzleti rendszerek és informatikai eszközök kockázattal arányos védelméről, illetve a katasztrófhelyzetek kezelésére vonatkozó helyreállítási tervek elkészítéséről, és annak – valamennyi kritikus folyamatra és rendszerre kiterjedő – teszteléséről.

A fentiekén túl néhány bank figyelmeztetésben részesült amiatt, hogy kibocsátói tevékenysége során a nyilvánosan forgalomba hozott értékpapírokkal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségét nem a jogszabályi előírásoknak megfelelően teljesítette.

A Felügyelet a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzésére vonatkozó jogszabályi előírások ellenőrzése során szinte majdnem minden banknál azonosított különböző súlyú jogsértéseket. Leggyakrabban a tényleges tulajdonosi nyilatkozatok hiánya merült fel jogsértő hiányosságként, amely miatt 4 esetben került sor 500.000 Ft-tól 3.000.000 Ft-ig terjedő összegű bírság kiszabására. A Felügyelet a pénzmosás megelőzése és megakadályozása érdekében megtett intézkedések körében egy bank esetében különösen súlyos hiányosságként értékelte, hogy az intézmény a pénzmosás megelőzésére vonatkozó 2007 évben módosított szabályozás hatálybalépése óta nem vezetett be olyan automatikus szűrőrendszert, amely biztosítja a törvényi előírásoknak történő teljes körű megfelelést, illetve amely hatékonyan szűri a pénzmosás gyanús tranzakciókat. A tranzakciók ellenőrzését a bank manuálisan hajtotta végre, amely gyakorlat – figyelembe véve a bank üzemméretét – nem volt alkalmas a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos műveletek meggátolására és megelőzésére. A Felügyelet további súlyos jogsértésként azonosította, hogy a bank a pénzmosásra utaló adatok, tények, körülmények felmerülése esetén – különösen off-shore társaság ügyfeleinek egyes tranzakciói vonatkozásban – a jogszabályi előírásokkal ellentétben számos esetben nem haladéktalanul, hanem csak jelentős idő elteltét követően teljesítette a bejelentési kötelezettségét.

Szövetkezeti hitelintézetek

A szövetkezeti hitelintézeteknél lefolytatott átfogó vizsgálatok leggyakrabban a kockázatvállalással és kockázatkezeléssel, a fedezetértékeléssel, az átstrukturált hitelek kezelésével és nyilvántartásával, illetve a számviteli és analitikus nyilvántartásokkal kapcsolatban tártak fel jogszabálysértéseket. További jellemző hiányosságként merült fel, hogy a takarékszövetkezetek nem tartották be az ügyfél- és ügyletminősítésre vonatkozó jogszabályi és belső szabályzati előírásokat, melynek következtében számos esetben nem került sor a szükséges mértékű értékvesztés elszámolására. Néhány esetben a Felügyelet felhívta a takarékszövetkezeteket a felügyelő bizottság kontroll

funkciójának megerősítésére, eljárásaik megfelelő mélységű szabályozására és dokumentálásra, a takarékszövetkezet tevékenységének kockázataival összhangban álló kockázatkezelési- és belső ellenőrzési rendszer kialakítására, illetve a jogszabályi előírásoknak megfelelő javadalmazási politika elkészítésére. A Felügyelet e hiányosságok kiküszöbölése érdekében többek között felhívta az érintett szövetkezeti hitelintézeteket az ügyletek átminősítésre és a szükséges mértékű értékvesztés elszámolására, hatékony kockázatkezelési eljárások és független kockázatkezelési szervezeti egység kialakítására, illetve a belső ellenőrzési rendszer megerősítésére.

A szövetkezeti hitelintézetek ellenőrzése során a Felügyelet kiemelt figyelmet fordított a vezető állású személyek eljárására vonatkozó fokozott jogszabályi követelményeknek való megfelelés vizsgálatára. Mindezek alapján 4 esetben került sor figyelmeztetés alkalmazására a szövetkezeti hitelintézetek felelős vezetőivel szemben, mert nem a beosztásukkal járó fokozott szakmai követelményeknek megfelelő elvárható gondossággal és szakértelemmel jártak el, további 5 esetben pedig a Felügyelet – a jogszabályi előírások súlyos és ismétlődő megsértése miatt – bírságot szabott ki. E körben a Felügyelet célvizsgálatot folytatott le egy takarékszövetkezetnél a megbízható és prudens követelményeknek megfelelő vállalatirányítás ellenőrzése érdekében, amelynek során a vizsgálat a korábbi – közgyűlés által visszahívott – igazgatósági tagok, valamint az újonnan megválasztott irányító testület tagjai közötti érdekellentétből fakadó olyan jelentős vállalatirányítási kockázatokat, valamint a tagsági jogviszony létrejöttére és megszűnésére és a tagnyilvántartás vezetésére vonatkozó jogszabálysértéseket tárt fel, amelyek veszélyeztették a takarékszövetkezet stabil, átlátható, illetve a jogszabályi előírásoknak és a felügyeleti határozatban foglaltaknak megfelelő működését. A Felügyelet a célvizsgálatot lezáró határozatában figyelmeztetésben részesítette a takarékszövetkezet igazgatóságának elnökét és ügyvezető igazgatóját a rájuk vonatkozó fokozott szakmai követelmények megsértése és az elvárható gondosság tanúsításának elmulasztása miatt. A Felügyelet határozatában rögzítette, hogy az említett vezető állású személyek felelősek a hitelintézet valamennyi jogszabályi kötelezettsége teljesítéséért, és kötelesek biztosítani az irányításuk alatt álló intézmény jogszabályi előírásoknak és határozati kötelezéseknek megfelelő működését.

Kiemelt ügy

A Felügyelet 2012. június 1. napján kelt határozatában visszavonta a Soltvadkert és Vidéke Takarékszövetkezet tevékenységi engedélyét és elrendelte a hitelintézet végelszámolását. Az intézkedésre azért került sor, mert a takarékszövetkezet elveszítette tőkéjét, szavatoló tőkéje negatívvá vált, amely ellehetetlenítette az intézmény működését, és súlyosan sértette a prudens működésre vonatkozó jogszabályi előírásokat. A takarékszövetkezet tőkehelyzetének helyreállítására sem belső tőkeképződés, sem pedig tőkeemelés útján nem volt reális lehetőség.

A Felügyelet a valós veszteség megállapítását követően értékelte a kialakult helyzetet és megvizsgálta, hogy a tőkehiány miatti kivételes intézkedések következtében milyen fertőző hatással kell számolni a környező hitelintézetek körében. Az elemzést követően, a nagy összegű betétkiáramlás és a tulajdonosi részjegy kivonás elkerülése érdekében úgy döntött, hogy eltérően az eddigi gyakorlattól, a felügyeleti biztos kirendelésével és a tevékenységi engedély visszavonásával egyidejűleg elrendeli a hitelintézet végelszámolását. Ez az intézkedés jelentősen csökkentette a kivételes intézkedés miatti bizonytalansági helyzetet és lehetővé tette a betétesek kártalanításának fedezetét jelentő vagyoni eszközök megóvását.

Mindezek mellett a Felügyelet az intézmény volt vezető állású személyeivel szemben 3.000.000 Ft-tól 10.000.000 Ft-ig terjedő bírságot szabott ki, mert a takarékszövetkezet kritikus tőkehelyzetében nem tettek meg minden olyan intézkedést, amelyek érdemben alkalmasak lettek volna a szavatoló tőke helyreállítására, így különösen nem teljesítették a tőkehelyzet rendezése érdekében készített helyreállítási tervben foglaltakat, illetve nem tették meg a megfelelő lépéseket a lejárt követelések behajtására. A Felügyelet büntető-feljelentést tett az ügyben a takarékszövetkezet vezetése ellen hűtlen kezelés és számviteli fegyelem megsértése miatt.

Pénzügyi vállalkozások

2012-ben a Felügyelet kiemelt figyelmet fordított a pénzügyi vállalkozások tőkehelyzetének ellenőrzésre. A tőkehelyzet alakulásának figyelemmel kísérése során a Felügyelet azt tapasztalta, hogy néhány intézmény saját tőkéje a jegyzett tőke szintje alá csökkent, illetve nem érte el a pénzügyi vállalkozások számára előírt legkisebb induló tőke összegét. Ezen esetekben a Felügyelet felhívta az intézményeket a saját tőke mértékére vonatkozó jogszabályi előírásoknak való megfelelésre.

A Felügyelet 2012-ben 6 pénzügyi vállalkozás tevékenységi engedélyét vonta vissza, különösen a pénzügyi szolgáltatási tevékenység végzéshez szükséges tárgyi és személyi feltételek alapvető hiányosságai, a felügyeleti adatszolgáltatás teljesítésének rendszeres elmulasztása, illetve fizetéseképtelenség megállapítása miatt. Mindemellett a határozathozatal során a Felügyelet kiemelt szempontként vette figyelembe és értékelte ezen pénzügyi intézmények esetében a KHR tagság hiányát.

Tőkepiac

Ellenőrzési eljárásokat lezáró határozatok

A Felügyelet tőkepiaci jogérvényesítési szakterülete a 2012. évben 14 ellenőrzési eljárást (ezen belül 12 átfogó- és 2 célvizsgálatot) lezáró határozatot

hozott. A fentiek alapján 12 esetben került sor a tőkepiaci intézményeknél – befektetési vállalkozásnál, alapkezelőnél – feltárt jogszabálysértések miatt felügyeleti intézkedések, így különösen figyelmeztetés, felszólítás, a vizsgálat által feltárt hiányosságok megszüntetése érdekében rendkívüli adatszolgáltatás keretében történő beszámolásra kötelezés alkalmazására.

A Felügyelet 5 alkalommal 1.000.000-10.000.000 Ft összegű bírság megfizetésére is kötelezte a jogsértéssel érintett intézményeket, egy esetben pedig az érintett befektetési vállalkozás vezető állású személyét figyelmeztetésben részesítette a jogszabályban foglalt kötelezettségei nem teljesítése okán. A bírság összegének meghatározása során a Felügyelet figyelemmel volt az elkövetett jogsértés súlyára és gyakoriságára, és a bírság összegét minden esetben az érintett intézmény tevékenységének kiterjedtségével, a vizsgálat által megállapított hiányosságokkal arányosan állapította meg. A Felügyelet a lefolytatott vizsgálatot 2 esetben – jogszabálysértés hiányában – intézkedés alkalmazása nélkül zárta le.

Felügyeleti intézkedések alkalmazására jellemzően a leendő ügyfelek körülményeivel kapcsolatos előzetes (szerződéskötést megelőző) tájékoztató, a közzétételi, nyilvánosságra hozatali, bejelentési, illetőleg az ügyfelek felé fennálló tájékoztatói kötelezettségek, a kiszervezésre és a felügyeleti adatszolgáltatási kötelezettségre vonatkozó jogszabályi előírások megsértése, valamint a számviteli törvény szerinti éves beszámolónak, illetve a jogszabályoknak és szabályzatoknak történő megfelelésért felelős intézményi vezető által készített jelentés tartalmi hiányosságai miatt került sor. Bírság kiszabását a Felügyelet által kiemelt súlyúnak ítélt jogsértések – így a pénzmosás és terrorizmus megelőzését szolgáló ügyfél-azonosítási mulasztások, az előzetes tájékoztatói kötelezettséget szolgáló alkalmassági és megfelelési tesztekkel kapcsolatos hiányosságok, az ügyfelek pénzeszközeinek és pénzügyi eszközeinek nem megfelelő elkülönítése és kezelése – alapozták meg.

A folyamatos felügyelet keretében meghozott határozatok

A 2012. január 1. napján hatályba lépett Batv. alapján a Felügyelet – a Batv.-nek való megfelelés vizsgálata körében – 2012 tavaszán 23 alapkezelőt határozatban szólított fel arra, hogy nyújtson be kellő bizonyosságot nyújtó könyvvizsgálói igazolást arról, hogy az informatikai, nyilvántartási rendszere megfelel a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek. A Felügyelet a tőkepiaci szektort érintő prudenciális jogérvényesítési tevékenysége keretében késedelmes adatszolgáltatások miatt 5 kockázati tőkealap-kezelőt és 2 befektetési vállalkozást figyelmeztetett határozatban a felügyeleti adatszolgáltatási kötelezettség jogszabályban meghatározott határidőben való teljesítésére, 2 befektetési vállalkozást pedig az ügyfél tulajdonában lévő vagy őt megillető pénzeszközök saját pénzeszközöktől elkülönített kezelésére vonatkozó jogszabályi rendelkezések betartására figyelmeztetett.

Biztosítási jogérvényesítési tevékenység

A Felügyelet a biztosítási jogérvényesítési területen 2012. évben biztosítót érintően 22 ellenőrzési eljárást – 19 biztosító átfogó ellenőrzését és 3 célvizsgálatát – lezáró határozatot adott ki.

A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást nyújtó biztosítók 2012. évi ellenőrzései – a korábbi évek tapasztalatait túlnyomó részt ismételve – továbbra is számos, sok esetben a biztosítási ajánlatok (az azokban foglalt kockázatviselési kezdethez képest) biztosítóhoz való kései beérkezésére, illetve azok kései feldolgozására visszavezethető jogszabálysértő jelenségre mutattak rá. Előbbiek miatt a Felügyelet – minden esetben bírság kiszabása mellett – kénytelen volt kötelezni a biztosítókat a biztosításközvetítőkkal való kapcsolatrendszer is magában foglaló ajánlat-feldolgozási és állománykezelési rendszereik olyan kialakítására és működtetésére, hogy azok minden tekintetben alkalmasak legyenek az ajánlatok határidőben történő becsatornázására, az ajánlat tartalma szerint létrejött szerződések kezelésére, az értesítési és adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének támogatására. Már nem állománykezelési problémákra volt visszavezethető az egyik biztosító általános szerződési feltételeiben azonosított és jogszabálysértőnek minősített azon szerződéses rendelkezés, amely a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításhoz köthető, további kockázatokra vonatkozó külön (casco) biztosítási szerződés önálló biztosítási díja megfizetésének elmulasztásához olyan jogkövetkezményt rendelt, amely szerint az a díjrendezett kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés megszűnését is eredményezi.

Az életbiztosítási – többek között befektetési egységhez kötött életbiztosítási – termékeket értékesítő biztosítók átfogó ellenőrzési eljárásai a 2012. évben is több, felügyeleti intézkedést kiváltó hiányosságot tártak fel. Bírságintézkedést megalapozó jogszabálysértő tényállásként kerültek értékelésre például azok az esetek, amikor az állománykezelő rendszer hiányosságai miatt a biztosító nem a saját szerződési feltételeivel összhangban végezte el a befektetéseket, a költségeknek az ügyfelek számlájáról történő levonását, a bónuszszolgáltatásra való jogosultságukat elvesztítő biztosítottak bónuszainak más biztosítottak közötti szétosztását.

Több esetben kellett a Felügyeletnek intézkedést alkalmaznia a biztosítási termékek termékterveinek formálisnak látszó hiányosságai miatt is. Előbbiek azért alapoztak meg felügyeleti intézkedéseket, mert a termékterv az egyetlen teljes körű dokumentációja az adott biztosítási termék valamennyi lényeges (alapvető) attribútumának, így annak a biztosító vezetői és munkatársai számára részletes és egyértelmű leírást kell adnia a termék feltételeiről és annak valamennyi, a gyakorlatban ténylegesen alkalmazott módszertanáról. Az egyes termékeknek a terméktervekben való pontos, naprakész és változáskövető dokumentálása és nyilvántartása teszi lehetővé, hogy utóbb

minden időpillanatra nézve visszakereshetően, papír alapon is (a biztosító vezetőinek aláírásával) dokumentáltan, a hatályba lépés pontos megjelölésével fennmaradjanak a biztosító nyilvántartásában az aktuálisan terjesztett módzatok, segítve a biztosító körütekintő vezetését, illetve lehetővé teszi a tényleges gyakorlat ellenőrzését, rekonstruálását.

A biztosítási piacon csekély piaci súllyal, kis taglétszámmal jelenlévő ún. mezőgazdasági kölcsönös biztosító egyesületeknél lefolytatott ellenőrzések eredményeként a Felügyeletnek több esetben kellett intézkedéseket fogantatnia. A feltárt jogszabálysértések az intézmények biztonságos működését, illetve a növénybiztosítási piacot csekély mértékben veszélyeztették, azonban számosságuk miatt említésre méltóak az alapszabály tartalmi elemeinek, a bejelentési kötelezettségek teljesítésének és a vezető állású személyek újraválasztása engedélyeztetésének elmulasztása körében feltárt hiányosságok.

2012-ben fokozottan volt jelen az előző évben is már tapasztalható azon jelenség, miszerint a független biztosításközvetítők egy része a működésük feltételül szabott követelményeknek, így a felelősségbiztosítási fedezet fenntartására, a Felügyelet által engedélyezett szakmai irányító foglalkoztatására és a saját tőkének a minimális törzstőke (alaptőke) mértékéig való fenntartására vonatkozó kötelezettségeiknek sem tesznek vagy tudnak eleget tenni. A felelősségbiztosítási fedezet megszűnése miatt 36 jogérvényesítő határozat, a törzstőke feltöltési kötelezettség elmulasztása miatt 52 jogérvényesítő határozat, míg a szakmai irányító foglalkoztatásának hiánya miatt 13 jogérvényesítő határozat került kiadásra. Ezen felül 92 esetben a Felügyelet felé fennálló adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása miatt kellett a PSZÁF-nak intézkedéseket alkalmaznia a független biztosításközvetítőkkel szemben. A kötelezettségek teljesítésének huzamosabb ideig történő elmulasztása 34 esetben a független biztosításközvetítő tevékenységi engedélyének visszavonását eredményezte. Az enyhébb súlyú intézkedésekre nem reagáló biztosításközvetítők esetén ugyanis a Felügyelet csak a biztosításközvetítői piacról való kivonással tudta megvalósítani a jogszabálysértő helyzet megszüntetését.

Az AIM Általános Biztosító Zrt-nél fennálló pénzügyi problémák miatt – a biztosító által immár másodjára benyújtott (kiegészített) pénzügyi helyreállítási tervének elutasítása mellett – a biztosítástechnikai tartalékok és a szavatoló tőke feletti rendelkezési jogot korlátozó intézkedésekre került sor, továbbá a Felügyelet a jogszabálysértő állapotot egy hónap alatt megszüntető pénzügyi terv benyújtását, majd annak végrehajtását is elrendelte. A pénzügyi tervben foglaltakkal összhangban az egyedüli tulajdonos (Maclerdale Limited) a biztosító pénzügyi helyzetének javítása érdekében külső tőkebevonás és a biztosító jegyzett tőkéjének új részvények kibocsátása útján történő emelése mellett döntött. Mivel a bevont tőke nagysága alapján az új tulajdonosok tulajdoni részesedése meghaladta a minősített befolyás mértékét, a

Felügyelet előzetes engedélye volt szükséges a tranzakció megvalósításához. A Felügyelet az engedélyt megadta, s ennek alapján a biztosító közvetlen tulajdonosi köre bővült két olaszországi székhelyű társasággal (Spazio Broker S.r.l. és Sigma Services & Consulting S.p.A.). A felügyeleti adatszolgáltatások alapján azonban megállapításra került, hogy a biztosítónál végrehajtott tőkeemelés a pénzügyi helyzet stabilizálására nem bizonyult elegendőnek, ezért a Felügyelet – a biztosításfelügyeleti gyakorlatában eddig példa nélküli módon – megtagadta a biztosító Spanyolországban és Franciaországban történő határon átnyúló tevékenység végzésére irányuló bejelentésének továbbítását az illetékes tagállami felügyeleti hatóságok részére, továbbá a biztosítástechnikai tartalékok és szavatoló tőke feletti rendelkezési jog korlátozása sem került megszüntetésre. A biztosító által 2012. év novemberében elszenvedett nagyobb, majd 2012 decemberében elszenvedett rendkívüli mértékű veszteség végezetül – 2013-ban – a biztosító piacról történő kivezetését eredményezte.

Egy biztosító esetében a függő biztosításközvetítője által elkövetett visszaélés sorozat mutatott rá a nyomtatvány-nyilvántartási és ellenőrzési rendszerének a hiányosságaira. A szigorú számadású nyomtatványok kezelése kapcsán feltárt nyilvántartási és ellenőrzési hiányosságok ugyanis hozzájárultak ahhoz, hogy a biztosító egyik függő biztosításközvetítője az ügyfeleket megkárosító, éveken át felderítetlenül maradt visszaélés-sorozatot követhessen el, pedig a biztosítónak a rendelkezésére álló információk alapján lehetősége lett volna a visszaélések jóval korábbi felderítésére, azonban az információk megfelelő időben való értékelése nem történt meg.

Pénztári jogérvényesítési tevékenység

A pénztári jogérvényesítési területen a Felügyelet 2012-ben 10 pénztári átfogó ellenőrzést, valamint 25 pénztári célvizsgálatot lezáró határozatot adott ki. Valamennyi átfogó vizsgálat az önkéntes pénztári területet érintette, míg a magánnyugdíjpénztári szektorban a Felügyelet kizárólag célvizsgálatokat folytatott le.

Magánnyugdíjpénztári célvizsgálatok

A magánnyugdíjpénztári célvizsgálatok keretében a Felügyelet a magánnyugdíjpénztáraknál folytatta és befejezte a 2011. évben elkezdett úgynevezett III. ütemű célvizsgálatokat. A célvizsgálatok középpontjában a szabad nyugdíjpénztár-választást szabályozó törvényekből fakadó feladatok ellátásának, továbbá a pénztárak likviditási helyzetének vizsgálata állt, ezen belül a Felügyelet kiemelten a pénztári vagyonátadás megfelelőségét vizsgálta. Ez egyrészt a Nyugdíjreform- és Adósságcsökkentő Alap felé történő vagyonátadásra, másrészt a volt pénztártagok részére teljesített visszalépő tagi kifizetések jogszabályszerűségére terjedt ki. A Felügyelet a

célvizsgálatokat a működő pénztárakon túl a végelszámolás vagy beolvadás mellett döntő pénztáraknál is lefolytatta.

E körben a Felügyelet az egyik pénztárat arra kötelezte, hogy a tag egyéni számlájának befektetéséből származó pozitív hozam terhére jogtalanul levont havi 265 Ft-os összegeket a pénztár írja jóvá a tagok részére, és ennek figyelembe vételével állapítsa meg az egyéni számlák záró egyenlegeit. Egy másik esetben a Felügyelet a hozamgarantált tőkeszámítás, illetve a tagokkal való elszámolás felülvizsgálatára kötelezte a pénztárat a hozzá átlépő egyes tagok vonatkozásában. Egy pénztárnál a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alaptól jogszabályba ütköző módon visszaigényelt tételek Alap részére történő maradéktalan visszautalását írta elő a Felügyelet. A Felügyelet ezen vizsgálatait során nem állapított meg olyan jogsértést, amely súlyos intézkedés, például bírság alkalmazását indokolta volna.

Magánnyugdíjpénztári vagyonkezeléssel kapcsolatos célvizsgálatok

A magánnyugdíjpénztári befektetési költségvizsgálatok 2011. évi lezárásához kapcsolódóan a Felügyelet a pénztárak vagyonkezelőivel szemben is célvizsgálatot folytatott le. A Felügyelet e körben azt vizsgálta, hogy a pénztárak befektetési alapokon keresztül megvalósuló közvetett befektetésének költségei összhangban állnak-e a befektetési alap mögött álló eszközök közvetlen megvásárlásának költségeivel. Ezek közül a 2012. évben két vizsgálat került lezárásra. Megállapításra került, hogy a közvetett befektetési tevékenység többletköltséget okozott a tagoknak. Mindkét alapkezelő megtérítette az okozott többletköltséget a pénztár részére.

Önkéntes pénztári vizsgálatok és a folyamatos felügyelés keretében lefolytatott eljárások

Az önkéntes pénztári területen több átfogó és célvizsgálat került lefolytatásra, amelyek keretében a Felügyelet kiemelten ellenőrizte a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzésére és megakadályozására vonatkozó jogszabályi rendelkezések betartását, továbbá a magánnyugdíjpénztárak esetében is vizsgált, a fent részletezett ügynevezett közvetett befektetési költségek elszámolásának indokoltságát. A pénzmosás megelőzésével és megakadályozásával kapcsolatban a Felügyelet négy pénztár esetében alkalmazott kötelezést a tagi azonosítások maradéktalan elvégzésének elmulasztása miatt. A közvetett befektetési költségek elszámolásával összefüggésben a Felügyelet súlyos jogszabálysértést nem állapított meg. Az önkéntes pénztárakkal szemben a Felügyelet két ízben szabott ki kisebb összegű bírságot.

A Felügyelet három pénztár esetében alkalmazott szankciót a folyamatos felügyelés keretében. Egy egészségpénztár esetében a pénztár tevékenységi engedélyének visszavonására került sor, míg a másik két pénztár esetében jogosulatlan kiegészítő vállalkozási tevékenység folytatásával, illetve

jogszabályba ütköző kiszervezéssel összefüggésben alkalmazott a Felügyelet szankciót.

Kiemelt ügy

Jelentős súllyal bíró esemény volt az elmúlt év során az ING Befektetési Alapkezelő Zrt-nél lefolytatott helyszíni célvizsgálat lezárása, amelynek közép-pontjában az alapkezelő által végzett pénztári vagyongazdálkodási tevékenység jogszabályszerűségének ellenőrzése állt. A Felügyelet 2010-ben és 2011-ben az indokolatlan közvetett befektetési költség alkalmazását állapította meg négy magánnyugdíjpénztár esetében, s egyebek mellett kötelezte őket az okozott többletköltség visszatérítésére, majd célvizsgálatokat folytatott le a pénztárak vagyongazdálkodóinál ugyanebben a témában. A határozatok eredményeképpen az okozott többletköltség visszatérítésre került a tagok, illetve a Nyugdíjreform- és Adósságcsökkentő Alap részére. A visszatérített összeg a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe visszalépő tagok esetében visszalépő tagi kifizetés, vagyis reálhozam formájában került kifizetésre, míg a magánnyugdíjpénztári rendszerben maradt tagok esetében a rájuk eső tétel egyéni számlájukat gyarapította.

A Felügyelet az ING Alapkezelő Zrt. esetében a célvizsgálatot lezáró, 2012-ben kibocsátott határozatában megállapította a pénztári vagyongazdálkodásra vonatkozó jogszabályok többszörös megsértését. Így többek között azt, hogy a közvetlen és az úgynevezett közvetett – vagyis a befektetési alapokon keresztül megvalósuló – befektetések költségei nem voltak összhangban, valamint azt is, hogy nem tartották be azt a jogszabályt, amely előírja, hogy a pénztárak befektetései legyenek kellően diverzifikáltak.

A Felügyelet megállapította továbbá, hogy az alapkezelő a 10%-os jogszabályi korlátot meghaladóan fektetett egy kibocsátó eszközeibe, valamint nem a pénztártagok érdekében járt el.

Ennek alapján a Felügyelet felszólította az ING Befektetési Alapkezelő Zrt-t a pénztári vagyongazdálkodásra vonatkozó jogszabályoknak való megfelelésre, és 200 millió forint összegű felügyeleti bírságot rótt ki rá a pénztári vagyongazdálkodásra vonatkozó szabályok megsértése miatt. Az ING Befektetési Alapkezelő Zrt. ezt követően keresettel támadta meg a Felügyelet határozatát, a peres eljárás jelenleg is folyik.

Közvetítői hatósági vizsgálattal kapcsolatos jogérvényesítési tevékenység

A pénzügyi szektor közvetítőinek szerepe és jelentősége egyre nő. A közvetítők a megbízó pénzügyi intézmények termékeit közvetítik a fogyasztók felé, akikkel a termékek értékesítése során közvetlenül kapcsolatba kerülnek. A közvetítők egyre gyakrabban közvetítenek egyszerre több szektorokhoz

kapcsolódó integrált termékeket és termékcsomagokat. Kiemelt társadalmi és fogyasztói érdek a fogyasztói igények megfelelő termékekkel történő kiszolgálása, a közvetítők tevékenységének színvonalas végzése, és ezáltal az, hogy az általuk kínált pénzügyi, biztosítási termékekhez értsenek, szakmailag képzettek és felkészültek legyenek. A közvetítők szakemberré válása érdekében az ágazati jogszabályok szakmai alkalmassági követelményeket támasztanak velük szemben. Ezen követelmények körében előírt szükséges képzettség megszerzésének egyik lehetséges útja a Felügyelet által szervezett pénzügyi közvetítői, vagy biztosításközvetítői hatósági képzésen történő részvétel. A hatósági képzést követő vizsga sikeres letétele feltétele a kívánt közvetítői tevékenység végzésre jogosító tanúsítvány megszerzésének. A Felügyelet jogszabályban meghatározott egyik tevékenységi célja a pénzügyi közvetítőrendszer prudens működésének biztosítása, a közvetítők által nyújtott szolgáltatást igénybevevők érdekeinek védelme, a közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése. A Felügyelet tevékenységi céljaival összhangban a jogszabályban meghatározott hatáskörének keretei között ellenőrzi a jogszabályi rendelkezések betartását, a vonatkozó rendeletek alapján ellenőrzi a jegyzékbe vett képző szervek által szervezett és lebonyolított hatósági képzés és vizsgáztatás előírásoknak való folyamatos megfelelését. 2012-ben 16 helyszíni ellenőrzés történt, s 3 vizsgabiztos esetében került sor tevékenységük 2 évre történő felfüggesztésére hatósági vizsgálattal kapcsolatos szabálytalanságok elkövetése miatt.

A jogszabályokban biztosított lehetőségénél fogva a Felügyelet 2012-ben a hatósági vizsgákra 351 esetben jelölt ki a vizsgáztatási feladatok ellátására nyilvántartásba vett vizsgabiztosokat.

A Felügyelet a sikeres vizsgázóknak tanúsítványt állít ki. Az általa kiállított tanúsítványokról és vizsgázókról azok beleegyező nyilatkozatai birtokában, nyilvántartást vezet. Feladatát képezi az elveszett, vagy megsemmisült tanúsítványok pótlása céljából tanúsítvány másodlat kiállítása, amelyre az elmúlt év során is számos alkalommal sor került.

A hatósági vizsgálattal kapcsolatban felmerült sérelem esetén az érintettek kifogással élhetnek. A Felügyelet a kifogást megvizsgálja, és annak eredményéről értesíti a kifogást benyújtót, továbbá amennyiben helyt ad a kifogásnak, abban az esetben módosítja a vizsgaeredményét. 2012-ben 12 kifogás érkezett a Felügyeletre, de ezek közül csak 2 volt megalapozott.

Hatósági vizsgák okán számos egyéb kérdéssel fordulnak a Felügyelethez, amely megválaszolása jogértelmezést igényel. Ilyen a különböző végzettséget igazoló vizsgabizonyítványok megítélése, vizsgakérdésekkel, vizsgák szervezésével kapcsolatos tájékoztatások.

A helyszíni és a helyszínen kívüli ellenőrzések tapasztalatai, valamint a közvetítői piac igényei felvetették a közvetítői hatósági képzésre és vizsgáztatásra vonatkozó újraszabályozás szükségességét, melyet a piac és a szektor érdekképviselői szervei is támogatnak. Az újraszabályozás keretén belül nagy hangsúlyt fektet a Felügyelet arra, hogy a gyengén látó és látásmaradvánnyal nem rendelkező (látássérült) személyek akadálymentes hatósági vizsgáztatását is megoldja, az idevonatkozó vizsgaszabályzatot is kidolgozta.

'Felügyelet feladatai és céljai hatékonyabb elvégzése és gyorsabb elérése végett, az erre megfelelő civil szervezetekkel stratégiai együttműködési megállapodást köt.'

Együttműködési megállapodások

Az év során a PSZÁF két új együttműködési megállapodást kötött, illetve két ilyen jellegű dokumentum szövegét újította meg.

A Magyar Energia Hivatallal áprilisban megkötött új együttműködési megállapodás célja a földgáz- és villamos energia piac szereplőinek és folyamatainak hatékonyabb állami szabályozása, illetve ellenőrzése. Az MNB-vel és a GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.-vel decemberben megkötött új háromoldalú megállapodás a fizetési, illetve értékpapír-elszámolási rendszerekben történő teljesítés véglegességéről szóló 2003. évi XXIII. törvényben (Tvt.) foglalt rendelkezések, így különösen a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos, a Bankközi Klíring Rendszerre (BKR), mint kijelölt rendszerre vonatkozó teendők zökkenőmentes végrehajtását teszi lehetővé.

A Központi Statisztikai Hivatallal (KSH) kötött korábbi együttműködési megállapodás felülvizsgálata és módosítására februárban került sor. A módosítás célja az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) előírásainak megfelelő információátadás kereteinek és tartalmának meghatározása volt. A Gazdasági Versenyhivatallal korábban megkötött megállapodás júliusi módosításának célja a pénzügyi piacok megbízható, átlátható működésének biztosítása, az azok iránti bizalom erősítése, és a tisztességes versenyen alapuló fejlődésének előmozdítása volt.

Konferenciák, rendezvények

A Felügyelet 2012-ben 76 rendezvényt szervezett, mintegy 4 000 fő részvételével. Az előző években immár rendszeressé vált szakmai konzultációk hagyományait folytatva, az ez évi alkalmakon a Felügyelet tájékoztatta a felügyelt intézmények képviselőit, illetve egyéb partnereit a pénzügyi piacokat érintő fontosabb jogszabály-változásokról, az EU-hoz és az európai felügyeleti hatóságokhoz kötődő aktualitásokról, a felügyeleti vizsgálati tapasztalatokról, a short ügyletekkel kapcsolatos 236/2012/EU rendelet hatálybalépésével kapcsolatos teendőkről, a felügyeleti panaszkezelési elnöki rendelettel és ajánlással kapcsolatos feladatokról, illetve a PSZÁF egyéb tapasztalatairól és kezdeményezéseiről.

A Magyar Aktuáriusi Társaság és a PSZÁF közös szervezésében került sor az uniós – a tagállamokban, így itthon is decembertől életbe lépett – Gender direktíva alkalmazása és hatása témájában szervezett konferenciára. A Magyar SEPA Egyesület és a PSZÁF közösen rendezett tavaszi és őszi konferenciáinak kiemelt témái voltak az egységes euró fizetési övezethez (SEPA) kötődő aktualitások, különös tekintettel a 2012 márciusában hatályba lépett SEPA végdátumra vonatkozó szabályozásra, valamint annak magyar pénzforgalomra gyakorolt hatására és továbbfejlesztésére. Jogi beszélgetések keretében mutatta be a piaci szereplők jogi képviselői számára a Pénzügyi Békéltető Testület 2011. évi – azaz indulásának időszakára vonatkozó – működési tapasztalatait.

Az év során 6 új megyeszékhelyen – Békéscsabán, Miskolcon, Nyíregyházán, Pécsen, Szombathelyen és Zalaegerszegen – megnyílt vidéki pénzügyi fogyasztóvédelmi tanácsadói irodák átadása április és május hónapokban, helyi sajtótájékoztatókkal egybekötve valósult meg.

Nemzetközi rendezvények megszervezésére 21 esetben került sor az év folyamán, akisebb nemzetközi delegációk fogadásán felül a PSZÁF központjában rendezték meg az ESMA éves fogyasztóvédelmi szemináriumát, illetve az EBA éves informatikai (IT) konferenciáját is. A felügyeletre látogató kínai és koreai felügyeleti delegációknak több alkalommal szakmai konzultáció keretében mutatták be a kollégák a PSZÁF működését és felügyelési tapasztalatait.

A Pénzügyi Békéltető Testület az Európai Gazdasági Térség (EGT) tagállamok alternatív vitarendezési fórumait tömörítő FIN-Net hálózat újdonsült tagjaként októberben a PSZÁF székházában rendezte meg 24 ország részvételével éves közgyűlését.

'A Felügyelet stratégiai célja a szabályozói szerepkör célirányos alkalmazása, egy átlátható, gyorsan reagálni képes, a közjót szolgáló prudenciális szabályozási rendszer kialakítása érdekében.'

PSZÁF rendeletek

A Psztv. felhatalmazást ad a Felügyelet elnökének arra, hogy meghatározott tárgykörben kötelező jogi normát adjon ki. A Felügyelet jogalkotási munkája a felügyelt intézmények adatszolgáltatási rendeleteinek elkészítése mellett új területekre, így különösen a javadalmazási, panaszkezelési rendeletekre kiemelt hangsúlyt fektetett. 2012-ben az alábbi 29 rendelet (ebből 14 módosító rendelet) került előkészítésre és kiadásra:

1. A felügyeleti díj megfizetésének, kiszámításának módjáról és feltételeiről szóló **1/2012.** (II. 23.) PSZÁF rendelet.
2. A hitelintézetek által forgalmazott számlatermékek meghatározott körére vonatkozó adatszolgáltatási kötelezettségről szóló **2/2012.** (VII. 26.) PSZÁF rendelet.
3. Az elektronikuspénz-kibocsátó intézmény, a pénzforgalmi intézmény, továbbá az Európai Unió másik tagállamában vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más államban székhellyel rendelkező elektronikuspénz-kibocsátó intézmény és pénzforgalmi intézmény magyarországi fióktelepe, valamint a Posta Elszámoló Központot működtető intézmény által a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete részére szolgáltatandó adatok köréről és az adatszolgáltatás módjáról szóló 22/2011. (X. 20.) PSZÁF rendelet módosításáról szóló **3/2012.** (VIII. 28.) PSZÁF rendelet.
4. A hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások által forgalmazott termékek meghatározott körére vonatkozó adatszolgáltatási kötelezettségről szóló 26/2011. (XI. 24.) PSZÁF rendelet módosításáról **4/2012.** (IX. 7.) PSZÁF rendelet.
5. A pénzügyi intézmények, a pénzforgalmi intézmények és az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények panaszkezelésére vonatkozó szabályokról szóló **5/2012.** (IX. 11.) PSZÁF rendelet.
6. Az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak panaszkezelésére vonatkozó szabályokról **6/2012.** (IX. 11.) PSZÁF rendelet.

7. A magánnyugdíjpénztárak panaszkezelési eljárására vonatkozó szabályokról szóló **7/2012.** (IX. 11.) PSZÁF rendelet.
8. A foglalkoztatói nyugdíjnyújtó intézmények panaszkezelésére vonatkozó szabályokról **8/2012.** (IX. 11.) PSZÁF rendelet.
9. A biztosítók és a független biztosításközvetítők panaszkezelésére vonatkozó szabályokról szóló **9/2012.** (IX. 11.) PSZÁF rendelet.
10. A befektetési vállalkozások és árutőzsdei szolgáltatók panaszkezelésére vonatkozó szabályokról szóló **10/2012.** (IX. 11.) PSZÁF rendelet.
11. A befektetési alapkezelők panaszkezelésére vonatkozó szabályokról szóló **11/2012.** (IX. 11.) PSZÁF rendelet.
12. A független biztosításközvetítők felügyeleti adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 12/2011. (IX. 29.) PSZÁF rendelet módosításáról szóló **12/2012.** (IX. 21.) PSZÁF rendelet.
13. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének elnöke által adományozható Elnöki Díjról szóló **13/2012.** (X. 8.) PSZÁF rendelet.
14. A biztosítók aktuáriusi jelentésének tartalmi követelményeiről és adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 16/2011. (X. 7.) PSZÁF rendelet módosításáról szóló **14/2012.** (X. 8.) PSZÁF rendelet.
15. A hitelintézetek adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 19/2011. (X. 20.) PSZÁF rendelet módosításáról szóló **15/2012.** (X. 16.) PSZÁF rendelet.
16. A pénzügyi vállalkozások és pénzügyi alkuszok által a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete részére szolgáltatandó adatok köréről és az adatszolgáltatás módjáról szóló 20/2011. (X. 20.) PSZÁF rendelet módosításáról szóló **16/2012.** (X. 16.) PSZÁF rendelet.
17. A foglalkoztatói nyugdíjnyújtó intézmények adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 11/2011. (VI. 27.) PSZÁF rendelet módosításáról szóló **17/2012.** (X. 26.) PSZÁF rendelet.
18. Az egészség- és önszegélyező pénztárak adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 21/2011. (X. 20.) PSZÁF rendelet módosításáról szóló **18/2012.** (X. 30.) PSZÁF rendelet.
19. A felügyeleti díj megfizetésének, kiszámításának módjáról és feltételeiről szóló 1/2012. (II. 23.) PSZÁF rendelet módosításáról szóló **19/2012.** (XI. 14.) PSZÁF rendelet.
20. A magánnyugdíjpénztárak adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 27/2011. (XI. 30.) PSZÁF rendelete módosításáról szóló **20/2012.** (XI. 14.) PSZÁF rendelet.

21. A kockázati tőkealap-kezelő és a kockázati tőkealap adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 5/2011. (III. 21.) PSZÁF rendelet módosításáról szóló **21/2012.** (XI. 14.) PSZÁF rendelet.

22. A befektetési alapkezelő és a befektetési alap adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 6/2011. (III. 21.) PSZÁF rendelet módosításáról szóló **22/2012.** (XI. 14.) PSZÁF rendelet.

23. Az önkéntes nyugdíjpénztárak adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 25/2011. (XI. 17.) PSZÁF rendelet módosításáról szóló **23/2012.** (XI. 21.) PSZÁF rendelet.

24. A biztosítók adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 23/2011. (X. 25.) PSZÁF rendelet módosításáról szóló **24/2012.** (XI. 21.) PSZÁF rendelet.

25. A befektetési szolgáltatási tevékenységet, befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő szolgáltatást, árutőzsdei szolgáltatást végzők adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 9/2011. (VI. 17.) PSZÁF rendelet módosításáról szóló **25/2012.** (XI. 27.) PSZÁF rendelet.

26. A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díjtarifáknak és a fedezetlenségi díj egy naptári évre számított tarifájának a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete honlapján történő meghirdetésének rendjéről szóló **26/2012.** (XII. 11.) PSZÁF rendelet.

27. A hitelintézetek és a befektetési vállalkozások által a 300 millió forint feletti javadalmazásban részesített személyekkel kapcsolatban a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete részére szolgáltatandó adatok köréről szóló **27/2012.** (XII. 11.) PSZÁF rendelet.

28. A hitelintézetek és a befektetési vállalkozások által a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete részére szolgáltatandó javadalmazási adatok köréről szóló **28/2012.** (XII. 12.) PSZÁF rendelet.

29. Az egyes PSZÁF rendeletek módosításáról szóló **29/2012.** (XII. 27.) PSZÁF rendelet.

Az Országgyűlés a Psztv. hatályba lépése óta eltelt időszak tapasztalatai alapján a Felügyelet elnökének szabályozási kompetenciáját – a vonatkozó ágazati törvények módosításával – 2012-ben is tovább bővítette, a nemzetközi tendenciákra figyelemmel a rendeletalkotásra vonatkozó felhatalmazások köre a jövőben tovább szélesedik.

Ajánlások

Az ajánlás hatékony felügyeleti eszköznek tekinthető, hiszen egyértelműen rögzíti a felügyeleti elvárásokat és jogértelmezést. Az ajánlásokat széles

körben nyilvánosságra hozza a Felügyelet. 2012 során a Felügyelet az alábbi 14 ajánlást bocsátotta ki:

1. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **1/2012.** (I. 6.) számú ajánlása a kereskedési tevékenység során felmerülő működési kockázatok kezeléséről.
2. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **2/2012.** (IV.13.) számú ajánlása a biztosítók befektetési szabályoktól való eltéréshez benyújtandó kérelem minimális követelményeiről.
3. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **3/2012.** (IV.13.) számú ajánlása a biztosító intézetek üzleti tervének minimális tartalmi és formai elemeiről.
4. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **4/2012.** (IV.13.) számú ajánlása a viszontbiztosítás kezeléséről.
5. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **5/2012.** (IV.13.) számú ajánlása a többlethozam visszajuttatás szabályairól.
6. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **6/2012.** (IV.17.) számú ajánlása a mögöttes kitétségeknek a nagykockázat-vállalási szabályok értelmezése keretében történő kezeléséről.
7. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **7/2012.** (V.31.) számú ajánlása a kiemelt befektetői információs tájékoztató elkészítésének és alkalmazásának főbb alapelveiről a befektetési alapok és a befektetési alapok alapkezelőinek számára.
8. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **8/2012.** (VII. 11.) számú ajánlása a hitelintézetek által függő kiemelt közvetítők útján végzett kézizálog fedezete mellett történő pénzkölcsön-nyújtásról.
9. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **9/2012.** (VIII. 9.) számú felülvizsgált ajánlása a befektetés-kezelési (vagyonkezelési) tevékenységet végzők befektetési döntéshozatalával, üzletkötéseikkel kapcsolatos elvárásokról, valamint a felmerülő kockázatok kezeléséről.
10. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **10/2012.** (X. 5.) számú ajánlása a pénzpiaci alapokról.
11. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **11/2012.** (XI. 8.) számú ajánlása a pénzügyi szervezetek panaszkezelési eljárásáról.
12. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **12/2012.** (XI. 16.) számú ajánlása a fogyatékos ügyfelekkel kapcsolatos bánásmódról.
13. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **13 /2012.** (XII. 4.)

számú ajánlása a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosításokkal kapcsolatos prudenciális és fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról.

14. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **14/2012.** (XII.13.) számú ajánlása a követeléskezelők számára a követeléskezelési gyakorlatuk során elvárt fogyasztóvédelmi elvekről.

Vezetői körlevelek

A Felügyelet az ajánlások mellett vezetői körlevél kiadása révén is megfogalmazhatja a piaci szereplők részéről elvárt magatartást, követendő elveket. 2012-ben az alábbi 12 vezetői körlevél kiadására került sor:

1. Az **1/2012.** sz. vezetői körlevelet a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 200/B. §-a (2) bekezdés f) pontja 2. alpontjának alkalmazásáról adta ki a Felügyelet. Ebben a körlevelében a végtörlesztési igények kezelésével, a végtörlesztés teljesítéséhez igényelt hitelkérelmek elbírálásával és elintézésével kapcsolatos feladatkör ellátására, valamint a jogszabályi előírásoknak maradéktalanul megfelelő, az érintett pénzügyi intézmények által kölcsönösen elfogadott, az ügyfél végtörlesztési teljesítését jogilag garantáló, egységes nyilatkozat-minta kidolgozására fogalmazott meg jó gyakorlatot a Felügyelet.
2. A Felügyelet a **2/2012.** sz., az államháztartásról szóló új 2011. évi CXCV. törvény, a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény és a kapcsolódó kormányrendeletek alkalmazásáról kiadott vezetői körlevelében a megváltozott jogszabályi környezetre hívta fel a pénzügyi szervezetek vezetőinek figyelmét.
3. A **3/2012.** sz. körlevelében – vizsgálati tapasztalatai és a kibocsátók részvénykönyv-vezetőinek jelzései alapján – a tulajdonosi megfeleltetéssel kapcsolatos rendelkezéseknek történő maradéktalan megfelelésre hívta fel a Felügyelet az értékpapírszámla-vezető, letétkezelő hitelintézetek és befektetési vállalkozások vezetőinek figyelmét.
4. A Felügyelet **4/2012.** sz. vezetői körlevele a közösségi és publikus felhőszolgáltatás igénybevételéből eredő kockázatokra, a vonatkozó európai uniós és hazai jogszabályokra, legjobb gyakorlatokra, adatvédelmi előírásokra, ill. a megkötendő szolgáltatási főszerződés és a kapcsolódó szolgáltatási szintre vonatkozó szerződések tartalmára, ezek egymáshoz való viszonyára hívta fel a pénzügyi szervezetek vezetőinek figyelmét.
5. Az **5/2012.** sz., az egyes pénzügyi szervezetek által igénybe vett szolgáltatókkal, kereskedési partnerekkel kapcsolatos elvárásokról szóló körlevél az általuk igénybe vett harmadik fél szolgáltatásainak kiválasztása esetén követendő, fokozottan körültekintő eljárásra hívta fel a befektetési

vállalkozások, a befektetési tevékenységet végző hitelintézetek, a befektetési alapkezelők, a biztosítók és a pénztárak vezetőinek figyelmét a Felügyelet.

6. A **6/2012.** sz. vezetői körlevelet a short ügyletekről és a hitel-nemteljesítési csereügyletekkel (CDS) kapcsolatos egyes szempontokról szóló 236/2012/EU Rendelet hatályba lépéséről, ill. az ezzel összefüggő változásokról és teendőkről adta ki a Felügyelet.

7. A **7/2012.** sz. körlevélben azokat a gyakorlatokat fogalmazta meg a Felügyelet, amelyeket a befektetési szolgáltatási tevékenység nyújtása során a szakmai ügyfelek és az elfogadható partnerek tájékoztatásával kapcsolatban a befektetési vállalkozásoktól elvár.

8. A **8/2012.** sz. körlevelében – összhangban a folyamatos felügyelés során tett megállapításokkal – az egészségpénztárak betételhelyezési gyakorlatáról adott tájékoztatást, ill. fogalmazott meg javaslatokat az egészségpénztárak vezetői számára a Felügyelet.

9. A **9/2012.** sz. körlevelet az EGT tagállamban székhellyel rendelkező, a pénzügyi szektorhoz tartozó külföldi vállalkozások Magyarországon bejegyzett pénzügyi fióktelepeitől elvárt magatartásról adta ki a Felügyelet.

10. A **10/2012.** sz. vezetői körlevélben – a hazai hitelintézetek körében végzett tematikus vizsgálat megállapításai alapján – a strukturált termékeket, különösen a strukturált betéteket kínáló hitelintézetek és befektetési vállalkozások figyelmét hívta fel a szabályozási, értékesítési, ügyfél-tájékoztatási és termékfejlesztési gyakorlat során követendő gyakorlatra a Felügyelet.

11. A **11/2012.** sz. körlevélben azokat az elvárásokat fogalmazta meg a Felügyelet, amelyeket a jogszabályi előírások alapján a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díjtarifa-hirdetéskor a biztosítókkal szemben támaszt.

12. **12/2012.** sz. körlevelével a Felügyelet arra hívta fel a hitelintézetek figyelmét, hogy az OBA által kibocsátott, a „Konszolidált adat rekordszerkezetének leírása” című dokumentum a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló, 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) módosulása következtében változik.

Módszertani útmutatók

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **1/2012. számú felülvizsgált módszertani útmutatója** a biztosítók letétkezelői és portfóliókezelői szerződéseinek minimális tartalmi elemeire vonatkozik. A

módszertani útmutató számba veszi a biztosító intézeteknél a letétkezelő valamint a portfóliókezelő kiválasztásának szempontjait, valamint részletesen ismerteti a velük megkötendő szerződések szükséges követelményeit.

A felügyeleti felülvizsgálat módszertani útmutatója, a SREP útmutató 2012-ben jelentős átdolgozáson ment keresztül, amit három fő tényező indokolt. Az elmúlt időszakban a hazai és nemzetközi szabályozói környezetben, kockázatkezelési gyakorlatban és a felügyeleti tevékenység területén jelentős változások következtek be. Az útmutató aktualizálását indokoltá tevő harmadik tényező az eddigi felülvizsgálatok tapasztalatainak felhasználásával kidolgozott hatékony eljárásrend, következetes módszertan és megalapozott álláspont kialakítása, továbbfejlesztése. Az ICAAP útmutató felülvizsgálata során részletesebb útmutatót fogalmazott meg a Felügyelet az első pillérben fedezett kockázatok alatt a hitelkockázat szabályozói tőkeszükségletének sztenderd módszerrel történő számítása során a granularitás kezelésének Felügyelet által elfogadható módszereire, az útmutató meghatározza a kártyaelfogadói kockázatfogalmát. Kiegészült a dokumentum nyilvánosságra hozatal szabályaival (Pillér 3.), továbbá a legutóbbi felülvizsgálat óta elfogadott, hatályba lépett uniós és hazai jogszabályok rendelkezéseivel.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének **2/2012. számú módszertani útmutatója** a hitelintézetek által forgalmazott lakossági számlatermékek kondícióinak bejelentéséhez nyújt segítséget, amellyel a Felügyelet rugalmas formában támogatja az adatszolgáltatókat a 2/2012. (VII. 26) PSZÁF rendeletben előírt felügyeleti adatszolgáltatás elkészítésében.

*'A Felügyelet stratégiai célja az aktív és tevé-
leges részvétel az európai és nemzetközi szintű
szabályalkotásban és felügyelésben.'*

Európai szintű együttműködés

Az európai pénzügyi felügyeleti struktúra

A 2011 elején létrejött Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében (ESFS) kétpilléres, mikro- és makroprudenciális felügyeleti blokkot tartalmazó struktúra került kialakításra. A mikroprudenciális felügyeletért az újonnan létrehozott három európai felügyeleti hatóság (Európai Bankhatóság (EBA), Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj Hatóság (EIOPA), valamint Európai Értékpapírpiaci Hatóság (ESMA), együttesen ESA-k), és az EU-tagállamok nemzeti felügyeleti hatóságai felelnek. Az ESA-kat létrehozó rendeletek alapján az ESA-k tevékenységének célja a belső piac működési hatékonyságának fokozása, különösen a szabályozás és a felügyelet magas, hatékony és egyenletes szintje révén. A hatóságoknak ezen túl gondoskodniuk kell a pénzügyi rendszer integritásáról és stabilitásáról, a piacok és a pénzügyi termékek átláthatóságáról, valamint a befektetők érdekeinek védelméről. A hatóságok működésükkel arra is törekednek, hogy egyenlő versenyfeltételeket teremtsenek, megakadályozzák a szabályozói arbitrázs kialakulását, illetve hogy erősítsék a nemzeti felügyeletek közötti együttműködést. Az ESA-k feladatai közé tartozik még a felügyeleti konvergencia előmozdítása és az uniós intézményeknek való tanácsadás a felelősségi körükbe tartozó kérdések tekintetében.

Az ESA-k alapításával az EU-szintű mikroprudenciális felügyelés továbbra is szektor alapú marad, de a felügyeleti konzisztencia három szektorban (bank, biztosítás és nyugdíjpénztár, illetve tőkepiac) történő biztosítása, illetve a szektorális határokat átlépő kockázatok kezelésére az ESA-k létrehozták a vegyes bizottságot (Joint Committee).

A makroprudenciális felügyeletet az ugyancsak 2011-ben létrejött Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB) irányítja, amely figyelemmel kíséri és értékeli a makrogazdaság, illetve a pénzügyi rendszer egészéből eredő pénzügyi stabilitási kockázatokat, figyelmeztetéseket ad ki az esetlegesen kialakuló rendszerszintű kockázatokról, valamint ajánlásokat tesz az azonosított kockázatok kezelésére. Az ESRB célja az, hogy megelőzze, illetve mérsékelje az EU pénzügyi rendszere stabilitását fenyegető rendszerkockázatokat.

A PSZÁF részvétele az európai pénzügyi felügyeleti struktúrában

Az új európai pénzügyi felügyeleti struktúra kialakításával 2011 óta magasabb szintre emelkedett az EU-tagállamok nemzeti felügyeleti hatóságainak korábban az európai felügyeleti bizottságok keretében folytatott együttműködése, továbbá létrejöttek a pénzügyi szabályozás és felügyelés EU-szintű intézményei. Mindez mélyreható változásokat generált a Felügyelet életében is.

A Felügyelet 2012-ben is stratégiai döntések sorát hozta meg azzal a céllal, hogy rendelkezésre álló erőforrásait a lehető leghatékonyabban használja fel az ESFS-sel fennálló egyre intenzívebb szakmai kapcsolataiban. Minden esetben alapos belső felmérés alapján kerül sor azon munkabizottságoknak és munkacsoportoknak a kiválasztására, amelyekben a részvétel mind az adott témában folytatott nemzetközi munka előre vitele, mind pedig a Felügyelet saját tevékenységének szempontjából a legjelentősebb eredménnyel jár. A Felügyelet mind vezetői, mind szakértői szinten aktív szerepet vállal a három ESA döntéshozó szerveiben, szakmai bizottságaiban és munkacsoportjaiban, valamint az ESRB munkájában.

Az európai felügyeleti hatóságok és az ESRB

EBA

A Felügyelet munkatársai 2012-ben is aktívan hozzájárultak az EBA szakmai munkájához, rendszeresen részt vettek szakmai anyagok kidolgozásában és véleményezésében. Az EBA jelentős előrelépést ért el szabályozási feladatai teljesítésében: az egységes európai szabályozást megvalósító Single Rule Book és a CRDIV/CRR Technikai Sztenderdek terén konkrét tervezetek készültek. Emellett az év folyamán az EBA 14 szakmai konzultációt is kezdeményezett (pl. adatszolgáltatás nagy kiterjedéséről, szavatoló tőkére vonatkozó RTS tervezetről, a vezető testületi tagok és a kulcsfontosságú feladatot ellátó személyek alkalmasságának értékeléséről, a pénzügyi konglomerátumokról szóló direktívamódosításáról és arányukhoz tartozó tőkeszámítási módszerekről, a CCP-kre vonatkozó tőkeelőírásokról). A (részben korábbi) konzultációkhoz kapcsolódóan az EBA 2012-ben 6 iránymutatást jelentetett meg (a fejlett mérési módszerről, a stresszhelyzeti kockázatot értékről, a járulékos nemteljesítési és migrációs kockázat tőkekövetelményéről, a javadalmazási trendek meghatározása céljára kidolgozott adatszolgáltatásról, a magas jövedelműekre vonatkozó adatgyűjtésről, illetve a vezető testületi tagok és a kulcsfontosságú feladatot ellátó személyek alkalmasságának értékeléséről).

A felügyelés területén az EBA a bankrendszer válság-okozta problémáira fókuszált, az általa indított banki feltőkésítési gyakorlat célja a szuverén

kitettségből adódó kockázatok kezelése, valamint a piaci stabilitás és bizalom helyreállítása volt.

Az év folyamán megállapodás született a közös felügyeleti jelentési keretrendszerrel, illetve tovább erősödött az EBA elkötelezettsége a fogyasztóvédelem, illetve a felügyeleti kollégiumok működésének támogatására.

2012-ben a Felügyelet felső vezetése a kötelezettségeinek eleget téve részt vett az EBA Felügyeleti Tanácsának ülésein.

EIOPA

A 2012-es év a biztosítási területen a Szolvencia II. irányelv implementálására való felkészüléssel telt. Ennek kapcsán a Felügyelet munkatársai aktívan hozzájárultak a munkacsoportokban folyó munkához, a készülő technikai standardok és iránymutatások kidolgozásához, amelynek során fokozott figyelmet szenteltek a host felügyeleti helyzetünkből adódó nemzeti érdekek képviselőjének. Az év során nyolc témakörben összesen tizenöt végrehajtási technikai sztemerd és ezekhez kapcsolódóan harminchat iránymutatás tervezete készült el, amelyek szövegének végleges lezárására az Omnibus II irányelv elfogadását követően kerül sor. A technikai sztemerdekek és a kapcsolódó iránymutatások többek között a technikai tartalékokkal, a szavatoló tőke követelménnyel, a teljes és részleges belső modellekkel, a technikai tartalékokon kívüli eszközök és források értékelésével valamint a csoportfelügyeléssel foglalkoznak. Emellett az EIOPA megküldte az Európai Bizottság részére az IORP irányelv (2003/41/EK) felülvizsgálatával kapcsolatos tanácsait, és elindította első mennyiségi hatástanulmányát a foglalkoztatói nyugdíj területén. Júniusban közzétételre kerültek az EIOPA első iránymutatásai a fogyasztóvédelem terén, melyeket a felügyelet implementált (lásd részletesen a Fogyasztóvédelemről szóló fejezetet), a biztosítók panaszkezeléséről, amelyek azóta az EU valamennyi hivatalos nyelvén elérhetők. 2012-ben a Felügyelet felső vezetése a kötelezettségeinek eleget téve részt vett az EIOPA Felügyeleti Tanácsának ülésein.

ESMA

Hasonlóan a másik két európai felügyeleti hatósághoz, az ESMA keretében végzett munka is jelentős felügyeleti kapacitásokat kötött le. 2012-ben az ESMA jelentős előrehaladást ért el a hitelminősítő intézetek felügyelésével és nyilvántartásba vételével kapcsolatban. Az ESMA ugyanis ezen intézmények felett közvetlen felügyeletet gyakorol az EU egész területén.

Az ESMA iránymutatásokat dolgozott ki a kereskedési platformok, befektetési vállalkozások és illetékes hatóságok által, automatizált kereskedési környezetben alkalmazandó rendszerekről és kontrollokról; a tőzsdén

kereskedett alapokról; ehhez kapcsolódóan külön a repo és fordított repo ügyletekről; a MiFID-hez kapcsolódó és a fogyasztók védelmét szolgáló előírásokról (alkalmassági követelmények és megfelelési funkció).

Az ESMA megalkotta a short ügyletekkel kapcsolatos, továbbá az EMIR-hez (648/2012 EU Rendelet) kapcsolódó szabályozástechnikai és végrehajtástechnikai standardjait. Ezen túl több olyan dokumentumot is készített, amelyek az európai szintű jogszabályok (EMIR, SSR, MiFID, AIFMD, PD, UCITS) gyakorlati alkalmazásához kapcsolódnak.

Az ESMA a fentiekén túl felhívást tett közzé az internetes kereskedés veszélyeivel kapcsolatban, továbbá 'Befektetési útmutatót' alakított ki a befektetők részére.

Az ESMA továbbá jelentéseket adott ki a „Piaci visszaélésekről” szóló irányelv szerinti szankciók tagállami alkalmazásáról és a tájékoztatókkal kapcsolatosan kialakított 'jó gyakorlatok' alkalmazásával kapcsolatos tagállami gyakorlatokról.

2012-ben a Felügyelet felső vezetése a kötelezettségeinek eleget téve részt vett az ESMA Felügyeleti Tanácsa ülésein.

Joint Committee AMLC

A PSZÁF részt vesz a három európai felügyeleti hatóság vezetőiből álló testület, a Joint Committee irányítása alatt álló közös pénzmosás elleni állandó bizottság, az AMLC (Anti-money Laundering Sub-Committee) tevékenységében, amely 2012-ben elkészítette az együttműködési minta-megállapodást a székhely szerinti ország felügyelete és a tevékenység végzésének helye szerint illetékes felügyeletek között²¹ ez utóbbiak maximális bevonásának érdekében az előbbiek pénzforgalmi ügynökökkel kapcsolatos felügyeleti eljárásaiba és döntéseibe. A mintamegállapodást – az európai felügyeleti hatóságok vezető testületeinek jóváhagyását követően – már egy sor megállapodáshoz használatba vették az érintett nemzeti felügyeletek. A bizottság számos felmérést készített különböző aktuális kérdésekről a tényleges tulajdonos azonosításának szabályozásától az elektronikus pénzeszközök kibocsátásáig, továbbá – a begyűjtött adatok alapján – elemzéseket készített és javaslatokat tett az észlelt problémák megoldására.

ESRB

A Felügyelet elnöki, alelnöki és szakértői szinten is aktívan részt vesz az ESRB munkájában. A nemzeti felügyeletek és a központi bankok vezetői évente négyszer találkoznak az Igazgatótanács (General Board), míg helyetteseik szintén négyszer a Szakmai Tanácsadó Bizottság (ATC) ülései keretében.

²¹ Supervisory Cooperation Protocol between "Home Supervisor" and "Host Supervisor(s) of Agents and Branches of Payment Institutions in Host Member State

Ezen találkozók alkalmával rendszeresen megtárgyalják a kockázatok és sérülékenységek kérdéseit, a bankok tőke és likviditási helyzetét, a nem teljesítő és az átstrukturált hitelek arányának alakulását, valamint a pénzügyi stabilitás főbb kérdéseit. Kiemelt témának számít a központi szerződő felek, a globális (túl nagy, hogy elbukjon) intézmények kockázatai, a fedezetként lekötött eszközök értékelése, illetve a pénzügyi alapok szabályozása is.

Az ESRB 2012-ben két ajánlást adott ki (a hitelintézetek USD-ben denominált finanszírozásáról, illetve a nemzeti hatóságok makroprudenciális felhatalmazásáról) és megjelentetett egy tanulmányt az Európában működő pénzügyi alapok és a pénzügyi stabilitás kapcsolatáról. Az ESRB keretében működő Tudományos Tanácsadó Bizottság (ASC) hozzájárult a bankunióról szóló javaslatokkal kapcsolatos vitákhoz, a kölcsönök átstrukturálásáról, a szanalásról és a betétbiztosításról pedig jelentést adott ki.

Az ESRB 2012-ben jelentette meg az első úgynevezett kockázati dashboard-ját is, amely az ESRB egyik legfontosabb terméke, egy minőségi és mennyiségi indikátorokból álló csomag, amelynek célja az EU pénzügyi rendszerében azonosítani, mérni és mintegy műszerfalon megjeleníteni a rendszerszintű kockázatokat.

CPMLTF

A CPMLTF (Committee for the Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing) az Európai Bizottság mellett működő, a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni irányelv (2005/60/EK) által létrehozott második szintű bizottság, amelyben együtt vannak jelen a központi kormányzat és a pénzügyi felügyeletek képviselői, amit a témáért viselt közös felelősségük indokol. 2012-ben a bizottság legfontosabb feladata az EU új pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni irányelv koncepciójának az Európai Bizottság szakértőivel közösen végzett kidolgozása volt, amelyben a PSZÁF a vitákban való részvételen kívül egy sor javaslat megfogalmazásával vett részt. Tekintettel arra, hogy Magyarország nem tagja a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni egységes nemzetközi sztenderdeket kidolgozó FATF-nek (Financial Action Task Force), különös jelentősége van számára annak, hogy a CPMLTF keretében megbeszéljük az EU tagországok a FATF ülések előtt a fontosabb kérdéseket és itt alakítja ki az Európai Bizottság az ülésen képviselendő álláspontját. Ebben a témakörben a legfontosabb kérdés a FATF 2012-ben elfogadott új sztenderdjeinek tartalma volt.

Az Európai Unión kívüli nemzetközi együttműködés

IAIS (International Association of Insurance Supervisors)

A Felügyelet a világ 140 országának biztosítáfelügyelőit tömörítő szakmai szervezet éves közgyűlésén való részvétel mellett a négy főbizottság közül kettőnek a munkájában vesz részt. A Technical Committee-ben a Felügyelet munkatársa közvetlenül is részt vállal az albizottságok által előkészített nemzetközi sztenderdek elfogadásában. Az Implementation Committee-ban (IC) a Felügyelet képviselője az IC újabb periódusra megválasztott alelnökéként a sztenderdek elterjesztésében, a szervezet oktatási stratégiájának kidolgozásában jut irányító szerephez. A Felügyelet aktívan részt vesz továbbá a Peer Review módszertanát kidolgozó és a vizsgálatokat lefolytató Standard Observance Subcommittee munkájában. A 2012. évi peer review-k alapjául már a 2011 szeptemberében elfogadott, átdolgozott biztosítási alapelvek (Insurance Core Principles = ICP) szolgáltak. Az új ICP-k alapján 2012-ben két peer review-ra került sor: a felügyeletről (ICP1&2) és a csoportfelügyelésről (ICP 23), s a Felügyelet mindkét peer review-ban részt vett. Az IAIS 2012-ben tovább folytatta a nemzetközileg aktív biztosítói csoportok felügyeletének közös kereteire (ComFrame) vonatkozó munkáját. Az év közepén került nyilvános konzultációra a tavaly elkészült koncepció alapján kidolgozott részletes dokumentum. Az év során szintén nyilvános konzultációra bocsátotta a szervezet a globális rendszerszempontról fontos biztosítók (G-SIIs) meghatározásának javasolt módszertanával foglalkozó dokumentumot. Ez utóbbi munka az FSB G-SIFI-kre vonatkozó munkájához kapcsolódik.

IOSCO (International Organization of Securities Commissions)

A Felügyelet vezetői és munkatársai 2012-ben is figyelemmel kísérték az IOSCO szakmai munkáját. Az IOSCO munkájának fókuszában a következő témák álltak: pénzügyi piaci infrastruktúrákra vonatkozó új standardok, az adattárházak által az OTC derivatívákkal kapcsolatos adatgyűjtés, az OTC derivatív piacok szereplőinek szabályozására vonatkozó standardok, a kollektív befektetési formák (befektetési alapok) jegyei visszaváltásának felfüggesztésévonatkozó alapelvek, OTC derivatívák kötelező elszámolásával kapcsolatos ajánlások, fedezeti alapok rendszerkockázati adatszolgáltatása, illetve hitel-nemteljesítési csereügyletek (CDS), a hitelminősítő intézetek, az eszközfedezetű értékpapírok (ABS), értékpapírosítás és a pénzpiaci alapok. Az IOSCO élére 2012-ben új főtitkárt neveztek ki és megkezdte működését az IOSCO új szervezete is, benne az új irányító testülettel (IOSCO Board) és az egységesített munkacsoport struktúrával. Az IOSCO a 2012. év során a fentiekben túl fokozott erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy az összes

IOSCO tag legyen aláírója a multilaterális együttműködési megállapodásnak, amely a felügyelet közötti kooperációra és információcserére vonatkozik. A Felügyelet 2012-ben felső vezetői szinten vett részt az IOSCO éves konferenciáján, emellett szakértői szinten képviselteti magát a Committee on Market Intermediaries (C3) munkájában.

OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development)

A Felügyelet – együttműködve a többi érintett magyar hatósággal és az OECD-vel – részt vett az OECD 2012-es magyar gazdaság értékelése keretében az OECD szakértőinek tájékoztatásában az általa felügyelt tevékenységekről és a jelentés-tervezetek lektorálásában. Az OECD tevékenységéből a Felügyeletet közvetlenül is érinti annak fogyasztóvédelmi tevékenysége, az ezzel foglalkozó bizottságban aktívan részt vesz a PSZÁF is. A Felügyelet magas szinten képviseltette magát a gazdasági fejlődést vizsgáló OECD bizottság (EDRC) Magyarországot átvilágító ülésén. A Felügyelet tagja az OECD Nemzeti Tanácsának is.

FSB Európai Regionális Konzultációs Csoportja (Financial Stability Board European Regional Consultative Group for Europe)

Az FSB regionális szervezetének a Felügyelet, az NGM és az MNB a tagja. Az üléseken a magyar hatóságok felső vezetői szinten képviseltették magukat, az FSB Európai Regionális Konzultációs Csoportjának mindkét ülésén részt vett a Felügyelet elnöke is 2012-ben.

A konzultációs csoport áprilisi ülésén a tagok megvitatták az FSB árnyék bankrendszerre vonatkozó formálódó politikai keretrendszerét, különös tekintettel a bankoknak az árnyék bankokkal és a pénzügyi alapokkal való kölcsönhatására, a globális rendszerszinten fontos pénzügyi intézményekre (G-SIFI) vonatkozó keretek kiterjesztését a belföldi rendszerszinten fontos bankokra (D-SIB) és nem-banki szervezetekre, valamint az európai pénzügyi szektorban tapasztalható tőkeáttétel csökkenésének folyamatát (deleveraging), annak természetét és hatásait.

A szeptemberi ülésén megvitatták az FSB-vezette kezdeményezést a pénzügyi piacok számára kialakítandó globális Jogi Személy Azonosítóról (Legal Entity Identifier), a brit hatóságoknak a londoni bankközi kamatláb (LIBOR) meghatározása módszertanának folyamatban lévő felülvizsgálatát, az alakuló makroprudenciális keretekkel és eszközökkel kapcsolatos tapasztalatokat és végrehajtási kérdéseket, a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottságnak a belföldi rendszerszinten fontos bankokkal foglalkozó keretrendszerének aktuális kérdéseit, az új likviditási szttenderdek hatásait, valamint a globális rendszerszinten fontos pénzügyi intézményekre vonatkozó válságkezelési rezsím végrehajtási kérdéseit.

BSCEE (Group of Banking Supervisors from Central and Eastern European Countries)

A Felügyelet tagja a Basel Consultative Group-nak és a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság regionális szervezeteként működő BSCEE-nek is. A BSCEE áprilisban tartotta 25. Éves Konferenciáját Bécsben, melyen a Felügyelet elnöki szinten képviseltette magát. A konferencia témái között a konszolidált felügyelet alapjai, a határon átnyúló és a home-host együttműködés, a Bazel III. implementációja, valamint Örményország BSCEE-hez történő csatlakozása szerepelt. Májusban a BSCEE és az FSI (Financial Stability Institute) közös szemináriumot tartott „Basel III. és a G-SIB-ek felügyelése” címmel. Szintén májusban került sor a pénzügyi szektor felügyelésének erősítéséről és az aktuális szabályozói prioritásokról szóló magas szintű ülésre. Szeptemberben az ICBS XVII. konferenciájának égisze alatt, Isztambulban tartotta regionális ülését a BSCEE, ahol a Felügyelet elnöke a pénzügyi krízis tanulságairól tartott előadást.

CESEE ISI (Central, Eastern and South-Eastern European Insurance Supervision Initiative)

A 2011-ben osztrák-magyar közös kezdeményezésre elindult Közép-, Kelet- és Dél-kelet Európát lefedő biztosításfelügyeleti regionális együttműködés elsődleges célja elősegíteni a közép-, kelet- és délkelet-európai – EU-n belüli és kívüli – biztosításfelügyelők közötti együttműködést és kommunikációt, illetve fórumot biztosítani a régióon belül a biztosítási piaccal és felügyeleti kérdésekkel kapcsolatos megbeszéléseknek. Ezekon túl az együttműködés révén lehetőség van egymás felügyeleti technikáinak, tapasztalatainak megismerésére; egymás segítésére a jogszabályok és irányelvek implementálása során. A kezdeményezés az év során két találkozót tartott, amelyeken a régió 13 illetve 15 országa felügyeletének munkatársai számos témában folytattak szakmai megbeszéléseket (rendszerkockázatok kialakulásának és változásának hatása a biztosítási üzletre, természeti katasztrófák biztosításának kihívásai Közép- és Kelet-Európában, fióktelepek felügyelése a régióban, csoportfelügyelés kihívásai a régióban, hatékony felügyeleti struktúra, bankbiztosítás, alternatív vitarendezési fórumok a biztosításban, illetve életbiztosítási termékek a jelenlegi gazdasági környezetben).

A Felügyelet az aktív részvétel (előadások tartása, panelek moderálása) mellett titkársági feladatok végzésével is támogatja a fórum működését.

V6 Pénzügyi Stabilitási Találkozó (V6 Financial Stability Meeting)

A V6 országok (Ausztria, Csehország, Lengyelország, Magyarország, Szlovákia, Szlovénia) Pénzügyi Stabilitási Találkozójára júniusban került sor Prágában. A találkozó főbb témái a fiskális konszolidáció, a bankok helyreállítása, a G-SIB-ek és D-SIB-ek meghatározása és szabályozása, makroprudenciális kérdések, ill.

az ESRB-ajánlások implementálása voltak. A találkozón a Felügyelet elnöki szinten vett részt.

Egyéb nemzetközi vonatkozású események

A nemzetközi terület szakértői folyamatosan figyelemmel kísérik a világ nyilvánosan, vagy zártkörűen hozzáférhető információ-forrásait és azokat haladéktalanul feldolgozzák a Felügyelet vezetőinek és a munkatársainak tájékoztatása céljából.

Pénzmosás elleni feladatainak ellátása keretében a PSZÁF 2012-ben is részt vett az Európa Tanács Moneyval bizottsága magyar delegációjának munkájában, a Moneyval plenáris üléseit megelőzően és az üléseken készítendő, – különösen a magyar ország-jelentés utóvizsgálatához szükséges – dokumentumok megírásában, a tagországok kölcsönös értékelésének szakértői tevékenységében. A Felügyelet ennek során közreműködött és közreműködik a Moneyval 2010-es magyar ország-értékelése ajánlásainak megvalósításáról szóló 1303/2011 (IX. 2.) sz. Kormányhatározat illetékességi körébe tartozó témáinak megvalósításában, így a magyar pénzmosás elleni törvény módosításában is.

A Felügyelet vezetői és munkatársai 2012-ben is számos konzultációt és tárgyalást folytattak más nemzeti felügyeleti hatóságok, nemzetközi szervezetek szakértői delegációival és vezetőivel, valamint előadásokat tartottak társfelügyeletek és egyéb szervezetek felkérésére különböző találkozókra és konferenciákra. A Felügyelet Moneyval szakértői listáján szereplő munkatársa, mint pénzügyi szakértő, egy nemzetközi értékelő csapat tagjaként részt vett egy uniós tagállam értékelésében.

Bankunió (SSM)

Az Európai Tanács 2012. júniusi ülésén a tagállamok a Gazdasági és Monetáris Unió további erősítését célzó intézkedésekről tárgyaltak, és döntöttek egy több elemet tartalmazó bankunió létrehozásáról. Ehhez kapcsolódóan az Európai Bizottság először az egységes felügyeleti mechanizmus (SSM = Single Supervisory Mechanism) javaslatcsomagját dolgozta ki. Az SSM-nek tagja az összes euróövezeti ország bankfelügyelete. A mechanizmusban az euróövezeten kívüli tagállamok is részt vehetnek, ha úgynevezett szoros együttműködésre vonatkozó megállapodást kötnek az EKB-vel.

Az SSM részben az Európai Bankhatóságról (EBA) szóló rendelet módosításával, részben egy új, az Európai Központi Bank (EKB) egyes kapcsolódó felügyelési feladatairól szóló új rendelet kiadásával kerül kialakításra. Az SSM a bankunió egyik elemeként elválaszthatatlan a később definiálásra kerülő EU szintű bankrendezésre és szanálásra vonatkozó elképzelésektől.

2012 decemberében a gazdasági és pénzügyminiszterekből álló ECOFIN Tanács megállapodást kötött az SSM-ről, ami alapján megkezdődtek a tárgyalások a jogszabályok végleges kialakításáról. Az egységes felügyeleti mechanizmus az EKB és az illetékes nemzeti bankfelügyeleti hatóságokból áll össze, ahol az EKB rendelkezik végső felelősséggel. A rendelettervezetek alapján az EKB közvetlen felügyeletet gyakorol majd valamennyi euróövezeti bank felett, ugyanakkor ezt differenciáltan és a nemzeti felügyeleti hatóságokkal szoros együttműködésben teszi. Azon feladatok esetében, ahol az EKB nem kap felhatalmazást, továbbra is az illetékes nemzeti felügyeleti hatóságok járnak el (pl. fogyasztóvédelemmel, pénzmosással, pénzforgalmi szolgáltatásokkal és az Unión kívüli bankok fiókjával kapcsolatos felügyelés). Az EBA feladata továbbra is az egységes szabálykönyv létrehozása és az illetékes nemzeti felügyeleti hatóságok felügyelési módszertani konvergenciájának biztosítása marad.

Elkerülendő a monetáris politikai és a prudenciális felügyeleti célkitűzések összeütközését, az EKB-n belül a két terület feladatait csaknem hermetikusan el kell különíteni. A döntéshozatal új szereplőjeként létrehozzák a felügyeleti határozatokat előkészítő Felügyeleti Tanácsot, amelynek határozattervezetei elfogadottnak tekintendők, hacsak az EKB Kormányzótanácsa azok ellen kifogást nem emel. A Felügyeleti Tanácsban az SSM-ben részt vevő euróövezeten kívüli tagállamoknak teljes és egyenlő szavazati joguk lesz. Az egységes piacon belüli méltányos és hatékony döntéshozatal érdekében módosulni fog az EBA szavazási rendje is. A módosítások révén az SSM-ben résztvevő tagállamok nem befolyásolhatnák aránytalan mértékben az EBA Felügyeleti Tanácsának döntéseit.

Az EKB 2014 közepén, az EKB-ról szóló rendelet hatálybalépése után legfeljebb 12 hónappal kezdi meg felügyeleti feladatainak ellátását az SSM-en belül. A Magyarország esetleges SSM-hez való csatlakozásáról szóló döntést majd a végleges jogszabálysövegek, illetve a bankunió többi alkotóelemének ismeretében, az előnyök és hátrányok teljes körű mérlegelését követően lehet csak meghozni. Jelenleg nincs döntési kényszer, mert a szabályok szerint bármelyik Eurózónán kívüli EU-tagállam bármely időpontban dönthet az egységes felügyeleti mechanizmushoz való csatlakozásáról.

'A Felügyelet költségvetési szervként a közpénzekkel hatékonyan és ellenőrizhetően gazdálkodik a gazdaságosság és az eredményesség elvének egyenrangú követelménye szerint.'

Humánpolitika, humánerőforrás-gazdálkodás

Humánpolitika

A Felügyeletnek mindenkor rendelkeznie kell a feladatai ellátásához szükséges mennyiségű és minőségű, a megfelelő kompetenciákkal bíró, a hozzáadott értéket teremtő humánerőforrással. A jó szakemberek megtartásához, valamint a piacról történő megszerzéséhez elengedhetetlenül fontos hogy modern, a piaci szférában is használatos humánpolitikai eszközrendszerrel rendelkezzen a Felügyelet.

A Felügyeletnek mint munkáltatónak fontos feladata a munkatársak elkötelezettségének folyamatos erősítése, a jó munkahelyi légkör, valamint az általános munkatársi elégedettség szemelőttartása, hiszen a humánerőforrás tudásán, értékteremtő képességén múlik a Felügyelet eredményes és sikeres működése.

A számos jogszabályi kötelezettség betartása mellett elsődleges szempont a Felügyelet számára, hogy oly módon éljen a Psztv-ben rögzített jogosultságaival, hogy azzal a felügyeleti munka hatékonyságát emelni tudja, illetve a humánerőforrást érintő szabályokat a szervezet sajátosságainak megfelelően optimálisan alkalmazza. A Felügyelet a jól működő rendszereinek a megtartására, saját illetményrendszer kialakítására, saját képzési rendszerének az elfogadtatására, a már meglévő munkaköri, kompetencia és teljesítményértékelés rendszer, munkaköri leírás rendszer bevált elemeinek további alkalmazására és fejlesztésére törekszik.

Humánerőforrás-gazdálkodás

A munkatársak közszolgálati jogviszonyát és munkaviszonyát a Felügyelet saját szervezeti jogállásáról szóló 2010. évi CLVIII. törvény (Psztv.), valamint a 2012-ben hatályba lépett két foglalkoztatásról szóló törvény, a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény, illetve a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény szabályozza.

A 2012. december 31-ei állapot szerinti legfontosabb létszámadatok a következők:

- a Felügyelet engedélyezett létszámkerete 530 fő,
- a vezetők létszáma 101 fő,
- felügyeleti tanácsadói/főtanácsadói címmel rendelkezők létszáma 107 fő,
- a 2012. évi belépők száma 42 fő (ebből 23 fő határozott időre, 19 fő határozatlan időre létesített jogviszonyt),
- a 2012. évi kilépők száma 43 fő.

A Felügyelet humán tevékenységének egyik igen fontos eleme a társadalmi felelősségvállalás, a munka világában való tapasztalatszerzés biztosítása, mely egyben az utánpótlás nevelését is szolgálja. 2007. óta évente számos fiatal, friss diplomás pályakezdő kerül ösztöndíjas jogviszony keretében a Felügyeletre, akik friss tudással és szemlélettel gazdagítják erőforrásait. E program keretében az ösztöndíjasok minden szakterületen egy-egy mentor segítségével tanulják meg a felügyeleti specialitásokat és válnak junior szakértővé. A Felügyelet kiemelt hangsúlyt helyez a kimagasló tudással, képességgel rendelkező tehetségek felismerésére és hosszú távú foglalkoztatására.

Képzés, fejlesztés

A napi működéssel és az előrelátható szakmai követelmények teljesítésével kapcsolatos elvárások kielégítése, a fenntartható fejlődés érdekében a Felügyelet humánpolitikai gyakorlatának szerves részét képezik az oktatások és képzések. A tudás, a tapasztalat, a szakmai ismeret a forrása a „humán tőkének”, ennek racionális fejlesztése, működtetése ugyanakkor jelentős befektetést igényel.

A Magyar tervben megfogalmazott elveket is szem előtt tartva a szaktudás és az elhivatottság kulcsszerepet játszik abban, hogy a Felügyelet képes legyen eleget tenni annak az elvárásnak, hogy kiemelt jogállásához méltón a pénzügyi szektor által generált kihívásoknak megfeleljen mind a nemzetközi, mind pedig a hazai szinteken.

A 2012. évi továbbképzési terv alapján megvalósult képzések során a Felügyelet figyelembe vette a Nemzeti Közzolgálati Egyetem által biztosított konferenciákat, de a képzések túlnyomó részét, a Felügyelet speciális szakmai igényeire tekintettel a felügyeleti sajátosságoknak és igényeknek megfelelően kialakított nemzetközi és belső szakmai képzések alkották. Mind a munkafolyamatok racionalizálása és a feladatok legmagasabb szakmai

szinten való ellátása érdekében, mind humánpolitikai szempontból kiemelt fontosságú a felügyeleti szellemi tőke közvetítése, amelynek egyik kiváló eszközét jelentik munkatársaink előadásai.

Az igényes és naprakész felügyeleti munkavégzéshez nélkülözhetetlen az EU-s és nemzetközi képzéseken történő folyamatos részvétel. A feladatok magas színvonalú ellátása érdekében fontos, hogy a munkatársak a külföldi társfelügyeletiek, az EU és más nemzetközi szervezetek tanfolyamain aktívan részt vegyenek, ezzel is elősegítve az egyes felügyeleti szakterületeken elért legújabb eredmények hasznosítását. Számos alkalommal a Felügyelet vezetői és munkatársai meghívott előadóként szerepelnek egy-egy nemzetközi konferencián, ahol a hallgatósággal megosztják a magyar felügyeleti tapasztalatokat, amelyekből más európai felügyeletiek munkatársai is tanulnak, ismereteket merítenek.

Kiemelten fontos terület a kockázatkezelési technikák, a likviditási kockázat átfogó ismerete, nemzetközisabályozásistandardok ismeretének elmélyítése, az újdonságok megismerése. A Szolvencia II. és a Basel III. szabályozások bevezetésére való felkészülés jegyében munkatársaink különböző nemzetközi konferenciákon vettek részt.

A kollégák számos esetben vannak jelen az európai felügyeleti hatóságok (ESA-k), az FSI/BIS, a Banque de France, De Nederlandsche Bank, Deutsche Bundesbank, az IMF, illetve a FED képzésein is, valamint a Felügyelet szempontjából releváns nemzetközi szervezetek (pl. IAIS, IOSCO) konferenciáin.

A Felügyelet kiemelt figyelmet fordított továbbá arra, hogy támogassa és nyomon kísérje a közszolgálati életpályához központilag előírt továbbképzéseken történő dolgozói részvételt. A Felügyelet folyamatosan támogatja munkatársait a köztisztviselői státuszból adódó kötelező vizsgákra történő jelentkezés, illetve a felkészülés menetében.

A nyelvi képzés terén elsősorban a munkavégzés szempontjából elengedhetetlenül szükséges szaknyelvi ismeretek továbbfejlesztésére fókuszál a Felügyelet. Ennek érdekében biztosítja a munkatársak részére az angol és a német gazdasági, jogi és informatikai szaknyelv fejlesztésének lehetőségét tanfolyami keretek között, illetve angol nyelven kommunikációs tréning formájában.

A képzés rövid neve	Célcsoport
Angol, német szaknyelvi tanfolyam (32 óra)	Minden felügyeleti munkatárs
Angol szaknyelvi tréning (16 óra)	Minden felügyeleti munkatárs
Aktuális hitelintézeti szabályozási és felügyeleti kérdések az Európai Unióban (CRD IV.)	Felügyeleti szakemberek
ERA és a fogadó rendszerek bemutatása	Felügyelő munkakörben dolgozó munkatársak
A kockázatelemzés elmélete és gyakorlata	Felügyeleti szakemberek
Biztonságtudatosság	Minden felügyeleti munkatárs
Szolvencia II. adatszolgáltatás	Biztosítással foglalkozó felügyeleti szakemberek
System Acces Manager (SAM) szoftver oktatás	Engedélyező szerepkörrel rendelkező munkatársak
Az USA pénzügyi és felügyeleti intézményrendszerét érintő aktualitások, szakmai tapasztalatok összegzése	Felügyeleti igazgatóság munkatársai
Az Európai Bizottság bankuniós javaslata és annak potenciális hatásai a régióra és Magyarországra	Felügyeleti szakemberek
Állásfoglalás-kereső alkalmazás	Minden felügyeleti munkatárs
Alakuló-változó ítélkezési gyakorlat – bírósági tapasztalatok	Felügyeleti szakemberek
Központi Törzsadattár (KTA)	Minden felügyeleti munkatárs
A Nemzeti Közszolgálati Egyetem közszolgálati továbbképzése (konferenciák)	Közszolgálati tisztviselők
Konferenciák, továbbképzések	Felügyeleti szakemberek

A 2012. évben egyéni tanulmányi szerződéssel 6 fő tanult idegen nyelvet, (3 db szinten tartó, 3 db középfokú nyelvvizsga), 5 fő tanult mérlegképes könyvelőnek munkáltatói támogatással, további 44 fő rendelkezett a Felügyelet számára fontos végzettség megszerzésére tanulmányi szerződéssel, 7 főt kötelezett a munkáltató képesítés megszerzésére, valamint 198 fő vett részt konferencián vagy továbbképzésen.

Erőforrás elosztás

A hatékonyság növelése, a felügyeleti folyamatok, rendszerek racionalizálása érdekében saját kompetencia központokat (EMIR, CRR/CRD IV., Szolvencia II., Pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni fellépés stb.) hozott létre a Felügyelet, s a megváltozott szükségletek hatására az elmúlt évben több szervezeti egységet is érintő átalakítást hajtott végre. A szervezeti átalakításokra annak érdekében került sor, hogy a Felügyelet alapfeladatainak ellátásához megfelelő mennyiségű és minőségű emberi erőforrást biztosítson. Ennek érdekében megváltoztak bizonyos szervezeti egységek feladatkörei és folyamatai, illetve új szervezeti egységek is létrejöttek.

A humánpolitikai terület számára kiemelt fontosságú feladatot jelentett a

létszámkapacitás megfelelő biztosítása és annak folyamatos ellenőrzése. Az ideális erőforrás-elosztás érdekében saját módszertan kidolgozása után a humánpolitikai terület és a Felügyelet szervezeti egységeinek vezetői közösen meghatározták az egyes területeken felmerülő feladatok ellátásához szükséges létszámot, valamint a felügyeleti erőforrások rendelkezésre állásának folyamatos monitorozásának lehetőségét.

Kiválasztási politika

A Felügyelet felvételi politikája több lépcsős rendszer alapján működik. A mai gyorsan változó és egyre specializálódó pénzügyi világban egyre nehezebb a speciális szaktudással rendelkező munkaerő megtalálása és kiválasztása, ezért több kiválasztási fordulón keresztül történik a Felügyelet kompetenciájába illeszkedő alkalmas jelöltek felkutatása, és a szervezet dinamikus működésébe történő integrálása. Az alkalmazott kiválasztási rendszer hatékony működését támogatja a pályázati adatbank, amely több, a Felügyelet csapatához csatlakozni kívánó jelölt önéletrajzát tartalmazza.

2012. évben 6 álláspályázatot publikált a Felügyelet a legismertebb állásportálokon. A Felügyelet a kiválasztás során nagy hangsúlyt fektet a személyes és szakmai kompetenciák mérésére, ezeket különböző szakmai tesztek és a kompetenciákra épülő személyes meghallgatások során méri. A kiválasztási rendszer szerves egységet képez a kompetenciákra épülő munkaköri leírásokkal, azaz a munkaköri rendszerrel valamint a kompetencia alapon működő teljesítményértékelési rendszerrel. A teljes összhangot a kompetenciák biztosítják, amelyek alapján történik a toborzás-kiválasztás és a folyamatos teljesítménymérés.

Belső szabályozás és szervezetfejlesztés

Belső szabályozás

A Felügyeletnél megkívánt magas szintű munkavégzés egyik legfontosabb feltétele az egyértelmű információ, a szervezett keretek közötti működés biztosítása. A Felügyelet ennek alapján változatlanul kiemelt fontosságúnak tartja, hogy a belső szabályozók világosan, egymással és a jogszabályokkal összhangban biztosítsák a munkavégzés kereteit.

2012 folyamán 75 esetben került sor elnöki utasítás kiadására. Tíz alkalommal új szabályozó dokumentum közzététele, 65 esetben pedig már meglévő, hatályos elnöki utasítás felülvizsgálata történt.

Az új szabályozó dokumentumok közül 7 a Felügyelet alaptevékenységével összefüggő eljárási szabályokat – így többek között a felügyelési prioritások tervezésének, visszamérésének rendjét, a csengetési modul használatával

kapcsolatos szabályokat, a szolgálati igazolványra vonatkozó előírásokat, a díjtarifa-hirdetés vizsgálatával kapcsolatos rendelkezéseket, valamint a közigazgatási egyeztetés koordinálás szabályait rögzíti. Elkészült továbbá a Felügyelet Hivatásetikai szabályzata, valamint a felügyeleti munkavállalókra és az ösztöndíjas foglalkoztatottakra vonatkozó egyes szabályokról, eljárásokról és juttatásokról szóló utasítás. A Gazdasági igazgatóság hatáskörébe tartozó bizonylatok nyilvántartására szolgáló új informatikai alkalmazás használatával kapcsolatos szabályokról szintén új elnöki utasítás rendelkezik.

A Felügyelet mint munkáltató komoly hangsúlyt fektet a korrupcióellenes küzdelemre, valamint a munkatársak etikai elveknek történő megfelelésére. Ezen elvek kielégítése érdekében fogalmazta meg a Felügyeleti hivatásetikai szabályokat, s tette kötelezővé a betartásukat minden felügyeleti munkatárs számára.

Elkészült és a felügyeleti munkatársak számára közzétették a belső szabályozó dokumentumok szabályozási térképét is, amely felelősönkénti (szakterületenkénti) bontásban tartalmazza a hatályos elnöki utasításokat. Ezzel az elnöki utasítások – a korábbi, hatályos és archív nyilvántartáson túlmenően – új, az eddigiektől eltérő szempontú csoportosításban is elérhetők a munkatársak számára.

A belső kontrollrendszer

A Felügyelet belső kontrollrendszere keretében kialakította mindazon eljárásokat és belső szabályzatokat, amelyek biztosítják valamennyi tevékenység szabályszerű működését, valamint a gazdaságosság, hatékonyság és eredményesség követelményeinek érvényesülését.

A Felügyelet elnöke a szervezet minden szintjén érvényesülő, megfelelő kontrollkörnyezetet alakított ki, folyamatokra épülő kockázatkezelési rendszert működtet, biztosítja a kontrolltevékenységek szabályszerű működésének feltételeit, a szervezet információs és kommunikációs rendszerének, valamint a nyomkövetési rendszer működését.

A minőségügyi követelményeknek való magas szintű megfelelést minőségbiztosítási rendszer is támogatja, amely figyelemmel kíséri és kezeli az előforduló szabálytalanságokat, nem megfeleléseket.

A Felügyelet belső ellenőrzése vizsgálataiban folyamatosan értékeli a belső kontrollok működését, jelentéseiben és a tanácsadási tevékenysége során javaslatokat fogalmaz meg azok fejlesztésére, hatékonyabbá tételére vonatkozóan. A belső kontrollok működésének hatékonyságát támogatja a folyamatba épített, előzetes, utólagos és vezetői ellenőrzés rendszere (FEUVE) is.

A belső kontrollrendszer fejlesztéseként a belső működési kockázatkezelési feladatokat folyamatalapú megközelítéssel, integráltan végzik az ezzel megbízott munkatársak. Évente két alkalommal tekintik át a Felügyelet egészére kiterjedően a belső működési kockázatokat és a legmagasabb kockázatok kezelésére Kockázatkezelési terv alapján kockázatcsökkentő intézkedéseket alkalmaznak. A Felügyelet kockázatmenedzsment rendszerét az információbiztonsági irányítási rendszer kockázatfelmérési- és kezelési tapasztalatai alapján, azt továbbfejlesztve alakították ki.

A felügyeleti rendszer hatékonyságát jelzi, hogy az Állami Számvevőszék (ÁSZ) saját minőségügyi rendszerének tervezett kiépítéséhez két alkalommal konzultációt kért a PSZÁF-tól, amelyet a Felügyelet – a minőségügyi rendszerek közigazgatáson belüli terjesztése és a közigazgatási szervek közötti jó gyakorlatok egymás részére történő átadása érdekében – tapasztalatainak rendelkezésre bocsátásával támogattott.

A Felügyelet vezetése kiemelt figyelmet fordít a felügyeleti tevékenység átláthatóságára és integritására. 2012-ben a PSZÁF önként csatlakozott a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Közigazgatási Stratégiáért Felelős Helyettes Államtitkársága által fémjelzett Közigazgatás Korrupció-megelőzési Programjához. A munkacsoport tevékenységében és a szervezett rendezvényeken a Felügyelet folyamatosan részt vett. A PSZÁF emellett 2012-ben is közreműködött az ÁSZ által végzett „Integritás-felmérésben”.

A Felügyelet vezető munkatársai körében augusztusban végzett belső közvélemény-kutatás alkalmával a minőségügyi szakterület tevékenységéről a megkérdezettek 79 százaléka megelégedéssel nyilatkozott. Ez azt igazolja, hogy a PSZÁF belső kontrollrendszerét a belső működési kockázatkezelési feladatok ellátásával, a szabályozási tevékenységben való közreműködéssel, a folyamatok folyamatos felügyeletét biztosító belső auditok végzésével, valamint szabálytalanságok és nem megfelelő ségek preventív megközelítésén alapuló eljárásával ebben az évben is érdemben támogatták az alkalmazott nemzetközi sztenderdek.

Belső ellenőrzés

A belső ellenőrzés közvetlenül a Felügyelet elnökének irányítása alá tartozó főosztály keretében működik, amely biztosítja a belső ellenőrök funkcionális függetlenségét.

2012-ben változott a belső ellenőrzésre vonatkozó jogszabályi környezet, a belső ellenőrzésről szóló korábbi 193/2003. (XI. 26.) Korm.rendelet helyébe 2012. január 1-jével a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII.31.) Korm.rendelet lépett. Az új kormányrendelettel összhangban módosultak a magyarországi

államháztartási belső ellenőrzési standardok és a korábbi módszertani útmutatók is. A változásoknak megfelelően a belső ellenőrzési vezető új belső ellenőrzési kézikönyvet dolgozott ki, valamint módosította a főosztály 2012-2015. évi Stratégiai tervét is.

A belső ellenőrzés munkája 2012-ben közel azonos arányban oszlott meg a bizonyosságot adó és a tanácsadó tevékenység között. Az ellenőrzések jellege alapvetően pénzügyi és szabályszerűségi volt, egy vizsgálat során a szabályszerűségi ellenőrzéssel együtt informatikai ellenőrzés is történt.

2012-ben az alábbi témájú ellenőrzések valósultak meg:

- a közbeszerzési törvénynek és a beszerzési szabályzatnak való megfelelés vizsgálata (2011-ben lefolytatott vizsgálat, de a jelentés véglegesítése és az intézkedési terv elkészítése áthúzódott 2012-re),
- a 2011. I. félévi költségvetési beszámoló vizsgálata (2011-ben lefolytatott vizsgálat, de a jelentés véglegesítése és az intézkedési terv elkészítése áthúzódott 2012-re),
- leltározás (vagyongazdálkodás) ellenőrzése,
- a Felügyelet egyik informatikai modulja adatminőségének javítását célzó tényezők feltárása (soron kívüli vizsgálat),
- a felügyeleti bírságbevételek felhasználásának ellenőrzése.

A fentiek felül megkezdődött a Felügyelet vagyonkezelésében lévő Hitelintézeti Nonprofit Kft. vizsgálata, amely 2013 elején felfüggesztésre került.

A lefolytatott vizsgálatok során az ellenőrzés büntető-, szabálysértési, kártérítési, illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekményt, mulasztást vagy hiányosságot nem tapasztalt, így személyi felelősségre vonásra nem került sor. Az ellenőrzési, illetve tanácsadó feladatok ellátása során összeférhetetlenség nem állt fenn sem az ellenőrök, sem pedig a belső ellenőrzési vezető esetében.

A belső ellenőrzés tanácsadó tevékenysége iránti igény 2012-ben meghaladta az előző évi szintet, amely az ellenőrzés preventív jellegének folyamatos erősödését, és az erre való igényt is jelzi. A tanácsadási tevékenység döntően a különböző belső szabályzatok, jogszabálytervezetek és módosítások, továbbá módszertani útmutatók véleményezésében nyilvánult meg összesen 98 esetben, emellett 3 döntés-előkészítő anyag készítésére került sor.

A 2013. évi ellenőrzési terv alapját a Felügyelet működési folyamatait felmérő kockázatértékelés és annak elemzése képezte, amelyhez figyelembevételre kerültek a korábbi évek tapasztalatai. Az éves terv az ellenőrzési Stratégiai

tervvel összhangban, a főosztály rendelkezésére álló ellenőri kapacitással arányosan készült. A terv összeállításának további szempontjait képezték: az előző évben elmaradt vizsgálatok, az ellenőrzések egymásra épülése, és a lefedett időszakok közötti folyamatosság biztosítása.

Kiemelendőnek tartjuk, hogy az ellenőrök jó munkakapcsolatot ápolnak a Nemzetgazdasági Minisztérium mint jogszabályalkotó szerv munkatársaival, az általa működtetett Belső Ellenőrzési Munkacsoport tagjaiként rendszeresen részt vesznek a belső ellenőrök munkáját meghatározó szabályozók, ajánlások, útmutatók tervezetének véleményezésében.

A jogszabályi kötelezettségnek eleget téve az ellenőrzés a belső és külső ellenőrzések megállapításai és javaslatai nyomán készített intézkedési terveket nyilvántartja, és ezt – az ÁSZ jelentésében is jó példaként kiemelten – saját fejlesztésű informatika rendszerben teszi. Az intézkedési tervekben megfogalmazott feladatok teljesülésének folyamatos nyomonkövetésével az ellenőrzés figyelemmel kíséri az intézkedések határidőben történő végrehajtását, hozzájárulva ezzel is a belső kontrollrendszer eredményes működéséhez és fejlesztéséhez.

Szervezetfejlesztés

A 2012. év számos változást hozott, hiszen sok, a Felügyelet működésére messzemenőleg kiható új jogszabály jelent meg. Ennek megfelelően szükséges volt a humánpolitikai tárgyú szabályzatokat módosítani, valamint az új, megváltozott jogszabályi környezethez igazítani. A belső szabályozók módosítása során mindig szem előtt tartotta a Felügyelet a munkatársai érdekeit is és a közérthetőséget.

A Felügyelet elnöke az év során saját hatáskörében egy alkalommal módosította a PSZÁF Szervezeti és Működési Szabályzatát (SZMSZ), s ez megjelent a hivatalos értesítőben. A változtatásra belső szervezeti átalakítás miatt került sor. Az SZMSZ módosítását követően – egyrészt a szervezeti változások következtében, másrészt pedig a hatékonyabb és eredményesebb munkavégzés érdekében jelentkező belső módosítási igények figyelembe vételével – az év során feszes ütemezéssel zajlott az új szabályozó dokumentumok készítése, valamint a hatályos dokumentumok felülvizsgálata.

2012 májusában sikerrel zárult az alkalmazott ISO 9001:2008 minőségirányítási szabvány és az ISO 27001:2005 információbiztonsági szabvány nemzetközi tanúsító szervezet általi külső felülvizsgálata, így a PSZÁF tanúsítványainak érvényességét újabb egy évvel meghosszabbították. A szabványok alkalmazását kiterjesztették a Pénzügyi Békéltető Testület működésére is, e terület auditálása is sikerrel zárult mindkét szabvány vonatkozásában.

Az irányítási rendszerek tanúsításának alapkövetelménye a rendszeres időközönként, évente elvégzett belső felülvizsgálatok rendszere. Ennek keretében 2012-ben 23 szervezeti egységre kiterjedő, előzetes terv szerinti ügynevezett belső auditra került sor. Az érintett szervezeti egységeknél az auditorok meggyőződtek a szakmai- és a támogató folyamatok működésének megfelelőségéről, a partnerkapcsolatok alakulásáról és a kitűzött fejlesztési célok megvalósulásáról.

Az év során folyamatosan vizsgálatokra került sor a szervezeti működés információbiztonsági előírásokkal kapcsolatos megfelelése témájában is.

Kommunikáció, a Felügyelet honlapja, fogyasztók tájékoztatása, sajtó

Kommunikáció, honlap, a fogyasztók tájékoztatása

A Felügyelet küldetésének megvalósítása érdekében a kommunikáció legfőbb stratégiai törekvései közé tartozik a nyitottság, a proaktív szemlélet, a tervezettség, rendszeresség, a hiteles, korrekt, közérthető, gyors információkövetítés. A kommunikáció, a felügyeleti szakmai tevékenység támogatójaként, elsősorban a piaci szereplőknek, pénzügyi fogyasztóknak szánt üzenetek egyértelmű, világos megfogalmazásával, terjesztésével segíti az intézményi stratégiai célok elérését. Minden olyan kommunikációs eszközt igénybe vesz a Felügyelet, amely az általános pénzügyi kultúra fejlesztését szolgálja. Az eszközrendszeren belül hangsúlyos szerepet kapnak a modern, hatékony, elektronikus megoldások, ezért a honlap (www.pszaf.hu) kiemelt jelentőségű. 2012-ben összesen 160 országból mintegy 671 ezer látogató több mint 11 millió oldalt töltött le a felügyeleti weboldalról.

A honlap tartalmi változtatásai és a szolgáltatások bővülése mellett az információkövetítés módszereiben is irányváltás figyelhető meg. A Felügyelet 2009 januárjában továbbfejlesztett arculatú honlapjának életriklusa a végéhez közeledik, a folyamatosan fejlődő online kommunikációban használt megoldásoknak egyre dinamikusabban kell alkalmazkodniuk a változó hírfogyasztási és tájékozódási szokásokhoz, a felügyeleti információk célcsoportjainak formálódó elvárásaihoz. A Felügyelet internetes kommunikációjában ennek megfelelően 2012-ben a korábbinál nagyobb hangsúlyt kaptak az ügynevezett „webkettes” eszközök (elsősorban közösségi média és a videómegosztó használata), fiatalosabb, felhasználóbarátabb arculatot kaptak a fogyasztókat szolgáló online termékválasztó alkalmazások. Ennek folytatásaként 2013 februárjában elérhetővé vált a PSZÁF okostelefonra fejlesztett applikációja is, s folytatódik az internetes felületek arculati átalakítása is az év további részében.

A devizahitel-adósok megsegítésére a PSZÁF Fizetéskönnyítő lehetőségek devizahitel-adósoknak című kiadványt jelentetett meg és terjesztett országszerte, amelyből az aktuális lehetőségekről, állami és banki adósmentő programokról tájékozódhattak az érintett fogyasztók. A 2012. évben immár 11 kirendeltséggel rendelkező Pénzügyi tanácsadó irodahálózat tevékenységi profiljáról és elérhetőségeinek ismertetéséről tájékoztató füzetet adott ki a Felügyelet azokban a megyékben, ahol a pénzügyi fogyasztók igénybe vehetik e tanácsadó irodák segítségét. Az október 31-ei Takarékosági Világnap alkalmából a PSZÁF Megtakarítások a mindennapokban címmel fogyasztóvédelmi tájékoztatót is közreadott honlapján: a szemléletes, infografikákkal illusztrált kiadvány összefoglalja a megtakarításokkal kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat, és segít eligazodni a takarékoskodási lehetőségek sokaságában.

Sajtó

A 2012. év során közel 900 sajtómegkeresést kapott a Felügyelet a médiamunkásoktól. A megkeresésekre adott válaszoknak és az egyéb felügyeleti dokumentumoknak köszönhetően 2012-ben 6336 PSZÁF-fal kapcsolatos anyag jelent meg az írott és elektronikus sajtóban, ebből 487 alkalommal a sajtószóvivő személyes tájékoztatására tartottak igényt.

A sajtó által a PSZÁF-hoz, illetve a felügyelt piacokhoz kötődő legfontosabb témák a következők voltak: a végtörlesztés alakulása, a várható hitelintézeti veszteségek, illetve a végtörlesztéssel kapcsolatos fogyasztói panaszok és felügyeleti bírságok; a bankrendszer stabilitása; a bankbetétek esetleges „befagyasztása”, az MNB-PSZÁF esetleges összevonása, a zöldkártya és a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás (kgfb) külföldi igazolása; a pénzügyi tanácsadó irodahálózat bővítése; a PSZÁF közérdekű kereseteinek és igényérvényesítési eljárásainak elindítása; az „adósmentés” tanulságai, a teljes hiteldíj-mutató (THM) mértékét maximáló jogszabály; veszteséges magánnyugdíjpénztárak, a Soltvadkert és Vidéke Takarékszövetkezet tevékenységi engedélyének visszavonása, intézkedés a Provident Pénzügyi Zrt.-vel szemben; a pénzügyi ombudsman szerepe, a kgfb díjhirdetéssel kapcsolatos „bónuszvédelemi” konstrukciók; a tranzakciós illeték áthárítása a fogyasztókra, a Zee Capital Zrt, a New Chance Credit Zrt., az AXA fióktelepe, a Raiffeisen Bank Zrt., az ING Befektetési Alapkezelő Zrt. és az EOS Faktor Magyarország Zrt. társaságokkal szembeni felügyeleti intézkedések.

A Felügyelet koordinálásával a Pénzügyi Békéltető Testület elnöke februárban sajtótájékoztatón ismertette az intézmény 2011. évi működésének tapasztalatait, április végén és május elején pedig a PSZÁF civil partnerével közösen tartott – road show jelleggel – sajtótájékoztatót hat nagyvárosban a pénzügyi tanácsadó irodahálózat megnyitása kapcsán. November elején

háttérbeszélgetésen ismertette a PSZÁF elnöke a Felügyelet 2012. novemberi prudenciális kockázati jelentését. Az év során a Felügyelet összességében 45 sajtóközleményt jutatott el a média részére, illetve tett közzé honlapján.

Informatikai prioritások

A korábbi évekhez hasonlóan a felügyeleti stratégia alapján az informatikai részstratégiában definiált, a Felügyelet alaplüködését segítő – adatokat fogadó, feldolgozó, nyilvántartó és küldő, valamint az elektronikus ügyintézéshez kapcsolódó – rendszerek kiépítése és müködtetése prioritást élvez. A Felügyelet hatályos szabályozása szerint az Informatikai bizottság (IB) tárgyalja a felügyeleti munkavégzést jelentősen befolyásoló informatikai fejlesztéseket, az IB által támogatott javaslatok végrehajtásáról pedig a Vezetői értekezlet dönt.

A Felügyeleten már több éve zajlik az elektronikus ügyintézés fokozatos, tervszerű és átgondolt kiterjesztése, figyelemmel a mindenkor hatályos közigazgatási eljárási jogi háttérre. Elsőként a tőkepiaci közzétételi kötelezettségek teljesítése került kizárólag elektronikus útra, majd a felügyelt intézmények adatszolgáltatásainál vezettük be az elektronikus aláírással ellátott küldemények fogadását. Ezt követte a felügyelt intézményekkel való kapcsolattartásra használandó ERA rendszer kialakítása, egyre bővülő szolgáltatásokkal és funkciókkal. Fontos előrelépés volt annak az elektronikus értesítési tárhelynek a kialakítása és üzembe helyezése (egyelőre néhány kiemelt partner-intézmény, a későbbiekben majd valamennyi felügyelt intézmény számára), amelybe a Felügyelet a címzetteknek szánt küldeményeket helyezi el.

A felügyelt intézmények adatszolgáltatásait tároló és feldolgozó Komplex Informatikai Rendszer (KIR) Központi Törzsadattárának (KTA) átalakítása és adattisztítása 2011-ben kezdődött és 2012. III. negyedévében fejeződött be. A projekt eredményeként megtörtént a Felügyelet központi törzsadat kezelésének adatminőség-menedzsment szempontú átalakítása (a KTA rendszer és kapcsolódó ügyviteli folyamatok felülvizsgálata, átalakítása), figyelembe véve az elektronikus ügyintézéshez történő kapcsolódás lehetőségét, kiegészítve a rendszer adatainak tisztításával.

A kritikus rendszerek optimális rendelkezésre állását biztosító üzemvitel kialakítása (MAXIREND) érdekében az infrastruktúra oldaláról a futtató környezet duplikálásával fokoztuk a rendelkezésre állást a szerverek új, gyorsabb eszközökre cserélése mellett. Az infrastruktúra lehetőségeinek az optimális kihasználása érdekében szükséges alkalmazásfejlesztésekkel együtt 2012 I. negyedévében befejeződött a véglegesnek tekinthető kialakítás. Az üzemeltetési tapasztalatok egyértelműen pozitívak, a rendelkezésre állás időtartamát sikerült költséghatékonyan megnövelni.

A fentiekén túlmenően 2012-ben az alábbiakban felsorolt, elsősorban fogyasztóvédelmi jellegű és a fogyasztók hiteles és pontos tájékoztatását elősegítő, jelentősebb fejlesztéseket hajtott végre a Felügyelet:

- Háztartási költségvetés-számító program: az alkalmazás hasznos tanácsokkal segíti a fogyasztókat abban, hogy bevételeiket és kiadásaikat a lehetőségeiknek megfelelően tudják megtervezni.
- Kgfb díjliberalizáció támogatása: a 2012-es év során megjelent díjliberalizációs jogszabályváltozások következtében a Felügyeletre komoly szerep hárul a díjtarifák közzétételében. Annak érdekében, hogy a díjliberalizációs konstrukció 2013-ban zökkenőmentesen tudjon működni, a Felügyelet 2012-es évben informatikai fejlesztéseket hajtott végre.
- Internetes intézménykereső: szintén a fogyasztók hatékonyabb tájékoztatása érdekében a Felügyelet áttekintette a honlapján elérhető, a felügyelt intézményekre és a Felügyelettel kapcsolatba került intézményekre vonatkozó adatokat és a korábban több táblázatban, illetve keresőben elérhető adatokat konszolidálva, egy új kereső program segítségével tette lekérdezhetővé.

Törvény-előkészítés

Közreműködés törvények előkészítésében

A Felügyelet 2012-ben mintegy 70 jogszabálytervezet, illetve jogharmonizációs javaslat véleményezésében vett részt, amelyek közül az alábbi törvények, kormányrendeletek és miniszteri rendeletek tervezetét külön kiemeljük:

Törvénytervezetek:

- az új Polgári Törvénykönyv tervezete;
- az új Büntető Törvénykönyv;
- az Európai Unió emisszió-kereskedelmi rendszerének harmadik időszakával és az erőfeszítés-megosztási határozattal kapcsolatos jogszabályokról;
- az elektronikus információbiztonságról;
- a MÁV Általános Biztosító Egyesülettel kötött kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződéseken alapuló kártérítési igények érvényesítésével kapcsolatos szabályokról;
- a lakosság állampapír állományának növeléséhez szükséges intézkedésekről szóló 1101/2012. (IV. 5.) Korm. határozat végrehajtásához kapcsolódó törvények módosításáról;

- a közraktározásról szóló 1996. évi XLVIII. törvény módosításáról;
- az Eximbank Zrt.-re és a MEHIB Zrt.-re vonatkozó jogszabályi környezet korszerűsítéséről;
- a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról;
- a postai szolgáltatásokról szóló törvényről;
- Magyarország 2012. évi költségvetéséről;
- a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény módosításáról.

2012-ben a Felügyelet mintegy 30 alkalommal kezdeményezett a Nemzetgazdasági Minisztériumnál, valamint a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumnál jogszabály-módosítást. Ezek között egy nagy terjedelmű, (közel 90 oldalnyi) jogszabály-módosítási javaslatot is tett összefogóan az ágazati törvényekhez. Ez tartalmazta többek között a Hpt., a Tpt., a Bit., a Bszt. módosítására irányuló javaslatokat. Kiemelést érdemelnek még ebben a körben a koncepcionális jellegű felügyeleti javaslatok, például a pénzügyi szolgáltatás közvetítői és biztosításközvetítői hatósági képzés szabályozásának megújítására, egységesítésére, a követeléskezeléssel kapcsolatos szabályozás felülvizsgálatára, a MABISZ közfeladatainak ellátására vonatkozó szabályozás felülvizsgálatára, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény elektronikus eljárási szabályaitól való eltérés lehetővé tételére tett javaslatok.

Alacsonyabb szintű jogszabályok (kormányrendeletek, miniszteri rendeletek)

- a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet módosításáról;
- a számviteli törvényhez kapcsolódó, sajátos számviteli szabályokat tartalmazó kormányrendeletek módosításáról;
- az egyes pénzügyi tárgyú kormányrendeletek módosításáról;
- a teljes hiteldíj mutató meghatározásáról, számításáról és közzétételéről szóló 83/2010. (III. 25.) Korm. rendelet módosításáról;
- az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program adatgyűjtéseiről és adatátvételeiről szóló 288/2009. (XII. 15) Korm. rendelet módosításáról;
- a hitelintézetek likviditási szintjének meghatározásáról, valamint

devizapozícióbeli lejáratí összhangjának szabályozásáról szóló 366/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról;

- a felszámoló névjegyzékéről szóló 114/2006. (V. 12.) Korm. rendelet módosításáról;
- a közigazgatási hatósági eljárásról szóló 2004. évi CXL. törvény elektronikus ügyintézésel kapcsolatos kormányrendeleteinek módosításáról szóló Korm. rendelet;
- az elektronikus ügyintézés részletes szabályairól szóló Korm. rendelet;
- egyes, az elektronikus ügyintézéshez kapcsolódó szervezetek kijelöléséről szóló Korm. rendelet;
- a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásokról és az állam által kötelezően nyújtandó szolgáltatásokról szóló Korm. rendelet;
- a közszolgálati tisztviselők részére adható juttatásokról szóló Korm. rendelet;
- a közszolgálati továbbképzésről szóló Korm. rendelet;
- a lakás-előtakarékossággal összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló Korm. rendelet;
- a Pénzügyi Jogok Biztosáról szóló NGM rendelet.

Felügyeleti aktivitás az adatszolgáltatás, az adatok nyilvánosságra hozatala és a kockázati monitoring területén

A Psztv. 117. § (1) bekezdés a) pontja 2011. január 1-jétől felhatalmazást adott a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének elnöke számára, hogy rendeletben állapítsa meg az általa felügyelt szervezetek és személyek Felügyelet részére történő adatszolgáltatási és jelentéstételi kötelezettsége rendjére, módjára, tartalmára, formájára és időpontjára vonatkozó részletes szabályokat. A Felügyelet adatszolgáltatása az alábbi 5 elvet követi:

- Stabilitás,
- Racionalizálási lehetőségek kihasználása,
- Megfelelő felkészülési idő biztosítása,
- Konzultáció,
- Transzparencia.

A fenti elvek szem előtt tartásával 2012-ben tizenhét PSZÁF adatszolgáltatási rendelet módosítására került sor, melyeket a törvényi változások és a változó felügyelési igények indokoltak. Az év során további három új PSZÁF adatszolgáltatási rendelet került kihirdetésre.

A Felügyelet tudatosan törekszik arra, hogy az intézmények adatszolgáltatási terheit csak indokolt esetben növelje, azonban a gyorsan változó gazdasági és piaci környezetből fakadó kockázatok a felügyelést is újabb és újabb kihívások elé állítják, amelyhez elengedhetetlen új információk, adatok bekérése. Az új igények egy része már beépült a rendszeres adatszolgáltatási rendeletekbe, míg más információ igények határozattal, rendkívüli adatszolgáltatásként kerültek bekérésre. A Felügyelet 12 esetben körhatározattal írt elő rendkívüli adatszolgáltatást a felügyelt szektorok meghatározott szereplőinek.

Az adatszolgáltatókról felmerülő tartalmi kérdések gyors megválaszolása elektronikus levélcímek működtetésével történik. A kialakított rendszer nem csak az adatszolgáltatók részéről felmerült kérdések megválaszolását, de egyúttal az adatminőség biztosítását is szolgálja.

A rendszeres adatszolgáltatások útján rendelkezésre álló információkból a közérdeklődésre számot tartókat szektor szinten aggregáltan havi, illetve negyedéves gyakorisággal frissítve nyilvánosságra hozza a Felügyelet honlapján magyar és angol nyelven, azzal a céllal, hogy az elemzők és az érdeklődők széles köre számára információt szolgáltatson a felügyelt piaci szereplők tevékenységéről és a piaci folyamatok alakulásáról. A Felügyelet a statisztikai idősorok tartalmát a felmerülő igényeknek megfelelően 2012-ben is tovább alakította, bővítette. A hitelintézeti idősorok tartalma a lejárat transzformációra vonatkozó információkkal bővült. A kényszerértékesítésre kijelölt fedezeti lakóingatlanok adatai 2012. márciustól negyedévente, a devizakölcsönök rögzített árfolyamon való törlesztésének adatai júliustól havonta publikálásra kerülnek. Összhangban azok mérséklődő szerepével szűkítettük a magánpénztárakról közzétett információk körét. 2012-től az idősorokhoz rövid szöveges elemzést is közzé tesz a Felügyelet.

A Felügyelet éves gyakorisággal közzétesz honlapján egyedi, intézményi auditált beszámolókra (mérleg, eredmény-kimutatás) épülő, közérdeklődésre számot tartó adatokat is az úgynevezett „Aranykönyv”-ben.

A kockázat alapú felügyelés részeként a Felügyelet a negyedéves adatszolgáltatásokra épülő kockázati monitoring rendszert működtet. A rendszer lényege, hogy az egyes felügyelt szektorok sajátosságait figyelembe véve a szektorba tartozó intézmények releváns kockázatait néhány jól megválasztott és megfelelően súlyozott mutatóval méri. A módszertan felülvizsgálatára, a szükséges módosítások átvezetésére évente, az év első felében kerül sor. A 2012-ben végrehajtott módosítások az adatszolgáltatások új információ tartalmával összhangban történtek.

A felügyelt intézmények komplex kockázati értékelését megelőzően negyedéves gyakorisággal a vezetők részére kialakított kockázati gyorsjelentés készül, amelynek célja, hogy az adatszolgáltatás teljesítését követő két héten belül felhívja a figyelmet azokra az intézményekre és kockázatokra, amelyek esetében a rendszeres adatszolgáltatás adatai alapján számolt mutatók magas kockázati besorolást eredményeznek.

Az Európai Felügyeleti Hatóságok (ESA-k) a tagállamok (köztük a PSZÁF) képviselőinek közreműködésével 2012-ben folytatták az uniós szinten közös tartalmú, illetve formátumú jelentő rendszerek kialakítását célzó Implementing Technical Standard-ok (ITS) tervezeteinek kidolgozását. Az ITS-sel elrendelt adatszolgáltatások az EU tagországokban közvetlenül, a nemzeti jogrendszerbe történő beültetés nélkül lépnek majd hatályba. Az ESA-k 2012-ben lehetőséget biztosítottak ezen adatszolgáltatási tervezetek nyilvános véleményezésére is.

Az ITS-ek szektoronként több témakört foglalnak magukban. A hitelintézetek esetében az egységes adatszolgáltatás ki fog terjedni a tőke megfelelési és tőkeáttételi előírások ellenőrzésére, a konszolidált szintű általános pénzügyi információkra, valamint a likviditás és a jelzáloghitelezés monitoringjára. Az egységes adatszolgáltatást előíró EBA ITS tervezet véglegesítésére és kihirdetésére az előzetes várakozásokkal ellentétben 2012-ben nem kerülhetett sor, mert az alapul szolgáló EU jogszabály, a Capital Requirement Regulation (CRR) elfogadása és kihirdetése áthúzódik 2013-ra. Ezért az egységes adatszolgáltatás bevezetése várhatóan 2014-től valósul meg.

A hitelintézetek és a befektetési vállalkozások felügyeleti adatszolgáltatásai már jelenleg is tartalmazzák európai szinten harmonizált, tőke megfelelést ellenőrző (COREP) jelentési táblákat, ezek bevezetésének részleteiről a Felügyelet 2007-ben saját hatáskörben döntött. Az új COREP adatszolgáltatási csomaghoz szemben a nemzeti felügyeleti hatóságok (NSA-k) közreműködése nélkül, közvetlenül lép majd hatályba.

Ugyancsak közvetlen hatályba lépés vonatkozik majd a nemzetközi számviteli alapú (IFRS) pénzügyi információkat tartalmazó Financial Reporting (FINREP) jelentés csomagra is, amely a konszolidált szinten felügyelt bankcsoportokat érinti. A felügyelési módszertanok harmonizációja és a kötelező jelentések alkalmazása indokoltá teszi a magyar szabályozási környezet felülvizsgálatát. Ezért a Felügyelet 2012-ben kezdeményezte, hogy a CRR hatályba lépéséhez igazodóan a konszolidált bankcsoportok tőke megfelelési szabályainak meghatározása és felügyelési célú adatszolgáltatásuk is a Nemzetközi Számviteli Standardok alkalmazásával történjen. A jogszabály módosítási kezdeményezést a Nemzetgazdasági Minisztérium kedvezően fogadta, ezért erre a CRR hatályba lépésétől függően várhatóan 2014-ben sor kerül.

A biztosítói szektorban az új Szolvencia II. szabályozási rendszer tervezett 2014. január 1-jei bevezetése az Unió jogszabály jóváhagyási szakaszában fellépő viták miatt késik. Így a tagállamok szintjén alkalmazásra kerülő közös adatszolgáltatási rendszer bevezetése is csúszik. Az EU szintű egységes adatszolgáltatást a biztosítók esetében is ITS fogja elrendelni. Az adatszolgáltatási ITS tervezet előkészítése – a Felügyelet aktív részvételével – az EIOPA irányításával folyik. A rendelet mellékletét képező jelentés táblák nyilvános konzultációja 2012. január 20-ig lezajlott. A szakértők részéről több mint 6000 észrevétel érkezett, a nem végleges táblatervek az EIOPA honlapján elérhetők. A rendelet (ITS) normaszöveg tervezetének előkészítése is megkezdődött, melybe a jelentésekre vonatkozó általános rendelkezéseken kívül beépítésre kerülnek a kitöltéssel kapcsolatos legfontosabb tartalmi előírások is.

A hazai felkészülés elősegítése érdekében 2012. decemberben tájékoztatót szerveztünk az érdeklődőknek a várható adatszolgáltatás jogszabályi környezetéről és a jelentés táblákról. Ekkor került meghirdetésre az a konzultáció, amelynek témája az egyes táblák értelmezése és kitöltése.

Elemzési tevékenység a Felügyeleten

A Felügyelet elemzési tevékenysége a hatékony kockázatfeltárás és kockázatértékelés, illetve a kockázatkezelés módjára történő javaslattétel egyik fontos alkotóeleme.

Ezt a tevékenységet a Felügyelet a következő témákra és szintekre bontva végzi:

- környezetelemzés – a nemzetközi és hazai gazdasági és pénzügyi, az utóbbin belül pedig piaci és intézményi környezet trendjeinek, eseményeinek és kilátásainak megismerése,
- szektorelemzés – a hazai pénzügyi szektor, illetve az egyes alszektorok (bankok és szakosított hitelintézetek, hitelintézeti fióktelepek, szövetkezeti hitelintézetek, pénzügyi vállalkozások, biztosítók, befektetési szolgáltatók, alapkezelők és befektetési alapok, illetve pénztárak) egészére jellemző irányzatok és jelenségek, valamint az azokon belüli intézményi eloszlások feltárása, a kilátások és kockázatok értékelése,
- intézményelemzés – a felügyelt intézmények egyedi állapotának, működési sajátosságainak és eredményességének, valamint kockázatainak megismerése és értékelése, a prudenciális felügyelés alátámasztása,
- piacelemzés – a hazai pénzügyi piacokon megjelenő termékek és szolgáltatások, valamint a szolgáltatók tevékenysége szabályszerűségének ellenőrzése, az ügyfelek tájékoztatása és a velük való bánásmód feltárása,

- fogyasztóvédelmi célú elemzés – a fogyasztóvédelmi szempontból fontos, rendszerszintű jelenségek, piaci tendenciák, kockázati pontok feltárása, értékelése, valamint az ezekkel kapcsolatban megtett felügyeleti intézkedések bemutatása.

Az előzőekben bemutatott tevékenységek keretében az alábbi munkák valósultak meg 2012-ben:

- prudenciális kockázati jelentés készítése két alkalommal,
- fogyasztóvédelmi kockázati jelentés készítése két alkalommal,
- a 2011. évi tevékenységéről szóló éves jelentés elkészítése,
- elemzés az MNB-vel közösen a PST részére „Mérlegkiigazítás és hitelkontrakció Magyarországon” címmel. A tanulmány kiterjedt a hitelezés visszaesésének okaira, kívánatos szintjére és összetételére, valamint a gazdaságra gyakorolt hatásaira és a nemzetközi tapasztalatokra,
- a belső célú szektorszintű kockázati térkép rendszeres felújítása,
- a nemzetközi vonatkozású elemzési feladatok elvégzése, információk és adatok szolgáltatása, valamint az európai felügyeleti hatóságok (EBA, ESMA, EIOPA) és az Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB), illetve annak Szakmai Tanácsadó Bizottságának (ATC) munkaanyagainak rendszeres véleményezése,
- gyorselemzések a Felügyelet honlapján rendszeresen nyilvánosságra hozott szektorális statisztikai idősorokhoz,
- kiterjedt tájékoztatási tevékenység egyes nemzetközi szervezetek a hitelminősítő ügynökségek, az európai társfelügyeleték és különféle piaci szereplők (befektetők stb.) irányába, illetve
- jelentős számú ad-hoc elemzési feladat a pénzügyi szektort fenyegető kockázatok feltárása és értékelése, a felügyeleti döntések és szabályozási, intézkedési javaslatok megalapozása érdekében.

Peres ügyek

A Felügyelet ellen 2012. december 31. napján 132 peres, illetve nemperes bírósági eljárás volt folyamatban. További 10 peres eljárásban (közérdekű kereset: 4 per, közérdekű igényérvényesítés: 6 per) a Felügyelet felperesként vett részt.

Szektor megnevezése	Felügyelettel szemben indult peres és nemperes eljárások	Felügyelet által indított peres eljárások	
		Közérdekű kereset	Közérdekű igényérvényesítés
Banki szektor	88	4	5
Tőkepiaci szektor	14	0	0
Biztosítói szektor	20	0	1
Pénztári szektor	10	0	0

A 2012. évben a Felügyelettel szemben összesen 149 közigazgatási peres és nemperes eljárás, 4 polgári peres és nemperes eljárás indult. A Felügyelet a 2012. évben 2 új közérdekű igényérvényesítést indított.

10 b. táblázat: A Felügyelettel szemben indult, illetve a Felügyelet által indított peres és nemperes ügyek szektoronkénti megoszlása

Szektor megnevezése	Felügyelettel szemben indult peres és nemperes eljárások	Felügyelet által indított közérdekű igényérvényesítések
Banki szektor	115	1
Tőkepiaci szektor	5	0
Biztosítói szektor	25	1
Pénztári szektor	8	0

A 2012. évben összesen 158 peres és nemperes eljárás fejeződött be véglegesen.

10 c. táblázat: A jogerősen befejeződött peres és nemperes eljárások szektoronkénti megoszlása

Szektor megnevezése	Felügyelettel szemben indult peres és nemperes eljárások	Felügyelet által indított közérdekű keresetek
Banki szektor	110	2
Tőkepiaci szektor	9	0
Biztosítói szektor	26	0
Pénztári szektor	11	0

A 158 befejeződött peres ügyből 151 eljárás közigazgatási peres és nemperes eljárás volt. Ezekből 146 esetben a Felügyelet pernyertes, 5 esetben pedig peresztes lett. A befejezett 2 közérdekű eljárásban és a további 5 követelést tartalmazó ügyben a Felügyelet egyaránt pernyertes lett.

A Felügyelet 2012. évi gazdálkodásának bemutatása

A Psztv. értelmében a Felügyelet fejezeti (irányító szervei) jogosítványokkal felhatalmazott költségvetési szerv, amelynek költségvetése az Országgyűlés fejezeten belül önálló címet képez, költségvetésének kiadási és bevételi főösszegei kizárólag az Országgyűlés által csökkenthetők.

A Felügyelet gazdálkodásának jogszabályi kereteit a Psztv-ben, illetve a költségvetési törvényben foglaltakon túl alapvetően az Áht. és végrehajtási rendelete, valamint a számviteli törvény és annak államháztartási szervekre irányadó végrehajtási rendelete, továbbá a Felügyelet belső szabályzatai jelölik ki.

Az Országgyűlés a Felügyelet bevételi és kiadási főösszegét 10.247,1 millió forintban fogadta el a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvényben.

A Felügyelet bevételei

A Psztv-ben rögzítettek szerint a Felügyelet bevételeit a felügyeleti díj, a Felügyelet által kiszabott bírságok, az igazgatási szolgáltatási díjak és az egyéb bevételek alkotják.

2012. évben a pénzforgalmi bevételek 10.143,4 millió forintban teljesültek, ez a 2011. évi 10.810,4 millió forintos teljesülés 93,8%-a.

2012. évben a felügyeleti díjbevételek 9.109,1 millió forintos összege a 2011. évi 9.857,7 millió forinthez képest jelentős csökkenést mutat, mintegy 7,6%-kal kevesebb az előző évinél.

A bírságbevételek 2011. évi 634,2 millió forintos szintet úgyszintén alulmúlva, 555,6 millió forintban realizálódtak. A bevételek ezen típusánál említést érdemel azonban, hogy a bírság egy része bár pénzforgalmilag teljesült, de még nem felhasználható végleges bevétel, mivel per alatt áll.

Míg 2010. évről 2011. évre átvitt maradvány összege 9.336,1 millió forint volt, addig a 2012. évre átvitt 2.833,1 millió forintot tett ki. A maradvány különbségét a 2011. évi költségvetési törvény módosításával meghatározott 7.232,5 millió forintos központi költségvetésbe történő befizetési kötelezettség teljesítése magyarázza.

A Felügyelet összes bevétele – amely tartalmazza a felhasznált előirányzat maradvány összegét is – 2012. évben 12.357,3 millió forint volt (2011-ben 19.527,9 millió forintot tett ki), ami az előzőekben ismertetett okokból 36,7%-kal alacsonyabb mértékű a megelőző évinél.

11 a. táblázat: A PSZÁF összes bevételeinek alakulása 2011. évben előirányzatonként, ezer forintban és %-ban

Bevételek (fejezet összesen)		2011. év			
		Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés megoszlása
1		2	3	4	5
Eljárási díjak	01	0	191 439	198 781	1,0%
Felügyeleti díjak	02	0	9 848 400	9 857 737	50,5%
Bírság	03	0	620 400	634 180	3,2%
Számlás és egyéb bevételek	04	10 278 000	13 651	14 728	0,1%
Működési célú átvett pénzeszközök külföldről	05	30 500	7 159	7 159	0,0%
Kölcsönök visszatérülése	06	116 000	97 843	97 843	0,5%
Tárgyévi pénzforgalmi bevételek (01+...+06)	07	10 424 500	10 778 892	10 810 428	55,3%
Előző évről áthozott előirányzat maradvány	08	0	9 336 076	8 743 507	44,8%
Függő, átfutó, kiegyenlítő bevétel	09	0	0	-25 966	-0,1%
"Konzolidált" bevételek (07+...+09)	10	10 424 500	20 114 968	19 527 969	100,0%
Átvétel intézménytől	11	0	0	0	0,0%
Bevételek összesen (10+...+11)	12	10 424 500	20 114 968	19 527 969	100,0%

11 b. táblázat: A PSZÁF összes bevételeinek alakulása 2012. évben előirányzatonként, ezer forintban és %-ban

Bevételek (fejezet összesen)		2012. év				2012. évi teljesítés / 2011. évi teljesítés
		Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés megoszlása	
1		6	7	8	9	10=8/4
Eljárási díjak	01	150 000	121 684	124 576	1,0%	62,7%
Felügyeleti díjak	02	9 642 300	9 090 454	9 109 147	73,7%	92,4%
Bírság	03	300 000	540 045	555 585	4,5%	87,6%
Számlás és egyéb bevételek	04	8 200	213 256	237 559	1,9%	1613,0%
Működési célú átvett pénzeszközök külföldről	05	0	0	0	0,0%	-
Kölcsönök visszatérülése	06	146 600	116 508	116 502	0,9%	119,1%
Tárgyévi pénzforgalmi bevételek (01+...+06)	07	10 247 100	10 081 947	10 143 369	82,1%	93,8%
Előző évről áthozott előirányzat maradvány	08	0	2 833 123	1 919 969	15,5%	22,0%
Függő, átfutó, kiegyenlítő bevétel	09	0	0	-13 445	-0,1%	51,8%
"Konzolidált" bevételek (07+...+09)	10	10 247 100	12 915 070	12 049 893	97,5%	61,7%
Átvétel intézménytől	11	0	307 400	307 400	2,5%	-
Bevételek összesen (10+...+11)	12	10 247 100	13 222 470	12 357 293	100,0%	63,3%

A Felügyelet díj bevételeinek alakulása piaci szektoronként

2012-ben a felügyeleti díjbevételek döntő többségét, mintegy 74,7%-át (2011. évben 70,3%-át) a pénzüpi szektorból befolyó bevételek tették ki, 11,2% (2011. évben 11,7%) a tőkepiaci szereplőktől érkezett, a biztosítási piacról 10,8% (2011. évben 10,5%), a pénztári területről pedig 3,3% (2011. évben 7,5%) folyt be.

12 a. táblázat: A PSZÁF bevételeinek alakulása a 2011. évben piaci szektoronként, ezer forintban és %-ban

Szektor		2011. év				
		Alapdíj	Változódíj	K.pótlék	Összesen	Megoszlás
1		2	3	4	5=2+3+4	6
Pénzüpiac	01	181 664	6 745 994	3 888	6 931 546	70,3%
Tőkepiac	02	55 153	1 094 012	1 240	1 150 405	11,7%
Biztosítás	03	133 006	901 723	1 431	1 036 159	10,5%
Pénztárak	04	45 134	694 469	24	739 627	7,5%
Bevételek összesen (01+...04)	05	414 956	9 436 197	6 583	9 857 737	100,0%

12 b. táblázat: A PSZÁF bevételeinek alakulása a 2012. évben piaci szektoronként, ezer forintban és %-ban

Szektor		2012. év				
		Alapdíj	Változódíj	K. pótlék	Összesen	Megoszlás
1		7	8	9	10=7+8+9	11
Pénzüpiac	01	180 357	6 623 956	2 210	6 806 523	74,7%
Tőkepiac	02	52 408	964 751	843	1 018 002	11,2%
Biztosítás	03	130 160	850 590	600	981 350	10,8%
Pénztárak	04	37 531	265 168	573	303 272	3,3%
Bevételek összesen (01+...04)	05	400 456	8 704 465	4 226	9 109 147	100,0%

Pénzüpiaci szektor

Az összességében csökkenő felügyeleti díjbevételeknek a legnagyobb, egyúttal (a 2011. évi 70,3%-ról 2012-ben 74,7%-ra) növekvő részét a pénzüpiaci intézmények fizették be, s továbbra is a hitelintézetek adják a pénzüpiacról származó bevételek több mint kilenc-tizedét. A pénzüpiaci intézmények alapdíja a teljes díjbevételnek tavaly is csak csekély részét, mintegy 2,6%-át adta, így az összbevétel alakulása szempontjából 2012-ben is a változó díjak voltak a meghatározóak.

A pénzüpiacról származó bevételek nagy többségét adó hitelintézetek a tőkekövetelményük összege és a portfóliókezelési tevékenységük kiterjedtsége alapján fizetik a felügyeleti díj változó részét. A díjbevételben meghatározó a tőkekövetelmény után fizetett díj, amelynek alapja az utóbbi években csökkenő trendet mutatott. A tőkekövetelmény döntően az eszközportfólió kockázattal súlyozott kitétségi értékétől függ, s bár az eszközportfólió átlagos kockázatosága nem csökkent, volumene viszont visszaesett. A hitelintézetek

változó díja így 1%-kal, az innen származó teljes díjbevétel pedig 1,1%-kal esett vissza, ami 67,2 millió forint bevételkiesést jelentett a Felügyeletnek. A pénzügyi vállalkozásoktól érkező bevételekben 10%-os visszaesés mutatkozott, amit – a szektor finanszírozási aktivitásának és mérlegfőösszegének csökkenésével összhangban – döntő részben a változó díj bevétel csökkenése magyaráz. Így a pénzügyi vállalkozásoktól származó bevételek a pénzügyi szektor bevételeinek 7,9%-át adták 2012-ben, míg 2011-ben ez 8,6% volt. A pénzügyi vállalkozások felügyeletéből származó bevételek nominálisan 59,8 millió forinttal csökkentek.

13 a. táblázat: A pénzügyi szektor bevételeinek alakulása a 2011. évben
ezer forintban

Szektor/tevékenység		2011. év		
		Alapdíj	Változódíj	Összesen
1		2	3	4=2+3
Bank	01	76 000	5 675 076	5 751 076
Bank képviselő	02	650		650
Hitelszövetkezet	03	800	4 551	5 351
Külföldi pénzintézet fióktelepe	04	2 000	244 574	246 574
Pénzfeldolgozó	05	300		300
Pénzforgalmi intézmény	06	402	373	775
Pénzügyi független közvetítő	07	200		200
Pénzügyi többes ügynök	08	20 100		20 100
Pénzügyi ügynök	09	1 435	238	1 673
Pénzügyi vállalkozás	10	52 328	544 584	596 912
Pénzváltó	11	449		449
Takarékszövetkezet	12	26 600	276 598	303 198
Többes kiemelt közvetítő	13	400		400
Késedelmi pótlék	14			3 888
Pénzügyi szektor összesen (01+...14)		15	6 745 994	6 931 546

13 b. táblázat: A pénzügyi szektor bevételeinek alakulása a 2012. évben
ezer forintban és %-ban

Szektor/tevékenység		2012. év			2012. évi teljesítés/2011. évi teljesítés
		Alapdíj	Változódíj	Összesen	
1		5	6	7=5+6	8=7/4
Bank	01	74 000	5 609 984	5 683 984	98,8%
Bank képviselő	02	400		400	61,5%
Hitelszövetkezet	03	800	4 585	5 385	100,6%
Külföldi pénzintézet fióktelepe	04	2 000	235 653	237 653	96,4%
Pénzfeldolgozó	05	300		300	100,0%
Pénzforgalmi intézmény	06	600	290	890	114,8%
Pénzügyi független közvetítő	07	350		350	
Pénzügyi többes ügynök	08	25 100		25 100	
Pénzügyi ügynök	09	449		449	26,8%
Pénzügyi vállalkozás	10	50 458	486 620	537 078	90,0%
Pénzváltó	11	250		250	55,6%
Takarékszövetkezet	12	25 200	286 824	312 024	102,9%
Többes kiemelt közvetítő	13	450		450	
Késedelmi pótlék	14			2 210	56,8%
Pénzügyi szektor összesen (01+...14)		15	6 623 956	6 806 523	98,2%

Tőkepiaci szektor

A tőkepiaci szektorból származó felügyeleti díjbevételek nagysága 2012-ben mintegy 11,5%-al visszaesett 2011-hez képest, elsősorban az összes díjbevétel mintegy 89%-át adó alapkezelési üzletágból (alapkezelők és befektetési alapok) érkező bevételek csökkenése következtében.

A szektor összes díjbevételeinek mintegy 81%-át adó befektetési alapok esetében – a devizahitelek végtörlesztése, a lakossági állampapír vásárlások növekedése és a magánnyugdíjpénztári vagyon átadásával összefüggő (elsősorban a zártkörű alapokat érintő) befektetési jegyek visszaváltása miatt – a nettó eszközérték csökkenése volt a meghatározó. Az üzletág zsugorodása a befektetési alapkezelők díjfizetéseit is érintették, hiszen a kezelt vagyon is csökkent. Ugyanakkor a 2012-es díjbevételt javította, hogy a kedvezőbb tőkepiaci hangulat nyomán az év második felében és elsősorban az utolsó negyedévben számottevően nőtt a befektetési alapok nettó eszközértéke mind a hozamok mind pedig a nettó tőkebeáramlás következtében.

A tőkepiaci díjbevétel csökkenésével szemben a jelentősebbnek mondható bevételi tételek közül nőni tudott a döntően a befektetési vállalkozások portfóliókezelési tevékenysége után fizetett változó díj (+15%), valamint a kockázati tőkealapok aktivitásával összefüggő felügyeleti díj (+127%) is.

14 a. táblázat: A tőkepiaci szektor bevételeinek alakulása a 2011. évben, ezer forintban

Szektor/tevékenység		2011. év		
		Alapdíj	Változódíj	Összesen
1		2	3	4=2+3
Árutőzsdei szolgáltató	01	600		600
Befektetési vállalkozás	02	5 231	26 633	31 864
Befektetési alapkezelő	03	7 000	87 936	94 936
Befektetési alap	04		957 017	957 017
Kockázati tőkealap	05		8 186	8 186
Kockázati tőkealapkezelő	06	3 600		3 600
Elszámolóház	07	2 000	7 600	9 600
Értékpapír ügynök	08	35 322		35 322
Értéktőzsde	09	200	1 428	1 628
Külf. befektetési vállalkozás fióktelepe	10	800	401	1 201
Központi szerződő fél	11	200	4 810	5 010
Közraktár	12	200		200
Késedelmi pótlék	13			1 240
Tőkepiaci szektor összesen (01+...13)	14	55 153	1 094 012	1 150 405

14 b. táblázat: A tőkepiaci szektor bevételeinek alakulása a 2012. évben, ezer forintban és %-ban

Szektor/tevékenység		2012. év			2012. évi teljesítés/2011. évi teljesítés
		Alapdíj	Változódíj	Összesen	
1		5	6	7=5+6	8=7/4
Árutőzsdei szolgáltató	01	600		600	100,0%
Befektetési vállalkozás	02	5 000	31 695	36 695	115,2%
Befektetési alapkezelő	03	6 800	77 807	84 607	89,1%
Befektetési alap	04		822 841	822 841	86,0%
Kockázati tőkealap	05		18 585	18 585	227,0%
Kockázati tőkealapkezelő	06	3 200		3 200	88,9%
Elszámolóház	07	2 000	7 600	9 600	100,0%
Értékpapír ügynök	08	33 408		33 408	94,6%
Értéktőzsde	09	200	1 396	1 596	98,0%
Külf. befektetési vállalkozás fióktelepe	10	400	1 219	1 619	134,8%
Központi szerződő fél	11	200	3 608	3 808	76,0%
Közraktár	12	600		600	300,0%
Késedelmi pótlék	13			843	68,0%
Tőkepiaci szektor összesen (01+...13)	14	52 408	964 751	1 018 002	88,5%

Biztosítási szektor

A biztosítási szektorból származó felügyeleti díjbevétel 5,3%-kal csökkent 2012. évben. Ez nagyrészt annak köszönhető, hogy az átlagos szavatoló tőkeszükséglet 5,1%-kal, a díjfizetés alapjául szolgáló átlagos biztosítástechnikai tartalék pedig 2,1%-kal csökkent, így a szektorból származó felügyeleti díjbevétel 86-87%-át adó biztosítók változó díja mintegy 6%-kal mérséklődött. Ráadásul a biztosításközvetítők alapdíja 14,1%-kal esett a létszámcsökkentések miatt. Ugyanakkor a fiókosodási folyamatnak köszönhetően a fióktelepek hozzájárulása a szektorból származó felügyeleti díjbevételekhez jelentősen, 27,4%-kal nőtt, s részarányuk a korábbi 2,5%-ról 3,4%-ra emelkedett.

15 a. táblázat: A biztosítási szektor bevételeinek alakulása a 2011. évben, ezer forintban

Szektor/tevékenység		2011. év		
		Alapdíj	Változódíj	Összesen
1		2	3	4=2+3
Alkusz	01	29 075	50	29 125
Biztosítási szaktanácsadó	02	1 200	250	1 450
Biztosító egyesület	03	1 166	21 396	22 562
Biztosító fiók	04	26 000	223	26 223
Biztosítótársaság	05	64 000	879 804	943 804
Független biztosításközvetítő fiókja	06	109		109
Függő biztosításközvetítő	07	475		475
Többes biztosítási ügynök	08	10 981		10 981
Késedelmi pótlék	09			1 431
Biztosítási szektor összesen (01+...+09)	10	133 006	901 723	1 036 159

15 b. táblázat: A biztosítási szektor bevételeinek alakulása a 2012. évben, ezer forintban és %-ban

Szektor/tevékenység		2012. év			2012. évi teljesítés/2011. évi teljesítés
		Alapdíj	Változódíj	Összesen	
1		5	6	7=5+6	8=7/4
Alkusz	01	25 020		25 020	85,9%
Biztosítási szaktanácsadó	02	1 050		1 050	72,4%
Biztosító egyesület	03	1 299	20 138	21 437	95,0%
Biztosító fiók	04	30 000	3 420	33 420	127,4%
Biztosítótársaság	05	62 000	827 032	889 032	94,2%
Független biztosítás-közvetítő fiókja	06	391		391	359,3%
Függő biztosításközvetítő	07	200		200	42,1%
Többes biztosítási ügynök	08	10 200		10 200	92,9%
Késedelmi pótlék	09			600	41,9%
Biztosítási szektor összesen (01+...+09)	10	130 160	850 590	981 350	94,7%

Pénztári szektor

A magán-nyugdíjpénztáraktól érkező változó díjbevételek szignifikáns csökkenése folytatódott 2012-ben. A 86,2%-os csökkenést a bázishatás, illetve a 2012-es társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő visszalépés következtében fellépő kezelt vagyon csökkenése magyarázza. Az önkéntes nyugdíjpénztárakból származó bevételek 3,6%-os elmaradását a 2011-es értéktől az alacsonyabb önkéntes nyugdíjpénztári vagyontömeg okozta.

Az egészségpénztáraktól és az önkéntes önszegélyező pénztáraktól származó bevételek 1,8%-kal illetve 3,3%-kal növekedtek, azonban részarányuk a teljes pénztári szektorból származó bevételből alacsony, mintegy 6,1%-ot tett ki. Az alapdíjbevétel csökkenését a pénztárak számának csökkenése magyarázza.

16 a. táblázat: A pénztári szektor bevételeinek alakulása a 2011. évben, ezer forintban

Szektor/tevékenység		2011. év		
		Alapdíj	Változódíj	Összesen
1		2	3	4=2+3
Magánnyugdíjpénztár	01	36 000	461 907	497 907
Önkéntes egészségbiztosítási pénztár	02	2 776	14 194	16 970
Önkéntes nyugdíjpénztár	03	5 539	218 139	223 678
Önkéntes önszegélyező pénztár	04	818	230	1 048
Foglalkoztatói nyugdíjnyújtó	05			
Késedelmi pótlék	06			24
Pénztári szektor összesen (01+...06)	07	45 134	694 469	739 627

16 b. táblázat: A pénztári szektor bevételeinek alakulása a 2012. évben, ezer forintban és %-ban

Szektor/tevékenység		2012. év			2012. évi teljesítés/2011. évi teljesítés
		Alapdíj	Változódíj	Összesen	
1		5	6	7=5+6	8=7/4
Magánnyugdíjpénztár	01	28 923	39 765	68 688	13,8%
Önkéntes egészségbiztosítási pénztár	02	2 641	14 627	17 268	101,8%
Önkéntes nyugdíjpénztár	03	5 306	210 250	215 556	96,4%
Önkéntes önszegélyező pénztár	04	561	522	1 083	103,3%
Foglalkoztatói nyugdíjnyújtó	05	100	4	104	
Késedelmi pótlék	06			573	2391,2%
Pénztári szektor összesen (01+...06)	07	37 531	265 168	303 272	41,0%

Bírság bevételek

A Felügyelet bírságot szabhat ki, ha ellenőrzése során a Pszvtv-ben meghatározott szervezetek és személyek terhére megállapítja a vonatkozó jogszabályokban, illetve a Felügyelet határozataiban foglaltak megszegését, megkezdését, elmulasztását vagy késedelmes teljesítését. 2012. évben 555,6 millió forint összegű bírságbevétel érkezett a Felügyeletre, mintegy 14,1%-kal kisebb összeg, mint a megelőző évben. A fogyasztóvédelmi eljárások során kiszabott

és befolyt bírság a teljes bírság állomány 40%-át teszi ki, ami a Felügyelet aktív fogyasztóvédelmi tevékenységének tudható be.

17. táblázat: A PSZÁF bírság bevételeinek alakulása ezer forintban

		Befolyt bírság összege 2011. év	Befolyt bírság összege 2012. év
1		2	3
Pénzpiac	01	36 892	48 742
Tőkepiac	02	168 246	50 064
Biztosítás	03	28 936	36 306
Pénztárak	04	1 356	201 257
Felügyeleti bírság (01+...+04)	05	235 430	336 369
Fogyasztóvédelmi eljárás során kiszabott bírság	06	398 750	219 216
Bírság mindösszesen (05+06)	07	634 180	555 585

Számlás és egyéb bevételek

A számlás és egyéb bevételek 2012. évi teljesítése az előző évihez képest jelentősen megnövekedett (1.613,0%-kal). Ezt a nagyarányú növekedést több tényező együttesen eredményezte, többek között a Hitelintézeti Felszámoló Nonprofit Kft. stratégiai (állami felszámolási) ágazatba tartozó felszámolása-inak finanszírozáshoz Kormányhatározatok révén biztosított költségvetési támogatás (180,6 millió forint). A költségvetési támogatást levonva a 2012. évi teljesítés 57,0 millió forint, ami 42,3 millió forinttal magasabb az előző évi teljesítésnél. A növekedés jelentős részét a nemzetközi szervezetek tagdíj visszatérítése képezte (ESMA, EIOPA), ami 38,7 millió forintot, a bevételek 67,9%-át tette ki. Ezen felül a Felügyelet sikeresen érvényesítette a késedelmes, illetve nem megfelelő teljesítésekből eredő kötbér igényét, aminek következtében 4,7 millió forint bevételt realizálhatott.

A Felügyelet kiadásai

A Felügyelet 2012. évben a költségvetési törvényben jóváhagyott 10.247,1 millió forint – eredeti – kiadási előirányzattal rendelkezett. Ebből 9.939,7 millió forint intézményi kiadással gazdálkodhatott, és költségvetésében – fejezeti kezelésű előirányzatként – 307,4 millió forint fejezeti egyensúlybiztosítási tartalék került elkülönítésre. A fejezeti egyensúlybiztosítási tartalékot a Felügyelet egész évben tartalékként kezelte, azt nem használta fel.

A működésre fordítható kiadási előirányzatokat növelte az előző évek előirányzat maradványa, amely 2.833,1 millió forint volt.

A Felügyelet – a 2011. évet terhelő, központi költségvetésbe történő befizetési kötelezettség teljesítésétől eltekintve – 2012. évi működésére mintegy 556,3 millió forinttal kevesebbet költött, mint 2011-ben. A megtakarításnak a részét képezi a fejezeten belül történő 307,4 millió forintos pénzeszköz átadás (tartalékba helyezés). A 7.232,5 millió forintos befizetési kötelezettség teljesítése 2011. évben a dologi és folyó kiadások 74,2%-át, a Felügyelet éves

összkiadásai teljesülésének közel 41,8%-át tette ki. (A befizetési kötelezettség forrását a 2011., illetve az azt megelőző évek során felhalmozott tartalék keret adta.)

18 a. táblázat: A PSZÁF összes kiadásainak alakulása 2011. évben előirányzatonként, ezer forintban és %-ban

Kiadások (fejezet összesen)		2011. év			
		Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés megoszlása
1		2	3	4	5
Személyi juttatások	01	5 623 800	6 413 710	5 401 035	31,2%
ebből: - kereset	02	4 807 296	5 483 730	4 471 054	25,9%
Munkaadókat terhelő járulékok	03	1 378 000	1 617 062	1 353 124	7,8%
Dologi és egyéb folyó kiadások	04	2 537 300	10 116 113	9 746 583	56,4%
ebből: - befizetés a központi költségvetésbe	05		7 232 500	7 232 500	41,8%
Működési célú átadások, egyéb kiadások	06	450 700	1 179 331	252 988	1,5%
ebből: - utalás fejezeti számlára	07	0	0	0	0,0%
Működési költségvetés (01+03+04+06)	08	9 989 800	19 326 216	16 753 730	96,9%
Felhalmozási költségvetés	09	328 700	626 752	451 851	2,6%
Kölcsönök nyújtása	10	106 000	162 000	107 799	0,6%
Függő, átfutó, kiegyenlítő kiadás	11	-	-	-22 735	-0,1%
"Konzolidált" kiadások (08+...+11)-07	12	10 424 500	20 114 968	17 290 645	100,0%
Kiadások összesen (07+12)	13	10 424 500	20 114 968	17 290 645	100,0%

18 b. táblázat: A PSZÁF összes kiadásainak alakulása 2012. évben előirányzatonként, ezer forintban és %-ban

Kiadások (fejezet összesen)		2012. év				2012. évi teljesítés / 2011. évi teljesítés
		Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés megoszlása	
1		6	7	8	9	10=8/4
Személyi juttatások	01	5 689 400	6 444 287	5 497 702	56,0%	101,8%
ebből: - kereset	02	4 878 694	5 714 775	4 768 195	48,6%	106,6%
Munkaadókat terhelő járulékok	03	1 395 700	1 859 460	1 417 657	14,5%	104,8%
Dologi és egyéb folyó kiadások	04	2 181 800	2 681 582	2 085 008	21,3%	21,4%
ebből: - befizetés a központi költségvetésbe	05	0	0	0	0,0%	-
Működési célú átadások, egyéb kiadások	06	608 700	1 814 738	538 206	5,5%	212,7%
ebből: - utalás fejezeti számlára	07	0	307 400	307 400	3,1%	0,0%
Működési költségvetés (01+03+04+06)	08	9 875 600	12 800 067	9 538 573	97,2%	56,9%
Felhalmozási költségvetés	09	251 900	338 303	216 996	2,2%	48,0%
Kölcsönök nyújtása	10	119 600	84 100	53 989	0,6%	50,1%
Függő, átfutó, kiegyenlítő kiadás	11	-	-	-346	0,0%	1,5%
"Konzolidált" kiadások (08+...+11)-07	12	10 247 100	12 915 070	9 501 812	96,9%	55,0%
Kiadások összesen (07+12)	13	10 247 100	13 222 470	9 809 212	100,0%	56,7%

Személyi juttatások és munkaadót terhelő járulékok

A teljesült kiadások összetételében 70,5%-ot a személyi juttatások és járulékaik teszik ki, szemben az előző évi – befizetési kötelezettségtől letisztított – 67,2%-kal. Személyi juttatásokra a Felügyelet 2012-ben 5.497,7 millió forintot költött, 1,8%-kal többet, mint 2011. évben.

A növekmény alapvetően a 2011. évi évközi 25 fős létszámfejlesztés (20 fős Pénzügyi Békéltető Testület felállítása, 5 fő karbantartó Felügyeletre történő beszerzése) teljes évre vetített kihatására, Kttv. szerinti soros előresorolásokra, címadományozásokra és az ösztöndíjas foglalkozási lehetőség szélesítéséből eredő előirányzat felhasználásra vezethető vissza. 2012. évben a Felügyeleten bérfejlesztés nem volt.

Dologi és folyó kiadások

A dologi és folyó kiadások a 2012. évi teljes kiadások 21,34%-át, összesen 2.085,0 millió forintot tettek ki. Ez a – befizetési kötelezettségtől letisztított – 2011. évi adathoz képest 429,1 millió forinttal alacsonyabb kiadási szintet mutat. A 17,1%-os kiadási megtakarítás egyrészt a Felügyelet szerződéses partnereivel szemben képviselt következetes magatartásának eredménye, amely keretében az inflációkövető szolgáltatási díjak helyett, azonos szolgáltatási színvonal fenntartása mellett, csökkentett mértékű ellenszolgáltatási szintet sikerült elérnie, másrészt pedig arra vezethető vissza, hogy a 2013. évi nemzetközi tagsági díjak megfizetése – ellentétben a korábbi évek megszokott gyakorlatával – 2013. évre tolódott át.

Működési célú átadások, egyéb kiadások

A működési célú átadások, egyéb kiadások előirányzatának teljesülése az előző évi 252,9 millió forinthez képest több mint kétszeresére 538,2 millióra nőtt. Ezen nagyléptékű változás oka egyrészt a 100%-ban állami tulajdonú, a Felügyelet vagyonkezelésében álló Hitelintézeti Felszámoló Nonprofit Kft. tevékenysége bővüléséből eredő megnövekedett finanszírozási igény, másrészt pedig a 307,4 millió forintos fejezeti egyensúlybiztosítási tartalék – fejezeti kezelésű előirányzat számára történő – rendelkezésre bocsátása.

Felhalmozási kiadások

A felhalmozási kiadások az előző évihez képest kevesebb, mint a felére estek vissza, a 2012. évi felhasználás 216,9 millió forint volt. Ez alapvetően arra

vezethető vissza, hogy 2011. évben került sor az informatikai géppark részbeni cseréjére, illetve, hogy 2012. évben a fejlesztések egy része belső erőforrásból került megvalósításra (pl. iratkezelő rendszer esetében a vállalközi szerződés felmondásával egyidejűleg a Felügyelet munkatársai kezdték meg a fejlesztési feladatok ellátását). A két év közötti különbségnek egy további oka, hogy a 2011. évet terhelte 6 db személygépkocsi közbeszerzési eljárás keretében történt beszerzésének költségkihatása is.

Kölcsönök

A kölcsönök előirányzatának teljesülése a 2011. évihez képest a felére esett vissza (54,0 millió forintra). A csökkenés annak tudható be, hogy a Felügyelet azonosulva a deviza alapú lakáshitelek megsegítésére irányuló kormányzati törekvéssel 2011. év második felében maga is kialakította az e körben érintett munkatársainak támogatását – a vonatkozó jogszabályokkal összhangban álló –, deviza alapú lakáskölcsönt kiváltó munkáltatói lakáskölcsön biztosításával. Ennek hatása mutatkozott meg a 2011. évi kiemelkedő mértékű felhasználásban.

A kiadások megoszlás elemzése során 2012. évben is megállapítható, hogy a személyi juttatások (létszámgazdálkodás, cafetéria, költségtérítések), az adó-, járulék- és egyéb fizetési kötelezettségek, székház-fenntartás költségei (ingatlanok üzemeltetése) alapvetően determinálják a Felügyelet kiadásait, mintegy 83%-ot kötnek le.

A Felügyelet 2012. évben 230,4 millió forintot költött informatikai- és kommunikációs üzemeltetésre, ezen túl 127,5 millió forintot a Komplex Informatikai rendszerének fejlesztésére, támogatására, 141,6 millió forintot nemzetközi tagsági díjakra, 122,8 millió forintot külföldi kiküldetésekre, 119,6 millió forintot pedig peres ügyek vitelére.

19. táblázat: A PSZÁF intézményi kiadásai feladatonként ezer forintban

Kiadások (2012. év)		Összeg
Külső munkaerő igénybevétele	01	173
Lakásépítés és -vásárlás munkáltatói támogatás	02	53 989
Hitelintézeti Nkft.	03	76 673
Pályázati kifizetések	04	475
Fogyasztóvédelmi bírság pályadíj kifizetések	05	83 968
Létszámgazdálkodás	06	4 889 089
Hirdetési és közzétételi díjak	07	944
Sajtófigyelés, hirdetés monitoring	08	5 320
Peres ügyek költségei	09	119 599
Közbeszerzés kiadásai	10	9 072
Minőségbiztosítással kapcsolatos kiadás	11	8 052
KIR	12	127 465
Iratkezelő rendszer	13	17 049
Egyéb rendszerek	14	67 874
Gazdálkodási rendszer	15	11 700
Webportál	16	10 109
Informatikai- és kommun. üzemeltetés	17	230 377
Ingatlanok fejlesztése	18	10 450
Gépjárművek fejlesztése	19	23 823
Ingatlanok üzemeltetése	20	857 776
Gépjárművek fenntartása	21	52 829
Irodaszer, nyomtató beszerzése	22	12 618
Egyéb üzemeltetési kiadások (gyógyszer,munkaruha stb.)	23	1 107
Postai szolgáltatások díjai	24	22 443
Külföldi kiküldetés	25	122 284
Nemzetközi tagsági díjak	26	141 598
Logós nyomtatók	27	3 951
PR, reklám, propaganda, grafikai tervek	28	1 453
Éves és egyéb jelentések	29	2 669
Adó-, járulék, egyéb fizetési kötel.	30	1 826 854
Vezetői reprezentáció	31	2 147
Kihelyezett értekezlet	32	220
Pénzügyi kiadások	33	6 653
Leltár, taxi	34	40
Egyéb kiadások	35	179 364
Szűrések és szociális juttatások	36	61 741
Oktatás, képzés, tréning	37	15 429
Korengedményes nyugdíj	38	1 061
Nemzetközi együttműködés, konferencia	39	516
Szakmai együttműködés, tájékoztatók	40	28
Egyéb központi rendezvény	41	5 062
Könyv, folyóirat, on-line hozzáférés	42	5 363
Fordítás, tolmácsolás	43	10 349
Cafetéria	44	289 326
Költségtérítések és természetbeni jut.	47	244 892
Nemzetközi informatikai konferencia	49	484
ESMA konferencia	50	1 336
FIN-NET konferencia	51	1 039
OTP College	52	616
Belföldi kiküldetés szállása	53	11 509
Stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek felszámolásának támogatása	54	180 600
Függő, átfutó, kiegyenlítő kiadás	55	-346
Intézményi kiadások összesen (01+...+55)		9 809 212

A Felügyelet létszámának alakulása

A Felügyelet engedélyezett létszámkerete 2012. évben 530 fő volt, ami az előző évhez képest nem változott. A tárgyévi átlagos statisztikai állományi létszám 562 fő volt (2011. évben 545 fő). Az emelkedés indoka az ösztöndíjasok alkalmazási lehetőségének térnyerése, illetve a megüresedő álláshe-lyek gyors betöltése.

Bírság bevétel terhére eszközölt kiadások

A Felügyeletre vonatkozó szabályozás évek óta hasonló az Áht. 2012. január elsejétől hatályos rendelkezésével, ami szerint az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv által kiszabott és beszedett bírság, annak késedelmi kamata és pótléka a költségvetési szervnél nem használható fel, ha csak a törvény kivételt nem tesz. A Psztv. 26.§-a értelmében ugyanis a Felügyelet által kiszabott bírságból származó bevételt a Felügyelet saját működésére nem használhatja fel, az kizárólag a törvényben meghatározott célokra fordítható.

A bírságok forgalmát a Magyar Államkincstárnál vezetett célelszámolási számlán mutatja ki a Felügyelet. A célelszámolási számla 2012. évi nyitó állománya 1.039,9 millió forint volt.

A bírságbevételek 2012. évi főbb felhasználási területei az alábbiak voltak:

1. A Felügyelet 2012. évben is kiemelt figyelmet szentelt a Felügyelet a Psztv. 4. §-ában meghatározott szervezetek és személyek ügyfeleinek tájékoztatására. Közbeszerzési eljárás eredményeként kötött szerződést a Felügyelet országos kiterjedésű pénzügyi tanácsadó irodahálózat 2 éves működtetésére 2012. március 20. napján. A szerződés céljaként került rögzítésre a pénzügyi kultúra fejlesztése, az ügyfelek tájékozottságának, ismereteiknek és pénzügyi tudatosságuknak a növelése és érdekérvényesítésüknek az elősegítése országosan működő információs irodahálózat útján. Az előző évi kedvező tapasztalatok figyelembevételével ugyan- csak közbeszerzési eljárással kiválasztott vállalkozóval kötött szerződés a Felügyelet 2012. augusztus 17. napján – immáron másodízben – a fogyasztóvédelmi kisfilmsorozat elkészítésére, melyet a Magyar Televízió közszol- galmati csatornáin vetített és vetít jelenleg is, valamint elérhető a Felügyelet honlapján is. 2012. évben ez 14,7 millió forint kifizetést jelentett a bírság bevételek terhére.
2. A Hitelintézeti Felszámoló Nonprofit Kft. 2012. évi működésének támo- gatása 76,7 millió forinttal terhelte a bírság keretet.
3. A Felügyelet 2012. évet megelőző időszakban indított pályázatok eredményeképpen kötött szerződésekre 23,8 millió forint támogatási összeget fizetett ki.

A Hitelintézeti Felszámoló Nonprofit Kft. 2012. évi finanszírozása

A Társaság jogelődjét, a Hitelintézeti Felszámoló Közhasznú Társaságot 1997. február 28. napján a Felügyelet egyik jogelődje az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet alapította. A Társaság feladata a Psztv. 4. §-ában meghatározott pénzügyi szervezetek felszámolása, végelszámolása, illetve ezen szervezeteket érintő felügyeleti biztosi tevékenység ellátása.

A 100%-os állami tulajdonban álló Társaság felett a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács 273/2008. számú határozata alapján a tulajdonosi jogokat a Magyar Állam nevében a Felügyelet gyakorolja. A Felügyelet az MNV Zrt-vel kötött társasági részesedés hasznosítási megállapodásban kötelezte magát a Társaság működésének és az általa ellátott közfeladat teljesítésének folyamatos biztosítása érdekében a szükséges anyagi források biztosítására. A finanszírozás jogi háttérét jelenleg a Psztv. 31.§ (2) bekezdés c) pontja tartalmazza (a Felügyelet által kiszabott bírságból származó bevétel felhasználható a Felügyelet által létrehozott nonprofit gazdasági társaság felszámolásából eredő veszteségének megtérítésére, továbbá a működési költségeihez való hozzájárulásra.)

A Felügyelet 2012-ben bírság bevételei terhére a Társaság pénzügyi ágazatának működtetésére 222,4 millió forint támogatást biztosított. A Társaság a részére beérkezett, előre nem tervezett, nagyszámú felszámolói díjbevétel okán a támogatás egy részét, 145,7 millió forintot a Felügyeletnek visszautalt, így működésének támogatása 76,7 millióval terhelte a 2012. évi bírság keretet, 111,2 millió forinttal alacsonyabb összegben, mint 2011. évben.

2012. évben a Társaságot a stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek csődeljárásában és felszámolási eljárásában közreműködő állami felszámoló kijelöléséről szóló 358/2011. (XII.30.) Korm. rendelet állami felszámolóként jelölte ki. Tekintettel arra, hogy a – tulajdonosi joggyakorló – Felügyeletnek az irányadó törvényi szabályozás szerint mind jogi, mind pénzügyi szempontból kizárólag a pénzügyi szervezetek felszámolása, végelszámolása, illetve ezen szervezeteket érintő felügyeleti biztosi tevékenység vonatkozásában van lehetősége közvetlen finanszírozásra, ezért a Felügyelet az egyes állami felszámolási eljárások finanszírozásához a költségvetés egyéb forrásainak bevonását kezdeményezte, amelyhez támogatást kapott minden igényelt esetben.

Az állami felszámolói feladatok finanszírozása tehát központi forrásból került biztosításra az alábbiak szerint.

Állami felszámolással érintett társaság megnevezése	Finanszírozásra vonatkozó rendelkezés
MALÉV Zrt.	A 1027/2012. (II. 14.) Korm. határozat 50 millió forint átcsoportosítását rendelte a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény „XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások” fejezet terhére, a Felügyelet javára.
Székesfehérvári Fűtőerőmű Kft.	1223/2012. (VII. 3.) Kormányhatározat 1. pontja alapján a Felügyelet javára – a „Rendkívüli kormányzati intézkedések” címről – 26,2 millió forint került átcsoportosításra.
Kapuvári Hús Húsipari Zrt.	Az 1500/2012. (XI. 13.) Korm. határozattal módosított 1451/2012. (X. 16.) Korm. határozat a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból a Kapuvári Hús Húsipari Zrt. „f.a.”, mint stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezet felszámolási eljárásával kapcsolatos feladatok ellátásának finanszírozására 53,9 millió forint egyszeri átcsoportosítását rendelte el – elszámolási, és a fel nem használt rész tekintetében visszafizetési kötelezettséggel – a Felügyelet javára.
Gyulai Húskombinát Zrt.	Az 1500/2012. (XI. 13.) Korm. határozat a Gyulai Húskombinát Zrt. „f.a.”, mint stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezet felszámolási eljárásával kapcsolatos feladatok ellátásának finanszírozására a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból 50,5 millió forint átcsoportosítását rendelte el – elszámolási, és a fel nem használt rész tekintetében visszafizetési kötelezettséggel – a Felügyelet javára.

A Felügyelet a központi támogatást (a mindösszesen 180,6 millió forintot) utalta tovább a Társaság számára a Kormányhatározatokban rögzített határidőre történő elszámolási kötelezettség mellett.

A Társaság állami felszámolói kijelölését a 341/2012. (XII. 5.) Korm. rendelet megszüntette. A feladatok átadása az új állami felszámoló, a Nemzeti Reorganizációs Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság számára 2013. év elején lezárult, a Társaság az átadott támogatással a Felügyelet felé elszámolt. A fel nem használt támogatási összeget (103.885.507 Ft) a Felügyelet az ezen célra kijelölt központi számlára visszautalta az alábbiak szerint.

21. táblázat: A fel nem használt támogatási összeg megoszlása

Érintett Kormányhatározat	Állami felszámolás tárgya	Utalás napja	Visszautalt összeg (Ft)
1223/2012 (VII.3.) Korm. határozat	Székesfehérvári Fűtőerőmű Kft.	2013.02.13.	4 289 732
1451/2012 (X.16.) Korm. határozat	Kapuvári Hús Húsipari Zrt.	2013.02.05.	33 596 591
1500/2012 (XI.13.) Korm. határozat	Gyulai Húskombinát Zrt.	2013.02.05.	46 287 526
1027/2012 (II.14.) Korm. határozat	MALÉV Zrt.	2013.02.07.	5 306 490
1223/2012 (VII.3.) Korm. határozat	Székesfehérvári Fűtőerőmű Kft.	2012.11.30.	14 405 168
Mindösszesen:			103 885 507

Előirányzat maradvány

A Felügyelet intézményi előirányzat maradványa 2012. év végén 3.166,9 millió forint, mely 333,8 millió forinttal magasabb összegű, mint 2011. évben (2011. évben 2.833,1 millió forint volt). A 2012. évi előirányzat maradványból kötelezettségvállalással terhelt 1.618,7 millió forint, a szabad maradvány összege 1.548,2 millió forint.

Az intézményi maradványon túl fejezeti kezelésű előirányzaton a költségvetési törvényben – egyensúlybiztosítási tartalékként előírt – előírt 307,4 millió forint szabad maradvány keletkezett.

A Felügyelet által 2012-ben lefolytatott közbeszerzési eljárások

Összesen 3 db, 2011-ben indult közbeszerzési eljárás zárult le 2012. évben, ebből 2 eljárás eredménytelenül, 1 eljárás eredményesen, szerződéskötéssel.

2012. évben 12 db közbeszerzési eljárás indult, valamennyi eljárás eredményéről szóló döntés a tárgyévben megszületett. Eredményesen, szerződéskötéssel zárult 10 eljárás, összesen 11 szerződés megkötésével. 2012-ben 2 eljárás zárult eredménytelenül. Jogorvoslati eljárásra egy esetben került sor.

Az eljárásokat a Felügyelet részben maga folytatta le, részben pedig a vele szerződéses kapcsolatban álló hivatalos közbeszerzési tanácsadó, az OKFON Zrt. útján bonyolította, a szerződésben meghatározott eljárási keretszám és a Felügyelet által biztosítható erőforrás függvényében.

A 2012-ben indított közbeszerzési eljárások közül 7 db volt uniós értékhatárt elérő vagy meghaladó értékű eljárás, 5 db pedig nemzeti eljárás.

A Felügyelet 2012-ben nettó 79,2 millió forint értékben kötött szerződést és/vagy írt alá megrendelést a kiemelt termékkörbe tartozó árukra és szolgáltatásokra a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság által kötött keretszerződés alapján.

22. táblázat: 2011-ben indult, 2012-ben befejezett közbeszerzési eljárások adatai

Azonosító szám	Tárgy, mennyiség	Szerződés-kötés napja	Szerződés értéke (nettó)	Eljárást lefolytató szervezet
KE 03/11	Személygépkocsik beszerzése	eredménytelenül zárult		Felügyelet
KE 08/11	Microsoft szoftverlicenck szállítása	2012.04.03	41 876 500 Ft	Felügyelet
KE 10/11	Irodaszerek és papír-árak szállítása (a felmerülő igényekhez igazodó mennyiségben)	eredménytelenül zárult		Felügyelet

23. táblázat: 2012-ben indult közbeszerzési eljárások adatai

Azonosító szám	Tárgy, mennyiség	Szerződéskötés napja	Szerződés értéke (nettó)	Eljárást lefolytató szervezet
KEUNY 01/12	Országos kiterjedésű pénzügyi tanácsadó irodahálózat kialakítása és működtetése	2012.03.30	126 163 872 Ft	OKFON Zrt.
KNT 02/12	Személygépkocsik szállítása	1. rész: 2012.05.21.	7 386 664 Ft	Felügyelet
		2. rész: 2012.05.21.	11 474 976 Ft	
KEUNY 03/12	Mobil távközlési szolgáltatások nyújtása	2012.08.21	tényleges használat alapján alakul (becsült érték: 60 236 222 Ft)	Felügyelet
KNT 04/12	Ajánlatkérő Cisco eszközökre épülő LAN hálózati rendszerének támogatása, ezen belül különösen karbantartás, hibaelhárítás, hibajavítás	2012.08.28.	7 920 000 Ft (az érték a ténylegesen igénybe vett konzultáció mennyisége függvényében változhat)	Felügyelet
KEUT 05/12	A Fogyasztóvédelmi (korábban Panaszstatisztikai) rendszer karbantartási, nem jótállás és szavatosság körébe tartozó hibajavítási, módosítási, valamint kapcsolódó új fejlesztési igények megvalósítása és rendszertámogatási szolgáltatás nyújtása	eredménytelenül zárult		OKFON Zrt.
KEUT 06/12	A System Access Manager (SAM) jogosultság-kezelő rendszer, illetve a Koordinátor IT üzemeltetési támogató rendszer karbantartási, nem jótállás és szavatosság körébe tartozó hibajavítási, módosítási, valamint kapcsolódó új fejlesztési igények megvalósítása és rendszertámogatási szolgáltatás nyújtása	2012.08.08	eseti megrendelések alapján alakul (becsült érték: 18 897 636 Ft)	OKFON Zrt.
KEUT 07/12	A Biztosítás Közvetítői Képzés és Vizsga (BKKV HKKV) rendszer karbantartási, nem jótállás és szavatosság körébe tartozó hibajavítási, módosítási, valamint kapcsolódó új fejlesztési igények megvalósítása és rendszertámogatási szolgáltatás nyújtása	2012.07.30.	eseti megrendelések alapján alakul (becsült érték: 18 897 636 Ft)	OKFON Zrt.
KEUT 08/12	A Regisztrációs adatbázis (RegDB) rendszer karbantartási, nem jótállás és szavatosság körébe tartozó hibajavítási, módosítási, valamint kapcsolódó új fejlesztési igények megvalósítása és rendszertámogatási szolgáltatás nyújtása	2012.08.07.	eseti megrendelések alapján alakul (becsült érték: 7 874 012 Ft)	OKFON Zrt.
KNNY 09/12	Elektronikus jogi- és céginformációs adatbázis szolgáltatás	eredménytelenül zárult		OKFON Zrt.
KNNY 10/12	Pénzügyi tájékozottságot növelő tematikus rövidfilmek készítése	2012.08.17.	30 880 000 Ft	OKFON Zrt.
KNT 11/12	Irodaszerek és irodai papíráruk szállítása	2012.08.29.	eseti megrendelések alapján alakul (becsült érték: 24 000 000 Ft)	Felügyelet
KEUT 12/12	A Fogyasztóvédelmi (korábban Panaszstatisztikai) rendszer karbantartási, nem jótállás és szavatosság körébe tartozó hibajavítási, módosítási, valamint kapcsolódó új fejlesztési igények megvalósítása és rendszertámogatási szolgáltatás nyújtása	2012.10.15.	eseti megrendelések alapján alakul (becsült érték: 17 165 352 Ft)	OKFON Zrt.

Gazdálkodással, működéssel kapcsolatos, külső szerv általi ellenőrzések

A gazdálkodással és működéssel kapcsolatos, külső szerv által végrehajtott ellenőrzésre 2012. évben egy alkalommal került sor. Az Állami Számvevőszék a 2011. évi költségvetés végrehajtásának ellenőrzését követően jelentését az alábbi záradékkal látta el:

„A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete intézmény 2011. évi beszámolóját a központi költségvetési szervek elemi pénzügyi beszámolóinak pénzügyi (szabályszerűségi) ellenőrzése módszerével felülvizsgáltuk, és ennek keretében elegendő és megfelelő bizonyosságot szereztünk arról, hogy a beszámolót a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényben foglaltak és az annak végrehajtására kiadott 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet előírásai szerint készítették el. Az intézmény gazdálkodása és előirányzatainak felhasználása összhangban volt a költségvetési gazdálkodásra vonatkozó szabályokkal. Az intézményi beszámoló a költségvetési szerv vagyoni, pénzügyi helyzetéről megbízható és valós képet ad.”

„A pénzforgalmi adatok a gazdálkodás folyamatairól megbízható, valós képet mutatnak. A PSZÁF az előirányzatokat a törvényi és egyéb jogszabályi felhatalmazások betartásával használta fel. A törvényesség, az átláthatóság és az elszámoltathatóság követelményei érvényesültek.”

„A belső kontroll rendszer valamennyi eleme megfelelően működik. A bizonylati rend kivételével megfelelően kialakított szabályzatok a szervezeti felépítéssel összhangban szabályozott feladat és felelősségi körök, a humán erőforrás gazdálkodás kockázatmentes kontroll környezetet biztosít. A kialakított kockázatkezelési szabályzat alapján gyakorolt kockázatkezelés megfelelő. A kontroll tevékenységek kiépítettsége és működése megfelelő. Az információ és kommunikáció pillér nem hordoz kockázatot. A belső ellenőrzés a belső kontrollokra vonatkozóan a monitoring tevékenységet kellő színvonalon elvégzi.”

A 2012. ÉV FONTOSABB ESEMÉNYEI IDŐRENDBEN

- **január 9.:** A Felügyelet engedélyezi a Sberbank of Russia számára a Magyarországi Volksbank Zrt-ben történő közvetett minősített befolyásszerzést
- **január 12.:** Az ESMA közzéteszi a hitelminősítő intézetek felügyelésével kapcsolatos első éves jelentését
- **január 16.:** Az ESRB publikálja ajánlásait a hitelintézetek USD-ben denominált finanszírozásáról, illetve a nemzeti hatóságok makroprudenciális felhatalmazásáról
- **február 9.:** Az EBA előzetes felmérést ad ki a feltőkésítési ajánlása kapcsán készített banki tőketervekről
- **február 13.:** Az EIOPA közzéteszi 2012. évi akciótervét a felügyelői kollégiumok részére
- **február 14.:** A PSZÁF konzultációs anyagot tesz közzé a biztosítói kárrendezési gyakorlat lehetséges ügyfélszempon-tú javításáról
- **február 16.:** Az ESMA közzéteszi a short ügyletekkel kapcsolatos szabályozástechnikai sztenderdek tervezetét
- **március 12.:** A Felügyelet szakmai konzultációt tart az egészség- és önszegélyező pénztárak részére az aktualitásokkal, adatszolgáltatási változásokkal, pénztári közgyűlésekkel, valamint az éves beszámolókkal kapcsolatos tartalmi és formai elvárásokkal, ellenőrzési és felügyelési fókuszpon-tokkal összefüggésben
- **március 13.:** A Felügyelet közzéteszi az önkéntes kölcsönös nyugdíj-pénztárak és a magánnyugdíjpénztárak 2011. évi, illetve 2002-2011 közötti időszakra vonatkozó teljesítményadatait
- **március 15.:** Az ESMA engedélyezi az Egyesült Államokban, Kanadában, Hong-Kong-ban és Szingapúrban kiadott hitelminősítések európai hitelminősítők általi befogadását
- **március 19.:** A Felügyelet szakmai konzultációt tart az önkéntes nyugdíjpénztárak részére az aktualitásokkal, adatszolgáltatási változásokkal, pénztári közgyűlésekkel, valamint az éves beszámolókkal kapcsolatos tartalmi és formai elvárásokkal, ellenőrzési és felügyelési fókuszpontokkal összefüggésben
- **március 22.:** Az IOSCO közzéteszi a fedezeti alapok rendszerkockázati adatszolgáltatásával kapcsolatos frissített anyagát

- **március 26.:** A Felügyelet körlevelében hívja fel a figyelmet a napközbeni átutalások új szabályozására (InterGIRO 2) való felkészülés fontosságára
- **április 4.:** Az EBA kiadja Basel III. monitoring jelentését
- **április 11.:** A Felügyelet és a holland felügyeleti hatóság (De Nederlandsche Bank N.V.) együttes döntést hoz az ING Bank N.V. Magyarországi Fióktelepének rend-szerszinten jelentős fiókteleppé minősítéséről
- **április 18.:** Az ESMA engedélyezi az Argentínában és Mexikóban kiadott hitelminősítések európai hitelminősítő intézetek általi befogadását
- **április 26.:** Az ESMA közzéteszi jelentését a Piaci visszaélésekről szóló (2003/6/EK) irányelv (Market Abuse Directive – MAD) szerinti szankciók tagállami alkalmazásáról
- **május 3.:** A Felügyelet szakmai konzultációt tart a biztosítási szektort érintő aktualitásokról (jogszabályi változások, adatszolgáltatás, vizsgálati tapasztalatok, Szolvencia II. felkészülés, nemzetközi felügyeleti együttműködés, fogyasztóvédelmi eljárások stb.)
- **május 18.:** A Postás Magánnyugdíjpénztár és az Évgyűrűk Magánnyugdíjpénztár beolvad a Pannónia Nyugdíjpénztárba
- **május 4.:** A Felügyelet és az ír felügyeleti hatóság (Central Bank of Ireland) együttes döntést hoz a Citibank Europe plc. Magyarországi Fióktelepének rendszerszinten jelentős fiókteleppé minősítéséről
- **május 16-17.:** A Felügyelet országos konferenciát rendez a szövetkezeti hitelintézetek vizsgálati tapasztalatairól (átfogó vizsgálatok és SREP) és a kapcsolódó felügyeleti elvárásokról
- **május 24.:** Az ESMA közzéteszi a tájékoztatókkal kapcsolatosan kialakított 'jó gyakorlatok' alkalmazásával kapcsolatos tagállami gyakorlatokra vonatkozó jelentését
- **május 30.:** Az Európai Bizottság az ESMA tervezetei alapján közzéteszi az első, hitelminősítő intézetekre vonatkozó szabályozástechnikai sztenderdeket
- **június 1.:** A Felügyelet visszavonja a Soltvadkert és Vidéke Takarékszövetkezet tevékenységi engedélyét és elrendeli a hitelintézet végelszámolását
- **június 5-6.:** Anyaországi felügyeletként a PSZÁF megtartja az OTP csoport 2012. évi első kollégiumi ülését
- **június 7.:** Az EIOPA publikálja az első félévi pénzügyi stabilitási jelentését
- **június 8.:** Az ESMA közzéteszi az Európai Unióban székhellyel rendelkező befektetési vállalkozások, függő ügynökök és ÁÉKBV alapkezelők listáit tartalmazó linkek gyűjteményét

- **június 14.:** Az EIOPA közzéteszi a biztosítók panaszkezelésére vonatkozó iránymutatását
- **június 19.:** Megjelenik a Felügyelet honlapján az intézményvédelmi rendszerek minősítésének módszertana az ICAAP/SREP módszertanok között
- **június 25.:** Az ESMA közzéteszi első éves jelentését
- **június 28.:** Az EBA kiadja első éves jelentését
- **július 6.:** Az ESMA közzéteszi két új, a MiFID-hez kapcsolódó és a fogyasztók védelmét szolgáló iránymutatását (alkalmassági követelmények és megfelelési funkció)
- **július 11.:** Az EBA kiadja éves jelentését az EU bankszektorának kockázatairól
Az EBA kiadja a jelentését a korábban elrendelt feltőkésítés eredményéről
- **július 12.:** Az ESRB publikálja kommentárját a komplex pénzügyi termékek szélesebb befektetői kör számára történő értékesítéséből („retailisation”) adódó rend-szerkockázatokról
- **július 20.:** Az ESMA az EBA-val és EIOPA-val közösen közzéteszi a pénzügyi konglomerátumok listáját
- **július 23.:** Lezárul a magánnyugdíjpénztárak 2011. évben elindított III. ütemű célvizsgálata
- **július 26.:** Az ESMA nyilvánosságra hozza jelentését a görög állampapírok számviteli kezelésével kapcsolatban
- **augusztus 2.:** Az ESMA az EBA-val és EIOPA-val közösen közzéteszi a pénzmosással kapcsolatos felügyeleti együttműködési protokollt
- **augusztus 9.:** Megjelenik a Felügyelet elnökének 1/2012. számú felülvizsgált módszertani útmutatója a biztosítók letétkezelői és portfóliókezelői szerződéseinek minimális tartalmi elemeire vonatkozóan
- **szeptember 3.:** A Felügyelet 2012-ben, a kidolgozott módszertan alapján első ízben végzi el az intézményvédelmi alapok/integrációs rendszerek értékelését, amelynek eredményét, a hozzá kapcsolódó többlet tőkekövetelménnyel együtt közzétette a honlapján
- **szeptember 10.:** Az ESMA a lakossági ügyfeleknek szóló felhívást tesz közzé az internetes kereskedés veszélyeivel kapcsolatban
- **szeptember 20.:** A Felügyelet jóváhagyja az AIM Általános Biztosító Zrt. által benyújtott pénzügyi tervet, de 2013. január 25-én a biztosító jogsértő magatartása miatt a PSZÁF visszavonja a biztosító tevékenységi és alapí-

tási engedélyét, s egyúttal elrendeli az intézmény végelszámolását

- **szeptember 20.:** Az ESRB publikálja első kockázati dashboard-ját
- **szeptember 21.:** A Felügyelet engedélyezi a Victoria-Volksbanken Életbiztosító Zrt. és az ERGO Életbiztosító Zrt. egyesülését
- **szeptember 27.:** Az ESMA közzétette az EMIR-hez (648/2012 EU Rendelet) kapcsolódó végleges szabályozástechnikai és végrehajtástechnikai sztenderdjeit
- **október 2.:** Az EIOPA közzéteszi első kockázati dashboard-ját
- **október 3.:** Az EBA nyilvánosságra hozza a végleges jelentését az európai bankok feltő-késítéséről
- **október 9.:** Az IOSCO közzéteszi a pénzügyi alapokra vonatkozó ajánlásait
- **október 11.:** A Felügyelet és a német felügyeleti hatóságok (BaFin, Deutsche Bundesbank) együttes döntést hoznak a Deutsche Bank AG Magyarországi Fióktelepének rendszerszinten jelentős fiókteleppé minősítéséről
- **október 15.:** A Felügyelet körlevelet küld 13 kis- és középbank, illetve fióktelep részére a negyedéves szöveges beszámoló előírt tartalmi és formai követelményeinek való megfelelésről
- **október 16.:** Az EIOPA elindítja mennyiségi hatástanulmányát a foglalkoztatói nyugdíj területén
- **október 18.:** A Felügyelet intézkedést alkalmaz az ING Befektetési Alapkezelő Zrt-vel szemben
- **október 19.:** A Felügyelet elutasítja az AIM Általános Biztosító Zrt. pénzügyi helyreállítási tervét és a biztosítót pénzügyi terv készítésére kötelezi. Az ESMA 'Befektetési útmutatót' tett közzé a befektetők részére
- **október 23.:** A Joint Committee közzéteszi a Bizottság számára készített tanácsait a pénzügyi konglomerátumok irányelv átfogó felülvizsgálatához
- **október 25.:** Kihirdetik a 2012. évi CLI. törvényt, amely módosítja a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díjtarifa-hirdetés rendjét
- **október 25-26.:** Anyaországi felügyeletként a PSZÁF megtartja az OTP-csoport 2012. évi második kollégiumi ülését
- **október 29.:** A Felügyelet közzéteszi honlapján a nyugdíjpénztári tagok díjterhelését
- **október 31.:** A Credit Agricole Corporate and Investment Bank Magyar-

országi Fióktelepe beszünteti tevékenységét

■ **november 5-7.:** A Felügyelet megrendezi az európai felügyeleti hatóságok informatikai felügyelőinek szemináriumát

■ **november 6.:** A Felügyelet engedélyezi az MFB Zrt-nek a Takarékbankbank Zrt-ben történő közvetlen minősített befolyásszerzést, valamint a Banküzlet Zrt-ben a Takarékszövetkezet Zrt-ben és a Takarékszövetkezet Zrt-ben történő közvetett minősített befolyásszerzést

■ **november 9.:** Kihirdetik a MÁV Általános Biztosító Egyesülettel kötött kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződéseken alapuló kártérítési igények érvényesítésével kapcsolatos szabályokról szóló 2012. évi CLXII. törvényt

■ **november 14.:** A Magyar Fejlesztési Bank kisebbségi részesedést szerez a Magyar Takarékszövetkezeti Bank Zrt.-ben

■ **november 16.:** Az EIOPA közzéteszi a biztosítók panaszkezelésére vonatkozó iránymutatását és elindítja a kapcsolódó „comply-or-explain” eljárást. Az IOSCO közzéteszi az értékpapírosítás szabályaira vonatkozó ajánlásait

■ **november 21.:** Az EIOPA második éves konferenciája

■ **november 28.:** Az EXIM Bank és a MEHIB Rt. megkezdte integrált működését, s az Eximbank korlátozott körben engedélyt kap betétgyűjtésre

■ **november 30.:** A magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény (Mpt.) módosításával hatályát veszti a Pénztárak Központi Nyilván-tartására (PKN) vonatkozó törvényi szintű szabályozás, amely felhatalmazta a Felügyeletet a PKN-ben foglalt adatok kezelésére és nyilvántartására

■ **december 3.:** A Felügyelet piaci konzultáció keretében tájékoztatja a biztosítási szektort a QIS2011 hatástanulmány eredményéről, továbbá bemutatja a Szolvencia II. bevezetése után alkalmazandó adatszolgáltatási táblákat

■ **december 12.:** Az EIOPA közzéteszi 2012. második féléves pénzügyi stabilitási jelentését

■ **december 13.:** A Felügyelet előadást tart a biztosítói vizsgálatok tapasztalatairól a MANBESZ konferenciáján

■ **december 14.:** A Felügyelet szakmai tájékoztatót tart a kötelező gépjármű felelősségbiztosítási díjtarifáknak és a fedezetlenségi díj egy naptári évre számított tarifájának a PSZÁF honlapján történő meghirdetésének rendjéről

- **december 18.:** Megjelenik a Felhívás a magyarországi székhelyű gazdasági társaságok (nem pénzügyi szerződő felek) számára az EMIR hatálya alá tartozó tőzsdén kívüli származtatott ügyletekkel kapcsolatos tájékoztató adatok Felügyeletre történő megküldésére
- **december 19.:** Többoldalú együttműködési megállapodás aláírása az osztrák felügyeleti hatóságokkal (FMA, Oesterreichische Nationalbank) a Hypo-Bank Burgenland Bankcsoport (Sopron Bank) felügyeletét illetően
- **december 20.:** Az EIOPA megfogalmazza álláspontját a Szolvencia II. köztes bevezetésével kapcsolatban
Az ESMA közleményt adott ki a követelés/hitel átstrukturálására (forbearance) vonatkozóan
- **december 21.:** Az EIOPA közzéteszi második kockázati dashboardját
Az EIOPA elküldi válaszát az Európai Bizottság konzultációjára a nem bank pénzügyi intézmények lehetséges válságkezelési rendszeréről
- **december 23.:** Az Mpt. 131/A.§ előírja, hogy a Felügyelet a PKN adatállományát 2013. január 15-ig adja át az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság részére
- **december 28.:** A Felügyelet engedélyezi a Victoria-Volksbanken Életbiztosító Zrt. állományátruházását az ERGO Versicherung Aktiengesellschaft Magyarországi Fióktelepe részére

I. Statisztikai összesítés a 2012. évben hozott intézkedésekről

Pénzpiaci szektorban hozott intézkedések

Prudenciális intézkedések	399
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	83
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	286
Végzés	64
ebből bírságot kiszabó határozat	32
Bírságok összege összesen (Ft)	87 300 000
Piacfelügyeleti intézkedések	17
Jogosulatlan tevékenység miatti intézkedések	17
ebből bírságot kiszabó határozat	11
Bírságok összege összesen (Ft)	61 600 000
Engedélyezési intézkedések	1141
Hitelintézet alapításának engedélyezése	0
Hitelintézet alapításának elutasítása	0
Hitelintézet működésének engedélyezése	0
Hitelintézet működésének elutasítása	0
Hitelintézet alapítási engedélyének visszavonása	0
Pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének engedélyezése	9
Pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének elutasítása	0
Hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozás működésének engedélyezése	0
Tevékenységi kör módosulását eredményező határozat	9
Vezető állású személy megválasztásának engedélyezése	247
ebből hitelintézet esetében	140
Vezető állású személy megválasztásának elutasítása	0
Megbízási szerződés módosítás jóváhagyása	283
Többes kiemelt közvetítői engedély	3
Többes ügynöki engedély	60
Alkuszi engedély	3
Engedély közvetítő igénybevételéhez	71
Alapszabály módosítás engedélyezése	72
Minősített befolyás megszerzésének engedélyezése	34
Minősített befolyás megszerzésének elutasítása	1
Egyesülést, átalakulást, szétválást engedélyező határozat	8

Kereskedési könyvvel kapcsolatos határozat	1
Közvetítő igénybevételeire jogosító engedély hatálytalanná válásának megállapítása	18
Tevékenységi engedélyt visszavonó határozat	47
A működési kockázat tőkekövetelményének számítására vonatkozó engedélyező határozat	7
Egyéb szabályzatok engedélyezése	9
Összevont alapú felügyelettel kapcsolatos határozat	12
Alárendelt kölcsöntőke határidő előtt történő visszafizetésének engedélyezése	4
Állomány átruházás engedélyezése	7
Bankképvisellel kapcsolatos határozat	6
Végzés	53
Egyéb határozat	37
Fogyasztóvédelmi intézkedések	516
Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	127
A panaszkezelésre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt	283
Időszakos tájékoztatási kötelezettség megsértése miatt	43
Banktitok megsértése	14
A Központi Hitelinformációs Rendszerrel kapcsolatos, ügyfélvédelemre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése	7
Pénzforgalmi jogszabályi rendelkezések megsértése	4
A fogyasztóknak nyújtott hitelről szóló jogszabály megsértése	7
Egyéb	28
Eljárási bírság kiszabása végzésben	3
Bírságok összege (Ft)	176 700 000
Összes határozat, végzés	2073
Bírságok összege összesen (Ft)	325 600 000

Tőkepiaci szektorban hozott intézkedések

Prudenciális intézkedések	118
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	14
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	104
ebből bírságot kiszabó határozat	5
Végzés	2
Bírságok összege összesen (Ft)	23 000 000
Piacfelügyeleti intézkedések	58
Jogosulatlan tevékenység miatti intézkedések	4
ebből bírságot kiszabó határozat	0
Piaci visszaéléssel kapcsolatos intézkedések	8
ebből bírságot kiszabó határozat	2
Nemzetközi jogsegély eljárás	3

Vállalatfelvásárlási szabályok megsértésével kapcsolatos intézkedések	3
ebből bírságot kiszabó határozat	1
Egyéb eljárás	1
Kibocsátókat érintő intézkedések	39
ebből bírságot kiszabó határozat	11
Bírságok összege összesen (Ft)	58 600 000
Engedélyezési intézkedések	169
Tevékenység engedélyezése	19
Tevékenységi engedély visszavonása	4
Tevékenységi kör módosulását eredményező határozat	13
Egyéb szabályzatok engedélyezése	10
Vezető állású személyek engedélyezése	57
Minősített befolyásszerzés engedélyezése	8
Végzés	24
Egyéb határozat	34
Értékpapír kibocsátásával kapcsolatos engedélyezési intézkedések	804
Befektetési jegyek nyilvános forgalomba hozatalával kapcsolatos jóváhagyó határozat	62
Befektetési alap tájékoztatója kiegészítésének engedélyezése	2
Befektetési alap nyilvántartásba vétele	63
Befektetési alap kezelési szabályzatának módosítása	359
Befektetési alap nyilvántartásból törlése	32
Befektetési alap átalakulása	6
Befektetési alapok egyesülése	2
Ingatlanértékelői megbízás létrejöttének engedélyezése	15
Letétkezelői szerződés hatályba lépésének jóváhagyása	16
Értékpapír kibocsátási program nyilvános forgalomba hozatalához készült tájékoztató közzétételének engedélyezése	11
Értékpapírok nyilvános forgalomba hozatalához (nyilvános értékesítéséhez), illetve szabályozott piacra történő bevezetéséhez készített tájékoztató közzétételének engedélyezése	6
Tájékoztató, illetve alaptájékoztató kiegészítésének engedélyezése	35
Tájékoztatói kötelezettség alóli mentesítés	6
Nyilvános vételi ajánlat jóváhagyása	1
Tőzsdei kereskedés felfüggesztése	0
Eljárást felfüggesztő végzés	0
Védelmi terv jóváhagyása	116
Kockázati tőkealap kezelési szabályzatának jóváhagyása	1
Kockázati tőkealap nyilvántartásba vétele	1
Kockázati tőkealap kezelési szabályzata módosításának jóváhagyása	13
Elutasító határozat	1
Eljárást megszüntető végzés	28

Kijavító határozat/végzés	0
Határidő hosszabbító végzés	5
Szakértőt kirendelő végzés	3
Hiánypótló végzés	4
Idéző végzés	16
Egyéb határozat/végzés	0
Fogyasztóvédelmi intézkedések	19
Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	3
Egyéb	16
Bírságok összege (Ft)	6 800 000
Összes határozat, végzés	1158
Bírságok összege összesen (Ft)	88 400 000

Biztosítási szektorban hozott intézkedések

Prudenciális intézkedések	362
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	22
Tevékenységi engedély visszavonása hivatalból	34
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	306
ebből bírságot kiszabó határozat	74
Bírság összege	33 900 000
Piacfelügyeleti és engedélyezési intézkedések	342
Jogosulatlan tevékenység miatti intézkedés	0
ebből bírságot kiszabó határozat	74
Tevékenység felfüggesztésének engedélyezése kérelemre	1
Vezető tisztségviselő engedélyezése	84
Szakmai vezető engedélyezése	88
Minősített részesedésszerzés engedélyezése	7
Tevékenységi engedély visszavonása kérelemre	36
Állomány átruházás engedélyezése	2
Összevont alapú felügyelet alá vonás	3
Egyéb határozat	0
Biztosító alapításának engedélyezése	0
Biztosítási tevékenység megkezdésének engedélyezése	0
Biztosítási tevékenység módosításának engedélyezése	1
Biztosítási tevékenységgel összefüggő tevékenység engedélyezése	12
Független biztosításközvetítói tevékenység engedélyezése (alkusz, többes ügynök)	28
Vezérügynök engedélyezése	6
Fogyasztóvédelmi intézkedések	187
Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	64
Panaszkezeléssel kapcsolatos jogszabályi rendelkezések megsértése miatt	43
Kártérítési javaslat/álláspont megküldésének elmulasztása miatt	4

Díjfelszólító levél kiküldésének késedelme/ elmulasztása és a díjnemfizetés miatti megszűnésről szóló késedelmes tájékoztatása miatt	30
Éves tájékoztatás elmulasztása az életbiztosítási szerződéseknél	12
Az életbiztosítási szerződés létrejöttéről szóló tájékoztatás elmulasztása miatt	16
Biztosítási titoksértés	2
Egyéb	15
Eljárási bírság kiszabása végzésben	1
Bírságok összege (Ft)	33 850 000
Összes határozat, végzés	891
ebből bírságot kiszabó határozat	154
Bírságok összege összesen (Ft)	67 750 000

Pénztári szektorban hozott intézkedések

Prudenciális intézkedések	138
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	35
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	102
Tevékenységi engedély visszavonása	1
ebből bírságot kiszabó határozat	3
Bírság összege	201 300 000
Piacfelügyeleti intézkedések	23
Pénzmosási szabályzatot jóváhagyó határozat	0
Tevékenységet lezáró határozat	4
Nyugdíjpénztári ágazat működésének engedélyezése	0
Választható portfóliós rendszer jóváhagyása	13
Ingatlanértékelővel kötött szerződés jóváhagyása	0
Piacfelügyeleti végzés	0
Egyéb határozat	6
Engedélyezési intézkedések	8
Tevékenységi engedélyt megadó határozat	1
Több pénztár egyesülésének engedélyezése	7
Fogyasztóvédelmi intézkedések	19
Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	3
Panaszkezeléssel kapcsolatos jogszabályi rendelkezések megsértése miatt	9
A gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezések megsértése miatt	2
Pénztári titok megsértése miatt	1
Egyéb	4
Bírságok összege (Ft)	1 800 000
Összes határozat, végzés	188
ebből bírságot kiszabó határozat	14
Bírságok összege összesen (Ft)	203 100 000

**Hatósági vizsga ügyekben hozott intézkedések
2012. január 1. - 2012. december 31. közötti időszakban**

Biztosítási szektor	
Függő biztosításközvetítői vizsgázók száma	3809
ebből sikeres vizsgát tett	2420
Független biztosításközvetítői vizsgázók száma	5176
ebből sikeres vizsgát tett	3102
Biztosításközvetítői hatósági vizsga/képzés helyszíni ellenőrzése	8
Biztosításközvetítői hatósági vizsgabiztos jegyzékbe vétele	13
Biztosításközvetítői hatósági vizsgabiztos jegyzékből való törlése	0
Biztosításközvetítői hatósági képző és vizsgáztató szerv (képző szerv) jegyzékbe vétele	6
Biztosításközvetítői hatósági képző és vizsgáztató szerv (képző szerv) jegyzékből való törlése	1
Biztosítás közvetítői hatósági tanúsítvány visszavonása	1
Egyéb határozat/végzés	0
Összes határozat, végzés	42
Pénzügyi szektor	
Pénzügyi szolgáltatás közvetítői vizsgázók száma	7708
ebből sikeres vizsgát tett	4452
Pénzügyi szolgáltatás közvetítői hatósági vizsga/képzés helyszíni ellenőrzése	8
Pénzügyi közvetítői hatósági vizsgabiztos jegyzékbe vétele	12
Pénzügyi közvetítői hatósági vizsgabiztos jegyzékből való törlése	3
Pénzügyi közvetítői hatósági képző és vizsgáztató szerv (képző szerv) jegyzékbe vétele	5
Pénzügyi közvetítői hatósági képző és vizsgáztató szerv (képző szerv) jegyzékből való törlése	2
Pénzügyi közvetítői hatósági tanúsítvány visszavonása	0
Egyéb határozat/végzés	0
Összes határozat, végzés	75

II. A felügyelt intézmények száma 2012. december 31-én

A pénzügyi szektorban felügyelt, jogi személyiséggel rendelkező intézmények és cégek száma

Piaci szereplők	Felügyeleti engedéllyel rendelkező intézmények	Átalakulás alatt lévő intézmények	Felfüggesztett intézmények	Felszámolás/végelszámolás alatt lévő intézmények	Visszavont engedélyek száma
Bankok	29				
Fióktelepek	11				
Szakosított hitelintézetek	8				
Szövetkezeti hitelintézetek	127				
ebből: takarékszövetkezet	123				
hitelszövetkezet	4				
Pénzügyi vállalkozások	251			10	
Pénzforgalmi intézmény	4				
Pénzforgalmi szolgáltató	1				
Hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozások	3				
Pénzügyi független közvetítők	765				
ebből: többes kiemelt közvetítők	8				
többes ügynökök alkuszok	749 8				
Pénzügyi intézmények összesen	1199			10	

A tőkepiaci szektorban felügyelt, jogi személyiséggel rendelkező intézmények és cégek száma

Piaci szereplők	Felügyeleti engedéllyel rendelkező intézmények	Átalakulás alatt lévő intézmények	Felfüggesztett intézmények	Felszámolás/végelszámolás alatt lévő intézmények	Visszavont engedélyek száma
Befektetési vállalkozás	24				3
Fióktelep	2				1
Árutőzsdei szolgáltató	4				0
Befektetési alapkezelő	35				0
Kockázati tőke-alapkezelő	28				0
Kockázati tőketársaság	0				0
Befektetési szolgáltatást nyújtó hitelintézet	23				0
Batv. szerinti közvetítő	17				0
Függő ügynök	860				0
Tőkepiaci intézmények összesen	970				4

A biztosítási szektorban felügyelt, jogi személyiséggel rendelkező intézmények és cégek száma

Piaci szereplők	Felügyeleti engedéllyel rendelkező intézmények	Átalakulás alatt lévő intézmények	Felfüggesztett intézmények	Felszámolás/végelszámolás alatt lévő intézmények	Visszavont engedélyek száma
Biztosító részvénytársaság	29				
Biztosítási egyesület	24				
Vezérügynök	0				
Független biztosításközvetítő ebből:	509				
alkusz (cég)	434				
többes ügynök (cég)	75				
Biztosítási szaktanácsadó (cég)	17				
Biztosítási piac összesen	579				

A pénztári szektorban felügyelt, jogi személyiséggel rendelkező intézmények és cégek száma

Piaci szereplők	Felügyeleti engedéllyel rendelkező intézmények	Átalakulás alatt lévő intézmények	Felfüggesztett intézmények	Felszámolás/végelszámolás alatt lévő intézmények	Visszavont engedélyek száma
Magánnyugdíj-pénztárak ebből: vegyes pénztáraknál magánnyugdíjpénztári ágazat	7 5			3 ebből: magánnyugdíj-pénztári ágazat: 2	
Önkéntes nyugdíjpénztárak	51			6	
Önkéntes önszegélyező pénztárak	10			3	
Önkéntes egészségpénztárak	31				
Foglalkoztatói Nyugdíjszolgáltató	1			7	
Pénztárak összesen	94			19 ebből mnyp. ág.: 2	

III. A nyilvántartott ügynökök száma 2012. december 31-én

	Gazdálkodó szervezet	Természetes személy	Összesen
Pénzüpiaci szektor			
Függő közvetítő			8945
Tőkepiaci szektor			
Batv szerinti közvetítő	5	12	17
Függő ügynök	687	173	860
Biztosítási szektor			
Biztosítási szaktanácsadó*	17	3	20
Független biztosításközvetítő*	6904	14601	21505
Függő biztosításközvetítő*	4733	14996	19729

* Az internetes biztosításközvetítói regiszter alapján.

IV. A Felügyelet szervezeti felépítése (2012. december 31-i állapot)

